

**Sanctus Thomas super libros
de generatione et corruptione.
Aristotelis cum textu.**

Frater Eugenius Brutus Venetus Ordinis predicatorij sacre Theologie professor Magnifico eruditissimoq
Viro Dño Aloysio Bono patrio Veneto. S.P.D.

M **J**uam vocem

quā latēte energiā hēre mi Aloysii sapiētia Clarissimi testant. Id ego quoq
vez eē indico. Nā (vt omittā id qd latet: et in quo viri docti vel ea pferūt: q
bus igeniū haud faciliter assentiat: vel suā ignoratiōē igenue fatent) nullū mācipiū ē tā vile qd in se
aliqua ex pre id nō experiat: si vel musicis numeris poeticis oratorij sue itentū fuerit: imo si bellatozi
equo loq per nām liceret: clāgoris tube mirā efficacīā explicaret. Id qd vidisse multo ante Romēz vi
ruz illū diuinū nō dubito: q impatozi exercit' nō tm eloquentiā: sed vocis granitatē necessariā esse du
xit. Sz qd ab alyz exēpla peto: q si ego supiozib' dieb' i me ipō id nō expt' fueriz: Nā rsi (vt me legere a doctore
scō accepisti i suis diuinis qōnib' publice disputatis) i nob ipis vtutū seminariū geram: nā literqz ad ipas icliemur:
alter vō altero magis. siue celi benignitate: siue psonis rēpāntō: tm cū nudiuertit' i nro domicilio historiā Aristo
telis de aialib' viri docti nobisqz amici legerēt: forteqz ita vt solz i Liconie et Meropis pietatē priā icidissent. vñ or
ta fuit iter eos egregia qdē disputatio: i eo q' Plato testat: nō tm nobis ipis natos: sz prie parētib' et amicis: adeo do
cte et acute disputarūt illa tria idiuidua ppetua qz bñ plato iurērit: si mō tria appellāda sūt: vt me aii paratiū: nūc
vō hac disputatiōē accēsus eā puiciā subire coegerit: quā ātea forte pze timore recusauissē. Nā cū paulo post Octa
uian' Scot' ipressorie artis dec' eximiiū: q sua diligētia i ipēsa maximā huic arti operā nauauit: obrulisset mihi di
ui Thome cōmētarios i libzoz: q de gloriāe et corruptiōē iscribunt: rogaretqz vt eos amore tāti pris: cui iā pridē ad
dict' et pferat' erā: castigādos suscipere: pmisi. Maxia qdez laus illi' disputatiōis. Sz veoz ne id mihi rtiqat qd nō
nullis et militib' euēire solz: qz miseros victoriā spantes ad eoz pnciē doct' clāgor tubaz sepe nūbro suscitāt. Nā
pmisi spās me illos culti' et itegni' i publicū missuz. Quē. n. timere patif ver' amor: Nō veniūt in idē timor atqz
amor. Uez dū negociū aggredior (dū imortales) exaniam' suz. Erat. n. lib' adeo squalidus et icultus: vt desparē eū i
vlt' pores reparare. nullibi snia itegra: vba trāsposta: i oib' qd tollere et addere posses: vt nō libz: sz libzi qdā breues
portōes eēt videre: et qd dteri' ē: exēplaria nre bibliotece truncata repi: mōstruosa: idigna visu. Quid facerē: neqz me
icepto desistere licebat. An paterer delicias nfas: Doctozē scū lacez et icultū p orbē terraz vagari: et si liber sit pu'
est tm tertio loco posit': appine neciūs: nec a medicis aliq pacto negligēdus: i q quo tot errozes dephēdere dedece
bat. Lōgū. n. mihi videbat expectat' q hac mēdositatē meliōib' auspicijs excuteret: cū p tot ānos nō fuerit: q huic
absurditati occurreret. Decēniū. n. factū ē postqz h lib' papie mēdose sōniclōse et indocte impssus ab oib' vbiqz ne
gligif: qd qdē: vt cū Admōdē nro als dicebā: id vitio etatis euēire arbitroz: ppea qz hoies nre etatis relicta sapiē
tia: p quā dō. ppr' accedim': sibi ex fortūe ludibzys gliaz petūt: nec sapiētes ppls secernūt: ita vt difficile sit sapiēti
b' emergere: vt qb' nullus sit honor: nullū pmiū: nulla cōmoditas: in q qdē maxie volēdū ē: nos i h gñe ab ārtigatē
supari. Nā: vt omittā Athēas sciaz iuētrices: q Demetriū pbalereūqz Leōtinū Borgiā supbis status b' dcorauerūt:
hūit pscā illa etas (vt a maiorib' accepi) hoies et barbaros: q. arma meli' qz lfas nouerāt: iusticia rpicuos: libali
tate affluētes erga viros doctos: vt eos et viuētē r' d'bfuctos sūmis honorib' psequerēt. Fact' ē Lblio ordiis senatoroz
volētib' lacedemōys. Anaxagoze Lazomēy sun' lāpfacēi honorifice scissimeqz celebrārt. Certauere vbes iter
se vt hōez sibi ciuē ascriberent: ascriptū venerarēt. Et ne te plib' teneā vginē illā lasciuūculā: aliogn sapie amatricē
Aditylenci n puo honore psecuti fuerūt. Nos vō (proch ipudoz) nos iquā q i medio pbōz cumlō viuim': tm vix i
tenebris iacere sinem': A q nihil vnqz sine forti rōne dcmi fuit: q text' Aristotelicos tā distict: distribute: elegāter
ornate et acute exposuit: vt et testib' aduersarijs iter latios pm' Aristotelis expositor hēat. Qui scissimā fidē xpia
nā p totū orbē ppagauit ac illustrauit: q d morib': de rez nā: de reb' diuinis et altissimis tā cumulate et igēiose disputa
uit: tā scē suas i illis vires exercuit: q ei' doctrine aduersary sp (vt vbis pōtificicis vtar) d' vitate suspecti fuerit. Qz qz
mihi difficillimū viderēt: i tāta salebra nō herere: plus tm valuit apd me amor tāti pris: quē tādiu ferari iustū vi
debat. Itaqz plecta ārtigatē: cū mltris sudozib' finē optatū terigim': collocatis i margie textib' et r mētis: vt recētio
rib' placerē: reliqz emēdādis limā apposui extremā: dō fauēte manū additur: cupio tm i h vici ab oib': dūmō nre
āgelic' doctor suo honore donec. Nūc g libz mi Aloysii i man' sumito: a q pp ei' mēdositatē p' auertebarl. te. n. plz
amo nō āplis opib' aut claris pscoz imagib': i qb' vulg' ignaz stupet: qzuis et i his oia tibi largiter fortūa suppedi
tauerit: sz amo te pp vite itegritatē: prudētiā: pp igeniū ad oia pspicacissimū: d q maxie spandū ē: et eo maxie: qz do
ctozē scū tāqz p rez veneraris: illū ore rotūdo i publicū pdicas illi' doctrinā extēdi lōgiusqz diffundi optas. q fit vt
hac castigatōez paucis dieb' incubratā tui cā acceleraueriz: qz pbellissime cognouerā aiūm tuū flagratissimū hui'
opis cogiscendi. Nec te deterreat ab hac lectiōe h' viri breuitas: quā nōnulli pbi plebey falso accusāt: dū n imiū riv
des viderivolūt. Nā cū hūc accusant: ārtigatē breuitatē amatricē. i. igēiosā accusant: Aristotelē. s. Alexād' et Temi
stiiū Simpliciiū Auerroyz: et reliqz: qzū sapiāz ois etas admirata ē. Et q i suis pmetarys fastidiosa copiā sp deserue
re. Quis. n. ad olympiacū cursū veniēs: vt corōet viā sibi lōgiorē optet: Naute ē: qzuis aq scba nauis labat: optāt
tū vela vētis turgida: vt opratū portū citi' tāgāt. Nō egde video qd vtilitatis hēat plix' calam'. Nā vt omittā q
lectozē ofo plixa fastidit tenet et occidit. Pzimū. n. cogitādi cāp' nobis auferi: q nihil igenus ē dānos'. reddunt. n.
fertia et a cōrēplatiōe aliēa. Deide: qd dteri' ē: retardat illa animi nri dina celeritas: q nihil i hūanis pstatī: adeo i r
riū assuescere multū ē. Demū min' fidelr retinēt q sūt lōgiori stilo ptractata: vt nō imerito Horati': et qd sapiēter
cecierit. Quicqd picipies esto breuis: vt cito deā Percipiāt animi dociles: teneatqz fideles. Dic Virg. ille din' poe
ta Homerū luxuriā rēpssit. Licero eloqntie p' Demosthēis licētiā castigauit cū sumā oinz laude. nec mix qdē. n. n.
viri illi sapientissimi tā studiosissime breuitatē secuti fuissent: nisi breuitas qdā dinū saper. Et qdē sapit. nā itelle
ctuales actōes eo diuiniōzes q breuiōzes. actio. n. cāe carū nulli tarditati obnoxia est. Sz hic illa mali labes: vlt qz
mlti libzoz pbōz legūt: qb' tm pbi n scripserūt. Est. n. vt lgt n' Licero: pbia paucis d'tēta iudicib': mltritudinē p'sulto
fugiēs: vlt qz nre etat' adolescētes: dū ordie traditū a p'rib' negligūt: i p'urbatōez icidūt: q nihil deozmi': aut dāno
si'. sūt. n. libri d'neri vtpote sese iuicē adiuuātes: q fit vt nō fuato ordie lib' qzūlibz plix' breuis videat. Sz dū bre
uitatē laudare studeo: veoz ne i id viciū labamur: qd hacten' rēphēdim'. Sinē igr dicēdi faciā: si p' illd vñū te ad
monuero: tibi uēce eē p'hari. Et nō paucis vt neoptolomo. Ita tm vt pp pbs a scissimā fide xpiana n discedas. Infit
me. n. sunt rōnes qb' pbs i his libz is iudicauit gñonē ppetuā fore. Vale et me ama: si me tuo amore dignū cēse.

Thome aquinatis Sacri ordinis Predicatorum Aristotelis clarissimi ac fidelissimi Commentatoris in libros de generatione et corruptione perclarissima commentaria.

Sicut tradit^{phs} in 3° de anima: scientie secantur quemadmodum res. Nam et omnes habitus distinguuntur per obiecta ex quibus species habent. Res autem quas considerant naturaliter sunt motus et mobile. dicit enim philosophus in secundo physico. quod non quocumque non mota moventur sunt physice speculatio. et ideo oportet quod secundum duas motuum et mobilium distinguatur

l.c. 71

l.c. 55
Et p. d.
l.c. 12

l.c. 37

et ordinem partes scientie naturalis. Primus autem motuum est ipse motus localis qui est perfectior et communior omnibus motibus naturalibus: ut patet in 8. physice. Et ideo post considerationem motuum et mobilium in communi: que fuit tradita in libro physice. primo oportuit quod tractaretur de corporibus secundum quod moventur motu locali in libro de celo: que est secunda pars scientie naturalis. Restat igitur consideratio de moribus alijs consequentibus: qui non sunt communes omnibus corporibus: sed inveniuntur in solis inferioribus. Inter quos principatum obtinet generatio et corruptio: alteratio enim ordinatur ad generationem: sicut ad finem: quod est perfectior naturaliter his que sunt ad finem. augmentum etiam consequenter se habet ad generationem. nam augmentum non fit sine quadam particulari generatione: qua scilicet nutrimentum convertitur in nutrimentum: sicut etiam philosophus dicit in secundo de anima. quod cibus nutrit in quantum est potentia caro: augmentatur autem in quantum est potentia quanta caro. Et ideo necesse est ut: quod motus consequenter se habet ad generationem simul cum eis de generatione et corruptio tractare. Est autem considerandum quod de unoquoque quod in pluribus invenitur: prius est considerandum in communi quam ad species descendere: alioquin oportet iterum dicere multoties: ita scilicet quod in singulis id quod est commune repetere: sicut probat philosophus in secundo de partibus animalium. et ideo prius oportuit de generatione et corruptione in communi determinare quam ad partes eius descendere. similiter etiam considerare oportet quod si in aliquo genere aliquid quod prius invenitur. quod sit causa aliorum eiusdem considerationis: est commune generis: et id quod est commune in genere illo: quod illud prius est causa totius generis. Oportet autem eum qui considerat genus aliquid causas totius generis considerare: et inde est quod philosophus in metaphysice. simul determinat de ente in communi: et de primo ente: quod est a materia separatum. Sunt autem in genere generabilium et corruptibilium: quedam prima principia scilicet elementa que sunt causa generationis corruptionis et alterationis in omnibus alijs corporibus. Et inde est quod Aristoteles in hoc libro: qui est tertia pars scientie naturalis: determinat non solum de generatione et corruptione in communi: et alijs motibus consequentibus: sed etiam de generatione et corruptione elementorum. Unde ergo prelibatis ad demonstrandum intentionem Aristoteles in hoc libro accedendum est ad expositionem eius.

De generatione autem et corruptione: et de natura generatorum et corruptorum et universaliter de omnibus: et causis dividendis: et rationes eorum determinandum.

Amplius de augmentatione et alteratione quidam vtriusque sit: et vtrum existimandum sit eandem esse nam alterationis et generationis: aut semota vt determinata sunt ex nominibus.

In hoc igitur libro philosophus primo ponit phemium demonstrationis sua intentione. Secundo persequitur propositum ibi (Antiquorum quidem igitur) Circa primum tria facit. primo. n. ponit id quod principaliter intendit et continuat ad finem libri de celo: vbi dictum est. De gravi quidem igitur et levi determinatus sit hoc modo. Et subdit. De generatione autem et corruptione et natura generatorum et corruptorum et eorum que generant et corrumpunt vtriusque de omnibus et causas dividendum est: ut scilicet assignemus alias causas generationis et alias corruptionis: vel etiam ut communes causas distinguamus applicando singulis speciebus generatorum et corruptorum naturaliter. Et causas et rationes eorum de terminandum est: vel generationis et corruptionis: vel etiam eorum que naturaliter generant et corrumpunt. vtriusque. n. diffinitione scire oportet. Naturalis. n. non solum considerat motum: sed etiam mobilia: dicit autem naturam generatorum et corruptorum: quod considerare generationem et corruptionem artificialium non pertinet ad naturam. Secundo cum dicit. (Amplius) promittit se diciturum de alijs motibus consequentibus. scilicet de alteratione augmentatione quod sit vtriusque. Tertio ibi (Et vtriusque) promittit se diciturum de comparatione predictorum ad invicem. vtriusque. scilicet existimandum vel recipiendum quod eadem sit natura et ratio alterationis et generationis: aut semota distincta. scilicet differant ratione et natura: sicut determinata. id est distincta sunt nominibus. Deinde cum dicit.

Antiquorum quidem igitur hi quidem vocata generationem simplicem alterationem esse inquit: hi vero aliud generationem: et aliud alterationem.

Prosequitur suum propositum: et primo determinat de generatione et corruptione in communi: et de vtriusque. 2. determinat de generatione et corruptione eorum: et hoc in 2. libro. quod incipit ibi (De mixtione quidem igitur) Prima pars dividitur in duas. In prima determinat de generatione et corruptione in communi: et alijs vtriusque motibus. In 2. determinat de quibusdam que ad hoc requiruntur. ibi. (Quia autem primum oportet de materia.) Circa primum duo facit. primo ingrit vtriusque generatio differat ab alteratione quod erat 3. propositum: oportuit tamen prius hoc tangere: quod cum dicitur constituat speciem non possit sciri. propter rationem generationis et corruptionis hoc ignorato. secundo determinat de generatione et vtriusque motibus. ibi. (Vtriusque autem de generatione.) Circa primum tria facit. primo ponit diversas sententias antiquorum circa vtriusque generatiois et alterationis. secundo rationem diversitatis assignat. ibi (Quicunque igitur) tertio rationem assignatam manifestat. ibi. (Empedocles.) Dicit igitur primo. quod quedam antiquorum philosophorum dixerunt quod illa que dicitur simpliciter generatio. id est absoluta est idem quod alteratio. Alii vero dixerunt eam aliam generationem simplicem et alterationem. Deinde cum dicit.

Quicunque igitur vnum aliquid omne esse dicunt: et omnia ex vno generant: his quidem necesse est vtriusque generationem alterationem esse dicere: et quod principaliter fit alterari.

Assignat rationem diversitatis predictae. Et circa hoc tria facit. primo assignat rationem: quod quedam posuerunt generationem simplicem idem esse quod alterationem. fuerunt. n. quedam que posuerunt vnum esse primum male omnium repputa aqua vel acre vel igne: et etiam posuerunt quod materia est tota subiecta rei: ex quo sequitur quod subiecta rei semper maneat: et ideo generatio in re non differt ab alteratione: hoc est quod dicitur. quocumque dicitur omnium universum esse vnum. id est immutabile subiectum: et omnia generant. id est eorum ex vno primo: mali his necesse est

De generatione et corruptione

est dicere quod generatio sit idem quod alteratio: et quod idem sit aliquid principium. id est simpliciter fieri et alterari. **S**ecundo cum dicit.

Quicunque autem plures materias una ponunt utpote Empedocles et Anaxagoras et Leucippus et Democritus his aliud.

Assignat rationem: quare quodam posuerunt omnem generationem et alterationem. fuerunt. n. quodam philosophi ponentes plura principia materia ex quorum aggregatione et segregatione dicebant ea fieri et corrumpi: et hinc dicebant aggregationem et segregationem esse generationem et corruptionem. Alterationem autem dicebant fieri per qualitercumque partium transmutationem. Hoc est quod dicitur quod quicunque posuerunt plures materias reperiuntur quae una: sicut Empedocles, Anaxagoras, et Leucippus cum democrito istis versus aliud generatio et aliud alteratio. **T**ertio ibi.

Sed tamen Anaxagoras propria voce ignoravit: dicit. n. quod fieri et destrui idem existit quod alterari. **A**ulenta autem dicit elementa quae ad modum et alij.

De quo dicitur quod propria voce ignoravit: sic ille qui posuit aliquid inconueniens sine poni. cum. n. poneret multa elementa: sic alij: tunc dicit singulariter quod generari et corrumpi sunt idem quod alterari. **E**t hoc diversitatis ratio est: quod sicut dicitur in philosophia. Anaxagoras posuit res fieri per abstractionem a mixto: ponebat autem misceri non solum elementa: sed et accidentia: et eundem modum ponebat productionis corporum quod pertinet ad generationem et corruptionem: et accidentium quod pertinet ad alterationem: ut. s. sicut caro fit per abstractionem: ita et albedo: et secundum hoc generatio non differebat ab alteratione. **D**einde cum dicit.

Empedocles quidem. n. corpora quatuor: omnia autem cum motibus sex ait numero. Anaxagoras autem infinita et Leucippus et Democritus. **H**ic quidem omnium elementa ponit: utpote os carnis et medullas: et alia: quorum uniuscuiusque synonymia pars est. **D**emocritus autem et Leucippus ex corporibus indivisibilibus haec et alia componi inquant. **H**ec autem infinita et multitudinis et morpheae esse. **I**lla autem ab illis dicitur his ex quibus sunt et ponere et ordinem horum. **C**ontrarie autem versus dicere quod circa Anaxagoram eius quod circa Empedocle. **H**ic quidem. n. inquit ignem et aquam et aerem et terram quatuor elementa et simplicia: magis esse quam carnis et ossis et talia similia partium. **H**ic autem quidem haec simplicia et elementa esse: terram autem et aquam aerem et ignem composita. **P**er spermata. n. horum esse.

Manifestat premissas rationem et primo ostendit quomodo quodam ponere placet philosophi. **E**x. n. quod ponebant unum philosophum erat versus absolute: modus precedendi. **Z**et manifestat: quare illi qui ponebant unum philosophum negabant divisionem generationis et alterationis: quam assumebant ponentes placet philosophi. **I**bi (Dis igitur omnibus) **C**irca philosophum ponit divisionem ponentium placet philosophi: et per se patet Empedocle ad omnes alios. **E**t dicit quod id predictum est quod predicti philosophi posuerunt plures materias. **E**mpedocles ponebat. **4**. elementa esse philosophum materia. **s.** terram aquam aerem et ignem: omnia autem haec cum motibus. **s.** cum accidentia quae aggregat: et cum lite quae segregat: dicit esse sex numero: et ita ponebat philosophum finita. **a**ly. n. **s.** Anaxagoras: democritus et leucippus ponunt philosophum infinita. **S**ecundo. **i**bi (De quidem. n.) ponit divisionem Anaxagoras. **a** democrito et leucippo. **h**ic quidem. n. et Anaxagoras. posuit corpora omnium elementa. **i.** similia partium esse philosophum materialia: utpote infinitas partes carnis et ossis medullarum et aliorum horum: quorum quilibet pars est synonymia toti. **i.** ueniens cum toto in nomine et ratione. **h**ec. n. dicitur omnium elementa. **i.** similia partium: et haec positio magis

manifestata fuit ab Ari. in philosophia. **S**ed democritus et leucippus dixerunt omnia corpora sensibilia componi ex quibusdam indivisibilibus corporibus quae quidem ponebantur infinita multitudinis et forma et figura. **N**am quodam corporum indivisibilibus dicebant esse circularia: quodam autem quadrata: quodam pyramidalia: et sic de alijs: ponebant tunc esse indivisibilia naturae et speciei: id quod ponebat Anaxagoras. et tunc cum ista philosophum sit indivisibilia naturae et speciei: alia corpora sensibilia dicitur ab alijs hinc divisionem corporum ex quibus componuntur non quidem divisionem in specie naturae: sed in divisionem in diversis hinc partibus et posteriori autem et retro. **s.** sursum et deorsum. **d**extroorsum et sinistroorsum. **3**. **i**bi (Contrarie autem.) **P**onit divisionem Anaxagoras ab Empedocle. et dicit quod isti tria versus dicere. **E**mpedocles. n. dicit quod ignis terra aer et aqua sunt magis simplicia quam caro et os: et talia corpora omnium elementa. **i.** similia partium: et hoc id quod ponebat res fieri per aggregationem ex elementis. **i**dem ista elementa quae aggregantur ad componendum appellabat simplicia. **S**ed Anaxagoras ponebat os et carnis et similia corpora esse magis simplicia: elementa vero esse composita: et hoc id quod ponebat res fieri per abstractionem a mixto. **v**idetur cum videret quod ex aere aqua terra et igne omnia alia corpora generantur credidit quod in predictis elementis seu corporibus esset maxima mixtio: ita quod ex his omnia alia extrahi poterunt: et hoc est quod subdit quod dicebat ista quatuor corpora esse panspermata. **i.** vltima semina aliarum omnium reperiuntur: quasi predicta quatuor corpora essent composita ex seminibus omnium aliorum corporum.

Is quidem igitur quod ex uno omnia constituit necesse est dicere generationem et corruptionem alterationem. **S**empiternum. **n.** manere sub se versus et idem: tale autem alterari dicimus.

Supra Ari. assignavit rationem: quare quodam antiqui philosophi posuerunt generationem ab alteratione differre: quodam autem non ex eo quod quodam ponunt versus philosophum male: quodam autem multa: haec rationem supra manifestavit versus ad radicem ostendens quod quodam philosophorum posuerunt multa philosophum. **N**am ponentibus versus philosophum absolutior est finis quam quodam placet: nunc autem iterum ipsas rationem finem se manifestare. **E**t circa hoc duo facit. **p**rimo manifestat ipsas rationem. **s**ecundo obicit versus ea. **i**bi (Necesse autem) **C**irca philosophum duo facit. **p**rimo manifestat versus ad ponentes versus philosophum. **z**et versus ad ponentes placet philosophum. **i**bi (Dis autem qui generant multa) **D**icit quod per omnes illis philosophis quod ex uno male philosophum ponunt omnia esse producta necesse est dicere quod generatio et corruptio idem sit alteratio: illud. n. philosophum male ponebat esse aliquid ens actu: puta ignem vel aerem aut aquam: et ponebat quod illud esset suba omnia quae ex eo generantur: et sic male semper manet in his quae ex materia sunt: ita ponebat quod illud sub se semper manet versus et idem: hoc autem dicitur alterari quod manere suba actu existens sit aliquid variatio circa formas. **v**idetur sequi quod nulla transmutatio esse possit: quod dicitur generatio et corruptio: sed sola alteratio. **N**os autem ponimus omnia generabilia et corruptibilia esse versus sub se: quod tunc non est ens actu: sed in potentia. **z** idem ex eo quod accipit formam per quam fit ens in actu dicitur simpliciter generatio: et ex hoc quod postquam est ens actu factum suscipit aliam quae cumque forma dicitur alteratio. **D**einde cum dicit.

His autem quae genera multa faciunt differre generationem ab alteratione. **z** ueniuntibus. n. dissolutis generatio contingit et corruptio. **I**s dicit hoc modo Empedocles. **q**uoniam nam nullus est: sed solum mixtura et segregatio mixtorum. **Q**uoniam igitur propria hic finis corporum supponit. **I**ta loquor manifestum est: et quoniam dicunt hoc modo.

Manifestat predictam rationem versus ad ponentes placet philosophum: dicit quod illis qui faciunt multa genera principiorum materialium de quibus est supra deum: necesse est dicere quod differat generatio ab alteratione in quantum quatuor illa ueniunt in versus contingit finem eos generatio: in quantum autem dissoluitur contingit corruptio. **v**idetur Empedocles dicit quod nam. **i.** forma corporis compositi ex elementis nulli est corruptio: necque. n. esse de nam

Z. c. 13.

Z. c. 13.

ignis: neq; de nā aq̄ vel alioꝝ eltoꝝ: sed ē solū mixtura. i. solū cōsistit in nā q̄dā mixtiois: ⁊ opposita puatio cōsistit i segregatioe mixtoꝝ. ¶ Et qz ex b̄ dī aliqd̄ ḡiari qd̄ acq̄ rit ppriā nāz. iō pōebāt q̄ ex cōgregatōe erat ḡiatio ⁊ ex segregatōe corruptio: fieri alteratōes aut pōnebāt p̄ solā trāspōne: vt ifra dicit: qz igr̄ iste fmo nō ē. ppri⁹ supponi coz. i. q̄ ita loq̄nt: māifestū ē q̄ ita dicūt de dīa ḡiatio nis ⁊ alteratōis: sicut dcm̄ est. ¶ Deide cū dicit.

¶ Necessē est alit ⁊ his alteratōne eē aliud dī cere p̄ter generatōes. Impossibile tñ fm̄ q̄ ab eis dīr: hoc aut̄ quō recte dicimus facile ē vī dere. Quēadmodū. n. videmus q̄escere suba in ea trāsmutatōes fieri fm̄ magnitudinē q̄ vo cat̄ augmētatio ⁊ dīminutio. sic ⁊ alteratōes.

¶ S; tñ ex qb̄ dicit̄ pla p̄cipia faciētes vno ipole alterari. Passiōes. n. s; q̄s h̄ dicim⁹ cō tingere dīe eltoꝝ sūt. Dico at̄ puta calim ⁊ fri gidū: h̄idū ⁊ siccū: albu ⁊ nigrū: durū ⁊ molle: ⁊ alioꝝ vnūq̄d̄q; vt inqt̄ Emp̄. Solē. i. ignē al bu videri ⁊ calz. Imbrē. i. aq̄ i oib⁹ fridū nigrū ⁊ nebulosuz. Sitr̄ alit̄ determinauit de reliqs.

¶ Quapp̄ si n̄ pole ex igne fieri aquā: neq; ex aq̄ terrā: neq; ex albo nigrū erit aliqd̄: neq; du rū ex molli. Eadē. n. rō ⁊ d̄ alijs: hec at̄ erat al teratio. ¶ Ampli⁹ at̄ ⁊ manifestū: qm̄ vnaz sp̄ r̄ijs supponere oz m̄az: siue trāsmutet̄ fm̄ lo cū: siue fm̄ augmētatioes ⁊ dīminutioes: siue fm̄ alteratōes. ¶ Ampli⁹ aut̄ sitr̄ necē est esse hoc ⁊ fm̄ alteratōes. Si. n. alteratio ē ⁊ subm vnū eltoꝝ: ⁊ vna oīuz mā h̄ntiū adinucē trā smutatōes. Et si subm vnū ē ⁊ alteratio ē.

¶ Improbāt ea q̄ dicta sunt q̄rū ad ponētes pla p̄n. Nā ponētes vnū p̄n ex necitate cōcludit̄ p̄positū: supposita sua radice. Circa b̄ ḡ duo facit. p̄mo obicit̄ cōiter d̄ oēs. scō sp̄l̄r̄ d̄ Empe. ibi (Empe. qd̄ igr̄) Circa p̄m̄ duo fa cit. p̄mo p̄ponit̄ qd̄ intēdit̄. Dicit̄ ḡ q̄ his q̄ ponūt multa p̄n necē est dicere q̄ ḡiatio sit aliud p̄ter alteratōes: vt dcm̄ ē: s; tñ b̄ est ipole subsistere fm̄ ea q̄ ab eis dīr: hoc facile pōt videri ex his q̄ sequunt̄. ⁊ ibi (Quēadmodū) Manifestat̄ p̄positū duab⁹ rōnib⁹. Circa q̄rū p̄mā p̄po nit̄ quādā similitudinē dicit̄: q̄ sic videmus qd̄ suba q̄scē te. i. p̄manēte accidit̄ in ea trāsmutatio fm̄ magnitudinē q̄ noiat̄ augmētatio ⁊ dīminutio: ⁊ ita necē est de alteratio ne fm̄ q̄litate. Nam sicut q̄ritas fundat̄ in suba ita ⁊ q̄li tas: s; ipole est p̄ hūc modū fieri alteratōes s; ea q̄ ponūt tur ab his q̄ sunt faciētes pla p̄n. dicunt. n. q̄ passiōes. i. passibiles q̄litates fm̄ q̄s dī hoc cōtingere. i. alterari: vt p̄z ex. 7. p̄by. sunt dīe p̄pe eltoꝝ. i. calim fridū albu ⁊ ni grū siccū ⁊ hūidū molle ⁊ durū: alia h̄ s; sic. Emp̄. dixit̄ qd̄ sol. i. ignis. ponebat. n. solē igne nāe: vt. n. eē alb⁹ ⁊ calis. imber vo. i. aq̄ vt̄ in oib⁹ eē niger fridus ⁊ nebulosus: sic p̄z ex ipsa obscuratioe acris q̄ sit p̄ibres. Et sitr̄ determi nabāt de reliqs passiōib⁹ attribuētes eas eltis. ¶ Dice bāt aut̄ qd̄ nō erat pole ex igne fieri aquā aut ex aq̄ terrā vel quocūq; mō vnū eltoꝝ uerri in aliud. ¶ Nō. n. po nebāt h̄ elta p̄posita ex mā ⁊ forma: vt sic possit̄ ex vno corrupto aliud ḡiari: s; ponebāt eē p̄mas m̄as q̄ nō resol uerent̄ in aliqd̄ p̄mū subm: opz aut̄ oē qd̄ in aliud quertit̄ r̄solui in aliqd̄ subm p̄mū: ipole est aut̄ p̄p̄ accētia iner

Z.c.ii.

niri nisi i pprijs subiectis. vñ si calz ē ppriū accēns ignis: fridū aq̄: impole est calim eē nisi in igne: fridū nisi in aq̄: ⁊ sic de alijs. Si ḡ ex aq̄ nō pōt fieri ignis: neq; ex vno elto rū aliud: q̄is est q̄ nec possit̄ aliqd̄ ex albo fieri nigrū vt̄ ex molli durū. ⁊ eadē rō est de h̄ alijs q̄litateb⁹. ¶ Cū ḡ alteratio nō cōtingat nisi fm̄ variatōeni dictaz q̄litate. Circa idēz subm: q̄is ē q̄ nulla erit alteratio: ⁊ ita nihil ē qd̄ ponūt dīas iter alteratōes ⁊ ḡiatioes. Sed az rōne po nit̄ ibi. (At manifestū.) Et dicit̄ q̄ necē ē supponere vnā nām d̄rys: q̄ sunt termini mor⁹ in quolz. i. siue trāsmuta t̄ aliqd̄ fm̄ locū siue s; augmētū ⁊ dīminutioes. ¶ Et sim pliciter necē est hoc eē in alteratioe: vt. i. si alteratio ē: sic vnū subz ⁊ vna mā oīuz h̄ntiū h̄ trāsmutatōes adinucē. Et si est vnus subm coz fm̄ q̄ attēdit̄ alteratio: ⁊ seq̄ q̄ sit alteratio. Nō igr̄ p̄dicti p̄bi nō ponūt vnū subm oīuz q̄litate: fm̄ q̄s attēdit̄ alteratio: s; pla nō pōt ponere al teratioes ⁊ generatioes. Differt aut̄ hec rō a p̄zi. ¶ Nā p̄mā assignat̄ vniuersalē causam medy qd̄ assumabat̄ in p̄mā ratiōe. ¶ Deide cum dicit.

Empedocles qd̄ igr̄ vt̄ dīa dīcere ⁊ ad appentia ⁊ ad seipm̄ ipse. Siml̄ at̄ nō dicit̄ alterū ex altero fieri eltoꝝ vl lū: s; alia oia ex his. ¶ Simul̄ alit̄: qm̄ in vnā p̄iugit̄ oē nāz p̄ter litē. r̄rursuz vnūq̄d̄ q; ex vno fieri. Quapp̄ ex vno aliquo manife stū: qm̄ d̄ntijs q̄busdā diuersoz: ⁊ passiōib⁹ sc̄m̄ est. hoc qd̄ aq̄. hoc aut̄ ignis. Quēadmo dū dicit̄ solē hoc qd̄ albū ⁊ calim ⁊ leue. Ter ra aut̄ graue ⁊ duruz. Ablatis igr̄ his d̄ntijs. sunt. n. auferibiles geniteq;: manifestū est qd̄ necē fieri ⁊ aquā ex terra ⁊ terrā ex aq̄. Siml̄r̄ alit̄ ⁊ alioꝝ vnūq̄d̄q;. ¶ Et nō tñc solū: s; nūc trāsmutari a passiōibus. Sunt aut̄ ex qb̄ dicit̄ Empedocles possibiles aduenire ⁊ separi rur sus ⁊ alr̄ aduersantibus adinucē lite adhuc ⁊ amicitia. S; qz ⁊ tñc ex vno ḡiata sunt. Nō. n. vtiq; ignis ⁊ terra ⁊ aqua entia vnū erāt oē.

2

¶ Incertū alit̄ ⁊ vtrū p̄cipia ei ponēdū ea mul ta aut vnū. Dico at̄ ignē ⁊ terrā: ⁊ systica ho rū. Sed az id. n. qd̄ vt̄ mā supponit̄ ex quo trā smutaria pp̄ morum sūt: ignis: ⁊ terra: ⁊ aqua vnū eltoꝝ. Sed az id aut̄ q̄ hoc ex p̄pōne sit p̄ue nit̄ib⁹ illis. Illa at̄ ex dissolone: magis elta q̄e tuoz illa ⁊ p̄ma natura.

3

¶ Alr̄ itaq; d̄ gnōne ⁊ cōruptōe simplici eltoꝝ d̄z. Vtrū ē: aut nō ē: ⁊ quō ē. Et de alijs sim plicib⁹ motib⁹: puta d̄ augmētatioe ⁊ alteratōe.

4

¶ Disputat̄ d̄ Emp̄. sp̄l̄r̄ duab⁹ rōnib⁹. Circa q̄rū p̄mā di cit̄ q̄ Empe. vt̄ dīa dicere nō solū his q̄ appent̄ fm̄ sen suz in qb̄ videmus ex aq̄ fieri aerē ⁊ ex aere ignē: s; et vt̄ dīa dīe sibi ipsi. ex vna. n. pte dīc̄ q̄ nullū eltoꝝ ḡiāt̄ ex altero: s; alia oia eltara corpa p̄ponit̄ ex eis. Ex alia vo dīc̄ q̄ anq̄ mūdus h̄ ḡiēt̄: cōtingit̄ oēs nāz rez cōgregari i vnū p̄ amicitia p̄ter litē: ⁊ q̄ rursuz vnūq̄d̄q; eltoꝝ: ⁊ et vnūq̄d̄q; alioꝝ cozpoz segregabit̄ p̄ litē segregantē res: vñ māifestū ē q̄ p̄ q̄sdā dīas ⁊ passiōes diuersoz eltoꝝ sc̄m̄ est p̄ litē q̄ ex illo vno p̄ hoc eēt̄ aq̄: ⁊ aliud eēt̄ ignis: ⁊ ex p̄plicat̄ de d̄ntijs ⁊ passiōib⁹: sic ipse dicit̄ q̄ sol. i.

6. Quoniam autem videtur omnibus pene esse aliud generationem et alterationem. Generari quidem. n. et corruptum congregata et disgregata. Alterari autem translati passioibus de his scientibus considerandum. Quæstiones autem habent hec et multas et rationabiles. Si quidem igitur generatio est congregatio multa impossibilia contingunt. Sicut autem rursus rationes alie cogentes et non habiles solui quod non contingit aliter se habere. Et si non est generatio congregatio: aut vniuersaliter non est generatio: aut si est: alteratio est: aut si hoc difficile dissolvere tentandum est.

Inquiri veritate habet opinionis. et primo ostendit difficultates circa existentem. Secundo incipit inquirere veritatem ibi. (Principium autem.) Dicit ergo primo quod quia iam pene abolitis opinionibus priorum naturalium: quod ponebant idem esse generationem et corruptionem: et alterationem omnibus fere videbatur tunc temporis quod aliud esset alteratio et generatio: ita scilicet quod generatio esset per hoc quod aliqua congregatur et disgregatur alteratio vero per hoc quod per aliquos translationes diuersas sunt positiones: necesse est considerare ut de his sciant veritas. habent. n. hec questionem multas: et rationabiles: quod si generatio nihil est aliud quam congregatio multa impossibilia contingunt: ut infra patebit. Ex opposito autem multe inueniuntur rationes: que vident cogentes: et non de facili solubiles: quibus concluditur quod non contingit aliter se habere: quam congregatio sit generatio vel oio non generatio: vel si est: quod sit idem quod alteratio. Et quoniam vis hoc sit difficile solvere debemus tamen tentare solvere hanc difficultatem. (Deinde cum dicit.

7. Principium autem horum omnium vtrumque sic generatur et augmentatur alterantur entia: et contraria his patiuntur primis magnitudinibus existentibus principijs omnium entium indiuisibilibus: aut nulla est indiuisibilis magnitudo. Differrent enim hoc multum. Et rursus si magnitudines sint: vtrumque ut Democritus et Leucippus de corpore sunt: vel ut in thymeo planities.

Procedit ad soluendum predictam difficultatem: et primo premitit duas questionem que necessarie sunt ad soluendum predictam difficultatem. Secundo eas presequitur ibi. (Et hoc quidem igitur) Dicit ergo primo. quod principium ad soluendum oia predicta oportet accipere ad hoc quod inquiratur primo: vtrumque entia naturalia sic generentur et alterentur et augmententur et contrariis motibus moueantur quod sint aliquæ primæ magnitudines indiuisibiles vel nulla indiuisibilis: hoc. n. multum fert ad positum. Secundo autem oportet inquirere si sunt aliquæ magnitudines indiuisibiles vtrumque ille magnitudines sint corpore: sicut dixerunt Democritus et Leucippus vel sicut planities id est superficies: sicut Plato scripsit in thymeo.

Deinde cum dicit.

Hoc quidem igitur ipsum ut in alijs diximus inconueniens usque ad planitiam dissolvere. Ideo magis rationabile corpora indiuisibilia esse. Sed hec quidem multa habent irrationabilitatem. Sed tamen et his alterationem et generationem contingit facere: ut dictum est: conuersio et contactu transmutante idolum: et figurarum differentijs: quod fecit Democritus, ideo et colorem hoc

non inquit esse: conuersio autem colorari. His autem qui in planitie formas diuisit non adhuc nihil enim fit preter solida expositis. Passione enim non suscipiunt generari aliqua ex ipsis.

Prosequitur premissas questionem. et primo prosequitur secundam: quam breuius pertransit. secundo prosequitur primam ibi (De. n. questionem.) Circa primam duo facit primo ostendit conuenientius potuisse quantum ad ea que considerantur in scientia naturali democritum quam platonem. secundo causam huius assignat ibi. (Causa autem quod vtrum?) Dicit ergo primo quod sicut in tertio de celo dictum est: inconueniens est hoc ipsum esse secundum se consideratum quod corpora naturalia resoluantur usque ad superficies et ideo magis est rationabile quod si sint aliquæ magnitudines indiuisibiles: ex quibus corpora naturalia componuntur: et quod habet magnitudines indiuisibiles sint corpora que sunt superficies: quoniam et hoc ipsum multa irrationabilitatem habeat. scilicet quod sint aliqua corpora indiuisibilia: ex quibus corpora naturalia componuntur: sicut partem ostensum est in libro de celo sed tamen ideo est magis rationabile potere corpora indiuisibilia quam superficies: quod his qui ponunt corpora indiuisibilia esse principia corporum naturaliū conuenit assignare causas generationis et alterationis: que quidem alteratio sicut dictum est: transmutat vnum et aliud per quadam conuersionem corporum indiuisibiliū: et per alium modum contactus secundum diuersum situm et ordinem: et est secundum differentiam figurarum: sicut ponebat democritus assignans causam alterationis: vnde democritus ponebat quod calor et alie habet qualitates naturales non sit aliquid habens esse fixum in natura: sed quod videtur aliquid coloratum per quadam conuersionem. id est per aliquam variationem corporum indiuisibiliū secundum ordinem et situm. manifestum est. n. quod quedam nobis apparet: quorum apparitionem capitur ex aliquo modo reflexionis secundum ordinem aut situm. sicut forma que apparet in speculo et sicut colores yridis et habet. talia ergo existimabat esse democritus omnes formas et qualitates rerum naturaliū: et secundum hoc suppositis suis principijs ex diuersitate ponis et ordinis causabat omnem diuersitatem alterationis. sed platonici qui resoluebant corpora in superficies non poterant assignare causas alicuius transmutationis formalis quod ex superficiebus quando componuntur adinuicem nihil est rationabile fieri nisi solida. (Cum .n. puncta linee et superficies pure sint res mathematice non possunt care ex seipsis aliquas passionem naturalem. vnde sicut ex punctis non fit nisi linea: et ex lineis non fit nisi superficies ita ex superficiebus non potest dari nisi corpus. Sed nec ipsi platonici conantur ad hoc quod ex mixture superficiebus assignat causas alicuius passionis naturalis. (Deinde cum dicit.

Causa autem quare non potuerunt confessi videre in experientia fuit. Ideoque quicunque magis insidauerunt naturalibus magis possunt supponere talia principia: quibus multa possunt complicare. Qui autem ex multis sermonibus indocti existentis entis intuentes: et ad pauca respicientes: facile enunciant.

Videbit autem aliquis ex his quantum differunt physice et logice intendentes. Qui. n. autem quod indiuisibiles sunt magnitudines: hi quidem inquit: quod ante trigonum multa erunt. Democritus autem videtur proprijs et physicis sermonibus persuadere. Abanifestum autem erit quod dicimus precedentibus.

Assignat rationem quod circa hoc magis deficit plato quam democritus: et dicit quod causa huius quod plato minus potuit videre confessam. id est ea que sunt omnibus manifesta fuit in experientia: quod

De generatione ⁊ cor.

scilicet intelligibilia intētus sensibilia nō itēdebat: circa q̄ ē
 experiētia. Et iō illi p̄bi q̄ magis stūderūt circa res sen-
 sibles ⁊ māles magis potuerūt adiuuare talia p̄n: q̄b:
 possent multa sensibilia adaptare: s̄z platōici q̄ erāt in do-
 cti exēctiū. i. circa entia nālia ⁊ sensibilia respiciētes ad
 paucā sensibiliū q̄ eis corūdebat ex multis s̄mōib⁹ vel
 rōnib⁹. i. ex multis q̄ in vli rōnabilr cōsiderabāt de facili
 anūciāt. i. absq; diligēti p̄scrutatōe sniam p̄ferūt de reb⁹
 sensibilib⁹. ¶ P̄dēt t̄m cōsiderari ex his q̄ p̄e manib⁹ ha-
 bent: q̄ differt i p̄scrutatōe vitatis illi q̄ cōsiderabāt p̄hy-
 sicē. i. nāliter atredentes reb⁹ sensibilib⁹: vt Democrit⁹ ⁊
 illi q̄ cōsiderabāt logice. i. rōnāltr attendētes cōib⁹ rōnib⁹:
 sicut platōnici. ad osidēdū. n. q̄ magnitudines aliq̄ sunt
 idiuisibiles: platōici logice p̄cedētes dicunt q̄ alr sc̄re
 tur q̄ antotrigonū. i. p̄ se triāgulus: hoc est idea triāguli
 multa erit. i. in multos triāgulos vidēt: quod est inconie-
 niēs. P̄onebat. n. plato oīum sensibiliū esse q̄sdas ideas
 sepatas: puta hoīs ⁊ eq̄ ⁊ siluū: q̄s vocabat p̄ se hoīez ⁊ p̄
 se equū: q̄. s. logice loq̄ndo hō s̄m q̄ ē spēs est p̄ter mālia
 ⁊ idiuuātia p̄n: ita q̄ idea nihil h̄z nisi qd̄ p̄tinet ad rō-
 nē sp̄ci. ¶ Et eadē rōne hec ponebāt in figuris. vñ pone-
 bāt ideā triāguloꝝ sensibiliū: q̄ d̄r an̄ trigonū eē idiuuiss-
 bilē aliogn sc̄q̄ret q̄ vidēt in multa: qd̄ est rōnē ideē:
 ad quā p̄tinet q̄ sit vnū p̄ter multa: ⁊ ita nō ē sc̄oueniēs
 q̄ sint multe superficies triāgulares idiuisibiles p̄forma
 ideē. ¶ Et eadē rō est de alijs superficieb⁹. S̄z democrit⁹
 vñ suadere q̄ sint magnitudines idiuisibiles p̄ rōnes pro-
 prias ⁊ nāles vt manifestū erit in sequētibus.

Mabet aut̄ questionē si q̄s ponat corp⁹
 esse: ⁊ magnitudines passim diuisibi-
 lem. ⁊ hoc qdem enī possibile erit q̄
 diuisiōes effugiat. Si. n. omnino di-
 uisibile ⁊ possibile hoc passim. ⁊ simul erit hoc
 oīno diuisus. ⁊ si nō simul diuidat. Et si hoc
 fiat nihil erit impossibile.

¶ Postq; p̄hs oīdit q̄ circa p̄positū opio Democriti po-
 tior erat q̄ opio Platōnis: ⁊ rō Democriti erat magis p̄-
 pria: ad hoc manifestādū iducit rōnē Democriti. ¶ Et p̄-
 ponit eā. ⁊ soluit. ibi. (S̄z h̄ tētādū soluere.) Circa p̄mū
 duo facit. p̄mo ponit rōnē Democriti ad h̄ ipole ducētē
 .i. q̄ corpus sit oīno diuisus. i. quantūlibet diuidi potest.
 Secūdo ostēdit hoc esse impole. ibi. (Quidē igit̄) Circa p̄mū
 duo facit. p̄mo ponit rōnē ad hoc impole ducētē. ibi. (Qu-
 igit̄ ē rē.) ⁊ manifestat necitatē dicte rōnis. ibi. (Quapp
 ⁊ s̄m mediū.) Circa p̄mū cōsiderādū: q̄ oꝝ ponere corp⁹ vel
 componi ex inuisibilib⁹: vel eē disibile oīno. i. totalr s̄m
 qd̄cūq; signū. ¶ Et iō Democrit⁹ ad oīdēdū q̄ corpus
 sit p̄positū ex idiuisibilib⁹ corpib⁹ conat̄ oīdere ipole eē
 idiuisibile eē corp⁹ sensibile: puta qd̄ lignū aut lapis sint
 diuisibilia oīno. i. s̄m qd̄cūq; signū datū in corpore: ⁊ iō
 dicit qd̄ si q̄s ponit corpus aliq̄d: puta sensibile ⁊ magni-
 tudinē quācūq; puta superficiē vel lineā disibile oīno. i. s̄z
 qd̄cūq; signū datū: ⁊ si ponat hoc esse possibile remanet
 questio quid est id qd̄ effugit diuisiōē. i. qd̄ remāet post
 diuisiōē. Necessē est enim q̄ diuisio quocūq; diuisibili
 remaneant aliq̄ partes diuisibiles in quas sit diuisio. Iō
 aut̄ dicit Demo. hoc habere qōnē: q̄ si corpus sit oīno. i.
 s̄m totū diuisibile: ⁊ hoc sit possibile: n̄s erit q̄ nihil p̄-
 bibeat corp⁹ simul diuisus quantūcūq; diuidi pōt: ⁊ si di-
 uisio non fiat simul: sed successiue: sicut si possibile est ali-
 quē hominē puenire ad aliquē locū: nihil p̄hibet eū pue-
 nisse illuc: s̄z nō simul: s̄z successiue pueniat: ⁊ si hoc pona-
 tur nullus impole debet seq: q̄ possibili p̄posito nō sequit̄

aliquod impossibile s̄m p̄m. p̄mo p̄oꝝ. cap. 2. ⁊ 7. p̄by **L. 6.**
 scorum. ¶ Deinde cum dicit.

Quapropter ⁊ s̄m mediū simlir. vntuersalr
 aut̄ si oīno inatū est disibile: ⁊ si diuidat nullū
 erit ipole nascēs. Quoniā neq; si i mille milia
 diuisa fuerit magnitudo nullū impossibile: ⁊ si
 nullus vniq; diuidat. ¶ Quoniam ergo om-
 nino tale corpus diuidatur.

¶ Manifestat necitatē dicte rōnis. si. n. ponat aliquod
 corp⁹ diuisibile p̄ mediū: ⁊ ponat esse diuisus p̄ mediū:
 nullū sequit̄ iconueniēs: ⁊ hoc ē qd̄ dicit. Quapropter q̄
 p̄posito possibili nullū sequit̄ impossibile. simlir erit si ali-
 quid ponat esse diuisibile ⁊ diuisum s̄m mediū ⁊ vlt̄ s̄
 corpus est natū esse diuisibile oīno. i. s̄m qd̄cūq; signū si
 diuidat. i. ponat esse diuisus nullū erit impole nascens. i.
 ex hoc nō oꝝ impossibile nasci: q̄ neq; si aliq̄d est diuisibi-
 le in mille milia partiū: ⁊ ponat esse diuisum nullū sequi-
 tur impossibile: ⁊ si nullo modo diuidat actu: ⁊ ita vidēt
 q̄ aliquod corpus sit diuisibile in paucas partes: sicut in
 multas: sicut totales: ⁊ tamen nō vidēt sequi aliq̄d ipossi-
 bile: si ponat aliquid esse diuisum in quātū est diuisibile.
 Quia igit̄ s̄m ponentes corpus naturale nō componi ex
 idiuisibilibus corporeibus esse diuisibile. i. s̄m totūz po-
 nat esse diuisum: sed hoc est impole. ergo ⁊ p̄mū. s. q̄ sit
 diuisibile secundū totum: est ergo compositum ex indi-
 uisibilibus. ¶ Deinde cum dicit.

Quid ergo erit reliquū. Magnitudo. Nō
 enim erit possibile: erit enim quid non diui-
 sum: erat autem omnino diuisibile. ¶ Sed
 si nullum erit corpus: neq; magnitudo: diui-
 sio aut̄ erit aut ex p̄teritis: aut sine diuisiōe ea
 erit ex q̄bus compositū est: aut nihil omnino.
 Quapropter ⁊ generabit̄ ex nihilo: ⁊ erit cor-
 pus compositū: ⁊ omne vniq; nihil: ⁊ nō erit
 existens: sed apparens tātum. Simlir aut̄ ⁊
 si erit ex p̄teritis nō erit quātū. N̄ enī tāgebāt
 se: ⁊ vna erat magnitudo: vel simul erant: non
 faciebant maius omne. Diuisiōe enī in duo
 vel plura: neq; mai⁹ neq; min⁹ priore. Qua-
 propter ⁊ si omnes componantur nullam fa-
 cient magnitudinem.

¶ Ostēdit esse impossibile q̄ corpus sit totaliter diuisus
 ex hoc q̄ nō est dare qd̄ remaneat post diuisiōē. P̄mo
 ergo ostēdit q̄ nō erit dare qd̄ remāet ex diuisiōe: que
 est p̄ncipalis pars. Secūdo qd̄ nō erit dare qd̄ remaneat
 qd̄ ex icidēti sit elapsū. ibi. (S̄z si qua.) Dicit ḡ p̄mo si
 corpus ponat̄ oīno esse diuisum querendū restat qd̄ erit
 reliquū. i. qd̄ remāet post diuisiōē: sicut videmus rema-
 nere in omni diuisiōe ea in q̄ diuisus resoluit̄: ⁊ p̄mo ostē-
 dit q̄ nō remaneat magnitudo. hoc. n. ē ipole. seq̄ret. n.
 q̄ adhuc remaneret disibile nō disus. ¶ Dicebat aut̄
 vel q̄ magnitudo eēt aliq̄d nō disibile qd̄ corp⁹ omnino
 erat disibile: ⁊ ita oꝝ q̄ id qd̄ remanet post diuisiōē: nul-
 lo modo sit diuisibile: euz tamē supponat̄ ab aduersario
 q̄ magnitudo sit omnino diuisibilis. Secūdo cōcludit
 q̄ remanendo post diuisiōē: neq; sit corpus: neq; ma-
 gnitudo: ⁊ tamen sit facta diuisio secundū totum: sicut di-
 ctū est. Relinquitur aut̄ quod diuisio erit ex punctis:
 ita q̄ corpus finaliter resoluitur in puncta: ⁊ per conse-
 quēs ea ex quibus componitur erunt sine magnitudine

aut sequit̄ q̄ id q̄d est residuū post diuisionē s̄t omnino nihil. ¶ Tertio ostēdit hoc 2^m esse impossibile: quia cum vnūq̄q; generet̄ ex his in que resoluit̄. si ergo resoluit̄ in nihil: sequet̄ et̄ q̄ generet̄ ex nihilo: q̄d aut̄ cōponitur ex nihilo nihil est. sequet̄ ergo q̄ corpus de quo agit̄ sit nihil: et̄ totus vnīuersus eadē rōne: sed quicquid erit in rerum natura erit s̄m apparentiā tantū: et̄ nō s̄m existentiā. ¶ Quarto pbatur p̄mus p̄missorū. s. q̄ nō fiat resolutio in puncta: q̄ similiter sequeret̄ q̄ sit corpus compositū ex p̄ctis: et̄ ita vlt̄erius sequeret̄ q̄ nō sit quantū ip̄s corpus: aut enī esset̄ quātū: q̄ corpus diuideret̄: aut quia puncta tāgerent̄ se: put̄ duo extrema duarū linearū sunt simul: nō sc̄do mō q̄ ex hoc erat vna magnitudo cōtinua: et̄ sic simul erāt oīa puncta et̄ nōduz distincta erant adinuicē et̄ nō faciebāt totū maius. p̄ctū. n. nihil est aliū q̄ quedā diuisio partiuū linee: nec p̄mo mō. q̄ ex hoc q̄ aliquid diuidit̄ in duo vel in plura nō efficit̄ totum nec maius nec minus q̄ p̄us fuerit. Ita. n. corpus magnum sicut pariuū pōt diuidi in duo vel plura. et̄ sic p̄ q̄ p̄cta nihil sunt aliud q̄ diuisiones: et̄ q̄ nō faciūt aliquid maius. vnde relinquit̄ q̄ si puncta cōponant̄ adinuicē nō faciūt aliquid maius. sic igit̄ videt̄ eē impossibile q̄ corpus sit oīno diuisum: quia nō potest assignari quid sit residuum diuisionis tanquā p̄ncipalis pars corporis diuisi.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed et̄ si qua diuisio q̄si rasura ferre fiet ex corpore: et̄ sic magnitudie q̄dē corp⁹ egrediat̄ idē sermo. illud aut̄ quomō diuisibile.

¶ Ostendit q̄ non pōt assignari quid residuum diuisionis tanquā aliquid q̄d elabit̄. Et̄ p̄mo ostēdit q̄ tale aliquid nō pōt esse corpus. Secūdo ostendit q̄ nō potest esse q̄d cūq; incorporeū. ibi. (Si aut̄ nō est corpus.) Dicit ergo p̄mo q̄ si diuisio totaliter corpore diuisio corporis fiat ita q̄ aliqua rasura s̄m rem elabatur ex diuisione p̄ter principales partes: in quas lignū diuiditur: et̄ dicatur q̄ ex magnitudine corporali totaliter diuisa egrediat̄ ali quod corp⁹. q. residuum: sequeret̄ idēz sensus qui et̄ supra: quomodo. s. poterit sustineri q̄ illud corp⁹ sit adhuc diuisibile secunduz ponentes corpus esse diuisibile cum positum sit corpus naturale esse diuisum omnino.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Si aut̄ non est corpus sed spēs aliqua segregabilis aut passio quidem que secessit. ¶ Et̄ ē magnitudo puncti vel tactus hoc patietes inconueniens et̄ ex non magnitudinibus magnitudinem esse. ¶ Amplius autem vbi erunt imobiles: aut mutari puncti. ¶ Tactus enim semper est vnus duorū quorūdam quasi ente altero p̄ter tactū et̄ diuisionem et̄ punctuz. Si vtiq; quis p̄dictorū ponet q̄dlibet aut quātū: aut corp⁹ omnino eē diuisibile hec cōtingunt. ¶ Amplius si diuidens lignū compono: aut quid aliud eq̄l̄iter et̄ vnū. ¶ Quapropter si sic bz manifestū: qm̄ et̄ incido lignū s̄m q̄d cūq; signū omnino. igit̄ diuisus est potestate: qd̄ ergo erit p̄ter diuisiones? Si enim et̄ est aliq̄ passio: sed quomodo in hec resoluunt̄ et̄ generantur ex his: aut quō separabuntur hec. Quapropter ē impossibile ex tactib⁹: aut ex p̄-

ctis magnitudines esse: necesse est corpora indiuisibilia esse magnitudines. ¶ Sed et̄ hoc ponentibus nō min⁹ cōtingit impossibile. Scrutatū est autem de his et̄ in alijs.

¶ Ostendit q̄ h̄ residuum nō pōt esse aliq̄d incorporeum q̄d cūq; sit: et̄ hoc tribus rōnibus. Circa quaz p̄mā dicit̄ q̄ si id q̄d egredit̄ a magnitudine totali diuisa nō sit corp⁹ sed aliqua spēs. i. forma segregabilis. i. separabilis a subiecto: aut etiā aliqua passio sicut ponit Anaxa. passioes et̄ habitus separari et̄ misceri: et̄ se habet h̄ passio secedēs a magnitudine per modū puncti vel tact⁹. ¶ Illi q̄ hoc ponunt patiuntur. P̄mo quidez hoc inconueniens q̄ magnitudo componat̄ ex nō magnitudinib⁹: q̄ videtur inconueniēs. Nam vnūq̄q; cōstituit̄ ex rebus sui generis. ¶ Nō enī colores cōponunt̄ ex figuris nec ecōuerso. Sc̄dam rōnē ponit. ibi. (Amplius aut̄ vbi.) Circa q̄d cōsiderandū est q̄d lineā cōponi ex p̄ctis pōt exponi dupliciter. P̄mo mō ex punctis motis: sicut qdā dixerūt q̄ p̄ctus motus facit lineaz: et̄ linea mota constituit̄ superficies: et̄ superficies mota corpus. Alio mō pōt exponi q̄ ex p̄ctis etiā nō motis cōstituat̄ magnitudo sicut ex partibus. vtrolibet aut̄ modo magnitudo cōponatur ex punctis oportebit assignare vbi sint p̄cta. i. quē situz hēant in magnitudine. Est enī assignare de singulis partib⁹: ex quibus cōponit̄ magnitudo. sed hoc nō pōt assignari: quia p̄ctus nō pōt assignari in magnitudine nisi vt qdaz tact⁹ partiuū cōtinue: vel diuisio partiuū linee iam diuise linee: tactus aut̄ semp vnus quorūdam duorū. q. s. sunt partes magnitudinis h̄ntes determinatuz sitū in magnitudine: q̄ illud q̄d est pars magnitudinis h̄ntes determinatū situz inter partes eius sit aliquid p̄ter ipsuz tactuz et̄ diuisiones: et̄ per consequēs p̄ter p̄ctuz. nō ergo videt̄ eē possibile q̄ magnitudo diuidat̄ in p̄cta vel tact⁹ aut diuisiones. si q̄ aliquis ponat q̄d cūq; corpus aut quātūcūq; quātūtatē esse oīo diuisibile: p̄tinget hoc icōueniēs qd̄ nūc dictū ē. Tertiā ponit. ibi. (Amplius si diuidēs.) Et̄ dicit̄. et̄ post q̄ diuido lignū et̄ q̄d cūq; corp⁹ aliud et̄ itez ex eis dē partib⁹ cōpono illud fiet equale et̄ vnū corpus: q. s. eadē sunt in que diuiditur et̄ ex quibus cōponitur. vnde videtur similiter se habere si diuido s̄m quodcūq; signū: qd̄ supra dixit oīno vt. s. ex his in que diuiditur possit componi: sit ergo lignū omnino diuisus potestate. id est omnia in que potest diuidi. Et̄ igit̄ erit p̄ter diuisionē. qz opz oēs diuisiones ad aliquid terminari. si enī dicat̄ q̄ id q̄d ē residuum diuisionis: sit aliq̄ passio sequeret̄ q̄ corp⁹ diuideret̄ i passioes: et̄ ex sequenti generabit̄ ex eis: qd̄ est impossibile: qz nō substantia neq; quātūtas generat̄ ex passioib⁹. aut etiā quō est possibile q̄ passioes sint septe. Alteri⁹ aut̄ concludit p̄ncipale p̄positū dicens q̄ si ē impossibile q̄ magnitudo cōponat̄ ex tactibus aut p̄ctis sicut p̄dicte rōnes cōcludūt: necesse est ponere qd̄ sint qdam corpora indiuisibilia: et̄ qd̄ sint quedā magnitudines indiuisibiles: qz si corpus sit oīo diuisibile: sequeret̄ q̄ cōponat̄ ex tactib⁹ vel ex punctis: vt ex dictis patet. Alterius autē post rationem Democriti subiungit̄ Aristo. q̄ hoc ponentibus. s. esse corpora indiuisibilia nō minus accidit ipole: et̄ hoc p̄scrutatuz est in alijs. s. in tertio libro de celo.

T. c. 5.

¶ Sed et̄ hic tentandū est soluere: s̄o rursus a principio questionis dicendū. Qd̄ qd̄ igitur corp⁹ sensibile diuisibile eē: s̄m q̄d cūq; signū: et̄ indiuisibile nō est inconueniēs: hoc. n. p̄tate: hoc aut̄ endelechia existit.

De generatione 7 cor.

C De procedit ad eius solutionē. Et pmo ponit de quo ē intentio dicens q̄ tentādus est solvere predictā dubitacionem: 7 ideo vt melius soluat oportet a principio repetere questionē. Ostenso enī breuiter in quo virtus questionis consistat facilius apparebit vbi debeat adhiberi solutio. Secūdo ibi. (Omne quidē igitur) psequit itentus. Et pmo ponit veritatē. Secūdo ponit obiectōes Demo. cōtra veritatē. ibi. (Esse autē prāte simul.) Tertio soluit. (Quoniam autē later.) Dicit ergo pmo q̄ nō est icōueniēs dicere vtrūq; horū. s. q̄ omne corp⁹ sensibile sit diuisibile: s̄m q̄ dēcūq; signū: vel q̄ nihil sit diuisibile. aliter. n. horū in potētia est verū. s. q̄ corpus sit diuisibile s̄m q̄ dēcūq; signū. Alterū vō horū est verū secundū endelechiā. i. s̄m actum. s. q̄ corpus sensibile nō sit diuisibile s̄m q̄ dēcūq; signum in actu. **C** Deinde cū dicit.

Essē autē potestate sit oīno diuisibile ipossibile videt esse vtiq;. Si enī possibile 7 fieret vtiq;. Nō vt sint sit actu ambo idiuuisibile 7 diuisum: sed diuisum s̄m q̄ dēcūq; signum. nullus igitur erit reliquum 7 icorpozeū corpus corruptus: 7 generabit vtiq; quidē rursus aut ex pūctis: aut oīno ex nihilo: 7 hoc quomodo possibile? **S**z qm̄ diuiditur in semp diuisibilia 7 semper in miores magnitudines: 7 in semota 7 disgregata manifestū. Neq; itaq; s̄m partē diuidētis erit īfinita fractura. Neq; possibile est sit diuisus eē s̄z oē signū. Nō. n. potē oīo: sed vsq; ad qd. necesse ē igitur idiuuisibiles existere magnitudines 7 idiuuisibilia corpora. **E**t aliter sic erit gnatio 7 corruptio. Et hec qdē segregatio: hec autē pgregatione. Cogens igitur sermo esse magnitudines idiuuisibiles hic est.

Ponit duas rōnes Democrīti. Circa veritatē. Circa q̄rum p̄mā dicit q̄ s̄m obiectionez Demo. videt ipossibile q̄ corpus sensibile sit simul diuisibile in potētia oīno. id est s̄m q̄ dēcūq; signū: sicut nuper dictum est. credebat enī Demo. q̄ quicquid eēt simul in potētia posset eē sit in actu: 7 argumētabat: sic est potē sit in potentia corpus sensibile oīno diuidi. qd hoc fieret in actu: nō qdēz ita q̄ esset simul in potētia. diuisibile 7 actu diuisus: s̄z q̄ eēt sit diuisum actu s̄m q̄ dēcūq; signū: sed hoc ostēdebat eē impossibile: qz sicut ex supradictis pz. sequerē q̄ nil corporeū eēt residuū a diuisione. Et q̄ corpus corūperetur in rē incorpozeā. Et ex consequēti q̄ corp⁹ generaret ex aliquo incorpozeo: aut ex pūctis: aut oīno ex nihilo. sed h̄ est ipossibile. **N**ō igitur possibile q̄ corpus sensibile sit oīno diuisum simul: neq; ergo videt possibile q̄ sit oīno diuisibile in potētia. s̄z qz videm⁹ ad sensum q̄ corp⁹ sensibile diuidit in partes adinuicēz separabiles: vel etiā in partes diuisibiles: 7 maior magnitudo semp diuiditur in miores magnitudines: 7 totū cōiunctū diuidit in aliqua segregata 7 separata manifestū est hoc ita se h̄re. Non igitur est possibile neq; q̄ fiat diuisio in īfinitū s̄m partes: ita q̄ pars post partē a toto sensibili corpore separaret neq; est possibile q̄ corp⁹ sensibile diuidat simul s̄m q̄ dēcūq; signū. Neutrū enī horū est positū: qz vtrūq; videt sequi ad aliq̄ terminū. vnde sequit qd necesse sit aliquas magnitudines eē idiuuisibiles. 7 aliqua corpora idiuuisibilia s̄m Demo. Secūdam rōnem ponit ibi. (Et alit

fic erit) 7 dicit q̄ aliter etiā videt esse necessariū eē corpa idiuuisibilia: posito. s. generatio sit per congregatio nem: 7 corruptio sit per segregationez. 7 hoc quidem necessariū erat ponere. Demo. quia ponebat formas 7 naturas rerū determinari s̄m positionez 7 ordinem videmus autē q̄ totū: cui⁹ forma cōsistit in positione 7 ordine sicut domus nō generat nisi congregatione: neq; corūpuitur nisi segregatione: 7 id cum nō sit possibile in principis generatiōis 7 corruptionis procedere in īfinitū. ponere q̄ essent aliqua p̄ncipia p̄ma: ex q̄bus corpora congregabant: i. q̄ segregabant: 7 h̄ dicebat esse corpa idiuuisibilia. **C** Deinde cum dicit.

Quoniam autē latz paralogizans: 7 quomodo later dicamus. Qm̄. ii. nō est punctus puncto vndiq; p̄tignus oīno est diuisibile: est qdē q̄r existit magnitudinib⁹: est autem qualiter non. **V**idet autē qm̄ hoc ponitur 7 vndiq; 7 vbiq; esse punctus. Quapropter necesse diuidi magnitudinē in pūcta. vbiq; n. est pūctū: quapp aut ex tactib⁹ aut ex punctis esse. **H**oc autē est qd existit vbiq; quoniam vna vtiq; 7 oīs 7 vnusquisq; plures autē vna nō sunt cōsequēter enī non sunt: quapropter nō vbiq;. si enī s̄m mediū diuisibile: 7 s̄m contiguū punctum erit diuisibile: nō autem possibile. Non enī est contiguū signū signo: aut punctū puncto. hic enī est diuisio: aut compositio. **Q**uapropter est pgregatio aut disgregatio. s̄z neq; in athonia 7 ex athomis. Adulta enī ipossibilia cōtingit. Neq; itaq; vt diuisio fiat vbiq;. Si autē esset cōtiguus pūctus puncto hoc vtiq; esset. Sed in parua 7 minima est cōgregatio 7 segregatio ex minimis.

Soluit p̄dictas rationes. Et pmo p̄mas. Secūdo secūdam. ibi. (Sed nō simplex.) Circa p̄mā ostensum ē q̄ tota virtus rationis Demo. in hoc consistit q̄ si corp⁹ sensibile oīno est simul diuisibile in potētia: q̄ sit simul oīo in actu: sed h̄ cōsequētia nō tenet in oīb⁹. quedāz n. sunt de quoz rōne est eē in potētia. vnde in talibus nō potest poni eē simul in actu: qd est sit in potētia: qz collect ratio 7 natura illius rei: qd quidē pmo manifestū ē ī successiuis. In p̄ma enī parte diei simul possibile ē eē horas diei: nō tū potē poni q̄ oēs hore illi⁹ diei sint simul actu. auferatur enī natura tēporis: de cui⁹ rōne est q̄ sit numerus mot⁹ s̄m p̄s 7 posterius. si enī esset simul: quolibz pars ei⁹ iāz nō esset s̄m p̄s 7 posterius. sc̄do apparet hoc in permanentibus. De substātia enī aeris est materia que est in potētia ad omnes formas tamē non potest poni q̄ ex aere sit generatus quicqd est possibile ex eo generari: qz tolleret natura materie: que semp est in potentia ad omnes formas. sic igitur contra rationez magnitudinis puta linee est: q̄ sit simul omnino actu diuisa. vnde nō sequit. si est simul omnino diuisibilis in potētia: q̄ possit poni simul omnino actu diuisa. **O** hoc sit contra rationem linee partet. **N**am diuisio linee in actu nihil aliud est q̄ pūctū in actu esse. si ergo esset simul oīno in actu diuisa oporteret q̄ punctus esset vbiq; in actu in linea: 7 ita oporteret q̄ puncta eēt cōtigua vel psequēter se habēria in linea. hoc autē nō potest esse: qz cū pūcta sint idiuuisibilia mul

torū punctoz cōtiguoz vnū nō excederet aliud: qz vnū
 taugeret aliud fm se totus: z ita omnes puncti nō essent
 nisi vnū pūctū. Nō ergo pōt eē qz pūcti sint ybiqz in actu
 per lineā: z ita cōtra rōnē linee est qz sit simul toto diuisa
 in actu. Et ita nō sequit qz sic simul diuisibilis oīo in
 potētia: qz possit poni oīo eē diuisa in actu. Dicit g̃ primo
 p̃hs. qz Demo. latet paralogizās. i. fac̃ paralogismū latē/
 rez. z dicit quō lateat ei' d̃fectus. Qz. n. pūctus pūcto nō
 pōt eē cōtiguus: z p̃ns nō pōt eē qz linea sit oīo diuisa i
 actu. z ita eē diuisibile ybiqz: licz aliquo mō ueniat ma
 gnitudinib'. s. in potētia: tñ quodānō nō uenit eis. s. in
 actu: qz qñ ponit ybiqz eē diuisa in actu: uidetur poni ex
 p̃nti qz ybiqz sit pūctus: cū pūctus in actu nihil aliud ē qz
 actu diuisio linee. Si aut pūctus ē ybiqz in linea nece ē
 qz magnitudo diuidat in pūcta: cū nihil aliud in magni
 tudie iueniat: vel ēt fm aliā lram qz diuidat in nihil: qz
 nihil erit residuū p̃ter diuisionē. si ybiqz sit pūctū qd est
 diuisio. Et iō sequit qz magnitudo vel sit expūctis vl
 ex tacti: b' p̃riū linee siue diuisiōib' linee. qd in idē redit.
 ponit. n. fm p̃dicta qz hoc qd existit in linea sit pūct' vel
 tactus aut diuisio: si linea sit oīo sit diuisa: s. hoc non pōt
 eē: qz seq̃ret qz solū vn' pūctus eēt ybiqz. i. qlibet parte
 linee. Et qz oēs partes linee nō plus cōtinerēt de situ qz
 vnusquisqz eoz. imo qz nō eēt plures qz vnus: vl' ples
 diuisiōes qz vna. Nō. n. p̃nt se d̃re cūter: ita qz vnum pū/
 ctuz sit post aliud: neqz qz se tāgant fm vltima tñ: z fm
 alia fecernant: qz cū sint idiuisibiles fm totū. cōiungunt
 z oīo oēs pūcti cūcti nō sunt nisi vnus: z iō nō est pole qz
 sit ybiqz p lineā: qz si linea eēt diuisibilis fm totuz sui: z
 pūct' eēt cōtigu' pūcto possēt ēt diuidi fm totuz pūctū:
 si eēt oīo diuisibilis. s. hoc ē impossibile: qz nō ē triguū vel
 habitū. i. cūter se hñs pūctuz pūcto: vl' qdēqz signuz si/
 gno. hoc aut pūctū in actu nihil aliud ē qz actualis diui/
 sio linee: aut cōpositio siue tactus partiū linee. vñ p̃cedē
 dum ē qz in corporib' sensibilib' inuenit qzgregatio z dis/
 gregatio: nō tñ idiuisibilitū cozpoz aut ex idiuisibilitibus.
 multa enī impossibilia seq̃rent. vt in tertio de celo. d̃ctū ē.
 Neqz ita qz diuisio actualis linee fiat ybiqz. hoc enī cōti/
 geret si pūctus esset trigu' pūcto: qd ē impossibile: vt ex di/
 ctis p̃s: s. segregatio cozporū ē in aliqua pna z miora: z cō/
 gregatio vō ē ex aligb' paruis z minorib'. nō aut ex mi/
 nimis: qz opz eē idiuisibilia. Deide cū dicit.

2. c. 7
2. 8.

io.

CSed nō simplex z perfecta generatio cōgre
 gatiōe z segregatiōe determinata est vt qdam
 inqunt. In cōtinuo vero trāsmutatio z altera
 tio. Sed hoc est in quo falluntur oīa. Est igit
 generatio simplex z corruptio non congrega
 tione z separatiōe: sed quā trāsmutatur hoc
 in hoc totū. Alij aut existimāt alterationez
 esse oēs talē trāsmutationē: i. hoc aut differūt.
 In subiecto hoc quidē est fm rōnē: hoc autez
 fm mām. Quādo quidē igitur in his trāsmu/
 tatio generatio erit z corruptio. quādo aut in
 passionibus z fm accidēs alteratio.

CSoluit scđam ratiōnē democriti per itētiōnē. Et p̃mo
 iterimit gnātōez simplicē z corruptionē eē cōgregatiōez
 z segregatiōnē vt Demo. existimabat. Scđo ostēdit cō/
 sequēter ad qd pōt verificari d̃ctū Demo. ibi. (Segrega
 ta aut.) Dicit g̃ p̃mo qz nō ē ita dicēdū: sicut qdā dixerūt
 qz simplex z p̃fecta gnātiō fiat p cōgregatiōnē. corruptio
 aut per segregatiōnē: z qz oīs trāsmutatio q̃ sit in aliquo
 p̃manēte. s. nō cōgregato nec segregato sit alteratio, cre/
 debant. n. hoc accidere in rebus nālibus sicut accidit in
 Domo. vel in nauī z in oib' h̃s. quoz forma cōstat in cō/
 positiōe vel ordie. Nō fiūt nisi p cōgregatiōnē partium
 neqz corrupūtur nisi p segregatiōez: quecūqz aut alia trā/
 mutatio accidit p̃ter solutiōnē cōtinui alteratio est. B g̃
 est ex quo p̃cedit tota fallacia. Est. n. gnātiō z corruptio
 in reb' nālibus: quoz forma nō ē positiō z ordo. nō qdēz
 p cōgregatiōnē z segregatiōnē: s. qz sit trāsmutatio. Ex
 hoc toto. i. nō dissoluto in ptes in hoc totū: quasi nō qre
 gatum ex aliquibus p̃tib': s. antig p̃hi oēm talē trāsmuta/
 tiōnē q̃ sit aliquo toto itegro manente eē alteratiōnē: qd
 quidē nō est veruz. qñqz. n. pōt eē simplex gnātiō: z quāqz
 alteratiō: s. in hoc differūt: qz in subiecto aliquo est h̃ qz
 dem fm rōnē. i. fm formaz. hoc aut fm mām. Nam coz/
 pus naturale actu existēs cōposituz est ex materia z for/
 ma. quādo igit est trāsmutatū fm materiaz z formā: ita
 .s. qz materia accipiat aliā formam subalez erit simplex
 gnātiō z corruptio: quādo aut est trāsmutatio: fm acci/
 dētia z passionē erit alteratio. Deide cū dicit.

CSegregata autē z cōgregata leniter mutabi
 lia sunt. si enī in paruissimas aquas aq̃ diuida/
 tur: citius aer generat. si autē qzgregatardius.
 Magis at hoc erit manifestū in sequentibus.
 Nūc at tñ determinatū sit: qm̃ ipole est gñō/
 nez eē cōgregatiōnē q̃lem qdam inqunt.

COstendit quantuz ad quid verificetur dictuz Demo/
 criti. Manifestū est enī qz aliqua ex hoc qz sunt cōgre/
 gata vel segregata reddunt leuius vel difficilius corru/
 ptibilia vel mutabilia. s. enī aqua diuidat in puissimas
 partes minus poterit resistere actioni contrary agētis: z
 ita citi' ex aqua generabit aer. si vero cōgregabit mltū
 de aqua magis resistet agēti: z sic tardius corrupēt vt ex
 ide possit generari aer: z hoc manifestū erit in sequētib'
 vltimo aut epilogādo dicit nūc in tñ eē determinatum
 qz impossibile ē gnātiōnē eē cōgregatiōnē: qualē quidā in/
 quunt. s. ex cozporibus indiuisibilitibus.

Determinatis autem his. primo vidē
 dū est vtruz generatur aliqd simplr
 z corrupitur. Aut pprie quidez ni/
 bil. Semper autem ex aliquo ē ali/
 quid. Bico autē puta ex laborāte sanū: aut la/
 borās ex sano: aut paruū ex magno: aut ma/
 gnum ex paruo: z alia omnia fieri hoc modo.
CSi enim simplr erit generatio simplr quidē
 quid generabitur ex non ente.

ii.

CPostqz p̃hs determinauit de generatione z alteratio/
 ne fm opiniones aliorū. Sic incipit inquirere de eis fm
 opinionem ppriaz. Et p̃mo inquit vtrum sit aliqua
 simplex generatio secundū quā aliquid dicitur simplici
 ter generari. secundo de differentia alterationis ad sim
 plicem generationem. ibi. (De generatione autem z al/
 teratione.) Circa primuz duo facit. Primo dicit de quo
 est intentio dicens qz post determinationem predictorū
 in considerationem veritatis. Primo occurrit videndū
 vtrum aliquid generetur vel corrupatur simpliciter
 vel proprie. quidez z simpliciter siue principaliter nihil
 generatur vel corrupitur. Sed semper generatur ali
 quid ex aliquo z in aliquid qd videtur p̃tinere ad gene
 rationez vel corruptionē fm qd. z iducit exēplū. puta cū
 ex laborāte fit sanū: nō enī fit sanuz simplr: qz z p̃ri' erat.
CSed fit aliquid. id est sanum. cum prius non esset sanū

De generatione 7 cor.

num: sed laborans id est firmus. Et eadē ratio est. cui sit aliquid laborans ex sano vel paruus ex magno. aut econ- uerso: 7 sic de omnibus alijs que hoc mō dicuntur. huius enī gnatio inenit in omni genere mobiliū. Secūdo ibi. (si enī simpliciter) exequit ppositū. Et pmo pponit du- bitationes. Secūdo soluit eas. ibi. (De his quidē.) Tertio obycit cōtra solutionē. ibi. f. (quia aut ex his determina- tis.) Circa p̄mū duo facit. p̄mo ponit dubitationem. Secūdo cōcludit quādas respōsionē. ibi. (S; simplr) Cir- ca p̄mū tria facit. p̄mo pponit quādā cōsequentiā di- cens: q̄ si sit aliqua gnatio simplr: sequit q̄ aliquid ge- nerabitur ex simplr nō ente. C̄ Secūdo cū dicit.

Quapp vez erit dicere q̄ existit q̄busdaz nō ens. Quedā. n. gnatio est ex nō ente aliquo pu- ta vt ex nō albo albo: aut ex nō bono bonum.

Simplr autē ex simplr nō ente.

Ostendit p̄ns esse ipossibile. illud enī ex quo aliqd gnā- tur p̄t dici illud: sicut ex ligno gnatur archa. p̄t dici q̄ lignū ē archa. si ergo ex nō ente simpliciter generat ens vez erit dicere q̄ nō ens existit. id est est ens: qd est tra- dictoria esse simul vera. sic ergo videt 7 antecedēs ipos- sibile. f. q̄ aliquid generet simpliciter ex nō ente: sequit autē hoc incōueniēs: si dicat ex nō ente simplr fieri ali- quid sicut ex subiecto nō pmanēti. C̄ Non aut sequit si ponatur ex nō ente fieri aliquid simplr ordine tū. i. post non ens sit ens. sed Aristo. hoc disputatiue obycit. tertio ibi. (Quedā enī gnatio) ostēdit necessitatē p̄ne p̄sequē- tie: sicut enī se habz generatio qdā ad nō ens aliqd: sic se habz generatio simplr ad nō ens simplr: sed gnatio que- dam. i. p̄m quā aliquid dicit p̄m quid generari: est ex nō ente quodā: puta ex nō albo: cuius sit aliqd albo: aut ex nō bono cū sit aliquid bonū. ḡ simplr gnatio p̄m quā aliqd generari simpliciter dicitur erit simpliciter ex non ente. C̄ Deinde cum dicit.

Simplr at nō es aut p̄mū significat f; vniū qd qz p̄dicamentorum entis: aut vlc est: 7 oia cōprehendēs. Siquidē p̄mū substātie gene- ratio erit ex nō substantia. Cum enī nō existit substātia māifestū est: quoniā neqz hoc: neqz aliorū vllū p̄dicamentorum: puta neqz quale: neqz q̄tum: neqz vbi. Separate enī eēt p̄ se passiones a substātijs. Si aut nō ens vlr: nega- tio vniuersaliter erit omnium: quapropter ex nullo necesse generari generatum.

Excludit quādā solutiones q̄ possit dici distinguēdo ens simplr. Unde p̄mo ponit ipsaz distinctionē dicēs q̄ sim- pliciter ens p̄t intelligi duplr. p̄mo mō vt significat id qd est p̄mū inter oia p̄dicamēta entis put simplr ens di- citur substātia. alio mō p̄m q̄ ipm simplr d̄r ens vniuer- sale q̄ oia p̄dicamēta cōprehendit. C̄ Et hoc mō simplr nō ens p̄t dici vel qd nō ē suba: vel qd nullo mō est ens. Secūdo ibi. (Si qdē p̄mū) ostēdit q̄ p̄m vtrūq; sensus seg- tur iconueniēs. si enī simplr dicat p̄mū ens qd est suba. ḡ 7 simpliciter non ens dicit nō substantia. si ergo simpli- citer h̄ generatio requit qd sit simpliciter entis ex simpli- citer nō ente: sequeret q̄ sit substātia ex nō substātia. sed qū ponit nō esse substātia: neqz hoc qd est demonstratiuū idiuisibilis substātie manifestū est qd nullū aliorū p̄dica- mentorum remanebit. i. neqz quale neqz q̄tum neqz vbi: qz sequeret q̄ passioes. i. accidētia separent ab his qd ē im- possibile. Si aut dicat q̄ id ex quo aliqd gnatur simplr

dicit ens cōc: sequeret q̄ hoc qd d̄r nō ens itelligat vlr negatio oium entis. vñ sequeret qd gnatur simplr ḡe- tur penit' ex nō ente. qd est cōtra sentētiā oīuz p̄horuz nāliū: qui. f. de gnatiōe nāli locuti sūt. C̄ Deinde cū dicit.

De his quidē 7 in alijs dicitur est: 7 d̄rmi- natū sermonibus. Amplius breuiter autem 7 nunc dicēdū. Quoniā modo quidē aliquo ex nō ente simpliciter generatur: modo autē alio ex ente simpliciter. potestate autē ens: actu au- tem non ens: necesse est quod dicitur p̄cepti- stere vtroqz modo.

Soluit predictam dubitationē: 7 dicit q̄ de ista mate- ria etiaz in alijs libris. f. in libro p̄physi. Amplius. i. diffusiv- us. 7 dubitationes posite sunt 7 determinatiōes: 7 iō nūc breui' est dicēdū q̄ simplr generat aliqd ex nō ente quo- dāmodo 7 ex ente: opz. n. qd p̄existit gnatiōi cē potentia ens: nō autē actu ens. C̄ Et ita verum est qd dicit vtroqz modo. f. q̄ generatio simpliciter sit ex ente: 7 ex nō ente. C̄ Deinde cum dicit.

Qu autem ex his determinatis habet mira- bilem questionē rursus tentanduz: quomodo ē substātie simplex generatio: siue ex potesta- te ente siue qualiter aliter.

Obycit contra predictaz solutionem. Et circa hoc tria facit. p̄mo ponit obiectionē. Secūdo huius occasiōe in- troducit aliam q̄onē: 7 soluit eas. ibi. (De his igit q̄tū.) Tertio soluit dubitationē p̄dictā. ibi. (Propter quid.) Circa p̄mū tria facit. p̄mo dicit de quo est intentio: 7 dicit q̄ qz etiaz post predictam determinationem insur- git adhuc mirabilis dubitatio. rursus oportet tētare quo- modo simpliciter generatio sit siue ex ente in potentia siue q̄liter sit alio modo. C̄ Secūdo ibi.

Queret enī quis an est substātie gnatio. 7 hoc quanti. 7 qualis. 7 vbi eodē vtrūqz modo 7 de corruptione queritur.

Mouet quādā questionē. vtrum. f. generatio simplex sit tantū substātie 7 huius. id est idiuidui in genere sub- stātie: non autē sit quanti neqz qualis neqz vbi 7 alio- rum p̄dicamentorum: que nō sunt simpliciter entia: et eadem questio potest fieri de corruptione: 7 hoc est sup- ponenduz pro certo qd generatio 7 corruptio simplex sit solius substātie. C̄ Tertio ibi.

Si enī quid generabit manifestū est q̄ erit substātia aliqua potestate. actu autē nō ex qua generatio erit: 7 in quā necesse est trāsmutari qd corrumpit. vtrūqz qdē igit existit quid alio- rum actu. dico autē puta aut erit quantuz aut quale. aut vbi. aut vtro p̄tate ens 7 hoc ens. simplr autē neqz ens neqz hoc ens. Si enī ni- hil: f; omnia potestate 7 separatim: contin- git q̄ sit nō ens. C̄ Et ampli' q̄ maxime timē- tes erāt p̄mū p̄hilosophantes ex nullo gnāri p̄existēte. C̄ Si autē hoc quidē eēt hoc aliqd 7 suba non existit: aliorum autē p̄dicamento- rum quid erunt quemadmodū dixim' separa- te passiones a substātijs.

Prosequitur dubitationes. 7 dicit q̄ si non generatur simpliciter nisi qd id est existens in genere substātie 7 id

ex quo generat aliquid est potentia ens sicut dictum est: et non actu: sequitur quod id ex quo generatur substantia: et in quod transmutatur quando corrumpitur sit substantia in potentia: non autem actu. Restat ergo querendum utrum sit in actu aliquid aliud predicamentorum. puta quantum vel quale aut ubi vel quodcumque aliud predicamentorum. Cum tamen sit in potentia ens hoc quod est substantia sit ens simpliciter: ita tamen quod non est simpliciter. id est in actu neque hoc. id est neque substantia: neque ens: quocumque autem pars divisionis datur sequitur inconueniens. **C** Si enim nihil aliorum est in actu: sed sunt in potentia omnia genera predicamentorum: sequitur primo quod non ens sit separatum: id est quod materia que est in potentia subiecta sit puationi que est non ens absque omni forma. secundo sequitur id quod maxime timuerunt primi philosophi quod aliquid generetur ex nihilo persistente: quod non est ens actu nihil est. si vero ponatur quod id ex quo generatur substantia non sit hoc aliquid. id est indiuiduum in genere substantie neque sit substantia in actu. sed sit in actu aliquid aliorum predicamentorum sequitur inconueniens quod prius induximus: quod scilicet passiones et accidentia separantur a substantiis: quod est manifeste impossibile. sic igitur videtur quod non possit esse generatio simpliciter. hoc modo quod substantia generetur ex non ente actu. ente autem in potentia. Ut predicta solutio dicebat.

His autem quantis contingit tractandum: et que causa quare generatio semper sit: et que simplex: et que secundum partem.

Existere autem causa vna quidem unde principium motus dicimus esse: vna autem materia: tales autem causam dicendum esse. De illa quidem enim dictum est prius in de motu sermonibus. quod autem hoc quod dicitur immobile per omne tempus: hoc autem mouetur semper: horum autem de immobili principio quidem diuidere alterius philosophie est opus. De continue autem moueri alia mouente post hoc dicendum: quod tale singulariter dicitur causa est.

Nunc autem ut in materie spe positas causas dicamus propter quam semper generatio et corruptio non deserunt naturam. simul enim forsitan fiet et hoc manifestum: et de nunc querito quomodo oporteat dicere: et quomodo de simplici generatione et corruptione.

Postquam Aristoteles contra premissas solutiones obiecit: bic introducit aliam questionem: per cuius solutionem soluit predicta obiectio. Et circa hoc duo facit. Primo introducit questionem et soluit eam. Secundo ex eius solutione procedit ad soluendum questionem principaliter intentam. ibi. (Propter quid autem.) Circa primum tria facit. Primo proponit questionem. Secundo persequitur eam. ibi. (Habes autem questionem.) Tertio soluit eam. ibi. (Quocirca propter hoc.) Circa primum duo facit. Primo introducit questionem dicens. quod de his scilicet dubitatione premissa tractandum est quoniam conuenit proposito: et ut melius declaretur inquirendum est quod est causa generatio sit semper et illa que est simpliciter et illa que secundum partem. Item quod opus enim ponenti mundum perpetuum et motus. ponere etiam generationes perpetuas. Quod autem necessitatis habeant rationes Aristoteles circa perpetuitatem mundi: manifestauimus in octauo physico. Secundo (non ex ente autem) exponit introductam questionem: et dicit quod causa perpetuitatis generationis: vna quidem

accipi potest que dicitur. unde est principium motus. id est causa mouens vel efficiens. Alia causa potest accipi que est materia: talis nunc assignanda est. scilicet materialis. de causa enim mouente dictum est prius in sermonibus de motu. id est in octauo physico. ibi enim dicitur est quod est quoddam mouens immobile per omne tempus. scilicet motore celi aliud est mouens quod semper mouet. scilicet celus de vno autem horum. scilicet de mouente. primo determinare pertinet ad aliam partem philosophie que est prima inter alias. unde in duodecimo inera. determinauit prius de causa perpetuitatis generationis et generationis de alio mouente. scilicet quod causat perpetua generationem. propter hoc quod ipsum continue mouetur. Postea in fine huius libri assignanda est quod talis sit causa singulariter dicitur. id est perpetuitatis generationis simpliciter et secundum quid: sed nunc opus assignare causam propter quam generatio et corruptio in sempiternum non deserant naturam reze. causam dico positam in materie spe. id est materiale causam: et ne videatur hoc esse propter oppositum subiungit quod forte simul manifestabitur quomodo oporteat dicere. Circa hanc questionem et quomodo oporteat dicere de generatione simpliciter et corruptione. Deinde cum dicit.

Habet autem questionem sufficientem et que causa est quod complicat generatio: si quod corrum pitur ad non ens secedit. Non ens autem nihil est. neque enim illud quod est neque quale: neque quantis: neque ubi. quod non ens. Si igitur semper quod ens secedit. quare non consumptum est olim et inane omne si finitum erat ex quo sit generatorum vnumquodque.

Prosequitur questionem introductam. Et primo obicit ad excludendum perpetuitatem generationis. Secundo excludit quasdam responsiones ibi. (Neque enim utique.) Dicit ergo primo quod videtur habere dubitationem sufficientem mouente que est causa generatio complicat et resoluit sempiternae circa rerum naturam. **S**i id quod corruptum simpliciter cedit in non ens. sicut enim quod generatur simpliciter sit ex non ente simpliciter: ita quod corrum pitur simpliciter videtur quod in non ens simpliciter cadat: ita quod hoc non ens omnino nihil sit. Neque enim potest esse quid. id est substantia: quia cum corruptio sit substantie simpliciter: opus quod corruptum simpliciter cadat. id est non substantiam: et per prius in non ens in quod terminat corruptio: oportet autem quod neque sit quale neque quantum neque ubi neque aliquid aliorum predicamentorum eo quod accidia non potest esse sine substantia. Si igitur generatio et corruptio sint sempiterna: videtur quod semper aliquid entium cadat in non ens: ita si subtrahatur aliquid huiusmodi naturam. Manifestum est autem quod de finitum sumitur: si si quod ab eo fiat ablatio. Si igitur totum vniuersum est finitum ex quo generatur vnumquodque entium. Si igitur generatio ab eterno fuit: olim debuit esse consumptum totum ens: ita quod iam non relinqueret nisi inane. id est vacuum. Deinde cum dicit.

Non enim utique propter infinitum esse ex quo generatur non deficit. hoc enim impossibile est. non enim est actu infinitum. **P**otestate autem est ut in diuisione. Quapropter oportet hanc esse solum causam non deficientem quoniam generatur quidem semper minus. nunc autem videmus huiusmodi non.

Excludit duas obuiationes. Quarum prima fuit antiquorum naturalium: qui ut possint causare perpetuitatem generationis attribuerunt infinitum principium. Nam omnes qui posuerunt vnum principium vel ignem vel aerem vel aquam vel aliquid medium dixerunt id principium esse infinitum. Demo. autem ponit spacium vacuum infinitum. et corpora etiam indiuisibilia infinita

T.c.37

T.c.34

16.

T.c.7
28.

De generatione et corruptione.

2.c.37
2.c.35.

similiter autem anaxa. ponit infinitas partes similes esse principia. **C**Omnia ergo hec concludit philosophus dicens quod non potest dici quod ideo generatio non deficit: quia in finitum est id ex quo generantur sine sit unum siue multa principia: hoc enim est impossibile: quia ut probatur in tertio physicorum. et in primo: et nihil est actu infinitum in natura. secundam obuiationem ponit et excludit. ibi. (Potest autem) posset. n. aliquis dicere quod quantum non sit aliquid infinitum in potentia: sicut philosophus in diuisione continui. Et ita posset aliquis dicere: quod sicut a continuo: quibus non sit infinitum actu in infinitum aliquid per diuisionem subtrahitur: et tamen non totum sumitur: ita in corpore naturali ex quo omnia generantur: quibus non sit infinitum: semper abstrahitur aliquid per corruptionem: quod cedit in non ens: nunquam tamen totaliter consumitur. Sed hoc excludit: quia si a continuo finito. ut dicitur in tertio physicorum: semper abstrahitur eadem quantitas quantumcumque sit magnam tandem consumetur: puta si a diametro celi semper quis abstrahat palmum: sed in infinitum continuum diuiditur: si semper fiat abstractio secundum eandem proportionem. puta si continuum diuidatur per medium et medium per medium. et sic in infinitum: et eadem ratio est de quantumcumque alia proportione. Sic autem diuisione facta manifestus est: quod id quod post medium accipitur semper erit minus eo quod prius accipiebatur. nam dimidium dimidii minus est quam dimidium totum. unde Aristoteles concludit quod si hac ratione generatio et corruptio in infinitum duraret ratione continuum in infinitum diuiditur: oportebit quod id quod postea generatur semper sit minus in quantitate ut sic semper minores existente: eo quod abstrahitur a corpore. Hoc autem non videmus ita accidere quod semper sit minus quod generatur. nunquam autem totaliter consumatur: hoc ergo generatio in infinitum daret et corruptio non potest esse sine diuisioni magnitudinis in infinitum. **C** Deinde cum dicit.

17. **C** Quocirca propter huiusmodi corruptionem alterius generationem esse et huiusmodi generationem alterius esse corruptionem in generaliter est necessesse est transmutationem. **De** generatione quidem et corruptionem simpliciter semper circa unumquodque entium hanc existimandum esse sufficientem causam in omnibus.

C Exclusis falsis solutionibus concludit veram solutionem. scilicet quod ideo necessesse est esse generationis transmutationem et corruptionis inefficientem vel inquietam. id est non cessantem. quia corruptio huius est generatio alterius et e converso. **C** Nam generatio per se quidem est ex ente in potentia. id est ex materia que est sicut subiectum rerum naturalium. **C** Accidit enim materie ex qua aliquid generatur quod sit subiecta alteri forme secundum quam est ens actu et priuationi forme inducende secundum quam est non ens actu. **C** Et ideo Aristoteles dicit in primo physicorum. ex ente quidem actu per accidens: ex ente autem in potentia per se. **C** Et similiter corrumpitur aliquid per se quidem in ens potentia: quod quidem subicitur alteri forme: sed quam est ens actu: et priuationi prioris forme: secundum quam est non ens actu. et ita non dicitur quod id quod corrumpitur secedat a tota rerum natura: quia quantumcumque fiat non ens hoc quod est corruptus: remanebit tamen ens aliquid aliud quod est generatum. unde non potest materia remanere: quin sit subiecta alicui forme: et ideo est quod uno corrupto generatur aliud: et uno genito aliud corrumpitur: et sic consideratur quidem circulus in generatione et corruptione: ratione cuius habet aptitudinem ad perpetuitatem. **C** Ultimo autem epilogo do concludit quod extirmandum est predicta causam esse sufficientes. **De** hoc quod generatio et corruptio simpliciter sit circa unumquodque entium in sempiternum quod quidem oportet dicere supposita perpetuitate mundi et motus: quod tamen fides catholica non supponit: ut alibi dictum est.

2.c.66

16. **P**ropter quod aliter nunc hec quidem simpliciter dicuntur generari et corrumpi. hec autem non simpliciter. rursus scrutandum. si ideo est generatio quidem huius: corruptio autem huius. et corruptio huius: generatio autem huius. queret autem aliquis rationem. **C** Dicimus enim quoniam corrumpitur nunc simpliciter et non solum hoc. hec autem est generatio simpliciter: hec autem est corruptio. **H**oc autem generatur quidem non simpliciter: hoc autem generatur quidem non simpliciter. **D**icimus enim discentem fieri scientem generari aliter simpliciter non.

C Soluta dubitatione quam introduxerat de continuitate generationis: hic accedit ad soluendum questionem principalem inter am. Et circa hoc duo facit. primo mouet questionem. secundo soluit eam. ibi. (Quoadmodum ergo dicitur minui?) Dicit ergo primo quod iterum est per scrutandum: quare quedam dicuntur simpliciter generari: et quedam corrumpi: quedam autem non. Sicut dicitur est in determinatione precedentis questionis quod generatio huius est corruptio illius: et corruptio huius est generatio alterius. videtur enim hoc requirere quandam rationem. **C** Nam ex quo adiuuicem generantur et corrumpuntur videtur quod eadem ratione sit simpliciter generatio et corruptio unius et alterius. **C** Dicimus enim in diuersis: quod non ex inuicem generantur: quoniam aliquid corrumpitur simpliciter: et non solum sic. id est secundum quid. Et quod quedam est simpliciter generatio seu corruptio: et quod quedam generatur secundum quid: et non simpliciter: sicut dicimus quod ille qui adiuuicem sit quidem sciens quod est fieri secundum quid: non tamen sit simpliciter: quia simpliciter erat etiam antequam esset sciens de vero: quod ergo considerandum est. scilicet quare in generatis ex inuicem: quedam dicuntur generari simpliciter: et quedam secundum quid: et quare etiam hec omnia contingat in his que non ex inuicem generantur. **C** Deinde cum dicit.

C Quoadmodum enim determinauimus multoties dicentes. Quomodo hoc quidem significat hoc aliquid: hoc aliter non. propter hoc contingit quod queritur.

C Differet. n. in quod transmutat transmutans. puta forte quod in igne iam generatio simpliciter: corruptio autem alicuius est. puta terre. Terre autem generatio aliquid generatio. generatio aliter non simplex: corruptio autem simplex. puta ignis. Quoadmodum Parmenides dicit duo ipsum ens et non ens esse ingens ignem et terram. **H**ec quidem aut talia alia supponere nihil differet. **H**odum enim querimus: sed non subm.

C In non ens igitur simpliciter via est corruptio simpliciter. In simpliciter autem ens est generatio simpliciter. Quibus igitur determinatum est siue igni siue terre siue alicuius alius erit hoc quod quidem ens: hoc autem non ens. **E**no quidem igitur modo differet in hoc generari simpliciter et corrumpi a non simpliciter.

C Soluit primam questionem. et primo in his que generantur adiuuicem. secundo in his que non generant adiuuicem. ibi. (Dicuntur autem hec quidem) Circa primum duo facit. primo soluit questionem. secundo epilogat. ibi. (Esse quidem igitur) Circa primum ponit modos secundum quos contingit adiuuicem generari: quod. scilicet unius

generatio: quomodo. s. corruptio sit simpliciter et alteri⁹ fm quid. Circa quorum pmū dicit qd sicut multoties dicitur minatum est quedā que affirmatiue dicunt significant hoc aliquid: id est quoddā ens. Quedaz vero significant nō ens: et ex hoc cōtingit id de quo dicitur. s. qd quedā dicuntur generari vel corrumpi simpliciter: quedā fm qd. Differunt enī quantū ad hoc quid sit illud in qd aliquid transmutatur per generationes et corruptionem: puta si dicamus fm opiniones parmenidis qd ignis sit ens: et terra nō ens transmutatio que est via in ignem: puta si ex terra generetur ignis: diceretur generatio simpliciter: quia est via in ens. Corruptio non simpliciter sed alicuius. s. terre que non est ens. contra autem generatio terre erit generatio aliqua: non autem generatio simplex: quia est generatio nō entis: sed est corruptio simplex: quia ē corruptio entis. s. ignis: sicut parmenides dixit duo esse principia rerum. s. ens et nō ens: appellans ens ignem: et nō ens terram: forte propter hoc qd ignis inter alia elemēta habet plus de forma: terra autem minus: B autem exemplum nō procedit fm sententias Aristo. qui existimauit vtrūq; ens: et ideo subiungit qd nihil differt ad propositum talia exempla vel alia supponere. Querimus enim iducendo exempla modū: sed nō subiectum: nō curātes vtrūq; sic se habeat in his terminis vel quibuscūq; alijs. Et pp B etiam in libris logice vtitur exemplis fm opiniones aliorum philosophorum que nō sunt inducenda: quasi sint verba Aris. hoc igitur ex premissis est accipiendus qd corruptio simplex est que est via in simpliciter nō ens. generatio simpliciter que est via in simpliciter ens. Determinet ergo qd dictū est de generatione et corruptione simpliciter: vel fm qd siue in igne et terra: siue in quibuslibet alijs terminis: dūmodo ita se habeant qd vnum sit ens: et aliud non ens: sicut dicamus vinum et mortuum vel aliquid aliud b. conclusit igitur qd vno modo differt simpliciter generari et corrumpi et nō simpliciter: sicut dictus est. Sed videtur qd hec differentia nō sit conueniens. via enim que est in simpliciter nō ens quā dicit esse corruptionem simpliciter non potest intelligi in id qd est omnino nihil: qz omnis naturalis corruptio fit per resolutionem in aliquā materiam. Similiter etiam non potest intelligi nō ens simpliciter qd sit priuatio pura sine forma: qz materia nunquam denudatur ab omni forma: ita qd sit sola sub priuatione. ergo opz qd per non ens intelligatur id in qd tendit corruptio simplex intelligatur priuatio que est adiuncta alicui forme: cui libet aut forme naturali in generabilibus et corruptibilibus adiungitur priuatio. Nō ergo dicitur magis vnum generari et corrumpi simpliciter in his que adiuuuntur generantur et corrumpuntur qd aliud. Dōm est ergo qd nō ens simpliciter intelligit hic materia cum priuatione adiuncta alicui forme: sed duplex est forma. vna quidem perfecta que complet species alicuius rei naturalis sicut forma ignis vel aq aut hominis aut plante: alia est forma incōpleta que neq; perficit aliquā species naturalem: neq; est finis intentionis nature: sed se habet in via generationis vel corruptionis: manifestū est enim in generatione compositorum: puta animalis qd inter pmum principium generationis qd est in semine et vltimā formā animalis completas sunt multe generationes medie: vt Auicenna dicit in sua sufficientia quas necesse terminant ad aliquas formas: quarum nulla facit ens completum fm species: sed ens incōpletum qd est via ad species aliquā. Similiter aut etiam ex parte corruptionis sunt multe forme medie que sunt forme medie incōplete: non enim separata anima corpus animalis statim resoluitur in elemēta: sed hoc fit per multas corruptiones medias succedē-

tibus sibi in materia multis formis imperfectis sicut est forma corporis mortui et postmodū putrefacti: et sic tandem fit vltimus complementus successiue. Quando igitur per corruptionem peruenit in priuationem cui adiungitur talis forma in materia est corruptio simpliciter. Quādo autem ex priuatione cui adiungitur forma imperfecta: que erat via generationis: peruenit ad formā cōpletā: est generatio simplex. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Alio autem modo qualitercūq; materia quedam vtrūq;. Cuius enim magis differentie hoc aliquid significant magis substantia. Cuius autem priuationem non ens. Puta si calidus predicamentum aliquod et species: frigiditas autem priuatio. Differunt enim ignis et terra his differentijs.

¶ Ponit scdm modū: et dicit qd alio modo erit quedaz generatio et non simpliciter qualiscūq; materia erit. id est si habeant aliquā naturam id in qd est corruptio dūmodo habeat aliquem defectum. Illud enim cuius differentie magis significant hoc aliquid magis est substantia. Illud autem cuius differentie magis significant priuationem magis est non ens. Sicut calidus est quoddā predicamentum. id est quoddā affirmatū sine priuatione et est species: id est forma: frigiditas autem est priuatio: his autem differentijs differunt terra et ignis. Si autem terra est naturaliter frigida ignis naturaliter calidus: et ideo ignis est magis substantia: terra autem magis accedit ad non ens. Primo autem oportet considerare quō hic dicatur qd frigiditas sit priuatio: cū frigidū et calidū cōtrarie opponant: cōtrariorum autem vtrūq; est natura aliqua: aliqñ nō essent in eodem genere: nam priuatio et nō ens nō est in genere. Dicendum autem est qd sicut ostensum est in .io. metaphy. Oppositio priuationis et habitus est principium oppositis cōtrariorum: et ideo semper aliud cōtrariorum est cū defectu et priuatione quādam respectu alterius. Dicit ergo frigidū priuatio: nō qz sit priuatio pura: sicut cecū et nudus: sed qz est qualitas deficiens respectu calidi. vñ in hoc differt iste modus scdm a pmo. Nam pmo modus accipiebatur fm differentiā entis: et nō entis simpliciter. Sic autem accipit fm differentiā entis perfecti et imperfecti. Secūdo opz considerare: quomodo hic dicatur qd terra et ignis differant his differentijs. s. calido et frigido. Oportet. n. hoc intelligi de differentijs substantialibus: alioquin nō pertineret ad generationem et corruptionem: s; magis ad alterationem: principia differentiā substantialium quae sunt constitutivae spērū opz esse formas subales: quae sunt specificae: fm B ergo sequitur qd calor et frigus sint forme subales ignis: et terre: qd est oio impossibile. pmo qd est: qz nō est posse qd idē sit in vno accūs: et in alio forma subalis nisi equo dice re. Calidū autem et frigidū in alijs corporibus sunt accūs de quibus tñ vniuoce dicunt cū elemētis: ex quorum mixtione in eis hae qualitates iueniuntur. Non ergo potest esse qd calidū et frigidū in elemētis sint forme subales. et qz nulla forma subalis ē sensu perceptibilis: s; solū intellectui: cui obiectū est qd qd est: vt dicitur in .3. de anima. forme autem quae sunt sensu perceptibiles sunt qualitates speciei: quae ob id dicuntur passibiles: qz sensibiles: vt dicitur in pdicamentis. Luz igitur calidū ignis et frigidū terre vel aq sint sensu perceptibilia nō possunt esse forme subales. Dicendum est ergo qd sicut habet ex octauo meta. dicitur subales: qz sūt igne per dicitur calidū et frigidū esse formas substantiales ignis et terre: calidū enim et frigidū cum sint proprie passiones horum

T. cō. 15.

T. cō. 5.

De generatione et corruptione.

corporum sunt proprii effectus formarum substantialium
corundem. Et ideo sicut alie cause intelligibiles innotescunt
per effectus sensibiles et perfectione calidi et impfectione
frigidi perpendimus quod forma subalis ignis est perfectior
quam forma subalis terre. Omnes enim forme subales differunt
secundum magis et minus perfectum. unde in .8. metaphy.
dicitur quod species rerum sunt sicut numeri: quorum species va-
riantur secundum additionem et subtractionem: potest etiam dubitari
de hoc quod dicitur quod cuius definitio magis significat hoc ali-
quid magis est substantia: cum tamen dicatur in predicamentis quod sub-
stantia non suscipit magis et minus: sed omnino quod per se non intendit
significare in tensionem et remissionem substantie in predi-
camento substantie: sed maiorem et minorem perfectionem in
speciebus substantie secundum dictam formarum differentiam.
Tertium modum ponit ibi.

19.

Idem autem magis multis sensato et non
sensato differre. Quando quidem. n. in
sensibile transmutatur et in materia gene-
rari inquit. Quando autem in non materia
corrumpitur. C. Ens. n. et non ens in sentire et non sen-
tire determinatur: quemadmodum quidem sci-
bile ens. ignotum autem non ens. sensus enim sci-
entie habet virtutem.

Circa hec tria facit. primo ponit modum secundum quem aliqui
assignant differentiam generationis et corruptionis sim-
plicis et secundum quid: secundo ostendit hanc falsitatem ibi. (Quod
admodum ergo.) Tertio comparat hunc modum secundo.
ibi. (Contingit itaque.) Dicit ergo primo quod multis videtur quod
simpliciter generatio: et secundum quid magis differunt per hoc quod
est magis et minus sensibile quam secundum perfectionem et imperfe-
ctionem suarum differentiarum: sicut in secundo modo dicebat.
Dicunt enim quod aliquid transmutatur in materia que bene po-
test sentire: tunc generatur aliquid simpliciter: puta quando
aliquid transmutatur in terram vel in aquam. Quando autem
transmutatur aliquid in id quod non est manifestum sensui di-
cunt illud corruptum simpliciter: puta in aere: et horum ratio
est: per hoc quod determinabatur aliquid ens et non ens: ex hoc
quod non sentitur vel sentitur: existimantes id quod solus sen-
titur esse ens: et hoc ideo: quia apud eos non differunt sensus
ab intelligentia: sicut quidam posuerunt: ut dicitur in libro
de anima: et ideo videntur sensui: ac si haberet virtutem
intellective scientie: que est capax aequaliter omnium
entium. unde scibile ens est: ignotum autem non ens.
Deinde cum dicit.

Quemadmodum igitur illi in sentire et posse sen-
tire vivere et esse existimant: ita et res modo quo-
dam prosequentes veritates. Id autem dicen-
tes non verum.

Ostendit falsitatem huiusmodi sententie: et tales sicut exi-
stimabant animalia vivere et esse in hoc quod actu sentiunt
vel possunt sentire: ita existimabant res esse in hoc quod sen-
tiuntur vel possunt sentire: ac si sensus esset perfectio rei
sensibilis: sicut est perfectio sentientis: et in hoc quodammodo
prosequerentur et destruebant veritatem rerum. Nam
cum verum dicatur aliquid ex eo quod est si esse rerum consi-
deret solus in sensibus: nulla veritas esset in rebus: sed in
solo sentiente: hoc autem non est verum: quia sic nulla veritas esset
in rebus. unde subtrahentes veritatem rerum dicunt non ve-
rum. Deinde cum dicit.

Contingit utique. Nam secundum opinionem et secundum
veritatem aliter et generari simpliciter et cor-

rumpi. Spiritus quidem enim et aer secundum quod
dem sensum minus sunt. Ideo et quecumque cor-
rumpunt simpliciter in huius transmutatione
hec corrumpi dicunt. Generari autem quan-
do est intangibile ut in terram mutatur: secundum
veritatem autem magis hoc aliquid et species
hec quam terra.

Comparat hunc modum secundo et dicit quod aliter contingit gene-
rari simpliciter et corruptum secundum opinionem que pertinet ad hunc
tertium modum et rei veritatem quam tangit: secundus modus:
quia spiritus. i. aer et ventus minus sunt secundum sensum: id est si
iudicetur esse rei ex hoc quod sentitur: et ideo quecumque corrumpunt
dicuntur secundum tertium modum corrumpi: et per transmu-
tationem que non sentiuntur generari: aut simpliciter quan-
do transmutatur in aliquid tangibile et palpabile: sicut quam-
do mutatur in terram. Sed secundum veritatem accidit
contrarium: quia aer magis est hoc aliquid et species quam
terra: et est perfectius ens: et ideo secundum veritatem magis
est generatio simpliciter si ex terra fiat aer quam conuer-
sio. Deinde cum dicit.

Esse quidem igitur hanc simplicem generationem alicuius
corruptionem entem. corruptionem autem simplicem
generationem alicuius esse dicta est causa. Pro-
pter materiam enim differre aut eo quod substantia est:
aut non: aut quod hec magis. hec vero non: aut quod hec
quidem magis sensibilis est materia ex qua et
in qua est. hec vero minus est.

Epilogat que dicta sunt. et dicit quod dicta est causa quare
quedam est generatio simplex: cum tamen sit corruptio
alicuius: et quedam corruptio simplex cum sit generatio
alicuius: hec enim differunt per materiam. id est per id in
quod aliquid transmutatur per generationem vel corrup-
tionem: aut quia est substantia. id est ens vel non: sicut di-
cebatur in primo modo: aut quia hoc magis: hoc vero mi-
nus: quia. scilicet. unum est perfectius ens quam aliud. quod pertinet
ad secundum modum: aut quia materia ex qua et in qua ali-
quid transmutatur est magis vel minus sensibilis: quod per-
tinet ad tertium modum. Uocat autem hic materiam
non puram: sed rem ex qua aliquid generatur vel in qua
corrumpitur.

Incunt autem hec quod simpliciter generari.
hec autem aliquid solus non ex abinvicem
generatione: sed secundum quem dicimus nunc
modum. Nunc quidem enim tantum de-
terminatum est: quare omni generatione ente
generatione alterius: et omni corruptione en-
te generatione alterius: non simpliciter attri-
buimus generari et corruptum in adinvice trans-
mutabilibus. Quod autem postea dicitur
non hoc quereret: sed quare discens quidem non
dicitur simpliciter generari: sed quid generari
sciens et disciplinatus: planta autem generari:
hec autem determinata sunt in predicamentis.
Postquam ostendit quare quedam generantur simpliciter: et que-
dam secundum quod eorum que adinvice generantur. Dic ostendit
causam dicitur generationis simpliciter: et secundum quod in his que non adinvi-
cem generantur: et primo determinat questionem principaliter
intetas: secundo determinat quasdam questionem sequentes.

De generatione et corrup.

querere id non ens: ex quo est generatio: et in quod terminatur corruptio simpliciter: quod quidem est quodammodo ens sit aliquorum contrariorum: puta quod terra et graue sit non ens: sicut posuit parmenides: ignis autem, et leue sit ens: et soluit quod non est ita: sed terra est ens: quia. terra fit per hoc quod materia recipit quadam formam que facit esse in actu. non ens ergo est materia terre et ignis. Non tamen materia est non ens per se: sicut plato posuit: sed non ens per accidens ratione priuationis cui adiungitur. **T**ertia questione ponit. ibi. (Et alia vtriusque) Utrum. scilicet istud non ens quod est materia sit aliud et aliud quod est commune bis que adiuuicem generant. Et dicit quod alia est vtriusque materia. scilicet ignis et terre: si non generant adiuuicem: sicut accidit qui posuerunt et ignem et terram primas materias: oportet enim ea que ex inuicem generantur communicare in subiecto quod suscipiat formam vtriusque: et per consequens non fieret transmutatio ex contrariis inuicem: sicut supra dictum est: quia contrarietates existunt primo: et per se elementis predictis. scilicet igni terre: et aque et aeri: vnde si nihil transmutaretur ex igne in aquam vel aerem aut e converso: nihil etiam transmutaretur ex calido in frigidum vel e converso: vt supra dictum est: subiugit tamen quod materia eorum que transmutatur adiuuicem aequaliter est eadem: et aequaliter alia: subiecto. non est eadem. Et hoc est quod dicit quod id quod subicitur est idem qualitercumque sit ens: quia. scilicet non est ens actu: sed potentia. Non est autem idem secundum esse vel rationem: alias enim rationem et aliud esse accipit put est subdiuersis formis: et etiam secundum hoc ipsum quod ordinat ad diuersas formas. sicut corpus est aliud ratione secundum quod est egrotabile et sanabile: licet sit idem subiecto. Ultimo autem epilogando concludit quod de his in tantum dictum est.

23.

De generatione autem et alteratione dicamus quid differunt. Dicimus enim has alteras esse transmutationes adiuuicem. Quoniam igitur est aliud subiectum et aliud passio: que de subiecto inata est dici. Et est transmutatio vtriusque horum. **A**lteratio quidem est quando manente subiecto sensibili ente transmutatur in eius passionibus: aut contrariis entibus: aut medijs: puta corpus sanum est: et rursus laborat manens idem: et metallum quandoque rotundum: quandoque angulare idem es.

Postquam philosophus ostendit: quare est quedam generatio secundum quid et quedam simpliciter: hic inquit de differentia generationis et alterationis, et primo exponit suam intentionem dicens: quod dicendum est de generatione et alteratione quomodo differant adiuuicem: et hoc ideo quia superius dictum fuit quod generatio et alteratio sunt diuersae transmutationes adiuuicem. **S**ecundo ibi. (Quoniam igitur est aliud subiectum) Exequitur propositum suum: et primo dicit differentias generationis et alterationis quantum ad id secundum quod vtriusque est transmutatio. **S**ecundo quantum ad subiectum vtriusque ibi. (Quoniam quidem igitur). Circa primum duo facit. primo ostendit in quibus sit alteratio. secundo in quibus sit generatio. ibi. (Quoniam autem totum). circa primum duo supponit: quorum primum est: quod aliud est subiectum: et aliud passio que nata est dici de subiecto: sicut differunt submutationem. nam quandoque fit transmutatio in ipsa substantia: quandoque autem in accidentibus. **D**is ergo suppositis sub-

iungit quod alteratio est quando idem subiectum sensibile: scilicet nulla transmutatione in eius substantia facta sit transmutatio in passionibus eius: scilicet aliquibus ipsius. **N**ec est differentia quantum ad hoc: vtriusque fiat transmutatio secundum contraria extrema vel secundum media: puta vtriusque de albo in nigrum vel de rubeo in palidum: ponit duo exempla. scilicet cum corpus animalis idem manens prius est sanum: et postea infirmum. secundum est quando es. alio. metallum idem manens: quandoque est rotundum: et quandoque angulare vel angulos habens. **E**t est aduertendum quod primum horum exemplorum pertinet ad primam speciem qualitatis: secundum autem ad quartam: tamen philosophus, in quinto physici. probat quod in prima specie qualitatis: et quarta non est alteratio: sed solus in tertia: que dicitur passio vel passibilis qualitas: et propter hoc forte signanter dixit quod alteratio est transmutatio in passionibus: sed dicendum est quod primo et per se alteratio est in qualitibus tertie speciei: per accidentem autem mediantibus aliquibus qualitibus: et ex consequenti fit alteratio in alijs speciebus: sicut per aliquam alterationem calidi et frigidi mutat homo de sanitate in egritudine: et e converso: et per alterationem mollis et duri perducitur corpus ad aliquam figuram. **D**einde cum dicit.

Quando autem totum transmutatur non manente aliquo sensibili: vt subiecto codez: sed quasi ex semine toto sanguis: aut ex aqua aer: aut ex aere omnia aqua: generatio iam hoc tale: huius autem corruptio.

Ostendit quando fit generatio: et circa hoc duo facit primo assignat quando est generatio. secundo quando magis est generatio: ibi. (Maxime autem generabitur). **D**icit ergo primo quod quando est transmutatio non solum secundum passionem: sed etiam secundum totam rei substantiam: in quantum scilicet materia accipit aliam formam substantialem: ita. scilicet quod non maneat aliquod sensibile quasi sit idem subiectum numero ens actu: puta quando ex toto semine generatur totus sanguis: aut ex toto aere generatur tota aqua: nulla segregatio ne aut congregatio interueniente: vt Demo. posuit talis transmutatio est vniuersa generatio et alterius corruptio.

Deinde cum dicit. **M**axime autem generabitur si transmutabitur ex insensibili in sensibile: aut tactu aut omnibus sensibus: puta quando aqua generatur ex aere: aut corrupitur in aerem: aer enim valde insensibile.

Ostendit quando maxime fit generatio: et dicit quod secundum tertium modum supradictum qui accipitur secundum opinionem multorum maxime dicitur aliquid generari: quando fit transmutatio ex aliquo quod non potest bene sentiri in aliud quod est bene sensibile vel secundum tactum qui grossior est et materialior omnibus sensibus: vnde vulgares secundum ipsum maxime vident aliquid esse sensibile in quantum est palpabile: aut etiam secundum alios sensus: sicut cum aqua generatur ex aere videtur esse huiusmodi generatio simpliciter: aut quando corrupitur in aerem videtur esse corruptio simpliciter: aer enim est modice sensibilis: tum propter sui raritatem tum quia non excellit in potentia aliqua qualitas actiua: sed passiva: scilicet huiusmodi humidum: in igne autem qui maior aere excellit qualitas actiua que est calidum: aqua autem est densior aere: et excellit in ea qualitas actiua que est frigidum. Terra autem est densissima omnium elementorum. **D**einde cum dicit.

CIn his autem si aliqua passio manet eadem contrarietatis in generato et corrupto: puta quando ex aere aqua si ambo dyaphana aut humida. non oportet huiusmodi passionem: sed alteram esse in qua transmutatur. **C**Si autem non erit alteratio. **A**. g. musicus homo corruptus est: homo autem immutabilis generatus est: homo autem manet idem. Siquidem igitur huius non passio esset secundum se musica et imusica: huius quidem generatio esset: huius autem corruptio. Ideo huius quidem hec est passio hominis autem immutabilis et hominis immutabilis generatio quedam et corruptio. Huius autem passio hec manentis: ideoque alteratio est huius talia.

Remouet quaedam dubitationem: quia enim dixerat quod subiectum quandoque manet facta transmutatione: circa eius passiones posset aliquis credere quod omnino id circa quod fit transmutatio aliquo adueniente esset passio illius manentis: sed ipse hoc excludit dicens. his corporibus que adinuicem transmutantur quandoque manet eadem passio: eadem etiam generatio et corruptio: sicut quando ex aere fit aqua: ambo autem sunt dyaphana. i. transparentia vel frigida: non quod aer sit naturaliter frigidus sed per accidens: non enim oportet quod huius permanentis. s. dyaphani vel frigidi: alterum in quo fit transmutatio. s. aer vel aqua sit passio: si autem non esset verum quod nunc dicimus: sequeretur quod quando ex aere fit aqua esset transmutatio: semper enim videmus quod quando id quod transmutatur est passio permanentis est alteratio: tunc autem generatio quando id quod transmutatur non est passio permanentis: et hoc manifestat per quoddam exemplum: dicitur enim quod homo musicus corruptus est quando homo amittit habitum musicae: et tunc homo immutabilis id est habens priuationem musicae generatur: est: eo quod musica non est passio huius immutabilis: cuius sit de eius ratione: similiter immutabilis est de ratione hominis immutabilis: unde homo musicus non manet ideoque numero: sed homo manet idem numero: si ergo musica et imusica non esset huius: sed esset passio de ratione: tunc enim per transmutationem musicae et immutabilis fieret huius generatio alterius corruptio: et quia hoc modo est verum: ideo musica est passio hominis: sed hominis immutabilis est generatio et corruptio: et quia homo manet: ut patet sequitur quod musica sit passio permanentis: ideo alteratio aliqua secundum passiones permanentium: si ergo aqua et aer essent passiones dyaphani: sicut permanentis: sequeretur quod transmutatio aeris ex aqua esset alteratio.

Sed dubitat. utrum eadem passio numero que sit altera pars contrarietatis possit esse in generato et corrupto ut supra dictum est: si enim non remaneret eadem non erit facilior transitus eorum inuicem que habet similitudinem: eo quod oportet utrobique omnia remoueri: similiter videtur sequi quod simile corruptum a suo simili. nam generans corruptum id quod prius erat: si autem ponatur quod maneat eadem numero: sequitur primo quod remotio priori subiecto remaneat posterius. s. passio: et quod idem numero accidens sit in duobus subiectis. Dicitur ergo quod non manet idem numero: sed id quod prius erat corruptum per accidens corruptione subiecti: recedere forma que prius erat talis accidentis: et aduenit simile accidentis sequens formam de nouo aduenientem vel accidentem. Et quod per hoc accidens non erat aliqua repugnancia in agendo et patiendo facilior fuit transmutatio. **N**ec est conueniens quod simile corruptum sit huius simile per accidens corruptum subiectum vel manentis: sic enim maior flamma sumit minorem. **D**einde cum dicit.

Quando quidem igitur huius quod est transmutatio

contrarietatis augmentum et diminutio. Quando autem secundum locum latius. Quando autem secundum passiones et quale alteratio est: quoniam autem nihil manet cuius alterum passio et accidens: vel hec quidem generatio est huius autem corruptio.

Concedit differentiam generationis ad alterationem: et ad alias transmutationes ex parte subiecti: et primo dicit quod se habeat ad subiectum quod est ens in actu: deinde quod ad id quod est ens in potentia. ibi. (Est autem huius) **D**icit ergo primo quod dictum est quod alteratio est secundum passiones alicuius permanentis: et hoc ideoque accidit in aliis mutationibus: que sunt secundum accidentia que adueniunt subiecto existenti in actu: quando ergo transmutatio de contrario in contrarium secundum quantitatem: puta de magno in paruum: aut e converso: est augmentum et diminutio eiusdem subiecti permanentis: eo quod quantitas aduenit subiecto existenti in actu: quando autem est transmutatio secundum contrarietatem loci: puta sursum aut deorsum est latitudo. i. motus localis eiusdem corporis permanentis: eo quod esse ubi aduenit corpori actu existenti: quando vero transmutatio secundum contrarietatem in passionibus. i. passibilibus qualitatibus principaliter: et in aliis qualitatibus ex consequenti: tunc est alteratio eiusdem permanentis: quia etiam qualitas aduenit subiecto actu existenti. Quando vero nihil manet actu existens: cuius alterum quod transmutatur sit passio: et accidens sit quodcumque est vniuersaliter generatio et corruptio: eo quod forma substantialis: secundum quam est generatio et corruptio: non aduenit subiecto actu existenti: unde patet falsum esse opinionem quam tradidit auicebron in libro fontis vite: quod in materia est ordo formarum: ita quod primo aduenit materie forma: secundum quam est substantia: et postea alia secundum quam est corpus: et postea alia secundum quam est animatus corpus: et sic de aliis: cum enim id sit constituere substantiam: et facere hoc aliquid: quod pertinet ad substantiam particularem sequitur quod prima forma que constituit substantiam: faceret hoc aliquid quod est subiectum actu existens: et ita forme posteriores aduenirent subiecto permanenti: et secundum eas esset magis alteratio quam generatio secundum doctrinam quam hic Aristoteles tradidit. **E**st ergo dicendum quod sicut supra dictum est forme substantiales differunt huius perfectius et imperfectius: quod autem est perfectius potest quicquid potest imperfectius: et adhuc amplius. unde forma perfectior que facit animatum: potest etiam facere corpus: quod facit forma imperfectior inanimati corporis: et sic nulla forma substantialis aduenit subiecto in actu existenti: nec presupponit aliam formam communioem realiter diuersam: que pertineat ad considerationem naturalis: sed solum secundum rationem: quod pertinet ad considerationem logicam. **D**einde cum dicit.

Est autem huius maxime subiectum quidem proprium generationis et corruptionis susceptibile. modo autem aliquo et in aliis transmutationibus: quoniam omnia susceptibilia subiecta contrarietatis aliquarum. **D**e generatione quidem igitur siue est siue non est: quomodo est: et de alteratione determinatum sit hoc modo.

Comparat predictas transmutationes secundum subiectum quod est tantum ens in potentia: et dicit quod huius id est prima materia est maxime proprium subiectum susceptibile generationis et corruptionis: quia sicut dictum est immediate substat formis substantialibus que per generationem et corruptionem adueniunt et recedunt: sed quodam modo: id est ex consequenti et mediate subicitur omnibus aliis transmutationibus: quia subiecta aliarum transmutationum sunt susceptibilia aliarum contrarietatum que reducuntur in primam contrarietatem

De generatione et corrup.

L.c. 71 tem que est forme: et priuationis cuius subiectum est prima materia vt dicitur in primo physico. et ideo omnia alia subiecta participat quodammodo in materia prima: in quantum ex materia et forma componunt. Ultimo autem epilogo de generatione et corruptione sit vel non sit: et si est quomodo est: et similiter etiam de alteratione.

25. **D**e augmentatione reliquum est dicere quomodo differt a generatione et alteratione: et quo modo augmentatur vnumquodque quod augmentatur: et diminuitur quod cuiusque diminuitur. **C**Scrutandum vtrique primum vtrum solum in circa quid eorum differentia adinuenitur. **A.** g. quoniam hoc quidem ex hoc in hoc transmutatio: vt ex potentia substantia in actu substantiam generatio est. **Q**ue autem circa magnitudinem augmentatio et diminutio.

Que autem circa passionem alteratio. vtriusque autem ex potentia entium in actum transmutatio dicitur.

CAut etiam modus differt transmutationis. **C**Postquam philosophus determinauit de generatione et alteratione. hic determinat de augmentatione et diminutione: et primo exponit suam intentionem dicens: quod post generationem: et alterationem reliquum est dicere de augmentatione: de qua considerare oportet: primo in quo differat a generatione et alteratione. Secundo per quem modum augmentatur et diminuitur vnumquodque quod augmentatur et diminuitur. Secundo ibi. **C**Scrutandum vtrique primum persequitur suam intentionem. et primo ostendit differentiam augmentationis a generatione et alteratione. Secundo ingrit de modo augmentationis. ibi. **C**Circa quid autem est transmutatio. **C**Circa primum duo facit. primo supponit vnam differentiam. Secundo ingrit de alia. ibi. **C**Aut etiam modus. **D**icit ergo primo: quod primum eorum que sunt consideranda circa augmentationem est quod oportet ingere: vtriusque differentia augmentationis a generatione et alteratione sit solum in circa quid: id est in genere circa quod est quelibet istarum transmutationum: hec enim est differentia manifesta: videlicet quod transmutatio que est ex hoc in hoc: id est ex substantia ente in potentia in substantia ente actu est generatio. **T**ransmutatio autem que est circa magnitudinem est augmentatio: postquam aliquid transmutatur de paruo in magnum. **t**ransmutatio autem que est circa passiones. id est passibiles qualitates est alteratio. **E**t quod dixerat quod generatio est transmutatio ex substantia in potentia in substantia in actu: vt idem intelligatur etiam in alijs duabus supradictis mutationibus: subiungit quod transmutatio vtriusque predictorum. scilicet magnitudinis et passionis est ex potentia in actu. **E**t etiam motus est actus existentis in potentia. vt dicitur in 3° physico. **C**Deinde cum dicit.

CVidetur autem quod alteratur non ex necessitate transmutans locum: neque quod generatur. **Q**uod autem augmentatur aut diminuitur.

CAssignat aliam differentiam ex modo transmutationis. **E**t primo ponit differentiam. **S**ecundo exponit ibi. **C**Alio autem modo dicit ergo primo quod in predictis mutationibus etiam modus transmutationis differt: non autem refert vt hec littera legatur iterrogatiue vel remissive: in hoc enim differt modus predictarum transmutationum quod id quod alteratur non ex necessitate transmutatur secundum locum. **S**icut etiam neque quod generatur: sed necessesse est id quod augmentatur: aut diminuitur secundum locum transmutari: huius dicitur ratio est: quia locus commensuratur locato: et hoc secundum magnitudinem: non autem secundum qualitatem vel substantiam: et ideo necessesse est quod quando mutatur magnitudo locati: quod etiam fiat trans-

mutatio secundum locum: non autem quando transmutatur aliquid secundum substantiam vel secundum qualitatem: sicut autem commensuratio locati ad locum attenditur secundum magnitudinem: ita qualitas attenditur secundum formam substantialem: et ex consequenti secundum aliquam qualitatem: puta grauitatem vel leuitatem: et ideo licet generatio et alteratio possit esse sine mutatione locali: aliqua tamen generatio et alteratio est causa quod aliquid moueatur secundum locum: puta cum fit ignis vel terra fit graue vel leue: differentia autem aliarum transmutationum per comparisonem ad motum localem non est omnino per accidens: ostensus est enim in octauo physico. quod motus localis est primus principalis motus et causa aliorum motuum. **C**Deinde cum dicit.

CAlio autem modo ab eo quod fertur: quidem enim vniuersum alterat locum: quod augmentatur quidem quemadmodum quod deducitur: hoc enim manente: particule transmutantur secundum locum.

CManifestat quod dixerat. scilicet quod id quod augmentatur vel diminuitur inutatur secundum locum. **E**t primo manifestat hoc per differentiam ad motum localem rectum. secundo per differentiam ad motum localem spericum. ibi. **C**Non quemadmodum que sperere. **C**Dicit ergo primo quod alio modo transmutatur locum id quod augmentatur vel diminuitur: quod id quod fertur. scilicet motu recto: illud enim quod fertur. scilicet motu recto: vniuersum id est finem totum variat locum: illud autem quod augmentatur mutat locum: sicut illud quod deducitur: puta metallum per maleationem: vel etiam humidum in vase per infusionem siue quocumque huiusmodi corpus quo quidem in eodem loco manet partes eius transmutantur secundum locum per extensionem vel quocumque alio modo. **C**Deinde cum dicit.

CNon quemadmodum que sperere: hec enim in simili loco transmutantur manente toto. **Q**ue autem eius quod augetur semper in ampliozem locum: in minorem autem quocumque quod diminuitur.

CQuoniam autem transmutatio differt non solum in circa quod: sed sic eius quod generatur et alteratur et augmentatur manifestum est.

CManifestat differentiam ad motum localem spericum: et dicit quod partes eius quidem quod augmentatur mutant quidem locum: sed non eodem modo: sicut partes sperere: partes enim sperere transmutantur toto manente in eodem loco: scilicet subiecto: quauis etiam totum mutet locum secundum rationem: vt dicitur in sexto physico. sed partes variant locum etiam subiecto: sicut pars celi que modo est in oriente: postmodum erit in occidente: sed talis transmutatio partium sperere sunt in simili loco: id est neque in maiori: neque in minori: sed partes corporis que semper augentur extenduntur in maiorem locum eius vobis quod diminuitur semper retrahitur in minorem. **C**Ultimo autem epilogo eius quod generatur et alteratur ex predictis quod transmutatio eius quod generatur et alteratur et augetur differunt non solum in circa quid: id est ex parte generis in quo sunt iste mutationes. sed sicut ex parte modi transmutandi.

CCirca quid autem est transmutatio augmentationis et diminutionis circa magnitudinem autem videtur esse augeri et diminui.

CEt qualiter suscipiendum. vtriusque ex potentia quod 27.

dem magnitudine et corporeo: actu vero incorporeo: et sine magnitudine generari corpus: et magnitudo: et hoc dupliciter contingit dicitur: qualiter augmentatio fit. utrumque ex separata ipsa scilicet se materia: an ex existente in alio corpore.

Postquam philosophus ostendit differentiam augmenti a generatione et alteratione: incipit ingredi de modo augmenti: et primo quantum ad subiectum quod augetur. ibi (Suscipiendum itaque). Circa primum duo facit. primo mouet questionem. scilicet igitur questionis veritatem. ibi (Aut impossibile) circa primum duo facit. primo proponit quod ex predictis fit manifestum circa augmentum: et querit circa quod sit transmutatio augmenti: et diminutionis: et rident quod motus augmenti et diminutionis videtur esse circa magnitudinem. scilicet ibi (Qua liter autem) ostendit quod restat ingrediendum: et dicit quod accipiendum est de cetero qualiter fiat augmentum vel diminutio: et quantum ad subiectum augmenti. primo mouet hanc questionem. utrum contingat quod per augmentum generetur magnitudo et corpus ex eo quod est in potentia ad magnitudinem et corporeitatem: ita. scilicet quod sit actu incorporeum: et sine magnitudine vel non: et subiungit primum membrum questionis: dupliciter enim potest dici quod aliqua materia actu existens sit sine corporeitate et magnitudine: vnde rationabiliter queritur si talis materia sit subiectum augmenti: qualiter ex ea augmentatio fiat: utrum. scilicet ipsa materia sine corporeitate et magnitudine existens sit secundum se ipsam separata existens: aut ita quod sit in aliquo corpore: non tamen pars eius: nam si esset pars eius esset subiectum corporeitati et magnitudini ipsius. (Deinde cum dicit.

Aur impossibile utrumque. Separata. n. ens: aut nullum possidebit locum ut punctus aliquis: aut vacuus erit: et corpus non sensatum. Horum autem hoc quidem non contingit. hoc autem necesse in aliquo esse. Semper enim alicubi erit quod generatur ex eo. Quapropter et illud aut secundum se: aut secundum accidens.

Determinat questionem motam: et primo ratione accepta ex parte materie vel subiecti. Secundo ratione accepta ex parte augmenti. ibi (Amplius autem talis) Circa primum duo facit. primo determinat questionem predictam ratione sumpta ex parte materie. secundum quod ab ipso consideratur. scilicet primo quod consideratur a platonice. ibi. (Sed neque pictos) Circa primum duo facit: primo excludit primum membrum prime diuisionis. scilicet quod materia sine magnitudine existens sit in aliquo corpore. ibi. (Sed si in aliquo existat) Secundo concludit propositum ibi (Melius ergo) dicit ergo primo quod utrumque membrum secundum diuisionem est impossibile. et primo hoc ostendit quantum ad hoc quod impossibile est materiam sine magnitudine existentem per se separatam existere: quia si sit separata: oportet alterum duorum esse: quorum vnum est: quod nullus possidet locum sicut punctus: cuius non est locus: eo quod omnis locus dimensionem habet aliquam: aut oportet si materia sine quantitate existens occupet locum aliquem: quod sit aliquis locus vacuus. Nam vacuum dicimus locum non repletum sensibili corpore: vel etiam oportet quod sit quoddam corpus non sensibile. Nam vacuum nihil aliud dicebatur: nisi corpus non sensibile. Oportet enim dicere vacuum corpus propter dimensionem spacii. Non sensibile autem propter vacuitatem: horum autem duorum alterum est impossibile. scilicet quod sit vacuum vel corpus non sensibile. (Sic impossibile est quod materia separata existens nullum possideat locum: materia enim est ex qua generantur corpora sensibilia: sed autem ex quo corpora sensibilia generantur necesse est in aliquo loco esse: semper enim videmus quod id quod generatur ex eo ex quo generatur est alicubi: id est in aliquo loco determinato. (Ibidem autem est quod generatur ex

aliquo ubi fuit id ex quo generatur. ergo oportet id ex quo generatur aliquid secundum materiam esse alicubi vel per se vel per accedens: per se quidem secundum opinionem antiquorum philosophorum ponitur materiam corporum naturalium esse aliquid corpus actu: puta ignem aut aerem: aut aquam: per accedens autem secundum opinionem platonis: et sua qui ponent materiam esse ens in potentia. (Deinde cum dicit.

Sed si in aliquo existit si quidem separatum ita ut nullius scilicet se: aut scilicet accidens aliquid sit continentur multa impossibilia. Bico autem. A. g. si generatur aer ex aqua non aqua erit transmutata. Sed propterea quod ut in vase aqua uest materia eius cuius est. Infinitas. n. nihil prohibet materiam esse. Quapropter et generari actu. (Amplius neque sic videtur generari aer ex aqua ut exiens a manente.

Excludit scilicet membrum ostendens quod materia separata a magnitudine non sit in aliquo: et primo proponit quod intendit et dicit quod si materia sine magnitudine existens ita sit in aliquo corpore separata a substantia eius quod non sit aliquid eius per se vel per accedens: contingit multa impossibilia: et manifestat hunc modum ponendi: puta si ponamus quod quum generatur aer ex aqua: non fiat hoc per transmutationem aque: ita. scilicet quod materia aqua amittat formam aqua: et recipiat formam aeris: sed sicut si materia aeris esset in aqua sicut in vase. Secundo ibi. (Infinitas enim) ponit rationes deducentes ad inconueniens. (Quare prima est quod si in aqua per materiam est etiam materia aeris: pars ratione potest etiam esse in aqua alia: et sic in infinitum profertur: quod ex vno possint infinita generari successiue: et ita sequeret quod nihil prohibeat esse infinitas materiam in aqua: sed ex materia quibus potest aliquid actu generari: ergo sequeret quod infinita possint actu generari ex vna et eadem aqua: ita. scilicet quod quod potest generari in potentia sit potest generari actu. (Secunda ratio ponit ibi. (Amplius neque sic) et dicit quod non videmus aliquid generari ex aliquo: puta aerem ex aqua sicut quod ex ita ex aliquo permanente: puta cum vinum ex ita a dolio non transmutato: videmus enim quod generatur ex corrupto: sicut supra dictum est: oportet autem id quod sensibile apparet accipere: ut principium in scientia naturali. (Deinde cum dicit.

Melius ergo omnibus in separatam facere materiam esse: ut entem eandem et vnam numero: ratione autem non vnam.

Concludit veritatem dicens quod melius est dicere quod materia in sit omnibus: quod non separet ab eis tanquam nihil eorum existens. Sed quod vna et eadem numero sit materia omnium et differat solum ratione: sicut supra dictum est: et hoc non erit separata a magnitudine: sed in vno quoque actu magnitudini subiecta.

Sed neque puncta ponendum: neque lineas corporis materiam propter easdem causas.

Supra philosophus ostendit quod non est possibile subiectum augmenti esse id quod nullam habet quantitatem actu: sed in potentia tantum sicut est materia: et quia quidam posuerunt materiam corporum esse quod mathematicum: ideo philosophus hic ostendit quod nihil quod caret magnitudine potest esse subiectum augmenti: caret autem quantitate in genere mathematicorum punctus quidem simpliciter: linea vero secundum dimensionem latitudinis et profunditatis. Superficies autem secundum dimensionem profunditatis: corpus autem habet magnitudinem: et omnem dimensionem: vnde est perfecta magnitudo. ut dicitur in primo de celo. Ostendit ergo quod nihil talium: quod quocumque modo caret magnitudine potest ponere materia que sit subiectum augmenti tripliciter. primo quidem propter rationes premissas. vnde dicit quod neque ponendum est puncta que caret omnino magnitudine esse corporis materiam: que. scilicet sint subiectum augmenti: neque etiam lineas que secundum aliquid carent magnitudine: et hoc propter easdem causas id est propter rationes superius assignatas.

28

29

De generatione et corrup.

tas: quia necesse est puncta: et lineas separari per se existere: aut in aliquo corpore esse: et sic sequeretur eadem que superius se-
cuta sunt. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Illud autem cuius hec ultima materia est: quare neque unquam: neque sine passione possibile est esse neque sine forma.

30. **¶** Generatur quidem igitur simpliciter alterum ex altero: quemadmodum: et in alijs determinatum est: et ab aliquo: aut actu ante: aut homogeneos: aut homoydeos. **¶** A. g. ignis ab igne: aut homo ab homine: aut ab actu: durum enim a non duro generatur.

¶ Improbatur hoc per ipsas positiones platonicoz qui ponebant quod mathematica erant subiecta corporum naturalium: et quia puncta lineae sunt termini dimensionum: si cut forma est terminus materiae: ponebant quod id quod per huiusmodi terminatur esset materia corporum: ipsi aut termini magis se habent in ratione formae: et hoc est quod dicitur: quod id. s. dimensio vel magnitudo: cuius hoc. s. puncta lineae sunt ultima: erat materia quod platonicos. Secundo ibi. (Quare neque) ostendit consequenter quod nihil horum potest esse materia corporum: quia. s. formae eos mathematicae sunt separatae a formis naturalibus et passionibus sensibilibus: sicut forma intellectus: et ita et forma esse: sed materia non potest separari a formis naturalibus et passionibus sensibilibus: ergo impossibile est aliquid mathematicorum esse materia corporum naturalium. Primum ergo proponit medium sine rationis dicens: quia materia neque possibile est esse sine passibili qualitate: neque sine forma vel morpheae: quod idem est: sine quibus tamen forma platonicos sunt mathematica. secundo ibi. (Generatur quidem) probatur quod supponitur: et primo quod materia non possit esse sine forma. Secundo quod non possit esse sine passione. ibi. (Quia autem est) dicit ergo quod sicut in alio libro determinatum est: puta in primo physici. simpliciter generatur alterum ex altero: sit enim unumquodque ex subiecto quod est materia: oportet etiam quod id quod generatur ab aliquo agente: enim actu aut homogeneos: id est saltem quod sit unius generis: aut homoydeos: id est quod sit unius formae vel speciei: et explicat quod ignis generatur ab igne: sicut ab agente unius speciei: sicut homo generatur ab homine: aut opus quod saltim ab aliquo actu existere: siue ab actione alicuius actu existens aliquid generetur: etiam si generans simile sit non generato in genere seu specie: sicut durum generatur a non duro. puta cum lac induratur per ignem. Contingit autem quod aliquid factum non assimilatur in forma agenti: uno quidem modo: quia illud factum non primo: et per se responder facienti: sed per accidens siue per posterius: per accidens quidem siue sicut muscus sanat non in quantum muscus: sed in quantum est medicus: sanitatis autem similitudo non est in musco in quantum muscus: sed in quantum est medicus: qui per formam sanitatis: quam habet in anima: facit sanitatem in corpore: per posterius autem sicut cum qualitas effecta est effectus consequens aliquam partem qualitatum: sicut sanitas causatur ex aliqua medicina calida per calorem quem facit in corpore: quamvis in ipsa medicina non sit forma sanitatis. **¶** Secundo per hoc quod agens agit instrumentaliter: instrumentum enim non agit virtute proprie formae: sed in quantum movetur a principali agente: quod per suam formam agit: unde effectus assimilatur in forma: non quidem instrumento: sed principali agentis sicut domus que fit in materia domui que est in mente edificantis: non autem securi aut asie. **¶** Et homo generatur assimilatur in specie patris generantis: non autem semini. **¶** Tertio quia materia patientis non est proportionata ad recipiendum formam agentis propter illius excellentiam: sed recipit aliquid in-

nus sicut in animalibus que generantur sine semine ex virtute solis. **¶** Et inde est etiam quod effectus non assimilatur in specie agenti remoto: sed proproquo ut homo homini: non autem soli: quous homo generet hominem: et sol ut dicitur in secundo physici. sicut autem unumquodque ab agente generatur aliquid similiter forma: ita corrumpitur aliquid a contrario. **¶** Et quia generatur aliquid ex corrupto ut supra dictum est necesse est materia ex qua aliquid generatur: et in qua aliquid corrumpitur semper habere aliquam formam: per quas assimilatur vel contrarie generatur vel corrupti. **¶** Deinde cum dicit.

31. **¶** Quoniam autem est materia et substantie corporee et corporis talis. Corpus enim commune nullum: eadem passionis et magnitudinis est.

¶ Ratione quidem separata: loco autem non separata: nisi et passiones separabiles.

¶ Manifestum autem est ex quaestis: quoniam non est augmentatio transmutatio ex potentia magnitudine: actu autem nullam habentem magnitudinem. Separatum enim esset quod commune: hoc autem quoniam impossibile: dictum est in alijs prius.

¶ Ostendit quod materia non sit sine passione non enim materia est nisi substantie corporee: substantie enim incorporee imateriales sunt: unde sequitur quod omnis materia sit talis corporis: non enim potest esse aliquid corpus commune quod non sit determinatum ad aliquam speciem: et ad aliquod individuum. **¶** Omne autem tale corpus necesse est habere aliquas passiones vel consequentes formam specificam qualis est propria passio vel qualitercumque aliter adveniente: sicut sunt accidentia individualia. ergo necesse est quod eadem materia que est subiectus magnitudinis: sit etiam subiectus passionis: ita quidem quod materia que est subiectus magnitudinis sit ratione separata a passione: sicut est alia ratio hominis: et albi: loco autem id est substantia non separantur nisi quis dicat quod passiones sunt separabiles a substantia quod est impossibile: et quia philosophus videbat digressiones quasdam a proposito fecisse: colligit propositum ex omnibus premittis dicens manifestum esse ex omnibus que inquisita sunt quod augmentum non est transmutatio ex aliquo quod sit in potentia ad magnitudinem: ita quod actu nullam magnitudinem habeat. sequeretur enim quod commune subiectum materia prima esset separatum per se existens absque omni forma: quod et nunc ostensum est esse impossibile: et etiam prius in alijs libris: putata in primo physici. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Amplius autem talis transmutatio non augmentationis propria: sed generationis. Augmentatio enim est existentis magnitudinis additamentum. Diminutio autem minoramentum. Ideo oportet habere aliquam magnitudinem quod augetur. **¶** Quapropter non est sine magnitudine materia. Oportet autem etiam et augmentationem esse in actu magnitudinis. Generatio enim utriusque erit magis corporis non augmentatio.

¶ Ostendit propositum ratione sumpta ex parte augmenti: et dicit quod talis transmutatio que. s. fieret ex eo quod solum esset in potentia ad magnitudinem non proprie pertineret ad augmentum: sed magis ad generationem: quia de ratione augmenti est quod fiat additio ad preexistentem magnitudinem. Dicitur enim

aliquid augeri ex eo quod sit maius: quod non esset nisi aliquid prius esset magnum. Et per oppositum de ratione diminutionis est quod fiat quedam minoratio magnitudinis preexistens. unde patet quod oportet id quod augetur habere aliquam magnitudinem: et sic oportet quod augmentatio fiat: non quidem quod materia que erat sine magnitudine in actu perveniat ad hoc quod habeat magnitudinem in actu: hoc enim non esset augmentatio corporis: sed generatio: cuius rationis est quod fiat aliquid in actu quod prius fuit in potentia

32.

Suscipiendum utique magis: quasi tangentes questionem a principio: qualis alicuius entis augmentari et diminui causas querimus. Videtur utique eius quod augetur quecumque pars aucta esse similiter aut in diminutione minor esse generata. Amplius aut adveniēte aliquo augmentari: et recedente diminui.

Postquam philosophus determinavit de augmento ex parte eius quod augetur: hic ingrit de eo quo aliquid augetur: et primo proponit de quo est intentio: et dicit quod cum de ratione augmenti sit quod additamentum magnitudinis: hoc magis videtur esse suscipiendum ad presentem considerationem: sicut difficilius quasi aliquid quod principii questionis facientes: quale sit id quo aliquid augetur vel diminuitur. ut sic augmenti et diminutionis causas convenientes inquiramus. Secundo ibi. (Videtur utique ei?) exequitur propositum. Et primo ponit divisionem intentam principaliter. secundo iterponit aliam questionem ibi. (Queret autem aliquis) tertio solvit questionem principalem. ibi. (Quid autem questum est). Circa primum tria facit. primo proponit duas suppositiones. Secundo movet dubitationem ibi. (Necesse autem augeri.) 3o excludit quandam obviacionem ibi. (Sed neque si contrigitur.) Ergo suppositio quam primo proponit est hec. scilicet quod eius quod augetur quilibet pars videtur esse augmentata. Et sicut de diminutione quilibet pars eius quod diminuitur videtur esse facta minor: cuius ratio apparet ex eo quod dicitur in 5o physice. illud enim cuius aliqua pars movetur dicitur moveri secundum partem: et non simpliciter: sicut homo dicitur vulnerari: cuius manus vulnerata est: ad hoc ergo quod aliquid per se et simpliciter moveatur requiritur quod quilibet pars eius moveatur. Quod quidem etiam in augmento: et omnibus aliis moribus observari oportet. Secunda suppositio est quod omne quod augetur augmentatur aliquo adveniēte extrinseco: et sicut diminuitur aliquid aliquo recedente. Cuius ratio est: quod oportet aliquid in actu reduci per id quod est actu: unde secundum hanc id quod est in potentia ad maiorem quantitatem reducitur in actu illius quantitatis per aliquid quod habet actu quantitatem illam: et hoc est quod adicitur et quod augetur. Deinde cum dicitur.

L.c. pmi.

Necesse autem augmentari: aut incorporeo: aut corporeo. Siquidem igitur incorporeo erit separatum quod commune. Impossibile autem materiam a magnitudine esse separabilem quemadmodum dicitur esse prius. Si autem corporeo duo in eodem loco corpora essent: et quod augetur: et quod auget. Est autem et hoc impossibile.

Proponit divisionem que sequitur ex duabus premissis divisionibus. Si enim ei quod augetur: oportet quilibet partem augeri: et omne augmentum sit per aliquid additionem: unde est quod cuius parti ei quod augetur oportet aliquid addi. necesse est ergo quod id quod additur: quo dicitur aliquid augeri: aut esse incorporeum: aut corporeum separatum ab omni quantitate corporali. Sed sic supra ostensum est: impossibile est quod materia separata sit a magnitudine: unde per id quod aliquid augetur non potest esse incorporeum. Et iteque si esset incorporeum non esset quantum in actu: unde sui apponere non faceret maius sed quantitatem. Si

autem dicatur id quo addito aliquid augetur esse corporeum sequitur duo corpora si esse in eodem loco. scilicet corpus quod augetur: et corpus additum augetur: non enim potest dici quod collocet seorsum corpus quod augetur: et corpus quod augetur: quod oportet additamentum fieri cuius parti ei quod augetur quod ex supradictis supponitur sequitur: et hoc est impossibile. scilicet quod duo corpora sint simul in eodem loco. Et sic sequitur inconueniens ad utramque partem questionis. Deinde cum dicitur.

33

Sed nec sic contingit fieri ac generari dicere augmentaciones et diminuciones: ut quando ex aqua aer: tunc enim maior tumor generatus est. Non autem augmentatio hec: sed generatio quidem eius in quod transmutatur erit: corruptio autem contrarium: augmentatio autem neutrum. Sed aut nullius: aut si aliquod commune amborum existit: eius quod generatur: et eius quod corrumpitur. A. g. si corpus. Aqua autem non aucta est: neque aer. Hoc quidem deperit: hoc autem generatum est. Corpus autem est si quidem id adauctum est. Sed et hoc impossibile. Oportet autem saluare rationes et existentiam eius quod augetur et diminuitur. Hec autem tria sunt: quorum vnus est quancumque partes maiorem esse eius quod augetur magnitudinis. A. g. si caro carnis. Et adueniente aliquo. Et tertium ut saluetur quod augetur et maneat. Cum generatur. quidem enim aliquid simpliciter et corrumpitur non manet inde. Quod autem augetur aut alteratur: aut minuitur manet idem. Sed tamen quidem passio aut magnitudo non manet eadem. Si itaque erit predicta augmentatio continget nullo adueniente neque manente augeri: et nullo recedente diminui: et non manere quod augetur sed oportet hoc saluare: subiecta enim est augmentatio talis.

Excludit quandam obiectionem: posset enim aliquis dicere quod augmentum fit nullo alio appposito: sicut quod ex aqua generatur aer: videtur esse quodam augmentum: quod sit maior quantitas: sed per hunc modum non potest fieri augmentum seu diminutio: talis enim transmutatio non est augmentum: sed est generatio eius quod transmutatur. scilicet aeris et corruptio eius quod transmutatur aque contrarietate calidi et frigidi. Non autem potest dici augmentatio: neque aeris: neque aquae: sed nec nullius est augmentatio vel erit augmentatio illi quod est eorum utique: si tamen aliquid sit tale: sicut corpus videtur esse aeri et aquae: ut dicatur quod aqua non est augmentata: neque aer: quod aqua corrupta est: et aer generatus: sed corpus est quod augetur: si aliquid ibi augmentatur est: sed hoc est impossibile. oportet enim ad hoc quod aliquid dicatur augeri: quod saluetur ea que sunt de ratione eius quod augetur et diminuitur: que quidem sunt tria: quorum primum est: et supra positum est. scilicet quod quilibet pars magnitudinis que augetur fiat maior: puta si caro augetur quod quilibet pars carnis sit maior. scilicet etiam supra positum est. scilicet quod aliquo veniente aliquid augetur. tertium autem est: quod si nunc ponitur de nouo. ut scilicet id quod augetur preseruetur et permaneat in suo esse. Quia enim generatio et corruptio sunt transmutaciones circa substantias: cuius simpliciter aliquid generatur vel corrumpitur non permanet eius substantia: puta circa qualitatem: aut quantitatem: et ideo cum aliquid alteratur seu au-

De generatione et corrup.

getur vel diminuitur manet idem numero fm substātia. Sed tñ qdē. s. in alteratione nō manet eadem passio: sed i angmēto z diminutione non manet eadē magnitudo: sed fit maior vel minor. si ergo p̄dicta trāsmutatio qua ex aq̄ fit aer esset augmētatio: sequerent̄ duo cōtraria predictis positionibus. Quoz̄ vnum est q̄ aliquid augetur nullo alio adueniēte z diminueret̄ nibilo recedēte. Aliud autē est id qd̄ auget̄ non maneret: neq̄ aqua: neq̄ corpus qd̄ videt̄ esse eōe manet idēz numero: vnde etiā signāter supra dixit: si aliqd̄ est cōe: qz. s. nihil actu ens idem numero existens: fm substātia est cōe ei qd̄ corrūpit̄ z generat̄.

2. c.
84.

Quoz̄ autē p̄dictas pōnes saluare in oī eo qd̄ auget̄: hoc enim supponit̄ quasi in p̄ncipiū qd̄ augmētatio sit talis trāsmutatio qualis supradicta est. Sed videtur nihil prohibere aliquid augeri nullo adueniēte: p̄bat enim p̄hs in quarto p̄p̄si. q̄ sicut aliqd̄ fit albius nō sup addito alio albo: sed per intēsiōē albedinis p̄existētis in quātum. s. subiectū reducit̄ i actu p̄fectioris albedinis: ita etiā pōt fieri aliquid maius absq̄ additione alicuius corporis magnitudinē habentis per hoc qd̄ materia que p̄us erat sub partibus diminutionibus: postea fit facta sub maioribus. Naz̄ idēz est subiectū magnitudini z paruitati: sicut z albi z nigri: z hoc manifeste apparet in rarefactione. Rarefactio autēz contingit nō solum trāsmutata specie: puta cum ex aqua generatur aer: de quo hic loquit̄ Aristo. sed etiā eadē specie manente: sicut si aer rarefiat vel cōdēset̄. Dicedū est autē q̄ talis trāsmutatio nō pōt p̄p̄ie dici augmētum: sed alteratio: fit. n. fm trāsmutationē passibilis qualitātū. s. rari z dēsi.

34.

Quoz̄ autē variatio aut qualitatis aut quātitatis se habet ex p̄sequēti. Sicut ex motu qui ē fm locuz̄ variat̄ motus: fm dextrū vel sinistrū: nō tñ dicit̄ motus fm situz̄: qz variatio situz̄ p̄ter se habet ad variationē loci. Deinde cū dicit̄. Queret̄ autē aliquis: z quid est quod auget̄: vtruz̄ cui apponitur aliqd̄: aut quod apponitur. A. S. si crus qd̄ auget̄ hoc fit maius: qd̄ autē auget̄ cibis. Quare igitur non ambo aucta sunt: A. S. utriusque quod apponitur z cui. Quēadmoduz̄ z quādo miscens vinuz̄ aqua: similiter. n. plus vtrūqz.

Mouet autē aliā questione. z p̄mo pponit eam. scōdo soluit eam ibi. (Ant̄ quā h̄) Dicit ergo p̄mo q̄ cum augmētuz̄ fiat aliquo sup addito remanet questio qd̄ est id quod auget̄: vtrum. s. id cui apponit̄: nō autē q̄ apponit̄: vel pot̄ augetur vtrūqz. verbi gratia. cruri alicuius aialis apponit̄ aliqd̄. s. cibis: vtrum ergo crus augetur z fit maius. Cibis autē qui apponit̄ vel additur non auget̄. sed auget̄: qz ergo ambo nō augmētata sunt: vtrūqz. n. nō fit maius: sed id qd̄ apponitur nō: z id cui apponit̄ sic: z sicut quā vinum miscet̄ aque videt̄ vtrūqz augeti: quia vtrūqz fit maius eodē mō. Deinde cum dicit̄.

Ant̄ quoniam quidez̄ huiusmodi substātia manet: huiusmodi autē non. A. g. cibi. Quoniam dominans dicitur in mixtione: vt quoniam vinum: facit enīz vini opus: sed non aque vniuersa mixtura. Similiter z in alteratione: quoniam si manet caro ens: z qd̄ aliqd̄ est. Passio autēz aliqua existit eorū que h̄z se accidētis: que prius passio nō existebat: alteratum est hoc.

Quo modo autē alteratū est: hoc quādoqz quidē nihil passuz̄: neqz alterata est substātia:

quādoqz autē z illud. Sed alterans est p̄ncipiū motus in eo qd̄ augmētatur z alteratur: in his enim mouēs: quoniam z ingrediēs generatur vtrūqz magis: z accipiens illud corpus. A. g. si ingrediēs fiat vtrūqz species oportet corruptum esse hoc patiens z mouens non in hoc.

Soluit questionē per id qd̄ supra posituz̄ est. s. q̄ oportet id qd̄ auget̄ manere fm substātia. Ideo ergo vinuz̄ dicit̄ augeri z nō aliud: quā h̄z quidem. s. cui addit̄: puta crus manet substātia: h̄z autē. s. qd̄ addit̄: puta cibus. Couertitur enī in substātia qd̄ nutrit̄ z auget̄: z qz in obiectione fiebat mētio de mixtione: ostēdit etiā i mixtione simile esse. Naz̄ id cuius substātia manet dicit̄ esse dans in mixtione: sicut dicitur esse vinū: quādo paz̄ de aqua admisceat̄ multo vino: z hoc apparet ex p̄p̄ia opatione que est euidēs signuz̄ speciei: tota. n. mixtura facit operationē vini. s. calefaciēdo z p̄fortādo: non autē facit opus aque: z simile est de alteratione: quia si p̄manet caro: z qd̄ qd̄ est: id est quiditas seu species eius aliqua autem passio de numero per se accidētium adueniat que p̄us non erat id qd̄ p̄manet dicit̄ alteratum: z similr̄ opz̄ id qd̄ auget̄ p̄manere: id autē quo aliquid alterat̄. s. alterās: quāqz in nullo trāsmutatuz̄ est: neqz fm passione: neqz fm substātia: sicut p̄tingit in his que agūt: z nō patiūt̄: sicut corpora celestia: quāqz vō z ipsum alterans patit̄ z trāsmutat̄: sicut in corporibus inferioribus que agūt: z patiūt̄ adinuicem: vt infra patebit. Sed in motu augmēti virtus alterās: z que est p̄ncipiū motus se habet ex parte augmēti: qd̄ tamē ita alterat̄: q̄ etiā alterat̄ in his enī que augent̄ est p̄ncipiū motus augmēti. s. ad alterandum z couertēdum cibum qui addit̄: quia si hoc nō esset cibus ingrediēs corpus: z sic magis generat̄ acciperet ad suam naturā: id corpus cum ingrederet̄: puta cum spūs id est v̄tus seu aer ingrediēt̄ v̄treim: z facit eum maiorem vel spūs. i. aia ingrediēt̄ corpus: z conformat ipsum sibi: sed non est ita: quinimo cibus ingrediēs corpus patiedo a corpore animalis corrumpitur conuersum in corpus animalis: z p̄ncipiū mutationis non est in hoc qd̄ additur: sed in eo cui additur.

Quoniam autē de his questū est sufficienter opz̄ questionis tentare solutionem inuenire. Saluātes manere id quod augetur z adueniente aliquo augeri: recedente autē diminui: ad huc autēz quodcūqz signum sensatum: aut maius: aut minus generatum est: z non vacuum esse corpus neqz due magnitudines in eodem loco: neqz i corporeo augeri.

Postq̄ p̄hs mouit dubitationē de eo quo aliqd̄ auget̄: soluit dubitationem interpositam. hic accedit ad soluendum dubitationem p̄ncipalem: z p̄mo soluit dubitationē. scōdo ostēdit dubitationem remota quomodo fiat augmētum. ibi. (Maius autem rotuz̄). circa p̄mūz̄ duo facit. p̄mo ostendit qualis debeat esse solutio. Scōdo ponit solutionem. ibi. (Inscipiēdum). Oportet autē q̄ vera solutio includat omnia que sunt de rōne rei: z omnia impossibilia excludat: z ideo p̄mo ostendit quomodo intēdit saluare omnia que sunt de ratiōe augmēti: z dicit q̄ quia sufficienter questuz̄ est de predictis. oportet tentare: id est ad hoc conatum apponere: vt inueniatur talis solutio questionis: qua soluantur tria que supradicta sunt de ratione augmēti: quoz̄um p̄mum est qd̄ id quod augetur per

maneat. Secundū est q̄ augmētū fiat adueniēte aliquo: z diminutio aliquo recedente. Tertiu est q̄ q̄libz signū sen fatū. i. quilibet pars sensibilis eius q̄ augetur fiat maior in augmētō aut inior in diminutiōe. Sc̄do ostendit quomodo itendit tria impossibilia vitare. primo q̄dem vt nō ponamus corpus q̄ auget esse vacuū. z vt nō ponam⁹ duas magnitudines vel duo corpora esse simul. z vt nō ponam⁹ augmētū fieri per additionē alicui⁹ in corpe. vt. n. suppo sitis predictis suppositionib⁹ alterz boz icōueniētū ex necessitate sequi. si enīz auget: quilibet pars eius q̄ auget: z nihil augetur nisi adueniente aliquo: opz q̄ cuilibet parti eius q̄ augetur aliquid adueniat. si ergo id q̄ aduenit nō est in corporeū opz duo corpora esse s̄t nisi ponat⁹ corp⁹ q̄ auget esse vacuū. ¶ Deinde cum dicit.

Suscipiendū igitur causam determinantes prius vniūquodqz. quoniam anomioimera augetur euz om̄iomera augetur: pponitur enī ex his vniūquodqz. ¶ Deinde quidem caro z os z vnaqueqz talium partium est duplex. Quemadmodum et aliorum in materia speciem habentium. Etenīz materia dicitur et species caro aut os.

Soluit dubitationē z priō p̄mittit quedāz necessaria ad questionis solutionē. sc̄do ponit solutionē ibi. (Qualēcūqz ergo partē.) Circa primū pponit duo. circa quoz primū dicit q̄ opz suscipere causas: p̄ quā z predicta soluant⁹ z icōueniētia vitent⁹: ita tñ q̄ determinemus quedā pri⁹. Quorum vnu est q̄ om̄iomera. id est mēbra dissimiliū partiu. puta manus aut pes z similia: auget⁹ per hocqz partes augetur: quas om̄iomera vocat sicut sunt caro z os z h̄. Et hui⁹ rōnem assignat qz vniūquodqz mēbrū dissimiliū partiu augetur ex his que sunt similia: sicut man⁹ ex carne z osse z neruo: z ideo os q̄ per augmētū partiu auget⁹ totū. Secundo ponit q̄ caro z os z vnaqueqz talium partium q̄ prius dicit⁹ augeri est duplex. sicut cōtingit in omnib⁹ q̄ habent speciem in materia. Nam caro vel os potest dici vt materia carnis vel vt species carnis. Hoc quidā intellexerunt sic q̄ aliqua caro signata est: que est secūdu materiā: z alia que est sc̄dz spēm. dicit enīz q̄ caro vel os vel q̄qd est h̄ dicitur esse s̄z speciem: ex eo q̄ ē generatū ex priūo humido seminali: in quo primo fuit virtus sp̄i. caro antez secūdu materiā dicitur ex eo q̄ generat⁹ ex humido nutritiuali: q̄ quidem aduenit primo humido substāiali sicut materia quedam eius prout primūz humidum extēditur per alia mēbra: admixto sibi secūdo humido ad hoc vt compleatur quātitas rei viuētis z oīum partiu eius: z hec fuit opinio Alexandri. vt dicit Auic. in expositione huius loci quem plures postmodum secuti sunt: sed hoc nō potest stare cum verbis Ar. que hic dicuntur. dicit enīz q̄ caro z os z vnaqueqz talium est duplex. s. fm materiā z speciem: quemadmodum z alioz in materia speciez habentiu. Manifestum est aut q̄ speciem in materia habent non solum ista que generantur ex semine z que nutriuntur in quibus predictus intellectus possit aliquāliter sustineri: sed etiaz corpora inanimata sicut lapides aurum z argentum. vult ergo Ar. q̄ in carne z osse dicitur species z materia sicut in lapide z auro: in quibus non humidum substāiale z nutritiuale. Et ideo dicendum est fm intentionē Ari. q̄ eadem caro dicitur secūdu speciem prout in ea consideratur id q̄ pertinet ad speciem carnis: z secūdu materiam: prout in ea consideratur id q̄ est materie: z eadē ratio ē de oib⁹ alijs ppositis ex m̄a z forma. ¶ Deinde cū dicit.

Qualēcūqz igitur partē augmentari. z adueniente aliquo fm quidem speciez est contingēs fm autēz materiam nō est.

¶ Ponit solutionem. z primo ponit eam. secundo manifestat per exēplū ibi. (Opz autem itelligere) Tertio claudit epilogādo sūmam solutionis ibi. (Quapropter est quidē)

Dicit ergo priō q̄ hoc q̄ supra dictū est: q̄ quilibet pars auget: ei⁹ q̄ auget z q̄ vniūquodqz auget adueniēte: aliquo ē verus si accipiat⁹ pars sc̄dm spēm. Nam cuilibet parti fm spēm cōsiderate additur aliquid tanq̄ pmanenti: z ita quilibet pars sc̄dm spēm considerata augetur nō aut cuilibet parti sc̄dz materiā cōsiderate fit additio: sed nō quilibet pars fm m̄az cōsiderate auget. dictū enim ē q̄ id q̄ augetur opz pmanere. nō aut pmanet quilibet pars sc̄dz m̄am cōsiderate: sed solū sc̄dm spēm. ¶ Deinde cū dicit.

Opz alit itelligere quemadmodū si aliquis mensurabit eadem mensura aquam. Semper enīz aliud z aliud quod generatur. sic vtiqz augmentatur materia carnis: sed non partium cui⁹ aliquid aggeneratur. Sed hoc quidem defluit: hoc autē aduenit. Forme autē z cui⁹qz speciei particule.

Manifestat solutionē ppositaz p exēpla: z primo ponit manifestationē. sc̄do ostendit in q̄b⁹ partibus dicta solutio sit magis manifesta ibi. (In om̄iomera.) Dicit ergo priō. q̄ opz itelligere q̄ dictū est de carne sc̄dm spēm z secūdu materiā si quis mensuret aquā eadez: mēsurā: ita tamē q̄ semp sit alia z alia aqua. puta si ex vase pleno aq. guttati aqua effluat z guttatis semp ifundat. erit. n. semp idē q̄tū ad mēsurā aq: nō tñ quo ad m̄am aq. sic aut operat⁹ spēs ad m̄am sicut mēsurā ad mēsuratum: eo q̄ forma ē finis m̄e vt or̄ in 3. p̄physic. sic. n. opz itelligere q̄ spēs carnis pmaneat eadē tanq̄ mēsurā q̄dā: nō tñ semp pmaneat eadem m̄a i qua talis spēs suscipit. Est et̄ s̄le de flumio q̄ semp manet idē q̄tū ad spēs flumy: m̄alis tñ aq̄ semp est alia z alia. simile ē etiā i igne: cui⁹ spēs z figura semp manet: sed ligna in q̄bus m̄aliter ignis ardet cōsumunt⁹: z alia apponuntur idē et̄ apparet in populo ciuitatis: q̄ semp manet idē sc̄dm id q̄ ē spēs: q̄uis hōium ex q̄b⁹ cōstituit⁹ populus: q̄dā moriātur: z q̄dā succedāt: z semp pmanet id q̄ pertinet ad spēs carnis: licet m̄a in quā fundat⁹ talis spēs paulatim cōsumatur p actionē caloris: z alia d̄ nouo adueniat p nutrimentū. sic ergo q̄n aliquod corp⁹ auget⁹ augmentat⁹ quidem m̄a carnis: qz plus generat⁹ p nutrimentū q̄ perdat⁹ p actionē caloris: z ita multiplicata m̄a vis augmētatiua q̄ pertinet ad spēm excedit p̄portionaliter totā m̄am in maiorem quātitate: nō tñ ita augmētatur materia carnis q̄ cuilibz parti materie aliquid addatur: qz neqz quilibet pars materie manet: sed quedam defluit consumpta. s. per calorem z quedam aduenit: restituta. s. per nutrimentū: z ita nō oportet in corporea esse: neqz esse corporea omnino simul: neqz corpus q̄ augetur esse vacuū: quia nō plus fuit id q̄ restituitur per alimentum q̄ id q̄ fuit per calorem cōsumptum virtus enīz caloris naturalis q̄ pertinet ad speciez restituit id q̄ aduenit in locum eius q̄ perit. si autem fuerit plus q̄ ex alimento generatū est virtus naturalis extēdit id in maiorem quātitate secūdu aliquam dimensionem z ita occupat maiorem locū: sed qz spēs semper manet necesse est dicere q̄ cuilibet parti forme vel speciei aliquid aduenit z quilibet augetur. ¶ Neqz propter hoc sequitur duo corpora esse in eodez loco quia forme z speciei nō debetur locus nisi ratione materie i qua fundatur que est proprie subiectum quātitatis dimensionē. si autem intelligatur caro fm speciem q̄ est generata ex humido sub-

De generatione et corruptio.

stantiali. caro autem secundum materiam que est generata ex humido nutritivo. ut Alexander posuit: videtur hoc verbum Aristoteli. scilicet quod caro secundum materiam defluit et adveniat: non autem caro secundum spiritum magis esse dicta probabiliter quam spiritus aliqua necessaria rationem, cum non necesse sit utrumque humidum in una massa adiungi ad perfectiendam quantitatem totius corporis: et omnino potius est. nec potest ex necessitate probari quod calor ita sumat unum altero permanere semper. Non est autem credibile quod Aristoteles in tali re aliquid sine ratione necessaria dixisset: ut Averroes dicit exponere huiusmodi loci. **Deinde cum dicit.**

37. **In animalibus autem hoc magis manifestum.** **U. g.** in manu quoniam proportionaliter auctum est. materia enim alia est a specie manifesta magis hic quam in carne et omniomermis. **Et** mortui magis videtur esse caro et os: quam brachium et manus.

Respondet in quibus partibus predicta solutio sit magis manifesta: et dicit quod id quod dictum est magis est manifestum in omniomermis. id est membrum dissimilium partium: puta manu: quia videtur proportionaliter augeri: proportionaliter autem augetur tota manus: et quilibet digitus: et etiam quilibet articulus. **Et** hoc id quod magis manifesta est distinctio speciei et materiae in huiusmodi membris quam in carne et ossibus et aliis membris simpliciter. quanto enim sunt propinquiora toti tanto plenius recipiunt perfectionem formae: quam principaliter est actus totius. unde et operationes anime magis manifeste sunt in dissimilibus membris quam in partibus similibus. et id licet post mortem per quantum separatur anima a corpore non solum remanet animal: sed etiam nulla pars animalis nisi equivoce ut dicitur in 2. de anima. tunc vero magis post mortem animalis remanet caro aut os quam manus aut brachium: in quibus magis apparent operationes anime **Deinde cum dicit.**

L. c. s.

Quapropter est quidem sic quantitasque carnis auctum: est autem ut non. Secundum speciem quidem enim quodcumque advenit. secundum materiam autem generatum est non.

Concludit epilogo summa solutionis. scilicet quodammodo quodlibet pars carnis est aucta. scilicet accipiendo carnem sed spiritum et quodammodo. non. scilicet accipiendo carnes: sed materiam.

38. **Adius autem totum generatum est adveniente aliquo: quod vocatur cibus: et contrarium transmutante in eadem speciem.** **U. g.** si sicco adveniat humidum. Cum autem advenit transmutatur humidum et generatur siccum. **Est** quidem enim sicut simile a simili augmentatur: est autem ut a dissimili.

Solutio dubitationibus que erant circa augmentum huiusmodi debet determinat modum augmenti. et primo determinat qualiter fiat augmentum. secundo determinat qualiter fiat diminutio ibi (habet autem spiritus sine materia) circa primum duo facit. primo ostendit qualiter se habet id quod advenit ad id quod augetur. eo adveniente. secundo comparat augmentum tunc aliis operationibus anime vegetabilis ibi (Querit autem aliquid). **Dicit** ergo primo quod soluta questione de partibus eius quod augetur utrumque quilibet pars augmentatur vel non: manifestum est quod totum magis est aliquo adveniente. puta cibo. hoc enim adveniens in principio est contrarium ei cui advenit secundum aliquam contrarietatem passionum sed postea transmutatur in eadem specie: puta si sicco adveniat id quod est a principio humidum: quod cum advenit transmutatur: et fit siccus: et ita quodammodo verum est dicere quod sicut augetur sicut. quoddammodo autem verum est dicere quod aliquid augetur dissimili. nam id quod augetur a principio quidem est dissimile in fine aut simile ut dictum est. **Deinde cum dicit.**

Querit autem aliquis quale opus esse ex quo augetur. **Manifestum** est utrumque: quoniam potentia est illud. **U. g.** si caro potentia carnes: actu autem aliud. **Corruptio** utrumque hoc caro generatum est.

Comparat augmentum aliis operationibus anime vegetabilis cuius operationes sunt tres ut dicitur in 2. de anima. scilicet generatio nutritiva augmentum. primo comparat augmentum generationi. secundo nutritivo ibi. (Quantum autem tale.) **Circa** primum duo facit. primo ostendit similitudinem augmenti et generationis. secundo dicitur ibi. (Non igitur hoc ipsum.) **Monet** igitur questionem circa primum que oportet esse id est. cuius forme est id quod augetur. et claudit manifestum esse ex premissis quod id quo aliquid augetur est in potentia ad id quod augetur puta si caro est quod augetur id quo augetur os esse in potentia carne: quod sicut supra dicitur est id quo aliquid augetur est in principio dissimile: et in fine autem simile. et quod nihil est in potentia ad unum: quin sit in actu aliquid aliud: os id quo augetur caro: quod est in potentia ad carnem: et actu aliquid aliud quam carnem: puta panis: quod autem est actu aliquid: non fit aliud nisi per prioris et sequentis generationem: corruptionem. oportet igitur augmentum fieri: corrupto eo quod prius erat actu. puta pane: genito eo quod augetur. puta carne. **Et** sic manifestum est quod augmentum corrumpit generatio aequaliter. **Deinde cum dicit.**

Non igitur hoc ipsum secundum se. **Similiter** autem esset non augmentatio: sed quod augetur hoc. **Quod** igitur et ab hoc est patiens auctum est: aut mixtum: quemadmodum si quis vino superfundat aquam: hoc autem potest vinum facere quod mixtum est: quemadmodum ignis facit vestium tangens vereda. Ita in eo quod augetur: et est actu caro quod inest augmentatum: adveniente potentia carne facit actu carnem. **Igitur** simul ente: si. non. seorsum generatio est. **Est** enim ita ignem facere ad existens adiungentes ligna: sed sic quidem est augmentatio. **Quando** autem ipsa ligna per se incendantur generatio est.

Ostendit differentiam augmenti generationis dicens quod in augmento sit quedam generatio carnis cum aliud sit augmentatio a generatione: sequitur quod non generetur secundum se ipsam id est separatim quando aliquid generatur: quia sic non esset augmentum: sed generatio: sed oportet generari carnem in carne que augetur. sic igitur propter id quod caro in eo quod augetur est patiens: in eo. scilicet quod transmutatur in similitudinem eius quod augetur: et ab hoc. scilicet passo et transmutato augmentatum est vel id cui additur vel totum mixtum et est simile sicut si aliquis vino preexistenti superfundat aquam hoc modo: quod vinum sua virtute potest aquam commixtam convertere in sui naturam. tunc enim dicitur esse augmentum vini: non generatio. **Cum** autem liquor aliquis secundum se in vinum convertitur puta in vasa est vini generatio. **Aliud** autem exemplum ponit de igne qui adurit corpora vestibilia sibi coniuncta: et ita contingit in eo quod augetur quod est actu caro: cuius virtus augmentativa id quod adurit existens in potentia ad carnem facit actu carnem: ita tamen quod sit simul cum carne preexistente. si enim ex aliquo quod est in potentia caro seorsum fieret caro esset generatio carnis non augmentum sicut accidit cum ex virtute seminis sanguis menstruum in carnem convertitur: et hoc etiam accidit circa ignem. contingit enim quod ligna ignuntur adiuncta igni preexistenti: et hoc est aut

gnentatio ignis. quādo vero ipsa ligna incenduntur scorum nō adiuncta alijs lignis adustis tunc est generatio.

Quantus autem quod vniuersale quidē non generatur: quēadmodū nec aial nec quidē homo nec aliquid singularius: sed vt hic vniuersales: illic autē quantus. **Caro** autē: aut os: aut manus: et horū omniomera adueniente quidez aliquo quāto: sed nō carne quāta.

Postq̄ p̄bs p̄pauit augmētū gnōni hic p̄pat augmētum alimento. et primo ostendit quomodo se bz id quod auget ad id quod nutrit. secūdo quomodo se habet augmentum ad nutrimentum ibi. (Et nutrimentum.) Circa primum tria facta: p̄ ostendit quod sit id quod auget. i. quod sit q̄tū: et dicit quod q̄tū vniuersale nō generat nec fit sicut aial v̄le. nec homo vniuersalis: nec aliquid singularium. id est nec aliquam singularium specierum. puta nec leo vniuersalis: nec bos vniuersalis. sed sicut in illis generatur vniuersale. s. in aliquo particulari. puta cū generatur hoc animal: aut hic homo et illic. s. in augmento generatur quantus: non quidez in vniuersali: sed in aliquo determinato: sicut cū fit quāta caro aut os: aut manus et his filia. **Secundo** ibi. (Adueniente.) Dñ dicit quid sit id quod auget. fit enim augmētū adueniente aliquo vt dicitur est: sed si per augmentum fieret q̄tū in vniuersali: oportet id quod aduenit esse q̄tū in potentia: et nullo modo in actu: sed quia nō generatur q̄tū in vniuersali: sed hoc quātum. puta caro oportet id quod aduenit esse quidem aliquid in actu q̄tū: nō autem caro quāta: sed solū in potentia. **Tertio** ibi.

Secūdo id igitur quod potentia vtrūq̄. **A. g.** quanta caro sic auget quidē etenim quantam oportet generari: et carnem: s̄m id enim quod solū substantia caro nutrit: etenim sic differunt cibus et augmentatum ratione.

Cōcludit differētiā ei⁹ quod auget et eius quod nutrit. et primo ponit differētiā quod id in q̄tū id quod aduenit est in potentia ad vtrūq̄. puta ad hoc quod sit quāta caro: vt scilicet nō solum sit aptum recipere speciem carnis: sed etiam in maiorem q̄tūatē produci. per s̄ enim auget. **Ad hoc. n.** quod sit augmētum. oportet fieri et quātus: vt scilicet fiat maior q̄tūas et caro: quod oportet id quod aduenit in finem assumi lari vt dictum est: in q̄tū vero id quod aduenit est in potentia ad hoc quod sit caro secūdo hoc nutrit: sic enim differunt s̄m rationes cibus et augmētatio. **Nam** cibus nutriens est in potentia in q̄tū cōuertitur. in carnem in q̄tū autem suscipit maiorem q̄tūatē est augens. **Secūdo** ibi.

Ideo nutrit quod quousq̄ saluatur: et diminuitur: augmētatur autem non semper.

Infert quoddā correlarium ex eo quod dictū est. v. quod aliquis nutritur quousq̄ saluatur. i. q̄d in conseruatur in vita: quod semper oportet restitui per nutrimentum: id quod continue soluitur. i. id quod diminuitur oportet nutriri: nō autem semper animal augetur: s̄ q̄d diu cibus cōuersus in carnes potest extendi in maiore q̄tūatē. **Deinde** cū dicit.

Et nutrimentū augmentationi id idē est quidem: esse autē aliud. **Secūdo** id enim quod est id quod aduenit potentia quanta caro augmentatum carnis est: s̄m id autem quod solum potentia caro: nutrimentum.

Ostendit differētiā iter ipsum augmētum et nutrimentum. et dicit quod nutrimentum est idē ipsum augmētum: esse autē cū

eis aliud. quasi di. sunt idem subiecto s̄ differunt ratione: in q̄tū. n. id quod aduenit est in potentia ad vtrūq̄. i. ad hoc quod sit quāta caro s̄m hoc est augmētū carnis. in q̄tū vero est in potentia ad hoc solum quod sit caro: s̄m hoc est nutrimentum aut cibus: vt supra expositū ē. **Deinde** cū dicit.

Hec autem spēs sine materia: vt imaterialis potentia aliqua in materia est. Similiter autem et aliud quodcūq̄ organum. Si autem aduenit aliqua materia ens potentia imaterialis h̄ns et q̄tūas potentia: hec erūt imāles maiores.

Si autē amplius facere non potest: sed vt aq̄ vino semper amplius mixta in fine aquaticum facit: et aqua: tunc diminutiones faciet quanti. **Species** autem manet.

Ostendit quomodo fiat diminutio. **Ad** euidētiā autem horū que hic dicuntur considerādū est quod virtus speciei aliter se habet in rebus viuētibz que p̄prie nutriuntur et augentur: et in rebus carētibz vita que neq̄ nutriuntur neq̄ augentur. corpora enim viuētia. mouēt seipsa nō solum s̄m motus localē: sed etiā s̄m motum alteratiōis. puta cū animal naturaliter sanatur et nō s̄m motum augmētationis aut generationis: presertim s̄m quod nutrimentum est generatio quedā: vt dictum est: in q̄tū scilicet et si nō generetur caro s̄m se aggeneratur tamē carni preexistenti. omne autē mouēs seipsus vt p̄batum est in .8. phy. diuiditur in duo: quorū vnum est mouens aliud vero motū. vnde oportet quod in rei veritate sit aliquid motū: quod cōuertitur in nām speciei: et aliqd mouens. s. ipsa virtus speciei cōuertēs: et inde est quod virtus speciei in rebus viuētibz nō determinat sibi aliquā nām signatam: cū vna pars efficiat. et alia adueniat: vt dictum est: non potest tamē virtus speciei eē absq̄ omni mām: s̄ hac vel in illa determinate. vt p̄batur in .7. mera. in rebus tamē inia: tis nihil tale inuenitur nisi forte in q̄tū est in eis aliq̄ s̄m: tūdo augmēti et nutrimentū. puta in igne et vino p̄ efficaciaz virtutis actiue in eis spēs carnis vel cuiuscūq̄ h̄s: in q̄tū. Sic igitur virtus tamē nō determinat sibi aliquā nām signatam sed nūc saluatur in hac: nūc in illa: et ē sicut species imaterialis potentia q̄tū ad hoc: quod nō determinat sibi materiam signatam. **Est** tamē in mām semper aliqua: et eadē ratio ē de quocūq̄ alio organo. puta de osse aut neruo aut quocūq̄ h̄s. si ergo aduenit aliqua materia que sit in potentia nō solū ad hāc spēm: que quodāmodo est imaterialis: sed etiā est in potentia ad maiore q̄tūatē hec etiā erūt maiores et māles. i. ipse virtutes speciei que sunt in carne et osse et h̄s extendent in maiore q̄tūatē: sed hoc nō semper potest fieri: quia virtus speciei debilitatur cū sit in mām cōtrarietati subiecta per cōtinuā actionē et passionē et per adiunctionē mām extrance que nō ita recipit virtutē speciei: sicut prius erat. **Quādo** ergo nō hoc amplius virtus speciei facere potest: vt sc̄z rātū cōuertat de nutrimento quod sit in potentia nō solum ad spēm: sed ad maiore q̄tūatē: nec etiā ad equalem tunc fit diminutio q̄tūatē: et tamē cōseruat species in q̄tūatē iniori et finaliter etiā species cessat: sic si aqua magis et magis vino miscetur fiet vinū aquatū et finaliter corrumperet vinū: et fiet totaliter aqua.

Quoniam autē oportet primū de materia et de vocatis elementis dicere: siue sint: siue non: et vtrum sempiternale vnūquodq̄: aut generatur qualiter: et si generatur vtrum ex inuicem generentur omnia eodem modo: aut si aliquod primū

De generatione et corrup.

eorum unum est. Nece est utique prius dicere de quibus indeterminate dicitur nunc.

C Postquam philosophus determinavit de generatione et corruptione in corpore et de alijs sequentibus. scilicet de augmentatione et alteratione: incipit determinare de quibusdam que ad hec requiruntur. **C** Et primo dat intentionem suam. scilicet de persequitur intentionem ibi. (Fere quidem) Circa primum duo facit. primo determinat intentionem suam. scilicet ostendit necessitatem huius intentionis ibi. (Quod enim qui elementa.) **C** Deinde primo. quod cuius oporteat dicere de materia circa quam est transmutatio elementorum. et de ipsis elementis secundum contrarietates que sunt in eis. videlicet. scilicet sint aut non: et utrum unum eorum sit sempiternum et intrasmutabile: sicut supra dicit Empedocles. aut generantur: et si generantur qualiter generantur. utrum. scilicet generantur adinvicem: aut in unum: aut est aliquid principium eorum ex quo generantur: et in quod resolvuntur sicut diversi dixerunt: ut Democritus et atomos: Anaxagoras. infinita secundum speciem: quia in qua illa determinanda debemus oportet prius determinare de quibusdam antecedentibus ad illa de quibus dicitur indeterminate nunc. quod quidem potest dupliciter intelligi. uno modo quod philosophus huius temporis indeterminate et insufficienter dixerunt de ipsis. alio modo quod de generatione indeterminate et confuse dictum est de ipsis. **C** Deinde cum dicit.

C Omnes enim qui elementa generantes et que ex elementis segregatione videntur: et congregatio: et facere et pati. Est autem congregatio mixtura. Quomodo autem misceri dicimus: non dicitur determinatum est manifeste. **C** Sed nec alterari possibile nec segregari et congregari: nullo faciente aut patiente. Etenim plura elementa facientes generant: in faciendo et patiendo adinvicem. et his quidem ex uno necesse est dicere factionem: et hoc recte dicit Diogenes: quoniam si non essent ex uno omnia nec esset facere et pati adinvicem.

C g. calidum infrigidari: et hoc calefieri rursus. Non enim caliditas et frigiditas transmutantur adinvicem: sed manifestum: quoniam subiectis. Quapropter in quibus facere est et pati: necesse est unam horum subiectam esse naturam. **C** Quia igitur talia esse dicere non verum: sed in quibus quod adinvicem sunt est. **C** Sed si de facere et pati et mixtura videndum: necesse est et de tactu.

Non enim facere hec et pati possunt proprie quod non possibile adinvicem tangere: nec non tangentia adinvicem qualiter contingit misceri primis.

C Quapropter de tribus his est determinandum quid tactus: quid mixtura: et quid factio.

C Principium autem accipiamus hoc. Nece enim quibus est mixtura entium esse hec adinvicem tangibilia: et si aliquid facit: hoc autem patitur principaliter et his similiter: ideo primo dicendum est de tactu.

C Ostendit necessitatem determinandi dicens quod omnes philosophi. tangentes elementa vel ex elementis generata videntur congregatio et segregatio. **C** Que enim ex elementis generantur ex congregatione elementorum generantur: quod vero corrumpuntur ex segregatione elementorum corrumpuntur: quod etiam dicebant agere et pati adinvicem. cum congregatio sit quodam mixtura: oportet de mixtura determinare. qualiter. n. fiat mixtio et quod sit: non est adhuc mani-

feste determinatum. cum autem nec alteratio nec congregatio vel segregatio possint fieri sine actione et passione: oportet prius determinare de actione et passione: illi. n. qui ponunt plura principia dicunt esse generationem per actionem et passionem elementorum adinvicem. sicut et illi qui ex uno materiali principio dicunt aliquid fieri nec habet ponere agere et pati: recte dicit Diogenes cum dicit quod nisi ex uno materiali principio fieret omnia: impossibile esset aliquid adinvicem transmutari. aliter. n. non posset calidus frigidari nec frigidus calefieri nisi subesset una materia. impossibile est. n. quod frigiditas sit caliditas vel e converso: sed oportet quod habeat unum eorum subiectum per quod possint adinvicem transmutari. quapropter quod agere et pati adinvicem necesse est habere unam subiectam materiam: quod sit susceptiva contrarietatum. Non tamen omnia agentia et patientia sunt talia. sicut habentia unam materiam: sed solus illa que agere et patiuntur adinvicem sunt. n. aliquid quod agendo non patiuntur sicut subiecta separate et corpora celestia: quod. scilicet corpora patiuntur: ut pote quod movetur tamen non patitur ab his quod movetur ab eis. ulterius autem cum mixtio et factio et pati non possint fieri sine tactu: ea quod adinvicem non se tangunt non possunt adinvicem agere et pati: determinando de ipsis: oportet de tactu tractare. Inter ista autem tria prius determinandum de tactu: quia tactus potest esse. sequitur. n. ad ista duo: sed non e converso. Nece. n. est quod ista quod miscetur adinvicem se tangat: sed non convertitur. sicut si aliquid agit et patitur ab eo: necesse est et quod ista se tangat sed non convertitur. Licet ergo primum sit a quo non convertitur dicitur: primum inter tria dicendum de tactu. **C** Deinde cum dicit.

C Fere quidem igitur et aliorum nominum unum quodque dicitur multifariam: et hec quidem omnium nyme: hec autem altera ab alteris et prioribus: sic habet et de tactu. 44

C Prosequitur intentionem: et circa hoc tria facit secundum quod de tribus determinat. primo determinat de tactu. scilicet de facere et pati ibi. (Uero de facere et pati.) tertio de mixtione ibi. (Reliquum autem videndum.) Circa primum duo facit. primo distinguit nomen tactus. scilicet incipit agere de ipso ibi. (Sed tamen principia patet.) Dicit ergo quod tactus est multiplex: sicut fere unumquodque aliorum nominum. quodam. n. dicuntur eque: quodam analogice et transumptive siue metaphorice: ita et tactus dicitur proprie et transumptive. dicit autem fere: quia forte non omnia dicuntur multipliciter. **C** Deinde cum dicit.

C Sed tamen principaliter dicitur existit in habitibus positionem. positio autem quibus et locus. Etenim in mathematicis similiter dandum est tactum et locum. siue est separatum unum quodque eorum: siue alio modo.

C Prosequitur de tactu: et primo de tactu proprie sumpto. scilicet de tactu sumpto transumptive ibi. (Est quoniam aut movens.) Circa primum duo facit. primo investigat diffinitionem tactus. scilicet investigata concludit ibi. (Determinato igitur.) Circa primum potest conditiones que requiruntur ad tactum. Est autem tactus: ut infra ponet: in habitibus positionem quorum ultima sunt simul movetur et motis actibus et passibus adinvicem. primo ergo manifestus supponit concludens primam conditionem. dicens quod tactus proprie et principaliter dicitur in habitibus positionem. positio autem non est nisi in habitibus locum: et ideo cum mathematica habeat positionem siue sint separata secundum rem siue secundum rationem: tamen: habet et locum. **C** Nam si dicitur commutatorum super loco isto: licet mathematica abstrahantur ab alijs accidentibus. scilicet a motu et materia: impossibile est tamen ea imaginari sine loco: cuius corpus naturale non sit in loco nisi secundum suas dimensiones: et non per alia accidentia. locus ergo inseparabilis est a mathematica. corporibus: ipsis tamen non contingit locus et tactus nisi per quadam similitudinem ad naturalia. nulla. n. vere sunt in loco nisi naturalia sed esse accepta in quibus sunt mathematica. secundum esse suum: et ideo et in ipsis habet locum et tactus nec accipiuntur hic secundum ab-

stractionē eēntiā: q̄ talis cōsideratio nō ē nāl: s; mathe^{ca}.
 7 lō locus 7 tact^o uenit eis fm q̄ talia p̄ posterius. Secūdo
 ibi. (Si ḡ est vt determinatus.) Pōnit fm cōditionē. d. q̄
 si ita est vt dcm̄ est in. s. pby. q̄ tāgere est habere vltima sūt
 illa se tāgunt q̄ habēt determinatas magnitudines 7 posi-
 tionē 7 quoz vltima sūt sūt. 7 ita est scda cōditio. s. h̄re vlti-
 ma sūt. Tertio ibi. (Qm̄ aut̄ positio.) Inuestigat tertiā cō-
 ditionē. s. q̄ tact^o ē in motib^{us} 7 motis. d. q̄ potest in ha-
 bētibus locū: 7 q̄ p̄me d̄rie loci sūt sursum 7 deorsus: vt d̄
 in. z. de celo. necesse est vt q̄ se tāgūt sint sursum aut deorsum
 ideo q̄ se tāgūt sunt graua aut leuia aut ambo: sic elemē-
 ta media q̄ sunt graua 7 leuia s; diuersos respectus: vt di-
 citur in 4° de celo: aut alterz eoz: sic extrema: quoz alterū
 est simplr̄ graue 7 alterū simplr̄ leue. Dia aut̄ talia dū tan-
 gunt se agūt 7 patiunt̄ adinuicē. Quapp̄ cōcludit mani-
 festū eē q̄ illa pp̄ie se tāgūt quoz diuerse sunt magnitudi-
 nes. 7 sūt h̄re vltima que mouēt 7 mouent̄ adinuicē p̄ virtū-
 tē illoz vltimoz. Quarto ibi. (Qm̄ aut̄ mouēs.) Inuesti-
 gat quartā cōditionē q̄ est q̄ tactus est in actiuis 7 passiuis:
 7 dicit q̄ nō oē mouēs mouēt: s; q̄ddā est mouēs motus:
 quodā aut̄ mouēs immobile 7 hoc dupl^r. aliqd. n. simplr̄ nul-
 lo modo mouēt sicut mouēs p̄mū: aliqd. aut̄ mouēs nō
 mouēt a moto: licet moueat̄ ab aliquo: fm quoz dā exti-
 mationē agens ēt iuenit̄ in istis duobus modis: q̄ quidāz
 dicūt q̄ actus mouētis est q̄ddā facere 7 ecōuerso q̄ act^o
 facientis est q̄ddā mouere: q̄ tāmē falsus est. differūt eni
 mouēs 7 faciēs quoz d̄riam ōz nos determinare. si. n. nos
 dicimus q̄ faciēs opponit̄ fm suam sp̄m patiētī: tunc cuz
 d̄ria nata sūt fieri circa idē: ōz q̄ faciēs patiatur cuz tāgat
 ipsuz. B̄ aut̄ sunt q̄bus motus est passio. i. q̄bus mouēdo pa-
 tiunt̄ fm alterationē aliquā. alteratio aut̄ sola ē fm passio-
 nes. i. passibiles q̄litates: vt fm calidū vel frigidū. cum er-
 go calidū d̄rie frido 7 albu nigrō: 7 sic in alijs duo possunt
 cludi. s. q̄ agens 7 patiēs habēt d̄rias q̄litates. Scdm̄ est
 q̄ cū nō omne mouens sit tale: nō omne mouens est agēs:
 in plus ḡerit mouere q̄ agere. Ex his ḡ q̄ dicta sūt cōclu-
 dit cōsolariuz q̄ddā dicēs q̄ mouētia imobilia tāgūt ipa-
 mobilia. ē aut̄ vt sic. est aut̄ vt nō. sic tāgūt per vltimū vir-
 tutis egrediētis ab esse eoz: sed nō tāgūt per vltimūz sue
 q̄ritatis tātū: q̄ si sūt imobilia simplr̄ vt sube sepate non
 habēt vltimū. si vero sint ab his que mouēt imobilia: sicut
 astra nō mouent̄ a terra quā mouēt: 7 tunc nō habent vlti-
 ma simul cū vltimis illoz que mouent̄. Ad eidentiaz
 illoz que hic dicunt̄ cōsiderādū est q̄ agens siue faciens
 p̄t sumi dupl^r. vno modo cōmuniter. put. s. vrus alicuius
 p̄cedit quocūq; modo in id q̄ subicit̄ sibi: 7 hoc modo su-
 perius est ad mouens. Alio modo potest sumi nāliter. siue
 pby. sice. 7 hoc modo in minus est q̄ mouēs 7 opponit̄ fm
 suā sp̄m patiētē. Deide cū dic̄.

Si igitur est vt determinatus est prius tange-
 re vltima habere simul: bec vtiq; si tangunt ad-
 inuicem quecunq; determinatas magnitudines
 7 positionem habentia simul habent vltima.

Quoniam autem positio quidem in quibus
 7 locus existit. Loci autem differentia sursum
 7 deorsum prima: 7 talia oppositoruz omnia
 ad seinuicem tangētia grauedinem vtiq; habēt
 aut leuitatem: aut ambo: aut alteruz. Talia au-
 tem passibilia 7 actiua. Quapropter manife-
 stum est: quoniam bec tangere nata sunt adinu-
 icē. quoz diuisis magnitudinibus simul vltima
 sunt. existentib; motibus 7 mobilibus adinuicē.

Quoniam autē mouens non similiter mouet
 q̄ mouetur. Sed hoc quidem necesse est mo-
 tum: 7 ipsum mouere. hoc autēz imobile ens.
Manifestuz qm̄ in faciente dicemus similiter.

Eteniz mouens facere aliquid inquit 7 fa-
 ciens mouere. Sed tamen differunt 7 opozter
 determinare. Non eniz possibile 7 mouens oē
 agere 7 facere: si facere opponit̄ patienti. Hoc
 autem in omnibus in quibus est motus: passio
 autem est fm q̄ alteratur soluz. verbi gratia. ca-
 lidum 7 albu. Sed mouere ampli^o q̄ agere ē.

Illud igitur manifestuz est quoniam est quid-
 dem vt motiua imobilia tangunt: est autem vt
 sic: est autēz vt non sic: sed determinato tange-
 re vninersaliter quidē: q̄ est positionez haben-
 tiū. Et hoc quidē motiuo. hoc mobili. Adiuicē
 aut̄ motiuo 7 mobili: in q̄b; existit agere 7 pati.
Est quidē igit vt in multū tactū q̄ tāgit tan-
 gens. Etenim mouēt mota oia fere: q̄ in p̄spectu
 nro q̄bus necesse ē 7 vt tactū tāgere q̄ tangit.

Cōcludit inuestigatā diffōnem tactus dicēs q̄ determi-
 nat̄ vel diffinitur ipsum tāgere vlr̄ q̄ est in habētibus po-
 sitionē mouētib; 7 motis a seinnicē actiuis 7 passiuis 7 ex
 hoc cōcludit vltierius q̄ddā cōrelariū q̄ frequētius 7 for-
 tius dicit̄ esse tactū oē agens nāle q̄ tāgendo tangitur: q̄
 fere oia que sūt in cōspectu nro circa locuz actiuoz 7 pas-
 siuoz inouēt mota in quibus necessario videtur esse tact^o.
Deinde cum dicit.

Est autēz vt aliquādo inquit mouens tā-
 gere solum id q̄ mouet. Quod tangit autem
 non tangere q̄ tangit. Sed que mouent mota
 quia homogēna: necesse videt̄ esse quod tangi-
 tur tangere. Quapropter si quid mouet im-
 mobile ens: illud quidē tangit quod mouetur:
 illud aut̄ non. Inquit^o enim aliquando tristā-
 rez tāgere nos: sed nos nō eū. Be tactu qdē igit̄
 in naturalib; determinatū sit hoc modo.

Determinat de tactu improprie dicto dicēs: q̄ sicut in-
 quimus. id est dicimus quoddam esse mouens quod soluz
 tangit id quod mouet. sed id q̄ tangit. s. ipm̄ motuz non
 tāgit tāgens. i. mouens: 7 in talibus est tactus iprope sumi-
 ptus: 7 ista sūt que nō sūt vni^o generis pby. sici. S; ibi
 la que sūt homogēna. i. vni^o generis nālis mota mouēt.
 7 in talibus necesse est q̄ tactum tāgat tāgēs: 7 si est aliqd
 mouens imobile tāgit id q̄ mouet: sed nō tāgitur ab eo 7
 est simile sicut inquit^o. i. dicimus aliqui q̄ tristans teri-
 git nos. vtputa nō terigimus contristantē quī aliquis dicit
 verbū iniuriosum. vnde tristamur sed nos nō terigimus
 cōtristantem. Alterius epilogat dicēs q̄ de tactu in natu-
 ralibus dictuz est hoc modo.

Be facere 7 pati dicendum deinceps. Susce-
 46.
 pimus enim a prioribus subcontrarios sermo-
 nes adinuicem. multi quidem enim dicunt con-
 corditer: q̄ simile quidem a simili omne impas-
 sibile est propter non magis actiuuz q̄ passiuū
 esse alterum ab altero. Omnia eni similiter exi-

De generatione et corruptio.

stunt hec similibus. Dissimilia autem et differentia et facere et pati adiuncte sunt innata. Et entis quando minor ignis a maiori corrumpitur: propter contrarietatem hoc inquit pati. Contrarium enim esse multum paucum.

47. Democritus autem ultra alios dixit solus singulariter. Inquit enim idem et simile esse faciens et patiens: quia altera et differentia non contingit pati ab inuicem. Sed si altera entia faciunt aliquid ad inuicem: non sicut quod altera: sed sicut quod idem aliquid existit. Sic hoc accidere eis. Que dicuntur igitur hec sunt

Postquam philosophus determinauit de tactu quod est unus de tribus necessariis ad principale propositum hic incipit determinare de facere et pati: et est rectus ordo: quod sic tactus precedit actionem et passionem eo quod agentia et patientia necesse est quod ad inuicem se tangant ita agere et pati precedit mixtionem eo quod admixtionem necesse est quod aliquid agat et aliquid patiatur ut infra dicitur: et ideo ante mixtionem determinat de agere et pati. Circa hoc duo facit. primo determinat de agere et pati. secundo de modis agendi et patiendi ibi. (Quo autem contingat.) Circa primum tria facit. primo ostendit quod qualia sunt actiua et passiuua. Secundo determinat de modis eorum ibi. Eodem modo suscipiendum est. Tertio ostendit ad quas causas ipsa actiua et passiuua reducatur ibi. Est enim factio causa vni principium. Circa primum tria facit. primo ponit opiniones aliorum de ipso facere et pati. secundo manifestat ostendendo causas contrarietatis ipsius ibi. (Videtur autem hoc modo.) tertio ponit opinionem suam ibi. (Sed quoniam quodcumque inatus est.) Circa primum ponit vnam opinionem dicentes quod postquam determinatum est de tactu dicendum est de facere et pati primum tamem videndum est quod de ipso dixere philosophi. videntur enim eorum opiniones de facere et pati esse contrarie. nam multi concordauerunt in hoc quod ea que agunt et patiuntur ad inuicem necesse est penitus esse dissimilia. Cuius rationem assignabant dicentes quod inter similia: vnum non habet magis rationem agentis quam aliud nec e converso. vnum non habet magis rationem patientis quam aliud. oia enim habent agere et pati sicut in eodem modo in sunt his que sunt similia. Illa que sunt dissimilia et differunt in formis et qualitatibus nata sunt agere et pati ad inuicem. Siquis autem obiceret de eos. d. quod similia et agunt et patiuntur ad inuicem: sicut multus siue magnus ignis corrumpit paruam ignem: quod sunt similes et vniuersales. Respondent quod hoc non est propter similitudinem quas habent: sed est propter contrarietatem in quantitate ipsorum. magnam enim contrarietatem paruam. Secundo cum dicit (Demo. ait) ponit aliam opinionem que prime videtur esse contraria: et est opinio Democriti. qui in hac opinione fuit singularis et solus. Dixit enim quod agens et patiens est oino idem et simile: quod que sunt diuersa et dissimilia. nec agunt nec patiuntur ad inuicem: sed si contingat quod aliqua diuersa et dissimilia agant et patiuntur ad inuicem. hoc non est in quantum diuersa: sed in quantum aliquo modo sunt idem et similia. hec ergo sunt que accepimus ab antiquis de ipso facere et pati. Deinde cum dicit.

48. Videtur autem hoc modo dicentes subcontrarios dicere sermones. Causa autem contradictionis est: quoniam oppositum totum aliquid inspicere partem aliquam dicunt ambo. Simile enim et omnifariam et oino idifferens rationabile est non pati a simili. Nihil quidem enim magis actiuum est alterum quam alterum. Sed si simile a simili pati aliquid possibile: et ipsius a seipso. Quauis his entibus ita: nihil utique erit nec incorruptibile: nec

quod immobile. Sed si simile sicut quod simile actiuum. Ipsum enim seipsum mouebit omne.

Et omnifariam alterum: et nullatenus idem similiter. Neque enim patietur albedo a linea: aut linea ab albedine preterquam secundum accidens: puta si accidat albas siue nigra lineas esse. Non exterius enim ipsa seipsa a natura faciunt quecumque neque contraria: neque ex contrariis sunt.

Manifestat primas opiniones ostendendo causam contrarietatis in ipsis. d. quod antiqui philosophi videntur dicere subcontrarios sermones: qui ideo dicuntur subcontrarij: quod quodammodo sunt verum: et quodammodo falsi. vni aliqui patiuntur se ad inuicem: sicut contrarie oppositioes. causa autem diuersitatis et contrarietatis istarum opinionum est: quod cum oporteat considerare nam actiuorum et passiuorum ex utraque parte. scilicet et ex parte terminorum que ex parte subiecti siue etiam ex parte materiae que ex parte forme: quod idem est: considerauerunt tamen vnam partem. et ideo in parte verum dixerunt: et in parte falsum. primi enim qui dixerunt actiua et passiuua oino dissimilia considerauerunt ea tamen ex parte terminorum siue formarum et in hoc bene dixerunt: quod non est conueniens quod oino simile in materia et in forma patiat ab oino sibi simili in materia et in forma: quoniam sicut antiqui dicebant nullum corpus est dignius agere in alterum quam alterum: alia est ratio inducebant ad hoc. ponendum: quod si simile agit in simile: et vbi maior similitudo magis ibi est ratio actionis et passionis. Sed cum nihil sit similius alteri quam idem sibi ipsi idem a seipso patietur et seipsum corrumpet. nihil ergo incorruptibile nihil immobile erit. Qui vero dixerunt actiua et passiuua esse similia: considerauerunt ea solum sicut materiam: et quantum ad hoc bene dixerunt: quod idem quod est oino alterum: et nullatenus idem non ager in alterum nec patietur ab eo. impossibile est enim quod ea que non conueniant in materia agant et patiuntur mutuo: et ponit exemplum de linea et albedine que cum non conueniant in materia impassibilia sunt ad inuicem: nisi forte per accidens ad inuicem patiantur: sicut quoniam linea sit alba vel nigra: et quod talia non sunt ad inuicem actiua et passiuua propter hoc quod illa que non sunt contraria nec ex contrariis non faciunt seipsa ad inuicem exterius a natura: id est non transmutant se ad inuicem vel corrumpunt. Luz. n. illud quod corrumpit vel generatur iduat aliam formam dicitur fieri exterius a natura. id est a forma quam prius habebat que est natura ut dicitur in 2. phys. Deinde cum dicit.

50. Sed quoniam non quodcumque inatus est pati et facere: sed quecumque aut contraria sunt: aut contrarietatem habent. Necesse est patiens et faciens genere quidem simile esse et idem specie autem dissimile et contrariis. Innatus est enim corpus a corpore: sapor a sapore: color a colore pati. Vniuersaliter autem homogeneos ab homogeneo. Cuius autem causa quoniam contraria in eodem genere omnia. faciunt autem et patiuntur contraria ab inuicem. Quapropter necesse est qualiter autem idem esse eadem faciens et patiens: qualiter autem altera et dissimilia ab inuicem. Quoniam autem faciens et patiens genere quidem eadem et similia sunt: specie autem dissimilia. Talia autem contraria. Adhuc festum quoniam actiua et passiuua sibi inuicem sunt et contraria et media. Et tamen vniuersaliter generatio et corruptio in his et ex his. Et ideo rationabile tam ignem calefacere: et frigidum infrigidare. Contraria enim hec sunt: ideo et actiua et pas-

fiua. Et vniuersaliter faciens assimilare sibi ipsi
 patiens. faciens enim et patiens contraria sunt
 et generatio in contrarium. Quapropter neces-
 se est in faciens patiens transmutari. Sic enim
 generatio in contrarium erit.

¶ Ponit opinionem propriam et circa hoc dno fac. qz pmo ponit
 ea. scdo redit iterum super opiones antiquorum ostendendo qd
 in parte bene dixerunt et in parte errauerunt et cam erroris
 ipsoz ibi. (Et fm rōnem nō eadez dicētes.) ¶ Dicit g. q
 qz nō qcuq; apta nata sunt agere et pati adinuicē: s; soluz il-
 la que sunt cōtraria vel habēt contrarietatez necesse est q
 agēs et patiēs in genere sint idēz et similia et diuersa spē et cō-
 traria: et nō sumitur hic genus logicē: qz hoc mō alia corpo-
 ra eēt eiisdē generis: s; sumitur gen^o nāliter: et hoc modo
 oia q cōicant in mā sunt eiisdē generis. ¶ Qd autē actiua
 et passiuā sint talia duplr pbat. pmo p inductionē dicēs q
 agēs et patiēs esse eiisdē generis et diuersa spē pz iducendo
 in singulis. corpus enim natuz est pati a corpore: qd ē eiū-
 dē generis in substātia. si tamē cōicēt. qd dico ppter corpo-
 ra celestia que nō habent eandē mām cū inferioribus. Sa-
 por aut nat^o est pati a sapore: et color a colore que sunt eiū-
 dē generis in qualitate. et vniuersalr res eiūsdē generis ab
 homogeneos. i. a rebus nālibus eiūsdēz gnīs. ¶ Scdo ibi.
 (Hāc aut causa.) Ostēdit idem silr. sic. quecūq; agunt et pa-
 tiuntur adinuicē sunt: tria aut sunt in eodē genere. vt pba-
 tur in. io. meta. ergo actiua et passiuā sunt in eodez genere.
 ¶ Et ideo necesse est ipa eē qualr. i. quodāmodo esse silia.
 qz eadē et similia genere et qualr. i. quodāmodo altera et dif-
 similia specie: vt dixerūt antiqui. hāc aut rōnē cōuertit de
 cōclusionē faciēs alterā premissarū hoc modo. hāc rōnem
 illa que sunt similia in gnē et diuersa specie sunt cōtraria s;
 actiua et passiuā sunt talia. g. sunt cōtraria: et ēt ipsoz media
 que ad extrēma comparata quodāmodo cōtrariānt. si er-
 go fm istā viam poterit esse generatio et corruptio q sunt
 soluz per cōtraria: sic ēt ignis poterit calefacere: et friduz i-
 frigidare: et vniuersalr faciēs poterit sibi assimilare patiēs:
 cū habeat vnum cōmune subm susceptiuum cōtrarioz. fa-
 ciēs enī et patiēs sunt: tria: et faciēs poterit trāsmutari in pa-
 tiēs et cōuerso. sic. n. fit gnō et corruptio. s. de triō in cōtra-
 rium. ¶ Deinde cum dicit.

Secundum rōnem autem non eadem
 sunt dicētes: ambos tamē est tangere
 nāz. Dicimus enī pati quādoq; sub-
 iectum quidem. A. g. sanari hominē:
 et calefieri et infrigidari: et alia eodē mō. Quan-
 doq; autem calefieri frigidum: sanari autem la-
 borans. Ambo aut sunt vera. Eodem modo et
 de faciente: quandoq; autē calefacere hoiez in-
 quimus: quandoq; autē calidum. ¶ Est qui-
 dem enim vt materia quod patitur: est autē vt
 contrarium. ¶ Ad id quidē igitur respicientes
 idem oportere habere existimauerunt facere et
 pati. Ad alterum autem contrarium.

¶ Redit ad pdictas antiquoz opiones. ostēdēdo cam cō-
 trarietatis ipsoz: qd quidē supra licet idēz fecerit: nō sic tñ
 aperre manifestauit. ¶ Dicit g. q antiqui phi sibi adinuicem
 tradicere videntur nō eadē dicētes. qz nō habuerūt ean-
 dē rōnē. i. p̄siderationē. vtraq; tamē pars tetigit nām acti-
 uoz et passiuoz. vel fm aliā lraz ambo tetigerunt verum.
 ¶ Dicimus enī aliqū pati subm: sic quādo dicim^o hoīem
 sanari vel calefieri vlti frigidari: et iō Demo. soluz respiciēs

ad vbm dixit actiua et passiuā eē silia: et in hoc bñ dixit. di-
 cimus. n. aliqū et trium pari sicut calidū frige fieri et friduz
 cale fieri: et iō etiā alij solū terminos ituentes dixerūt ipsa
 actiua et passiuā esse oīno dissimilia.

¶ Eodem modo suscipiēduz est de facere et pa- 53.
 ti quo et de moueri et de mouere. Duplr enim
 dicitur et mouens. In quo enim est principiuz
 motus vidēt hoc mouere. principiuz. n. prima
 causarū. Et rursus vltimuz ad id qd mouet ad
 generationē. Silr alit et de faciente. Eteniz me-
 dicum sanare dicimus et vinum. ¶ Vltimum
 igitur mouens nihil prohibet in motu quidē im-
 mobile esse: in quibusdam autem est et necessa-
 rium. Vltimum autem semper mouere motuz
 In actione autem primuz quidem impassibile:
 vltimum autē et ipsum patiens.

¶ Postq; phs dererminauit nām actiuoz et passiuoz ostē-
 dendo que et qualia sint: hic iquit de modis eoz: et pmo di-
 stinguat agētia abinuicē. scdo assignat cāz diuersitatis ipō-
 rū ibi. (Quecūq; aut nō habēt.) Dicit g. pmo q suscipien-
 dū est q faceret et pati dicunt multiplr sic mouere et moue-
 ri: vtrūq; n. dicit duplr: sic mouens: qnī in vtroq; est p̄mū
 et vltimū. id. n. est p̄mū mouēs in quo est p̄mū p̄ncipiuz mo-
 tus: qd verissime mouere vidēt. p̄ncipiuz. n. mouēdi ē pri-
 ma cā carū virtutem habēs mouēdi a seipso nō ab alio. vlti-
 mū aut mouēs est id qd mouet per aliud: et post qd nō est
 aliud mouēs: s; post ipm est solū id qd mouet ad gnōnez.
 siliter aut duplex est faciēs. qddam p̄mū: sic medicus q est
 p̄ma causa sanitatis: et qddā vltimū: sicut vinū vel portū q
 etiā est causa mouēs ad sanitatē. Inter hec aut duo mouē-
 tia hec est differētia: qz p̄mū mouēs potest esse immobile sic
 medicus qui nō mouetur ab aliquo dū sanat nisi forte per
 accidēs. In quibusdā tñ necesse est p̄mū mouens esse oīno
 immobile: sicut in his q sunt oīo sepata a mā et hoc duplr: qz
 vel est oīno immobile: si nullaz habeat mām penitus: aut est
 immobile ab eo qd mouet ab ipso: et hoc qnī nō hz eiūsdē rō-
 nis mām cū eo qd mouetur. vltimū aut mouēs: post qd nō
 est aliud nisi id quod mouetur tātum: necesse est semp mo-
 uere motū ab eo p̄ore. ¶ Et similr est in actione: qz quod-
 daz. est agens p̄mū: qd est impassibile: et quoddam agens q
 patitur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quecunq; autē non habent eandem mām fa-
 ciunt impassibilia entia. A. gratia. medicatiua.
 Ipsa enim faciens sanitates nihil patitur a sana-
 to: cibus autē faciens ipse patitur et laz. Aut. n.
 infrigidat: aut calefit: aut aliud quid patitur sil
 faciens. est autē medicatiua quidē vt p̄ncipiū:
 vltimū autēz cibus est et tangens.

¶ Quecunq; quidem igitur non in materia ha- 54.
 bent formā hec quidē impassibilia sunt actiua
 rū. Quecunq; aut in materia passiuā. Abateria
 quidez enīz dicimus omnes similiter eādez: vt
 ita dicā esse oppositorū cullibz: et vt genus ens:
 potens autē caliduz esse: presente calefaciente:
 et approximante necesse est calefieri. ¶ Jō quē-
 admodum dictum est hec quidem impassibilia
 actiuoz. hec autē passibilia: et quemadmodum
 in motione: eodem modo hz et in actione. Illie

52.

De generatione ⁊ corrup.

enī primitus mouens immobile: ⁊ in factiuis primitus faciens impassibile.

CAssignat cām diuersitatis ipsoꝝ. d. q. causa quare qōdas agens est qđ agēdo patitur: qđdas autē nō: est ista: qz qđdam nō habēt eādez mām: ⁊ talia agentia faciūt vel agūt entia passibilia. i. ipso nō patiētibz ab his in que agūt. verbi. g. medicina faciēs sanitatē nihil patitur a sanato: qz nō cōicat cū eo in mām: qđas autē habēt eādē mām: sicut cibus ⁊ potio: ⁊ id quod sanatur: ⁊ ideo cibus agendo patitur: qz aut calefit aut infrigidatur. Inter hec autē duo agētia. s. medicina ⁊ cibū. medicina est pncipium in quo pmo est actio. Cibus autē est agēs vltimus quod agit per tactū. Quēcūq; igitur agētia nō habēt eādē formā in materia que sit eiusdē generatiōis cū passibilibz hec cū sint de numero agētiū sine actiuoꝝ sunt impassibilia. Quēcūq; autē habēt formam in materia eiusdē rōnis agēdo patiūtur: subiūgit ad hoz declaratiōez que dicatur materia vna aliquoꝝ: ⁊ dicit qđ dicitur esse vna mām cuiuslibet qđ est susceptina contrariōꝝ qđ licet sit vna subiecto. differūt tñ s; esse ⁊ ppter hoc dicit. vt ita dicā. Et ipsa mām dicit vt genus: nō qđem p̄dicabile: sed or̄ genus s; qđ genus or̄ subm p̄mū qđ substāt duobus s; v; aut pluribus. s; v; aut vnu est in actiuo. alterū est in passiuo: ⁊ iō vna mām est actiuū ⁊ passiuū. **C** Et qđ p naturā potest esse calidū necessario calefit qñ appropinquat calidū: calefaciēs ipsum. hoc ergo qđ dicitur est causa quare quedā agētia sunt passibilia ⁊ qđam impassibilia. **C** Et sic dicitur est ī motione ita dicitur est in actiōe: qz sicut in motiōibz primitus mouēs est immobile. in effectiuis p̄mū efficiēs est impossibile. **C** Deinde cum dicit.

55. **C** Est enim factio cā vt vnde principiuꝝ motus. Cuius autē gratia non actiuum. Nā sanitas nō factiuū est: nisi s; metaphora. **C** Etenim hoc quideꝝ faciente quādo existit generatur aliquid patiēns. **H**abitibus autē presentibus nō adhuc generatur aliquid: sed est iam. spēs autē ⁊ finis habitus quidā. **M**ateria autē s; qđ materia passiuū. **I**gnis quidē igitur in materia habet calidū. **S**i autem aliquid separātū calidū erit: hoc nihil pateret. hoc qđem igitur forsitan impossibile separātum esse. **S**i autē sunt quedam talia in illis vtiq; erit versū qđ dicitur. **Q**uid quidem igitur facere ⁊ pati: ⁊ in quibus existit: ⁊ qre ⁊ quomō determinatū sit hoc modo.

C Ostēdit ad quā cām reducatur agēs ⁊ ad quā patiēs. dicit qđ agēs est vnu p̄mū pncipiū motus ⁊ est diuersum a causa formali ⁊ finali: ⁊ nō dicit finalis: nisi s; metaphoram. **C** Et qđ nō sit formalis nec finalis. sic pbat. qz quādo faciēs est s; actū faciēs: tūc aliqd gnatur in patiente. **C** Sed talibus habitibus sine formis: sic est sanitas qđ est finis operationis medicine p̄tibz nō generatur aliquid nec fit sed iam est: spēs enī ⁊ fines sunt habitus qđas gescētes. nā habito sine quiescit motor. **C** Scđo cū dicit. (materia autē.) ostēdit ad quā cām reducatur patiēs. d. qđ reducitur ad materiam: qz materia s; qđ materia passiuā est. ⁊ ideo que patiunt: patiunt ppter materiā: que aut sunt actiua ⁊ passiuā habēt spēm in materia: sicut ignis h; sic calidū in materia. si autē esset aliqd calidū separātū a materia h; nihil pateretur: sed forsitan impossibile est eē aliqd tale separātū: licet qđas dixerūt. si autē aliqd sint talia qđ sint a materia separata: in illis verū est qđ dicit. qđ nihil patiunt: s; de hoc in p̄ma p̄bia locus erit determinare. ex hoc manifeste p; qđ ois potētia pas-

sua ⁊ omnis passio est p materiā. ⁊ ois actio est per formā vltimo epilogat ⁊ est planū in littera.

Comodo autem contingat hoc accidere rursus dicamus.

Chis quideꝝ videtur pati vniūq; qđ per quosdā poros ingrediente faciente vltimo ⁊ p̄ncipali. **E**t hoc mō videre ⁊ audire nos iquūt: ⁊ s; m̄ alios sensus sentire oēs.

C Amplius videri per aereꝝ ⁊ aquā: ⁊ per trāsparentia quia poros habent idiuisibiles: nisi ppter paruitatem: spissos autem ⁊ s; m̄ ordinem ⁊ magis habēt transparentia magis.

C Postq; pl̄s determinauit de natura actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ: ⁊ de modis eoz: ⁊ ostēdit ad quas causas reducatur. h; determinat de modis agēdi ⁊ patiēdi quō. s. contingat agere vel pati: ⁊ pmo s; m̄ opinionē alioꝝ. scđo s; opinionē p̄pria ibi (Quo autē mō existit.) **C** Circa p̄mū duo facit. pmo ponit opinionēs alioꝝ. scđo reprobat eas ibi (Ut autē parum disgrederēs.) **C** Circa p̄mū duo facit. pmo ponit opinionēs alioꝝ. scđo parat eas adinuicē ibi (Leucippus autē extimar.) **C** Circa p̄mū duo facit. pmo ponit opinionēs alioꝝ in gnāli. **C** Scđo in spāli ibi. (Di igit in quibusdā.)

C Dicit qđ pmo qđ dicitur est rursus quo cōtingat agere ⁊ pati. **C** Dicit autē rursus: qz iam dixit quedā modū actiōis ⁊ passiōis ī genere: nūc descendit ad spāles modos sumptos ex parte actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ. s. quātr veniat agēs ad patiēs vt iprimar: ei suā formā p quā itendit ipm patiēs trāsmutata re. circa hoc aut fuerūt diuerse opiones. Quibusdā. n. visū fuit qđ vniūquodq; qđ patitur: patitur per quosdam poros qui sunt in ipō patiēte: per quos ipsum agēs: qđ est p̄ximū patiēti: igitur in patiēs per illos poros ⁊ vndiq; stringit ipm ⁊ vndiq; patitur patiēs: ⁊ nō in vno loco tñ. **C** Et per hunc modū dicit qđ videmus ⁊ sentimus s; m̄ alios sensus oēs: qz. n. s; m̄ eos visus ⁊ auditus effundunt super visibile p media. **C** Ideo dixerunt qđ per poros illoꝝ corpoꝝ que sunt media sensuū videmus ⁊ audimus. dicunt ē qđ iō pl̄s videmus per aerē ⁊ aquā ⁊ per alia corpoꝝa diaphana: sic est vitrum: ⁊ cristallus: qz illa corpoꝝa habēt plures poros alios: qui pori sunt iuisibiles ppter paruitatē: sed magis spisse positi ⁊ melius ordinati: qz directi: ⁊ ideo videt melius p trāsparens visus. si regit rectā lineā per quā videat: ⁊ qz magis transparentes hab; poros spissiores ⁊ directius ordiatos: ideo quāto fuerit magis trāsparens tāto per ipsum melius videmus. **C** Deinde cum dicit.

Constituuntur in quibusdā determinauerunt ita quē admodum ⁊ Empedocles: non solum in facie: tibus ⁊ patientibus: s; ⁊ misceri iquūt ea quoz pori adinuicem sunt cōmensurabiles.

C Ponit opiones eoz in spāli. ⁊ diuiditur in tres partes s; tres opiones. ⁊ pmo ponit opinionem Empē. d. qđ quidā magis ad spēs descendētes dicit ipsos poros nō solū in actiuis ⁊ passiuis: sed etiā illa dicit adinuicē bñ admisceri quoz pori sunt cōmensurabiles vt vnu in aliud ingredi possit: ita qđ plm vni? sit in pl̄mo alteri? ⁊ eōuerso. **C** Deinde cū dicit.

Compendiose autē maxime ⁊ de omnibus vno sermone determinauerūt Leucip. ⁊ Democrit? p̄ncipiū faciētes s; m̄ naturā.

C Ponit opinionē Leucippi ⁊ Democrit. d. qđ breuiter ⁊ cōpendiose dicamus vno ē simili sermōe dixerunt Leuci. ⁊ Democrit?. Ambo. n. posuerūt pncipium: qđ est s; m̄ nāz. p ipm. n. sicut ifra dicit: reddebāt cām gnōnis ⁊ corruptōis: ⁊ ad

56.

57.

sensuz apparētia cōfiterar: ideo dicitur fm nām magis q̄ positio alioꝝ qui de naturis rerū per sua p̄cipia causas assignare nō possunt. (Deinde euz dicit.

Quod ē: quidam enim antiquoꝝ opinati sunt ex necessitate esse vnum omne et immobile. Vacuū qdē. n. nō ens: moueri autē nō posse non ente vacuo separato. **N**ec rursus multa eē nō ente se-

58. **H**oc enim nihil differt: vt si quis existimet nō cōtinuū esse omne: sed tangere diuisū et fore multa et nō vnum esse et vacuum. **S**i enim vbiq̄ diuisibile nihil esset vnu: quapropter neq̄ multa: sed vacuum omne. **S**i autē tuz diuisibile quidem: tuz autē non: fictitium aliquod hoc vtiq̄ videbitur. **A**sq̄ q̄tūm enim et propter quid hoc quidem habet ita esse totale: et plenum est: hoc autem diuisum. **A**mplius autē et sic fore necessarium non esse motionem. **E**x his igitur vtiq̄ sermonibus trāscēdentes sensuz: et despicentes eū enūciāt: ac si conueniēs rōnem, seq̄ vnum et immobile omne esse dicunt. **E**t infinituz quoddam: finē enim finire vtiq̄ ad vacuū. **H**ic nō p̄pter causas has enūciāt ita de v̄itate.

59. **A**mplius autē in sermone videtur hoc qdē cōtingere: in rebus autē demētie est simile opinari ita. **N**ullū enim demētiuz egreditur intantū: vt ignē et glaciē vnum eē existimet s̄ soluz bona et apparētia propter assuetudinē hec quibusdā nihil videntur differre propter demētiā.

Ponit opinionē p̄me et mellisi qui opinati sunt esse tātuz vnum p̄cipium et illud esse immobile et x̄tinuū. **Q**uā autē sit immobile sic pbabāt. **M**or? nō pōt esse nisi sit vacuū: s̄ vacuū nō est. **g** motus non est. **g** est t̄m v̄nū et immobile. **Q**uō sit t̄m v̄nuz sic pbabāt. multa nō possunt esse nisi sit aliquid separans et diuidēs ea. nihil autē pōt esse segregās et diuidēs nisi vacuū sed vacuū nō est. **g** nō possunt esse multa segregata et sic oīa v̄nū sunt: et q̄ possit dici eis q̄ multa sunt se tāgētia: ita q̄ iter ea nō sit vacuū segregans. dicunt q̄ hoc nihil differt: q̄ cōtinuū et contangēs idem dicebāt esse. **n**az fm eos cōtinui partes se cōrangebāt. **D**ixerūt etiaz q̄ nihil differt q̄ sint mlta: et q̄ nō sit v̄nū: et q̄ dicat esse vacuū: q̄ cōtinuū et cōtinuū sunt idē fm istos: nec multa sunt nisi sint diuisa: et q̄ nō diuidebantur nisi per vacuū: sed non est vacuum. **g** nec multa sed omnia continua. **S**i enim dicat q̄ ens vbiq̄. i. in omni puncto sit diuisibile. tunc potest dici q̄ nihil sit v̄nū: sed multitudo cōponit̄ ex multis v̄nis. **g** nec multitudo erit. **g** totum erit vacuum. **S**i autē dicat totū ens esse cōtinuū. tuz qdē. i. fm aliquid esse diuisibile: tum autē nō. i. fm aliquid esse idiuisibile. hoc vtiq̄ videbitur esse ficticiū: cū nō sit magis ratio: quare in vno puncto diuidatur q̄ in alio. vsq̄ ad q̄tūm enim erit diuisibile: ita q̄ ibi stet diuisio: **E**t quare aliqd de vniuerso ita se h̄z qd diuiditur et separatur per vacuū: aliud autē se habet qd est plenum: et nō diuiditur: ita q̄ vnum ab alio separetur per vacuum: et nō videtur horū posse ratio assignari. **A**mplius autē sequitur ex necessitate q̄ nihil mouebitur per istas rōnes. **g** trāscēderūt et dimiserunt sensum et ea que per sensum apparēt: opinātes q̄ magis debemus sequi rōnem

q̄ sensuz. **Q**uā autē totū ens sit infinitū sic pbabāt si ens finitur aut finitur ad plenum aut ad vacuū: s̄ ad plenum nō potest finire: q̄ plenum est ens. idem enim finiretur ad seipm vel eadem rōne illud plenum finiret ad aliud plenum: et sic esset abire in infinitū. **g** oportet q̄ finiat̄ ad vacuū: sed vacuū nō est. **g** ad nihil finitur. ergo oportet q̄ ens sit infinituz. isti ergo p̄pter tales causas sic enūciauerūt de v̄itate. **A**dbuc in sermōe per ipsoꝝ rōnes sopbisticā videtur hoc sequi qd dictū est: nō tamē in rei veritate cōtingit. **S**i autē res ipse inspician̄ demētie videtur esse simile dictū eoz. **N**ullus enim demens intantū egreditur a iudicio veritatis: q̄ dicat ignē et glaciē eē v̄nū qd illi dicebāt ponētes omnia eē v̄nū: licet aliquis p̄pter cōsuetudinē vel p̄pter apparentiaz putet mala in sensibus esse bona. hoc enim quibusdā p̄pter demētiā accidit. vnde aliquādo iter bona et mala nullā differētia esse putant. **D**einde cū dicit.

Leucippus autem existimatus est habere sermones qui ad sensuz confessa dicentes. non. r. destruebat generationem: neq̄ corruptionem: neq̄ motum: neq̄ multitudinem entium. **C**onstituebatur autē ea que apparētibus. **C**ōstituentibus autē v̄nū vt nō ente motionē si nō vacuū facere. **V**acuūq̄ nō ens: et entis nihil nō ens iquit esse. **P**̄ncipalr. n. ens plenum est ens.

Comparat predictas opiones adinuicē. **E**t p̄mo cōparat opionē Leu. et Demo. ad opionēz parme. et mellisi. sc̄do cōparat eā ad opionē Empe. ibi (Sed vt Empe.) **T**ertio ad opionēz platonis ibi (Sed et alioꝝ.) **L**irca p̄mū duo facit. p̄mo comparat opionē Leuci. ad opionē parme. et mellisi penes cōuenientiā. sc̄do penes differētiā ibi (S̄z q̄ tale.) **D**icit **g** p̄mo q̄ Leuci. putauit habere sermones meliores alyis in hoc q̄ cōfiteretur ea que sunt manifesta ad sensum. vnde neq̄ destruit gnōnem neq̄ corruptionē neq̄ motuz neq̄ multitudinē rerū: sed cōfiteretur ea que sunt oīa inanis facta esse ad sensuz: in hoc tamē dixit eadem cum parme. et mellisi cōstituentib? .i. dicētib? q̄ omne qd est: est t̄m v̄nū immobile: q̄ dicit q̄ bene sequitur q̄ nō erit motus nisi sit vacuum: sed in hoc differt ab eis: q̄ illi destruxerūt sequēs. id est vacuum esse et concluderunt opposituz antecedentia: scilicet motuz non esse: sed Leucip. ponit antecedens et infert cōsequens: scilicet motū: et ex hoc cōcludit vacuū eē. vacuum autē dicit esse sicut priuationē: et ideo simplr est non ens: q̄ non est aliquid entium: sicut nec priuatio: tamē est ens: q̄ est entis: sicut priuatio habitus. vnde plenum dicebat p̄ncipalr ens. **D**einde cum dicit.

Sed omne qd tale non vnum: s̄ infinita multitudo: et inuisibilia propter paruitatem tumoris. **H**ec autē in vacuo ferri: vacuum enim esse.

Et p̄stantia quidē generationē facere. **D**isso-luta autē corruptionē: facere autē et pari s̄z q̄ existunt tangentia. **S**c̄dm enim id non vnum eē et composita et complicata generare.

Et fm autē veritatē ex vno non contingit generari multitudinem: neq̄ ex vere multis v̄nū: sed esse hoc impossibile.

Comparat dictas opiones. **L**irca d̄tiam. d. q̄ licet p̄ncipaliter ens sit plenum: tamē nō omne qd est plenum est v̄nū sic dixit parme. et mellissus. s̄z sunt multa et infinita et inuisibilia propter paruitatem sue quantitatis. hec enim sunt que ipsi appellāt atomos siue corpora idiuisibilia que mouēt.

De generatione et corruptio.

tur in vacuo quod vacuum ipse Leucippus dicit esse. Quomodo autem fiat generatio et corruptio: et alia que apparent ex istis atomis subiungit dicens quod per ipsorum congregationem et conglutinationem fit generatio cuius autem diuiduntur fit corruptio. cum vero vndique se contingunt faciunt actionem et passionem. cum autem penetrat se et vniuui subintrat in alterum fit augmentum: cuius permuauerint ordinem et situm tunc fit alteratio: secundum enim quod dicit et consistitur. necesse est ponere non esse vnum solum ex quo generantur ista composita et complicata: quia ex eo quod est vere vnum impossibile est fieri multa: nec ex vere multis fieri vere vnum. Dicitur autem vere vnum quod omnino est indiuisibile actu et potentia. vere autem multa que omnino distincta sunt nec actu nec potentia coniunguntur sicut indiuisibilia. Deinde cum dicitur.

Sed ut Empedocles et alii aliorum inquisitum pati per poros: ita omnem alterationem et omnem partem. Hoc modo generari propter vacuum facta dissolutione et corruptione. Similiter autem et augmentationem subintrantibus alijs.

62. **Fere autem et Empedocles necesse dicitur: ut Leucippus. iquit etenim esse quedam solida indiuisibilia autem: si non ubique pori et continui sunt: hoc autem impossibile. Nihil enim aliud solidum extra poros: sed omne vacuum: necesse igitur tangere quidam esse indiuisibilia: media autem eorum vacua quos ille dicit poros: ita autem et Leucippus dicit de facere et pati. Abodi igitur secundum quos hec quod facit: hec autem patiuntur fere hi dicunt. Et de his quidem: et quomodo dicitur manifestum est: et ad eorum positiones quibus vtuntur fere confesse videtur contingens. Alijs autem minus. A. gra. Empe. quomodo erat generatio et corruptio: et alteratio non est manifestum. His enim erant corpora indiuisibilia prima corporum formis differentia solum: ex quibus primum componuntur: et in que ultimo dissoluntur. Empedocles autem alia quidam manifestum: quoniam vsque ad elementa habet generationem et corruptionem. Ipsorum vero elementorum quomodo generatur et corrumpitur coaccruata quantitas: neque manifestum: neque contingit dicere ei non dicenti et ignis elementum esse.**

Comparat opinionem Leucippi ad opinionem Empe. et primo penes convenientiam. d. quod Democritus et Leucippus dicunt quod res patitur per poros: sicut dixit Empe. et quidam alij de antiquis philosophis: et dicunt quod omne pati et omne alterari hoc modo generat: et fit quod sit: ita quod fiat rei dissolutio per interpositionem vacui: quod vacui interponitur ipsa rebus: ita quod pars huc pars illuc feratur. similiter augmentationem fieri per subintrationem ipsorum solidorum atomorum adiuuicem. Empe. autem fere necesse est dicere sicut Leuci. dixit. esse scilicet indiuisibilia corpora. Dicit autem fere: quia Empe. non consistebat expresse esse aliqua corpora indiuisibilia: sed quia hoc sequitur ad opinionem eius. ponebat enim poros in ipsis corporibus ex quibus actio et passio causabatur secundum eum. Aut ergo illi pori sunt in toto corpore: ita quod non sit aliquid medium inter eos: aut est aliquod corpus solidum diuidens eos si sunt in toto corpore: ita quod nihil sit medium tunc totum corpus erit vacuum: quod est impossibile. necesse est igitur esse aliquod corpus solidum extra

poros. id est propter poros quod ipsos diuidat et distinguat: et talia corpora necesse est esse diuisibilia: media autem istorum sunt vacua siue foramina: que ille Empe. dicit poros. Nulla enim videtur dicitur commeterator est differentia inter vtriusque opinionem: nisi quod secundum Leuci. inter haec corpora est vacuum et apud istos ista foramina sunt plena corporibus subtilibus. Conueniunt igitur in duobus. scilicet in positione vacuitatis et positione corporis indiuisibilis: et ideo fere: ita dicit Leucippus de facere et pati: sicut Empe. et id dicit quod modi agendi et patiendi secundum vtriusque fere sunt idem. Dicit fere propter predictam causam. Sed cum dicit. De his quidem. ponit differentiam inter vtriusque opinionem. d. quod istorum differentia de modis agendi manifesta erit ex eorum positionibus sequentibus. Nam Leucippus magis potest dare ex sua opinione causam eorum que manifeste videntur. Empedocles autem minus: quia secundum eius fundamentum non est manifestum quod accidat generatio et corruptio et alteratio in omnibus entibus naturalibus. sed Democritus et Leucippus possunt assignare causam generationis et corruptionis: non solum mixtorum: sed etiam quattuor elementorum et corporibus indiuisibilibus: quia secundum diuersitatem istorum corporum tam simplicium quam mixtorum causat ex diuersitate corporum atomorum que differunt positione ordine et forma et figura: sicut dicitur in primo metha. Empe. vero ex sui positione non potest dare causam generationis et corruptionis solum istorum mixtorum vsque ad elementa. ponit enim alia fieri ex quattuor elementis: sed in elementis non potest dare causam generationis et corruptionis. Non enim posuit alia elementa pro istis quattuor elementis. vnde non potest dicere propter quid vel quomodo generentur ex alijs aut corrumpantur in alia. Deinde cum dicitur.

Similiter autem aliorum omnium: ut in thymeo scripsit plato.

Intantum differt enim ut non eo de modo Leucippo dicat. Quoniam hic quidem solida: hic autem planities dicitur indiuisibilia. Et haec qui de infinitis terminari figuris indiuisibilium solidorum vniuersum quodque. Hic autem terminatis: quam indiuisibilia vtriusque dicunt terminata figuris. Et his itaque generationes et segregationes et corruptiones. Leucippo quidem enim duo modi erant vtriusque per vacuum et per tactum. haec enim indiuisibile vniuersum quodque. Plato autem sicut secundum tactum solum: vacuum enim non est iquit. De indiuisibilibus autem planities diximus in prioribus sermonibus. De indiuisibilibus autem solidis amplius est dicere. Ideo hoc accidens relinquatur nunc.

Comparat opinionem Leucippi ad opinionem platonis: et primo penes convenientiam. d. quod sicut Leuci. potest dare causam generationis omnium ex sua positione ita et plato secundum quod scripsit in thymeo. Sed cum dicitur. Intantum enim dicitur ponit differentias dicitur: quod quibus Leuci. et plato conueniunt in hoc quod vtriusque posuit indiuisibilia principia. tamen in tribus differunt. primo quia Leucippus dixit illa indiuisibilia esse corpora. solida: plato autem ea dixit esse superficies. secundo quia figure indiuisibilium corporum quibus figuratur et terminatur vniuersum quodque compositorum sunt infinite. Leuci. sed secundum platonem sunt finite. posuit enim plato figuras triangulares esse primas omnium figurarum que finite sunt. Tertio differunt: quia cum vtriusque istorum dicat generationem et corruptionem fieri per congregationem et segregationem atomorum secundum Leuci. erunt duo modi quibus fit actio et passio: scilicet per tactum agentis et patientis et per vacuum quod est porus. secundum platonem vero erit tantum vnum mo-

De generatione et corruptio.

- R**emouet quādam istā tiam siue falsam responsionē que posset dari ad rōnes suas. posset enī aliquis dicere q̄ athomī parui sunt idiuisibiles: magni autē diuisibiles. vnde remouet dicēs q̄ hoc est iconueniēs. verū enī est q̄ rōnabilius et facilius magna diuiduntur q̄ parua: q̄ magna facilius dissoluuntur. et hoc ideo q̄ magna ponuntur ex multis. **N**ō tamen paruitas vel magnitudo est causa diuisibilitatis vel indiuisibilitatis ipsa vero athoma de natura sua et vniuersaliter sunt idiuisibilia et nō p̄pter magnitudinē vel paruitatē. **D**einde cum dicit.
71. **A**mplius autē vtrū oīum vna nā illoꝝ solidorum: aut differt alterū ab alteris quēadmodum si hec essent ignea: hec autē terrea s̄m tumorē. Siquidē enim vna natura est oīum quid diuidens: aut quare non fiunt tangentia vnus: quēadmodum aqua quādo aquā tangit: nihil enī differt posterior aqua a priori. si autē alia qualia hec et manifestū est q̄ has ponēduz p̄ncipia et causas cōtingentiū magis q̄ figuras.
72. **A**mplius autē dōia in natura vtrūq̄ faciet et patientur appropimantia adinuicem.
- P**onit scđam rōnem p̄ncipalem ad pbandum athomos quos illi ponebāt nō esse p̄ncipia que talis est: aut illa corpora sunt vnius nature: sicut si essent omnia ignea vel oīa terrea vel differūt adinuicē in naturis vt si essent alia terrea alia ignea. si autē sunt omnia vnius nature et vnius sp̄i s̄m q̄ritatem: quid erit tunc diuidēs: et discōtinuas ipsas athomos: quasi diceret nihil: cū enī sint vnius nature nō est in eis aliquid iuenire per qd abinuicē discōtinuentur. quare ergo nōn accidit sicut in aqua: cuius partes quando adinuicem se tangunt statim cōtinuantur: nō differt posterior: pars aqua p̄ore cuius aut ipsa corpora athomalia nec sic adinuicem cōtinuentur: nō erūt vnius nature nec diuersarū naturaz: q̄ si illa corpora alia et alia: vt dictū est: quales sunt ille diuerse species vel nature. cuius enim ille nature faciant athomos diuersas et discōtinuas: oꝝ q̄ sint omnes s̄z naturas diuersas que fiunt ex athomis q̄ figure athomoz quas Demo. dixit esse p̄ncipia. **E**t p̄terea q̄ differūt in natura et forma agunt et patientur adinuicē cū appropimantur. Illa vero que sunt diuersa in figura nō sic agūt et patientur adinuicem. ergo ille diuerse nature debēt poni p̄ncipia actiōis et passiōis q̄ diuerse figure. **D**einde cum dicit.
73. **A**mplius quidē qd est qd mouet. si q̄des enī aliō. n. passiuū ē. si autē ip̄s seip̄s: vniq̄d q̄ aut diuisibile erit: s̄m aliud quidē mouens: s̄z aliud autē motū. Aut s̄m idē cōtraria existunt.
74. **E**t nō solū materia erit vna numero: s̄z et potētia.
- O**stēdit q̄ corpora idiuisibilia nō mouētur in vacuo: sic dicebat Demo. tali rōne. si ista idiuisibilia mouentur in vacuo querendū est quid mouet ea: aut. n. mouentur a se aut ab alio. si ab alio: tūc ip̄m idiuisibile est passiuum. q̄ non est p̄mū p̄ncipium actiōis: sed potius ip̄m mouēs. si autē mouetur a seip̄o: aut est diuisibile cū s̄z vna partē moueat et aliā moueat. aut in eodē s̄m idem existūt s̄m cōtraria. mouere. n. et moueri sunt cōtrarioꝝ. vtrūq̄ autē istoꝝ est impossibile. sic etiā nō solus esset vnā cōtrarioꝝ vna numero: s̄z et potētia eēt vna: qd ē ip̄se. si. n. i. māz s̄zioꝝ esset vna potētia solum nō haberēt ipsa cōtraria diuersas naturas. sic et nō esset multitudo rerū: s̄z omnia essent vnus: q̄ oīa essent ab eadem mā et ab eadē potētia numero. **C**uz enī actus et potētia nō diuersificent sp̄s: si esset tū vna potētia eēt tū vna species. **E**st autē hoc itelligendū de potētia p̄pina qua ad formas cōtrarias: que nō est vna numero sed diuersa. **E**st enī alia potētia remota que est vna et eadē: cōtrarioꝝ: et hec est p̄ma materia. que s̄m se est i potētia et ip̄a est sua potētia. **D**einde cū dicit.
75. **Q**uicunq̄ quidē igitur per poros moriorem inquit passiones cōtingere: sed siquidē et plenis poris superfluit porū. Si enī patitur ali quid: ita omne et si non poros habēs: s̄z ip̄m cōtinuū ens patietur eodē modo.
76. **A**mplius autē quomō contingit de inspicere et videre vt dicunt. Neq̄ enī s̄m tactū contingit trāsire per transparentia: neq̄ per poros si plenus vniuscuiusq̄. Quid enī differt a nō poros habere: omne enī sic erit plenus.
- R**eprōbat predictas opiones q̄strum ad modos agendi et patiendi quos ponebāt. et circa hec duo facit. p̄mo ostēdit: ad actionē et passionē nō sunt necessary porū. et q̄ nec q̄strus ad diuisionem corporū ibi. (Diuisibilibus autē.) **C**irca p̄mū duo facit. p̄mo ostēdit q̄ porū nō sunt necy ad actionē et passionē. scđo remouet quoddā dubiū ibi. (Sed et si vacuū.) **C**irca p̄mū ponit duas rōnes. quarū p̄ma talis est q̄ dicit cōtingere passiones ex hoc q̄ actiuus mouetur in poris passiuus: sicut isti dicūt: q̄ res patitur cuz iplei sunt porū: necesse est eos cōcedere q̄ porū sunt superflui. si. n. ali quod corpus patitur: q̄ actiuus tangit ipsum in poris: tūc illud patitur per tactum actiuū et nō per poros etiā si nō haberet poros: sed sit totum cōtinuum patietur eodē modo p̄pter tactum actiuū: superflui ergo sunt porū. scđam rōnes ponit ibi. (Amplicius autē quomō contingit) dicens q̄ isti nō p̄nt dicere quō videre et inspicere fiat quā ille sensus sit p̄ transparentiam: sicut per vitrū vel cristallū. manifestus. n. est q̄ sentiens s̄m tactum nō trāsire per transparentia: vt ad rem sensatam perueniat: q̄ illi sensus fiunt per distātia.
- N**ec iterū possunt dicere q̄ sensus fiat per poros si plenus est vniuscuiusq̄ poroz: sicut ip̄s dicit: nihil enim differt habere poros plenos et nō habere poros: q̄ totū corp⁹ trāsirens sicut erit plenus. **D**einde cū dicit.
- S**ed et si vacua quidē hec: necesse autem corpora in eis habere ibidē cōtingit sursum. **S**i autē talia s̄m magnitudinē snā vt non suscipiant corpus aliquod ridiculum. parū quidem existimare vacuū: magnū autē non eēt vacuū. Quare lectūq̄ autem vacuum aliquod existimare dicere nisi regiones corporis. Quapropter manifestum quoniam omni corpori. s̄. s̄m tumorē simile erit vacuū. **A**niuersaliter autē poros facere superflui. Si qdem enim nihil facit s̄m tactū neq̄ per poros trāsirens faciet. Si autē in tangendo et poris non entibus: hec qdem patient: hec aut faciet ad seinuicē hoc modo inatorū.
- Q**uoniam ergo ita dicere poros vt quidā existimant: aut mendacium: aut inane est manifestum ex his.
- R**emouet quoddā dubiū siue quādā falsam responsionē que posset dari posset enī aliquis dicere q̄ porū et foramina sūt vacua: et hoc remouet dicēs: q̄ si sint vacua aut possunt

in se recipere corpus implens: ipsa autem non si possunt ponantur ergo quod recipiantur. possibili enim posito in esse quod ex eo accidit non est impossibile. sequitur ergo id quod prius: scilicet quod non semper contingat videre per transparentia: quia impletis poris nihil videtur. si autem pori tales sunt quod non possunt recipere corpus implens: eo quod sunt parvi: hoc ridiculum est dicere: scilicet quod paruum foramen quod porus dicitur sit vacuum: magnum autem spacium non sit vacuum: sed plenum corpore subintrante ipsius: quia qualitercunque est vacuum illud siue magni siue parvi: habet corpus sibi equale implens ipsum: quod quidem patet per definitionem vacui. vacuum enim nihil aliud est nisi regio siue spacium alicuius corporis inscissibile. quapropter manifestum est quod omni corpori in timore siue quietatis est equale vacuum. si vacuum esse ponatur: vniuersaliter autem superfluum est dicere poros esse propter actionem. Aut enim agens agit secundum tactum aut non. si non agit per tactum. ergo non agit intrinsecus in poris tangens. ergo pori non sunt causa passionis. si autem agit secundum tactum: non existens in poris: dummodo actuum tangat passivum: que sunt innata agere et pati adiuicem fiet actio et passio. Ulterius autem epilogat: quod ita ponere poros: ut quidam existimat aut est mendacium: aut inutile est ad actionem et passionem: et hoc est manifestum ex supradictis. Deinde cum dicitur.

Diuisibilibus autem oino corporibus entibus poros facere ridiculum est: secundum id enim quod diuisibilia sunt possunt separari.

ostendit quod pori non sunt necessary ad corporis diuisionem dicens quod cum omne sit diuisibile tam phisicum quam mathematicum ridiculum est ponere poros causa diuisionis: quia corpora possunt separari secundum id quod diuisibilia sunt. in talibus autem non est vacuum in poris. pori ergo non sunt causa diuisionis: quod aliter mathematica non essent diuisibilia.

77. Quo autem modo existit generare in entibus et facere et pati dicamus: accipientes principium dictum multotiens.

Postquam philosophus posuit opiniones aliorum de agere et pati siue de modis agendi vel patiendi et reprobationes earum: in parte ista ponit opinionem propriam et veram. et circa hoc duo facit. primo dat intentionem suam. secundo profertur intentioni ibi. (Si est enim) dicit ergo primo quod postquam posite et reprobate sunt opiniones aliorum de actione et passione dicendum secundum rei veritatem quomodo existat vel fiat generatio et quomodo existat agere et pati in his que agunt et patiuntur. ad hoc autem perfecte videndum accipientibus est pro principio actionis et passionis illud quod multotiens dictum est. Deinde cum dicitur.

Si enim est hoc potestate: hoc autem actu tale innaturus est. Non tamen quidem pati: tunc autem non pati: sed oino secundum quantum est tale. Adagis autem et minus secundum quod tale magis et minus. Et bas res utriusque alius dicit magis inesse: ut in metallis: extendunt enim se passive vena continue.

Profertur intentionem. et circa hoc duo facit. primo ponit duas conditiones que requiruntur ad actionem et passionem.

Secundo probat secundam conditionem ibi. (Tunc quidem existimare). Circa primum ponit primo primam conditionem que est quod patiens quod est in potentia non patitur secundum quodam partem: sed secundum omnes. primo ergo premitit quoddam principium manifestum: et est quod entium quoddam est in potentia et illud est passivum quoddam est in actu et illud est actiuum.

Et cum ita sit non est alia causa passionis. nisi quia receptiuum alicuius forme. recipit illam ab aliquo agente. imple-

est ergo quod illud tale corpus quod est in potentia sit receptiuum alicuius forme. tunc quidem id est secundum aliquas partes. tunc autem non. id est secundum quasdam non. sed oportet quod sit omnino possibile. id est in omni parte in quantum est in potentia. potest tamen secundum aliquas partes magis recipere passionem ab agente virtute causata: et secundum quasdam minus: quia forte passivum magis est dispositum in una parte quam in alia ad recipiendum formam quam agens intendit inducere. Si autem aliquis dicat quod magis passiva sunt magis porosa: sicut videmus in venis metallo quod que sunt rariores magis sunt dispositae ad recipiendum formas metalli: et sic videtur quod pori sunt causa passionis. dico quod hoc non est verum quod foramina non sunt causa passionis: sed potius dispositio materie: que a tali actu passibilis est et non ab alio. Secundo cum dicitur.

Continuus igitur unusquodque et unum ens impassibile. 78.

Similiter autem et non appropinquantia nec sibiipsis: neque alijs: que facere innata sunt et pati. Dico autem. U. g. non solus tangens calefacit ignis: sed et si longe sit: aerem quidem ignis: aer autem corpus calefacit: inane facere et pati.

Ponit secundam conditionem: et est quod agens et patiens debet esse diuisa et non continua: quia id quod est continuum non est passibile. Veritas autem huius propositionis ex hoc est: quia nihil patitur a seipso: quia non est magis ratio: quare una pars eius agat et alia patiatur quam alia: cum partes continui sint similis nature. Ita autem agens et patiens licet sint diuisa: oportet quod sint in debita propinquitate. Omnia enim agentia naturalia habent determinatam virtutem que si ultra sue virtutis propositionem elongentur a patiensibus nullum effectum causare poterunt. Sed cum sunt propinqua in se vel in alijs tunc agens agere et patiens patiatur. Dico autem appropinquare sibiipsis. primum agens et vltimum patiens sunt immediate appropinquare vero in alijs est quando iter primum agens et vltimum patiens est aliquid quod agit et patitur. Agit autem in virtute primi. verbi gratia. ignis non solus calefacit nos quando tangit sed etiam quando est longe. calefacit enim aerem qui natus est calefieri ab igne. Aer autem calefactus calefacit corpus nostrum. Deinde cum dicitur.

Tunc quidem existimare pati: tum autem non de terminates quoniam in principio hoc dicendum. Significandum enim non ubique diuisibilis magnitudo: sed est corpus idiuisibile: aut latitudo: non utriusque erit ubique passibile: sed neque continuum vllus. Si autem hoc mendacium: et omne corpus diuisibile. Nihil differt dicere diuisum esse quidem tangere: aut utriusque diuisibile esse. si. n. segregari potest secundum tactum: ut aliter quidam: et si nondum est diuisum. possibile. n. diuisum esse. si. n. nullum ipote.

Probat secundam conditionem dicens: quod existimare sicut quidam existimat quod res que patitur: tum. id est. soliquas partes patitur: et tum non. id est. secundum aliquam non patitur. hic determinatum est et dicendum quod hoc falsum est. Si enim concederetur quod corpus et magnitudo non ubique esset diuisibilis: sed diuiditur in diuisibilia corpora: sicut dixit Democritus. vel indiuisibiles superficies: sicut dixit Plato. tunc verum esset quod corpus non ubique. id est. in omni parte sua esset passibile sic etiam esset verum quod nihil esset continuum licet continetur ad idiuisibile: non tamen componitur ex indiuisibilibus. Si autem est mendacium hoc quod dicitur: immo quia mendacium est: quia omne corpus est diuisibile nihil differt dicere quod diuidatur. vel quod sit diuisibile. vel quod tangatur vel quod sit tangibile. licet. n.

De generatione et corruptio.

in poros diuidatur sicut Demo. tamen etiam est diuisibile in partibus que poros interponuntur: quia iste non sunt indiuisibiles que partes ponebantur indiuisibiles ab eis: et similiter est tangibile in illis. Et ita sicut totum est tangibile et diuisibile et passibile. Si enim potest segregare sicut tactus. i. sicut superficies in quibus est tactus: ut dicunt quidam platonici. Et si nondum est diuisum est tamen diuisibile. postea ergo esse possibile non accidit impossibile. Similiter etiam si diuisibile sit in parte posita diuisio in actu non sequitur impossibile. Secundum ergo totum et quolibet sui partes est diuisibile et passibile. Deinde cum dicit.

Uniuersaliter autem generari hoc modo scissis corporibus est inconueniens. Destruit enim hic sermo alterationem.

80. **Ademus enim idem corpus continuus ens: quandoque quidem humidus: quando aliter coagulatum non autem diuisione et compositione hoc patiens. Neque conuersione et ordine: sicut ait Democ. neque enim transductum neque transpositum sicut materiam neque transmissum coagulatum ex humido generatum est. Neque autem nunc insunt dura et coagulata indiuisibilia tumoribus sed similiter omne nunc humidum: quandoque autem durum et coagulatum est.**

Quidam quod predicta opinio non est sufficiens ad actionem et passionem. et circa hoc duo facit. primo ostendit quod non est sufficiens ad alterationem: imo destruit ipsam. secundo quod nec sufficiens ad augmentum ibi (Amplius autem) dicit ergo primo: quod uniuersaliter passio hoc modo fiat in rebus: quo quidam dicunt quod generatio fit scissis siue separatis corporibus per poros: est inconueniens. Destruit enim hic modus alterationem. in qua tamen saluatur passio et actio. videmus enim quod idem corpus continuum manens quandoque quod est humidus et liquidus et quandoque coagulatus. sicut glacies et aqua fluida: et tamen talis alteratio fit sine diuisione ipsius corporis continui: et sine aliqua alia compositione: et sine conuersione suarum partium: et absque tactu diuerso in ordine componendi partium: sicut dicit Demo. Cum. n. aliquod humidum coagulatur non transcluditur extra uaturas suas: ita quod mutet substantiam: nec transponuntur partes mutando ordinem vel situm: neque transmittitur per liquefactionem: neque etiam nunc quando scilicet humidum coagulatur: oportet quod in aqua corpora indiuisibilia tumoribus: id est sicut spiritum subintraret ad cauandam coagulationem: sed ipsum humidum quod coagulatur et conuerso semper similiter se habet quantum ad hoc quod neque componuntur partes neque adduntur vel diuiduntur neque mutant ordinem vel situm: patet ergo quod predicta opinio destruit alterationem. Deinde cum dicit.

81. **Amplius autem neque augmentationem possibile esse et diminutionem. Non enim quodcumque erit factum maius siquidem sed erit appositio et non esse transmutans mixtum: aut aliquo aut sicut se transmutante. Quid igitur est generare et facere: et generari et pari adinuicem: et quomodo contingit: et quomodo inquirunt quidam non contingit autem determinatum sit hoc modo.**

Ostendit et quod destruit augmentum. In augmentatione enim oportet quod augetur quolibet pars eius quod augetur: ut supra dictum est. Sed si augmentum fiat per additionem: et arborum: ut ipsi dicunt non erit augmentatio: sed quedam appositio

corporis ad corpus non ex hoc quod quilibet pars istius compositi augmentatur. Item in augmentatione oportet quod augmentum siue adueniens augmentata transmutetur in naturam eius. Et quod ipsum totum quod augetur transmutetur ab eo quod sibi aduenit de minori quantitate in maiorem quantitatem.

Sed per additionem corporum a hominibus ipsum totum non erit transmutans: id est non transmutabitur alio mixto: id est aliquo corpore indiuisibili sibi addito non transmutate ipsum de minori quantitate in maiorem. Et ipsum totum non erit sicut se transmutans: id est non transmutabit corpora indiuisibilia que sibi adueniunt et remanent incorrupta. unde sicut gnauer dicit alio mixto: quia talia corpora non miscentur ad inuicem: sicut grana frumenti in modio. Ultimo epilogat. et per ista. Reliquum autem videndum de mixtione sicut eundem modum methodi. Hoc enim erat tertium per positum a principio.

Scrutandum autem est quid mixtio et quid miscibile: et quibus existit entium: et quomodo. Amplius autem utrum ne est mixtio: an hoc mendacium.

Postquam philosophus determinauit de tactu et de facere et pati que sunt necessaria ad generationem. hic determinat demixtionem que fuit tertium eorum. de quibus supra promiserat se dicendum. est enim etiam mixtio necessaria ad generationem eorum que ex elementis generantur. quando enim fit generatio simplicis elementi tunc nulla fit mixtio. Circa hoc ergo duo facit. primo manifestat intentionem suam. secundo prosequitur intentum ibi (Impossibile enim alterum). Dicit ergo primo quod post predicta restat nos videre de mixtione sicut eundem modum methodi: et ideo quia mixtio hoc erat tertium que ponit tractanda. Quid autem intendat per hoc quod dixit sicut eundem modum methodi. declarat eum subdit quod per scrutandum est quid est mixtio: et quid miscibile et quibus existit entium: id est que contingit misceri: et videndum quomodo fiat. et si sit mixtio vel utrum sit mendacium mixtionem fieri: quia hoc modo supra quesuit de alijs. Deinde cum dicit.

Impossibile est enim alterum altero misceri: quemadmodum dicunt quidam entibus quidem adhuc mixtis et non alteratis: non magis nunc mixta esse quam prius inquirunt. Sed consimiliter se habere. Altero autem corrupto non mixta esse: sed hoc quidem esse: hoc autem non esse: mixtionem autem similiter habentibus esse. Eodem modo et si ambobus conuenientibus corruptum est alterutrum mixtorum. Non enim esse mixta nullatenus entia.

Prosequitur intentum. et circa hoc duo facit. primo per tractat ultimam questionem: scilicet an mixtio sit. Secundo penultimam questionem: scilicet quomodo mixtio fiat ibi. (Continuus autem his.) Alias autem questionem non prosequitur: quia ex cognitione istarum relique inotescent. Circa primum duo facit. primo ponit rationes ostendentes mixtionem non esse. secundo soluit eas ibi. (Nunc quidem sermo uidetur.) Dicit ergo primo quod sunt quidam dicentes non esse possibile mixtionem fieri et ad hoc probandum uterentur tali ratione. Quando mixtabilia veniunt ad mixtionem aut manent: sicut prius in forma et specie aut non manent sed corrumpuntur ambo vel alterum. si ambo manent in forma et specie: sicut prius et non alterantur: tunc non sunt magis mixta quam prius: sed consequenter se habent. Si autem alterum corrumpatur nec etiam tunc erit mixtio: sed corruptio

vnus & cōseruatio alterius non corrupti. si autē ambo in
uicēz corrumpuntur: tūc etiāz nō erit mixtio: qz nō possunt
esse mixta q̄ nullo modo sunt entia. ¶ Deinde cū dicit.

3. ¶ **Hic quidē videtur sermo querere quid differt
actu mixtio a generatione & corruptioe: & quid
miscibile a generabili & corruptibili. Abāifestū
enim q̄ oportet differre si est mixtio. Quapro-
pter his entib⁹ manifestis quesita soluent vtriqz.
¶ At vero neqz materiam igni misceri dicim⁹:
neqz misceri euz exardet. Neqz ipsam ipsis par-
ticulis neqz igni: sed ignez quidez generari: bāc
autem corrumpi.**

¶ Determinat ppositaz questione: & quia ratio negantium
mixtionē esse: querit differētiā mixtionis & generationis
& miscibilis & generabilis. Ideo philosophus pmo ostēdit
differētiāz eozz ad inuicē & mixtionis ad alios modos. se-
cundo soluit fm propriaz opinionez ibi. (Quonlāz autem
sunt bec quidez potentia.) Circa p̄mum duo facit. p̄mo po-
nit differētiā mixtionis & generatiōis. secūdo mixtiōis ad
augmētuz & alteratiōē ibi. (Scdm autē eundez moduz)
dicit ergo p̄mo q̄ sermo eozuz qui negāt mixtionē fieri vi-
dentur querere differētiā mixtionis & generatiōis. Que-
rit etiā in quo differt miscibile a generabili & corruptibili.
manifestuz eniz est q̄ si est mixtio oportet eam differre ab
alteratiōe & augmēto & generatiōe que sunt mutatiōes ad
formas & quādo ista differētiā crit manifesta tunc soluet
questio. ponit ergo differētiāz mixtionis & generationis.
cuz dicit. At vero in materia: neqz. d. q̄ materia nō dicitur
misceri generabili: sed potius effici actu per formam. nihil
eniz aliud ad generatiōē requiritur fm Aristo. in quinto

2. c. 15. meta. nisi agēs reducēs ināim p̄existentez in potentia ad
actuz. vnde in octauo meta. dicit q̄ non est alia causa qua
re partes diffinitōis sunt vere vnum nisi agēs q̄ reduxit
ad actuz qd̄ p̄us erat in potētia. materia eni in qua genera-
tur ignis: nō dicitur misceri igni nec etiāz forme ipsius. Si
militer non dicimus ignem misceri lignis cū ardet ea: nec
etiāz dicimus q̄ materia ignis miscetur particulis ignis:
neqz ipsi igni. Sicut dicimus q̄ vnum miscibile miscetur
particulis alterius miscibilis & ipsi miscibili. Sed dicimus
materia ignis: sicut ligna v̄ aliud corrumpi: ignē autē gene-
rari ex quo manifeste potest cōcludi q̄ mixtio nō est gene-
ratio neqz corruptio. ¶ Deinde cū dicit.

¶ **Secunduz autē modū eundē neqz corpori ci-
bum: neqz figurā cere mixtā: neqz figure tumo-
rem: neqz corpus & albu. Neqz totaliter passio-
nes & habitus posse esse mixta reb⁹. Saluata. n.
videntur: sed tamē neqz albu & disciplinaz cō-
tingit misceri: neqz aliud nō separabiliū aliqd̄.**

¶ **Sed de hoc dicunt quidaz non bene qui oia
quādoqz simul esse dicunt & mixta esse. Itō. n.
omne omni miscibile: sed oportet existere sepa-
rabile vtrunqz mixtoruz. Passioniū autem nul-
la separabilis.**

¶ **Ponit differētiā mixtiōis ad alios motus. & p̄mo ad aug-
mentuz. d. q̄ fm eundez moduz nō dicimus cibuz misceri
corpori cibato: quia cibus trāsit in domināis corpus: qd̄ ma-
net fm formas. ¶ Sed neutrū miscibiliū ita manet: sicut
corpus cibatus: scilicet idiuisuz & specie nullo modo altera-
tus: sic patet q̄ mixtio differt ab augmēto. Differt etiāz ab
alteratiōe: sicut p̄mo patet in artibus: nō eniz dicimus figu-**

ram misceri cere nec figuraz misceri quātitati siue tumorē
qz vtrūqz manet idiuisum a specie nullo modo alteratum.
¶ Idem ostēdit in alterationibus naturalibus nō eniz di-
cimus q̄ albedo miscetur corpori quādo corpus fit albu &
vniuersaliter nulla passio & nullus habitus miscetur alijs
rebus: s̄ sunt in eis sicut in subiecto. ¶ Et ratio huius est:
quia ambo scilicet tam accidēs q̄ subiectuz videtur eē sal-
uata & non alterata: similiter nullum accidēs miscetur aly
accidēti. Et vniuersaliter nullum qd̄ non contingit separa-
ri & per se existere potest misceri: qz omnia miscibilia p̄mo
sunt separata: & post mixtionem separari possunt: et propter
hoc nō bene dixerūt aliquādo omnia fuisse simul: sicut di-
citur in p̄mo phys. ¶ Non enim omne cui libet miscetur.
Sed oportet miscibilia esse talia: quozū vtrūqz possit sepa-
rari: passio autē nulla est separabilis: & ideo nec miscibilis.
¶ Deinde cum dicit.

84. ¶ **Quonlā autē sunt bec quidē potentia: bec autē
actu entium cōtingit mixta esse aliquādo & nō
eē. Actū quidē ente aliquo generato ex ipsis: po-
tētia autē adhuc vtroqz q̄ erant anteq̄ misceren-
tur & non partita. Hic autē sermo quesitū p̄t⁹.
¶ Vidētur enim que miscētur prius ex separa-
tis cōuentētia & possibilis separari rursus: neqz
manēt igitur actu vt corpus & album: neqz cor-
rumpitur: neqz alterum: neqz ambo. saluat. n.
virt⁹ eoz. Ideo bec quidem derelinquantur.**

¶ Soluit predictaz questione dicens: q̄ entiu & quedaz sunt
entia in potētia & quedaz in actu. vnde mixta postq̄ mixta
sunt cōtingit aliquādo esse & aliquādo nō esse in mixto.
Sunt eniz ibi in potentia. saluata tamē virtute eozum: sed
non sunt ibi actu. Ipsū eniz generatum est aliud ab ipsis
miscibilibus siue mixtis: & est in potētia ipa miscibilia: que
ante mixtionē sunt separata. ita cōtingit post mixtionē se-
parari: licz in mixto nō sint ab inuicē diuisa: & hoc est qd̄ ser-
mo habitus siue ratio negantiuz mixtionē quesitū. s. quō
elemēta manerēt in mixto. videmus eniz q̄ ea que miscen-
tur cōueniunt ex prius separatis. & postq̄ dueniunt rursus
separabunt: qz leuia aliquādo ascēdēt & grauiā descendēt.

¶ **Cū eni elemēta que sunt i mixto sint ibi preter naturā:
quia sunt extra propriaz regionē vbi dicitur secūdo de celo.
¶ autē est preter naturā nō potest esse sempiternuz: ne-
cesse est ipa separari. nō ergo manēt elemēta in mixto actu
sine aliqua alteratiōe: sicut corpus albu: nec ambo nec al-
terum corrumpuntur omnino: sicut in generatiōe & corrup-
tione: saluatur. n. virtus eozuz. ¶ Ad euidentiaz autē h⁹
questionis duo sunt cōsideranda: super que ista questio est
fundata. p̄mū est qualiter elemēta veniant ad mixtionēz.
Secūdum est: quomō elemēta sunt i mixto. ¶ Circa p̄mū
scienduz est q̄ fm dicta p̄horū p̄mū mouens elementa
ad mixtionē est imiscibile: & hoc est ipsuz celum siue astra
lata in ipso: qd̄ est diuersuz a natura quattuor elementozū
vt probatur est in p̄mo de celo & mundo. ¶ Nā sicut ostē-
dit philosophus in p̄mo met. huius. iste mūdus quattuor
elem. eoz est de necessitate cōtinuus: id est cōtinuus super-
rioribus moribus vt omnis ipsi⁹ virtus gubernetur inde:
quia illud oportet putare p̄mam causam q̄ oibus est prin-
cipiu⁹ motus. tale autē est ipsum celuz: & ideo ibidem sub-
dit q̄ causa eozum que accidunt circa ignem terras & alia
elemēta est virtus eoz que semp mouentur. vnde in eodē
dicit q̄ spera ignis mouetur circulariter: & etiā spera aeris
licet nō tota per raptū firmamēti. habēt etiā alie stelle spe-
cialem effectum in aliquibus elemētis: sicut spera solis in**

De generatione et corruptio.

qua est effectus caloris est nata mouere ignem: et sphaera lunae est nata mouere aquam sicut ad sensum patet. alie autem sphaerae. v. planetarum nate sunt mouere aerem: et ideo aer tot diuersis motibus mouetur. Est enim in aere frigus congelatiuum ex sphaera saturni et estus ex sphaera maris et teperies in calido ex sphaera Iouis et teperies in frigido ex sphaera ueneris commiscibilitas et passibilitas facili ex sphaera mercurij. Sphaera autem stellarum fixarum que est secunda in qua sunt multe imagines et figure mouet terram. vnde et in ipsa figurantur imagines multe in generatis: licet ergo elementa leuia non descendant ex se nec grauiascendant ex se: tamen ex motoribus ylibus ordinatis motibus aliquando descendunt leuia: et ascendunt grauias. hoc autem conueniens exemplum est in qualitatibus actiuis et passiuis corporis animati. ¶ Non enim in animali semper mouentur calidius secundum naturam ignis nec agit actus ignis omnino: sed potius mouetur in id ad quod dirigitur ab anima et agit ad terminum et finem intentum ab ea: sicut philosophus dicit contra Empedoclem in secundo de anima. Cuius autem motus celi et opus nature sit opus intelligentie: ut dicit philosophus: non semper sequuntur elementa proprium imperium sui motus: sed aliquando mouebuntur in id ad quod per uoluntatem intelligentie dirigentur sine per uirtutem stellarum. Si de propinquo siue in instrumentali motore loquamur. hoc autem manifestum est exemplum uaporem terrestri eleuato a terra: sicut dicitur in primo meta. qui per uirtutem solis ascendit ad calidam regionem aeris. Et de uapore bumido et aquoso. sicut ascendente vnde eius in aere sunt quedam partes ignite et aereae et aquae et terree mouentur a se inuicem ascendendo et descendendo. quod autem ignis sit in aere. patet per philosophum in primo meta. dicit enim quod ambitus ignis per aerem frequenter spargitur motu. id est per uirtutem celestium motus: et fertur uolentia deorsum: et ideo sunt aliquae partes ignis et in rore et in uaporibus pluuiialibus descendentes: quas uapores accipiunt in regione aeris calefacta: et ideo aquae pluuiiales sunt uaporose et calidae. et haec est causa quod niue descendente non est tanta intensio frigoris: sicut in alijs hyemalibus temporibus. Sic ergo cum pluuia et rore et alijs huiusmodi descendunt partes ignite ad locum mixtionis. ¶ Ex his patet quod ad mixtionem non mouet uolentia: sed natura: et ideo mixtio non est uolentia sed naturalis. ¶ Circa secundum autem diuersi diuersimode opinantur. Sunt enim quidam dicentes quod qualitatibus actiuis et passiuis ad medium redactis aliquantulum per alterationes forme generales elementorum manent in mixto: quia si non manerent corruptio quedam erit in mixto. ¶ Rursus etiam quia aliter simplicia corpora elementorum rationem amitterent. Elementum enim est ex quo componitur aliquid et est in eo: ut dicitur quinto meta. sed ista opinio est impossibilis. ¶ Impossibile enim materiam secundum idem diuersas formas elementorum suscipere. Si igitur in corpore mixto forme substantiales elementorum saluarentur oportebit diuersis partibus materie eas esse. materia autem diuersas partes accipere est impossibile nisi intellectu quantitate in materia. sublata enim quantitate materia indiuisibilis permanet: sicut patet in primo physice. Ex materia autem sub quantitate existente et forma substantiali adueniente corpus physicum constituitur. ¶ Diuersae igitur partes materie formae elementorum subsistentes plurimum corporum rationes suscipiunt. Multa autem corpora impossibile est esse simul. ¶ Non igitur in qualibet parte corporis mixti erunt quatuor elementa: et similiter non erit uera mixtio: sed ad sensum sicut accidit in congregatione corporum insensibilium propter paruitatem quolibet forma substantialis propria dispositione acquirit in materia: sine qua esse non potest. vnde altera est uia ad alterationem: altera ad corruptionem. Impossibile autem est eandem esse dispositionem quam requirit forma ignis: et quam requirit forma aeris uel aquae: sed sunt contrariae. contraria autem non possunt in eodem subiecto. Impossibi-

le est igitur quod in eadem parte mixti sint forme substantiales ignis et aquae. Si igitur mixtio fiat remanentibus formis simplicium corporum. sequitur quod non sit mixtio: sed solum sensus. quod in se positus partibus insensibilibus propter paruitatem. ¶ Quidam utriusque rationes vitare uolentes in maiorem conueniens iciderunt: ut enim mixtionem ab elementorum corruptione distinguerent: dixerunt formas substantiales elementorum aliquantulum remanere in mixto. Sed rursus nec cogentur mixtionem ad sensum: et non secundum ueritatem ponere: posuerunt quod forme elementorum non manent in mixto secundum suum complementum. ¶ Sed in quodam medijs reducunt. Dicunt enim quod forme elementorum suscipiunt magis et minus et habent contrarietatem ad inuicem: et quia haec manifeste predicamentis quod substantie nihil est contrarium: et quod non recipit magis et minus. ¶ Uterius procedunt dicentes quod forme elementorum sunt imperfectissime: utpote materie primae propinquo. vnde sunt mediae inter formas substantiales et accidentales. Et sic igitur accidunt ad naturam formarum accidentaliu magis et minus suscipere possunt. haec autem positio multipliciter improbabilis est. primo quia esse aliquid medium inter substantiam et accidentem est omnino impossibile. est enim aliquid medium inter affirmationem et negationem. proprium enim accidentis est in subiecto esse: substantie uero in subiecto non esse. forme autem substantiales sunt quidem in materia: sed non in subiecto. ¶ Nam subiectus est hoc aliquid: forma autem substantialis est que facit hoc aliquid: non autem presupponit ipsum. ¶ Tres ridiculum est dicere medium esse inter ea quae non sunt unius generis: ut probatur in 10. meta. medium enim extremae eodem genere esse oportet. nihil ergo medium esse potest inter substantias et accidentes. Unde impossibile est formas elementorum suscipere magis et minus. omnis enim forma recipiens magis et minus est diuisibilis per accidentem: in quantum. scilicet subiectum potest eam participare uel magis uel minus. Secundum autem id quod est diuisibile uel per accidentem uel per se contigit esse motum continuu: ut patet in sexto physice. si igitur forme substantiales elementorum suscipiunt magis et minus tamen generatio et corruptio erit motus continuus: quod est impossibile. Nam motus continuus est nisi in tribus generibus. scilicet quantitate qualitate et uelocitate. Quod igitur alium motum inuenire: quod et uitas mixtionis saluet: et tamen ista non totaliter corruptam. Sed aliquantulum in mixto remaneat. Considerandum est igitur quod qualitates actiuae et passiuae eorum triae sunt ad inuicem et magis et minus recipiunt. Ex his autem qualitatibus quae suscipiunt magis et minus constituitur media qualitas quae sapit utriusque extremi naturam sicut palidum inter album et nigrum. sic igitur remissis excellentiis eorum qualitates constituitur ex eis quedam qualitas media quae est propria qualitas corporis mixti: dicitur tamen in diuersis sed diuersa mixtionis proportione: et hoc quidem qualitas est propria dispositio ad formam corporis mixti. sic qualitas simplex ad formam corporis simplicis. ¶ Sic igitur extrema inueniuntur in materia: quod precipue naturam utriusque sic qualitates simplicium corporum inueniuntur in qualitate corporis mixti. Qualitas autem simplicis corporis est quod aliud a forma subali ipsa agit tamen uirtute forme subalis: aliogen calor calefacit tamen: non autem forma subal educe reit in actum cum nihil agat supra suam speciem. Sunt igitur uirtutes formarum subalium simplicium corporum in corporibus mixtis non actus: sed uirtute. Et hoc quod dicit philosophus. non manent igitur elementa. scilicet in mixto actu uel corpore album: nec corruptum nec alterum nec abo: saluat. n. ut corpus. ¶ Continuas autem his questionem dicendum utrum ne mixtio ad sensum est: ut quando ita in parua diuiduntur que miscentur et ponuntur ad inuicem hoc modo: ut non manifestum sit sensui unum quodque: tunc mixta sunt. ¶ Aut non sunt. Sed est ut quaecumque secus quacumque sit particulam mixtorum. dicitur. sic illo modo. ¶ A. g. ordeum mixtum

l. c. 4.

85.

frumeto: qñ qđcunqz secus qđcunqz ponetur.

Postq̄ p̄hs d̄terminat mixtionez eē h̄ d̄terminat quō fiat mixtio. Et circa h̄ duo fac̄. p̄ p̄oit opiones alioz d̄ mō mixtionis. 2° p̄oit opionē ppriā ibi. (Sūt itaqz vt dixim⁹.) Circa p̄^m duo fac̄. p̄ p̄oit opiones alioz. Secūdo reprobat eas ibi. (Si autē est oē corpus) Circa p̄mū sciendū est qđ de modo mixtionis duplex fuit opinio. vna fuit qđ tūc soluz mixtio fiat quādo miscibilia diuidunt in tam minima s̄m quācūqz tāte qđ sensus ea percipere nō potest: 2° quādo illa minima fuerūt secus inuicēz posita nō alterata: tūc dicūt fieri mixtionē: 2° hāc opinione. p̄mo ponit p̄hs. Secūda opionē ponit. ibi. (Aut nō sunt.) que fuit talis: qđ cum miscibilia sūt diuisa: non ita vt s̄stāt diuisio minima. Secūduz sensus sed s̄stāt in minima s̄m materiā. s. qđ non sit accipere minus qđ s̄net materiā 2° opationē miscibilis. (Cōueniūt enī ambe iste opiniones: qđ dicūt mixtionēz esse s̄m minima: sed differūt: quia p̄ma ponit minima quo ad sensum. secūda minima s̄m materiā. (Dicit ergo p̄hs qđ dicēdū est 2° d̄terminandū continuā questionē. s. si ita sit: vt dicūt p̄ma opinio: vel sicut dicit secūda que dicit. s. qđ diuisio corpore in minima simplr: quelibet pars eius est secus quācūqz partes alterius. Dicitur enī sic a quibusdāz. verbi gratia: sicut si diceremus ordēz mixtū cum frumeto. lz enī illa discernant: tamē sunt minima sui generis. Et ad similitudinē istoruz dicūt fieri mixtionē elementoz: quādo in minima simpliciter diuiso elemēto quelibet pars vnus ē iuxta partē alterius. (Deinde cū dicit.

Si autē est omne corpus diuisibile si est corpus corpori miscibile omniomeros. Quācūqz vti oportebit partē fieri secus quācūqz

86. Quoniam autēz non est in minima diuisio. Neqz compositio idēz 2° mixtio sed aliud: manifestuz qđ neqz s̄m parua saluata oportet que miscentur dicere mixta esse. Compositio enīz erit 2° nō parū: neqz mixtio. (Neqz habebit eādē rationem cuz toto pars. Bicinus autēz oportere si mixtus est aliquid: mixtus omniomeros esse. Ut quemadmoduz aque pars aqua: ita 2° tēperati. Si autē secūduz parua cōpositio esset mixtio: 2° nihil cōtingeret hoz: sed solum quidez mixta ad sensuz.

Destruit p̄dictas opiniones: 2° p̄mo per rationē cōmunez ambabus. Secūdo per rationē ppriā. ibi. (Et idē hūic) Dicit ergo p̄mo. si omne corpus est diuisibile. Si corp⁹ corpori est miscibile de. ratione mixture est qđ quelibet pars vnus miscibilis sit omniomeros: 2° oportet qđ quelibet pars sit iuxta quālibet partē alterius miscibilis. Quoniam autē mixtio non est cōpositio diuisoz in minima latentia sensuz: sicut dicebat p̄ma opinio: nec etiā sicut dicebat secūda. manifestū est qđ non erit mixtio s̄m parua saluata in speciē 2° virtutē: quia tūc esset potius quedā cōpositio: 2° non mixtio: nec haberet quelibet pars eandē rationē cū toto. (Nos autē dicimus qđ si est aliquod mixtū oportet ipsuz omniomeros. i. eiusdē rationis in parte 2° in toto. Et sicut quelibet pars aque est aqua: ita quelibet pars mixti ē mixtus. (Si autē mixtio esset cōpositio s̄m parua. vt dicebat vtraqz opinio: lz differenter: nihil hoz contingenter s̄z solū mixtio ad sensuz: 2° nō s̄m vitatē. (Deinde cū dicit.

Et idē hūic quidez mixtus si nō videt quis acute: linceo autēz non mixtus videbit. Neqz diuisione vt quecūqz secus quācūqz pars. Impos-

sibile enīz ita diuidi. Aut igit nō erit mixtio: aut dicēdū est hoc quo mō 2° iungit fieri rursus.

Ponit proprias rationes. Et p̄mo cōtra p̄maz opiniones d. qđ si hoc modo fiat mixtio: sicut p̄ma opinio dicebat: illud qđ esset vni mixtū: puta ei qui videt acute esse alteri⁹ non mixtus: puta linceo videnti acute. (Secūdo arguit contra secūdam opinionē. ibi. (Neqz diuisione.) dicēs qđ mixtio non est ex diuisione minimoz: quia i minima simplr impossibile est diuidere corpus: ita qđ in eis stet diuisio.

Si autē minima essent p̄physica: tūc esset congregatio 2° non mixtio. (Aut igitur mixtio non est: cuz bi duo modi esse non possint. (Aut rursus dicēduz est quō contingit mixtionē fieri. (Deinde cū dicit.

87. Sunt vtiqz vt diximus entia: hec quidez actiua: hec autē passiuā ab his. Hec quidez igit conuertunt: quoz eadez materia est: 2° actiua ad inuicē 2° passiuā ab inuicē. Hec autē faciunt ipassibilia entia: quoz non est eadez materia. Hozuz quidem igitur non est mixtio: ideoqz neqz medicatiua facit sanitatem: neqz sanitas est mixta corporibus.

88. Actiuoz autē 2° passiuoz quecūqz sunt facile diuisibilia. Multa quidez paucis 2° magna partibus composita non faciūt mixtionem: sed augmentationē domināris. Transmutat. n. alterum in dominās. Ideo gutta vini in mille millijs amphoris aque non miscet. Soluit. n. spēs 2° transmutat in omnē aquam.

Determinat de modo mixtionis s̄m propriā opiniones 2° primo premitit quandā diuisionez necessariā ad proposituz ostendendum. d. qđ sicut supradictuz est: entium que dāz sunt actiua: quedāz passiuā: ab his. s. actiuis. sed istorū quedāz cōmunicant in materia: 2° talia in agendo 2° patiendo ad inuicē conuertuntur. Quedam vero sunt quozum non eadez materia est: 2° talis lz vnus agat: 2° reliquuz partiat: non tamē in hec conuertuntur ad inuicē. (Secūdo ibi. (Hozuz igitur nō est mixtio) prosequitur intentuz. Et circa hoc tria facit. p̄mo ostendit que non sunt miscibilia siue ex quibus non potest fieri mixtio. Secūdo ostendit quando: 2° ex quibus fiat mixtio. ibi. (Quādo autē potentys adequant.) Tertio redit iterū super p̄mū: vt melius manifestet que nullo mō sūt miscibilia. ibi. (Quā autē alter) (Dicit s̄p qđ eoz qđ nō cōcāt in mā nō pōt eē mixtio: 2° lz medicina faciat sanitatē: nō tñ pati a sanitate: 2° lz misceri. ibi. (Nō pōt) Neqz sanitas vel aliqd accūs miscet corpib⁹: 2° talia imiscibilia sunt ex sui nā. Quedā at lz sint miscibilia ex sui nā: tñ p accūs misceri nō pōt: 2° qđ sint ista: aliqū declarat. ibi. (Actiuoz 2° passiuoz). d. qđ si multa de gñe actiuoz 2° passiuoz cōponant: 2° magna puis nō faciūt mixtionē: s̄z faciūt augmētū p̄dñantis: p cui⁹ virtutē. alter. s. paucuz vl p̄mū trāsmutat i alter p̄dñans: 2° lz gutta vini i mille millib⁹ amphoris aq nō miscet cū ipa aq: qz forma siue species ei⁹ transmutatur 2° corrūpitur in totaz aquaz. (Deinde cuz dicit.

89. Quando autē potentys adequant equaliter: tunc transmutatur vtrūqz in dominans in suspensius natura: non generat enim alterum sed mediuz cōmune. Manifestuz igit quā hec sunt miscibilia quecūqz cōtrarietate habent faciētiū Hec sunt enī ab inuicēz passiuā.

De generatione et corrup.

Concedit ex quibus et quando fiat mixtio: et circa hoc tria facit. primo ostendit quando: et ex quibus fiat mixtio. Secundo ostendit que faciliter miscentur. ibi. (Parua autem.) Tercio quod difficulter. ibi. (Multum autem.) Dicit quod quod potest miscibilium adequantur: tunc unumquodque miscibilium equaliter dicitur et unumquodque ad alterum tanquam a unius transmutat: et unumquodque ex suis ipsius natura secundum aliquid transmutat: nec tamen uno corrupto aliud generat: sed sit mediis inde commune quod participat omnium virtutes miscibilium coniunctorum: manifestum est enim quod hec sunt miscibilia quecumque sunt de numero faciendum sine agentium: et habent contrarietatem: quia hec sunt ad invicem passiva: et hoc est primo quod requiritur in miscibilibus.

Contra hoc autem quod hic dicitur obicitur a quibusdam: quia sic miscibilium potest adequantur: tanta est virtus resistendi quanta est virtus ad agendum: et ita nec agere nec pati ad invicem.

Item obicitur Avicenna et Algazel dicentes: quod si miscibilia adequantur in mixto non magis inclinabitur illud mixtum sursum quam deorsum vel ad aliquam aliam loci differentiam: cum nullum sit in ipso predominantis elementorum: et adhuc sequitur quod quilibet motus secundum triplicem magis est violentus quam naturalis: et nullus est de loco. Sequeret etiam quod omnis mixtio esset una. Et ita ex silibus in quantitate et qualitate essent caro et ossa et lapis et cetera mixta. quod est impossibile. Ad quod dicitur est quod cum omnis mixtio naturalis sit propter generationem non sic sunt intelligenda verba philosophi quod in mixto sit qualitas virtutum et potentiarum ut prima ratio precedebat: nec etiam oportet quod ibi sit equalitas quantitatis ipsorum miscibilium. Sed est intelligendum quod ibi sit qualitas proportionis que requirit formam generandam: propter quod est mixtio: et per hoc patet solutio ad obiecta. Deinde cum dicit.

Et parua autem paruis posita secus miscentur magis: facilius enim iunctum et citius transiit.

Concedit que faciliter et bene miscentur. dicitur quod quando parua miscentur paruis: tunc facilius fit mixtio: quia talia facilius et citius transeunt per se iunctum alterando. Deinde cum dicit.

Adulsi autem et a multo tardius hoc operantur. Ideo et bene determinabilia divisibilium et passivorum miscibilia. Dividuntur enim hec in parua facilius. hoc enim est bene determinabile esse. A. g. humida miscibilia maxime corporum. Bene determinabile enim maxime humidum divisibilium: si non viscosum sit: hec etenim utique ampliores et maiorem solum tumorem faciunt.

Concedit que tarde et de difficili commiscentur. dicitur quod quando multum miscetur multo: tunc tardius et difficiliter commiscentur. et hoc ideo: quia difficiliter ad invicem alterantur et tardius transeunt per se iunctum. Requiritur etiam ad facilem mixtionem quod miscibilia sint bene terminabilia ad invicem passiva: et hoc ideo quia bene terminabilia cum sint subtilia et humida facilius dividuntur in parua que facilius commiscentur quam magna: hoc enim est bene terminabile: quod est bene divisibile in parua. v. g. humida que sunt inter cetera corpora bene miscibilia: et hoc ideo quia humidum inter alia corpora est magis divisibile in parua: nisi illud humidum sit viscosum: quia sicut dicitur in quarto meteororum: partes humidum viscosum cohercent: sicut glutinum: propter mixtum eis subtiliter sic ut quod apprehendit undique humidum: et non sinit elabi oleum: quando vero aque admiscet: quia lubrica simul iuncta vel lubricum humido compositum augere tumorem siue quantitatem: sed non miscet ei sic quod quilibet pars eius alteret et alteretur ab eo ad mediam naturam mixti. Deinde cum dicit.

l.c. 28.

Quando autem alterum solus passivus erit: aut vehementer: hoc autem valde parum: aut nihil amplius mixtum ex ambobus aut parum quod contingit circa stannum et es.

Quedam enim balbutiuntur ad invicem et epa forerizant. Videntur enim qualiter et mixta remisse. Etenim alterum quidem susceptibile: alterum autem species quod in his contingit: stannum enim ut passio aliqua sine materia eris pene evanescent mixtum omne colorans solum. Idem autem hoc contingit in alijs.

Concedit iterum primum ut melius declaret que sunt: que nullo modo misceri possunt. dicitur quod quando solum alterum est passivum: ita quod non agat in alterum talia nullo modo miscentur: et hoc est quando miscibilia non communicant in materia. Quando vero communicant in materia: sed unus vehementer agit et alterum vehementer patitur: et non tantum agit quantum primum: neque tamen potest esse mixtio: vel si est aliqua parum relinquet de eo quod vehementer patitur: sicut patet in stanno et ere. Si in ere liquefacto miscetur modicum de stanno: tunc stannum per vehementiam actionis eris evaporat: et nihil forte remanet: nisi calor quidam: et est simile balbutientibus qui una littera prolata alias distincte non proferunt: idem et contingit in multis alijs. Deinde cum dicit.

Manifestum igitur ex his que dicta sunt quod est mixtio: et quod est mixtio: et quare est: et que sunt miscibilia eorum: quoniam sunt quedam quasi passiva ad invicem et bene determinabilia et bene divisibilia. Hec enim neque corrupta esse necessarium quando mixta: neque adhuc simpliciter eadem esse que prius. Neque compositiones esse mixtionem eorum: neque ad sensum. Sed est miscibile quidem quodcumque bene determinabile ens: passivum fuerit et activum et tali miscibile est: ad omni merum enim miscibile. Admixtio autem est miscibilium alteratorum unio.

Recapitulat que dicta sunt de mixtione per quod etiam quare questio declaratur que fuit primo proposita in principio huius capituli. dicitur manifestum esse ex his que dicta sunt: quod est mixtio: et quid est: et quare est: quia propter passionem et actionem contrariorum: et dictum est etiam que sunt miscibilia: quando ista passiva ad invicem: et bene terminabilia: et talia sunt bene divisibilia. Dicitur etiam quod ad hoc quod sit mixtio: necessarium est quod miscibilia non sint simpliciter corrupta: nec sunt simpliciter eadem ut prius: sunt enim corrupta quantum ad formas et remanent quantum ad virtutem. ut supra ostensum est: adhuc etiam ostensum est quod mixtio non est compositio minimorum secundum naturam sicut dicebat una opinio: nec minimorum secundum sensum: ut dicebat alia: talia enim minima non sunt miscibilia. Sed illud est miscibile: quod cum est bene determinabile activum et passivum: et illud admiscetur cum tali miscibili est miscibile ad omni merum. i. facit cum alio mixtum: quod est eiusdem rationis in toto et in partibus. patet etiam quod mixtio est miscibilium alteratorum unio: que quidem alteratio solum est intelligenda in virtutibus siue qualitibus eorum: sed si etiam alteratio sumatur improprie mixtio est miscibilium alteratorum: id est corruptorum et formas unio.

Liber Secundus.

De mixtione quidez igitur et tactu: et facere et pati dictus est quo modo existat transmutationibus secundum naturam. Amplius autem de generatione et corruptione aliqua et simpliciter: et quo modo est: et propter quam causam. Similiter autem et de alteratione dictum est quid est alterari: et quam habet differentiam eorum. Reliquum autem considerare circa vocata elementa corporum. Generatio quidez et corruptio omnibus natura subsistentibus substantiis est non sine sensibilibus corporibus.

¶ Dini Thomae Aquinatis sacri ordinis predicatorum Aristotelis clarissimi ac fidissimi Commentatoris in secundus et ultimum librorum de generatione et corruptione preclarissima commentaria.

Postquam philosophus in primo libro determinavit de generatione et corruptione in communi: et de motibus consequentibus scilicet de alteratione et augmento. Nunc in secundo libro determinat de generatione et corruptione in speciali. scilicet de generatione et corruptione elementorum. Et circa hoc duo facit. primo recapitulat ea que dicta sunt in primo libro: et continuat dicta dicendis dando intentionem. ¶ Secundo prosequitur intentum ibi. (Hoc autem subiectam.) ¶ Dicit ergo primo quod dictus est iam in primo libro de mixtione et de tactu: et de facere et pati quomodo existunt his que transmutantur secundum naturam. Amplius etiam dictum de generatione et corruptione quod est: et propter quam causam. ¶ Similiter etiam dictum est de alteratione quod est: et in quo differt a generatione et corruptione. ¶ Relinquit autem in hoc secundo libro considerare de corporibus que elementa vocantur antequam considerare in libris de generatione et corruptione corporum specialium sicut lapidum et metallorum et plantarum et animalium: et hoc modo quod omnes substantie que generantur et corrumpuntur non sunt sine istis sensibilibus corporibus. scilicet quatuor elementis. ¶ Dicunt autem elementa antonomastice sensibilia: quia eorum ordo sine principia que sunt quatuor qualitates. scilicet calidum frigidum: humidum et siccum sunt cause omnium aliarum qualitarum tangibilium. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Horum autem subiecta materia:** hi quidem esse inquit unam: ut puta aerem ponentes: aut ignem aut aliquod medium. Horum aliquod et corpus ens separabile: hi autem plura per numerum uno. Hi quidem ignem et terram. Hi autem et hec et aerem tertium. Hi autem et hoc et aquam quartum: ut Empedocles ex quibus congregatis et segregatis et alteratis ait contingere generationes et corruptionem rebus.

¶ Prosequitur intentum: et circa hoc duo facit. primo inquit de substantia: et numero eorum. Secundo de mutua ipsorum generatione et corruptione. ibi. (Quonia autem determinatum est) Circa primum duo facit. primo determinat de materiali principio et formali elementorum. Secundo de numero eorum. ibi. (Quonia autem quatuor elementa) Circa primum duo facit. primo determinat de principio materiali. Secundo de formali bus. (Sed non minus). Circa primum duo facit. primo determinat de materia elementorum secundum opinionem aliorum. Secundo secundum opinionem propriam. ibi. (Nos autem dicimus). Circa primum duo

facit. primo ponit opiniones aliorum. Secundo reprobat eas. ibi. (Quonia quidem igitur principia) ¶ Dicit ergo primo quod quidam fuerunt qui posuerunt tantum unam materiam elementorum: sed isti diversificati sunt: quidam enim dixerunt quod illa materia erat aer: quidam vero quod ignis. ¶ Sed isti diversificati sunt: quidam enim posuerunt quoddam corpus medium igne: quidam densius: aere autem subtilius. ¶ Conveniunt omnes isti in hoc quod dixerunt ipsam materiam elementorum esse corpus separabile actu: et per se existens. ¶ Alii vero fuerunt qui dixerunt materiam elementorum esse plurificatas per numerum: et isti etiam diversificati sunt: quia quidam dixerunt ipsam esse ignem: et terram quidam vero addunt tertium. scilicet aerem. quidam addunt quartum. scilicet aquam: sicut Empedocles. Dicunt autem tam ponentes duo que ponentes plura duobus per congregationem quod et segregationem ipsorum fit generatio et corruptio in rebus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Quonia quidem igitur prima principia et elementa bene habet dicere quod sit confessum ea:** quibus transmutatis aut secundum congregationem aut segregationem vel secundum aliam transmutationem contingit generationem esse et corruptionem. Sed facientes quidem unam materiam extra predicta: hanc autem separabilem et corpoream peccant. Impossibile enim sine contrarietate esse corpus hoc sensibile. Aut enim leve: aut grave: aut calidum aut frigidum necesse infinitum hoc quod quidam dicunt esse principium.

¶ Reprobat predictas opiniones. et hoc primo. secundo quasi incidenter reprobat opinionem platonis. ibi. (Ut autem in thymeo scriptum est) ¶ Advertendum autem est circa primum quod non reprobat opinionem ponentium plura elementa: sed ad presens concedit eam tanquam propinquam aliquam veritati. unde dicit quod sit concessus illis qui ponunt plura elementa esse principia: per quorum transmutationem fit generatio: et corruptio siue ista transmutatio sit congregatio et disgregatio: siue quecumque alia transmutatio: isti quodammodo bene dicunt. ¶ Reprobat autem primam opinionem: unde dicit: facientes unam materiam: et hanc corpoream et separabilem ab omni contrarietate: et ab omni forma elementalibus: sicut quod est medium inter ignem et aerem peccant: quia impossibile est quod corpus sensibile sit sine contrarietate: oportet enim quod illud corpus infinitum quod ipsi dicunt esse principium sit aut grave: aut leve: et si quidem erit leve movebitur ad locum ignis. Si autem grave movebitur ad locum terre. ¶ Cuius autem motus est et locus illius est forma quam motus et locus sequuntur. ergo est terra vel ignis: et sic per consequens est calidum aut frigidum: et sic non erit separabile et contrarietate: et a forma elementalibus: ut ipsi ponebant. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Et autem in thymeo scriptum est nullas habet determinationem.** Non enim dixit manifeste paradoxis si separatur ab elementis. Neque videtur materia nihil dicens esse subiectum aliquod vocatis elementis prius: ut aurum operibus aureis certe: et hoc non bene dicitur hoc modo dictum. Sed quorum quidez est alteratio ita. Quorum autem est generatio et corruptio impossibile illud enunciari ex quo generatum est. Sed tamen inquit longe verius est esse aurum dicere unumquodque esse.

3.

4.

De generatione et corrup.

5. **C**Sed elementis entibus solidis vsq; ad planticiem facit dissolutionem: impossibile aut matrem et materia primam planam esse.

CReprobat opinionem platonis de principio eltoz. d. qd illud qd dixit plato in thimoeo nullam habet determinationem: qz nihil dicitur determinate et manifeste: non enim dicitur manifeste et determinate: si illud principium quod vocavit paderes. i. receptaculum omnium separata ab elementis: ita quod sit aliqui actus extrinsecus sub forma elti vel non: neque et dicitur: quod est aliquid materiale principium ipsorum eltoz. **C**Sed dicit quod subiectum eltoz se habet ad elementa: sic autem se habet ad opera operata ex auro. **C**Sed certe hoc non bene dicitur: quia ipse est quod id quod est subiectum generationis: sic materia dicitur de ipso generatione: sic non dicitur quod caro sit terra sed terra. **C**Sicut illud quod alteratur non recipit predicationem passionis in recto: non enim potest dici quod bene sit albedo: sed albus. plato tamen dicit quod verius est dicere unumquodque operatum factum ex auro esse aurum quam ipsum esse tale. Si cui verius est dicere phialam factam ex auro esse aurum quam phialam: ita et verius erit dicere ignem vel aquam vel aliud generatum esse ipsum subiectum quam esse ignem vel aquam. **C**Potest bene dicitur sic ratio formari: ipse est quod subiectum generationis predicatur in recto de generatione: sed subiectum quod ponit plato predicatur in recto de elementis. **C**Ipse est quod sit subiectum generationis et corruptionis ipsorum. Ad hoc et peccat plato: quia cum elementa sint corpora solida: dicit tamen quod materia eorum dissolvitur vsq; ad superficiem. ut patet in 3o de celo et mundo. Impossibile enim est quod materia prima que est sicut mater sit superficies. **C**Deinde cum dicit.

T. c. 3.

6. **C**Mos autem dicimus esse aliquam materiam unam corporum sensibilium: sed hanc non separabilem: sed semper cum contrarietate ex qua generantur vocata elementa. Determinatum est autem de his certius: et in alijs. Sed tamen quoniam et hoc quo modo sunt ex materia prima corpora determinandum et de his. Principium quidem et primum existimantes esse materiam inseparabilem quidem. Subiectam autem contrarijs. Neque enim calidam materia est frigidum: neque hoc calidum: sed subiectum amboz. Quapropter quidem primum potentia corpus sensibile principium. Secundo autem prime contrarietates. dico autem. Verbi gratia. caliditas et frigiditas. Tertio autem ignis et aqua talia. Hec quidem transmutantur ad invicem: et non ut Empedocles et alij dicunt: semper enim esset alteratio: contrarietates autem non transmutantur. Sed non minus erit corporis qualia et quanta dicendum principia. Alij quidem enim supponentes videntur et non dicunt quare aut hec aut tanta.

T. c. 5.

CDeterminat de materia que non est separabilis sicut ab omni forma elti: nec ab omni contrarietate eltoz secundum propriam opinionem. d. quod est aliquid una materia sensibilium corporum. scilicet eltoz: que non est separabilis simul ab omni forma elementum: nec ab omni contrarietate: sed semper est sub aliquid forma et aliquid qualitatibus sequentibus ipsam formam ex ista materia generantur sensibilia corpora que vocantur elementa. excusando autem se a maiori declaratione: dicit quod determinatum est in alijs certius. scilicet in 3o celi et mundi. **C**Sed quia ibi non est plene determinatum modus: secundum quem quez ex materia generantur corpora prima. **C**Determinatum est hic quod generentur. Ad hoc enim manifestatione dicitur sumendum esse pro principio hoc quod dicitur est. scilicet quod est materia una subiecta duobus inse-

parabilis ab eis. quia semper est cum altero contrarijs. Et hoc probat per hoc quod caliditas non potest esse materia frigiditatis: nec e converso. Sed oportet aliquid esse tertium. ut dicitur in 12o meta. et in 1o physice. quod est subiectum amboz contrarijs: et de uno transmutatur in aliud. Et id principium principium est id quod est potest corpus sensibile: et illud est materia ista dicitur. **C**Secundo vero principium sunt contrarietates qualitatibus distinguentes et determinantes partem materiae. videlicet g. caliditas et frigiditas et hoc. **C**Tertium iam erit elementum constitutum ex his: puta ignis vel aqua vel hoc. Et alia elementa transmutantur ad invicem: dum eorum composita mutantur de una forma in aliam: ut de igne in formam aeris: et sicut de alijs: unde non est verum quod Empedocles dicit: quod aqua alij. scilicet quod elementa non transmutantur. **C**Si enim immutabilia sunt ut quod solus fuit ignis semper sit ignis. tunc nunquam est generatio: nec alteratio: quod est manifeste falsum: quia secundum contrarietatem transmutantur: sic videmus ad sensum: quod eadem materia: que nunc est sub frigiditate aqua aliquid est sub caliditate aeris: et quod erat sub caliditate aeris: aliquid est sub caliditate ignis. **C**Tunc ergo hoc qualitates sequentes formas subales eltoz sic effectus casus sequitur: quod si fiat transmutatio ipsarum qualitatibus: et quod est sit transmutatio in formis subalibus. **C**Secundo non minus videtur: et ut corporis postquam philosophus determinavit de principio materiali eltoz: hic determinat de principio formali. et per dat intentionem suam. Secundo prosequitur intentionem. ibi. **C**Quoniam igitur quoniam formalis eltoz quod de materiali. Et intelligo per formale principium ipsas sensibiles qualitates partem materiae vel materiam distinguentes secundum quod illa corpora qualia sunt. Inquit enim. hic philosophus principium corporum sensibilium in quantum sensibilia sunt ut ipse dicit in 1a. Si autem dicat quod velit ingredi principia formalia subalia: tunc dicendum est quod quod forme subales sunt nobis ignote: quia insensibiles: ideo per istas qualitates que sunt immediata principia transmutationis subalis dat intelligere ipsi formalia principia substantia: et id dicit quod est oportet dicere quanta in quot sunt iste qualitates ideo autem de istis determinare oportet: quia alij philosophi non reddunt causas quare sunt. sed solum ex suppositione videntur eis. **C**Deinde cum dicit. **C**Quoniam igitur querimus corporis sensibilis principia: hoc autem est tangibile. Tangibile autem cuius est sensus tactus. Manifestum quoniam non omnes contrarietates corporis species et principia faciunt: sed solum que secundum tactum: et secundum enim contrarietatem differunt: et secundum tangibilem contrarietatem. ideo neque albedo et nigredo: neque dulcedo et amaritudo. similiter autem neque aliarum contrarietatum alij qua facit elementum.

CProsequitur intentionem: et circa hoc duo facit. primo ostendit quod non omnes contrarietates sunt forme eltoz perfectine: sed solum tangibiles. Secundo non omnes tangibiles: sed solum prime: et ostendit que sunt prime. ibi. **C**Ipsorum autem tangibilium. Dicit ergo primo quod quod nos querimus principia corporis sensibilis. et non omnia sensibilis: solum tangibiles: tangibile autem solum est sensus tactus: manifestum est quod non omnes contrarietates faciunt species siue formas corporis sensibilis: sed solum ille que sunt sensibiles secundum tactum: et ideo nec albedo: nec nigredo: nec dulcedo et amaritudo: nec aliquid alia sensibilis qualitas que non est tangibilis: facit elementa et huius causa est: quia non sunt prime: nec actus: nec passus ad invicem. Cuiusmodi oportet esse principia primorum corporum. scilicet eltoz. et ideo non transmutantur ea que tanguntur: et propterea non valent ad generationem et corruptionem elementorum. **C**Deinde cum dicit. **C**Quoniam prior visus tactu: quapropter et subiectus prius. Sed non est corporis tangibilis passio secundum quod tangibile: sed secundum aliud et si contingat natura prius.

T. c. 10. et 12. et 17.

7

Remouet quoddam dubium. Cum querat hic philosophus formas perfectas corporum et quomodo visus sit per tactum: et id obiectum visus sit per tactum: potius videtur quod forma perfective elementorum sint quere de penes differentias visus quam tactus. Sed hoc remouet dicens: quod quomodo visus sit in modo per tactum: quod forma est dignitate per est omnibus sensibus et ideo obiectum visus per est obiecto tactus: tamen qualitas que est obiectum visus non est corpus tangibile secundum rationem: tangibile etiam si visus contingat esse secundum naturam primam: per enim forma et dignitate et sine omnibus sensibus: et si est: ut dicitur est: et obiectum visus per est obiectis aliorum sensuum: non tamen omne visibile: sed solum lumen siue lux: quia per ipsam mouet celum materiam generabilem et corruptibilem ad omnem formam. Tactus autem subiecto per est: quia substat in omnibus sensibus. ut patet secundo de anima: et sic contrarietates sunt cause omnium contrarietatum: et hoc patet quod non sentimus secundum tactum: nisi id quod excellit secundum qualitates complexionatas mediis tactus quod est caro: et ille sunt calidum frigidum humidum et siccum: quarum nulla est in celo: et ideo celum secundum naturam non est sensibile tactu: sed solum elementa in quibus sunt quatuor qualitates ex quibus fit complexio et tactus. Deinde cum dicit.

T corpora autem tangibilia diuidenduz que prime differentie et contrarietates. Sicut autem contrarietates secundum tactum: calidum et frigidum: humidum et siccum: graue leue: durum molle: lubricum aridum: asperum lenem: grossum et subtile.

Ostendit quod non omnes qualitates tangibiles sunt forme perfective elementorum. sed solum prime actiue et passiue sunt adinuicem. et circa hoc tria facit. primo diuidit qualitates tangibiles. Secundo ostendit quod non solum hec quatuor. scilicet calidum. frigidum. humidum. et siccum. sunt actiue et passiue: hoc autem tertio ostendit quod ipse sunt prime: quia ad ea omnes alie reducuntur. ibi. (Subtile autem et grossum) Dicit ergo primo. quod diuidende sunt tangibiles qualitates siue contrarietates ut videamus que earum sunt prime. Sunt autem contrarietates secundum tactum hec. calidum. frigidum. humidum. et siccum. graue leue durum et molle: lubricum aridum asperum lenem grossum subtile. Rarum autem et densum. ut in quarto philosophi. dicitur: non sunt qualitates physice: sed positio partium materie secundum proportionem in densum: et per remotum in raro. Deinde cum dicit.

Horum autem graue quod est et leue: neque actiua: neque passiua: non enim in faciendo aliquid aliud: neque in patiendo ab alio dicuntur. Operet autem actiua inuicem et passiuia esse elementa: miscerentur enim et transmutantur adinuicem.

Ostendit quod hec solum quatuor qualitates sunt actiue et passiuie: et per se sunt forme elementorum. Sed quod graue et leue sunt proprie qualitates elementorum de quibus posset videri quod essent ipsorum formalia principia. ideo primo dicit quod non sunt actiua nec passiuia: et hoc declarat per modum significandi modum ipsorum: quod non significat actionem vel passionem: cum non sint nomina verbalia. Cum autem extra miscerentur et transmutentur adinuicem: oportet quod sint actiua vel passiuia. Talia autem esse non possunt nisi per formalia sua principia. Ex his igitur manifeste sequitur quod nec graue nec leue sunt formalia principia elementorum. Deinde cum dicit.

Calidum enim et frigidum humidum et siccum: hec quod est actiua sunt: hec autem quia passiuia dicuntur. Calidum enim est quod congregat homogenea. Segregare enim quod inquit facere ignem: congregare autem est que eiusdem tribus: contingit enim

extollere alienigena. Frigidum autem quod conlunget et congregat similiter et singeneat et non eiusdem tribus.

Humidum enim indeterminatum proprio termino bene terminabile ens alieno: siccum autem bene terminabile proprio termino: difficulter autem terminabile alterius.

Ostendit quod hec quatuor qualitates. scilicet calidum et frigidum. humidum et siccum. sunt actiue et passiue. per ostendit hoc de calido et frido. dicitur quod calidum et fridum sunt actiua. humidum et siccum sunt passiuia. Sic dicitur. id est significat eorum nomina: et hoc precipue secundum grecos: quod forte habent nomina verbalia actiones et passiones significatiua. Deinde declarat hoc idem per diffinitiones ipsorum. Calidum. n. est quod congregat homogenea sibi: quod subtile quod calidum est conueniens attrahit: et sic. n. calidum segregat: sic dicitur quod ignem facere: tamen illud segregare est congregare: quod congregando homogenea segregat et heterogenea per actus. De autem fridum sit actiuum: per est per hoc: quod congregat omnia tam que sunt eiusdem nature quam illa que sunt diuerse. Aliquid. n. aqua terra palea et hoc per coagulationem facta a frido congregat. Secundo ibi. (Humidum. n.) Ostendit quod humidum et siccum sunt passiuia per diffinitiones eorum: differunt. n. per passionem eorum: humidum. n. est indeterminatum proprio termino bene terminabile termino alieno: siccum autem terminat termino proprio: difficulter autem terminabile termino alieno. Deinde cum dicit.

Subtile autem et grossum: lubricum et aridum et durum et molle et alie differentie ex his sunt. Quoniam enim repletium est humidum: quia non est terminatum quidem: bene autem terminabile ens: et quia sequitur tangere. Subtile autem repletium: subtilium autem partium et paruarum partium repletium: totum enim totum tangit: subtile autem maxime tale. Manifestum autem quoniam subtile quidem erit humidum: grossum autem siccum.

Ostendit quod predictae quatuor qualitates sunt prime: quod ad eas omnes alie reducuntur: et hoc per se. et ostendit quod ille non reducuntur ad alias ibi. (Hec autem non amplius). Circa primum duo facit. primo ostendit quod iste sunt prime. Secundo distinguit siccum et humidum: quod non omne humidum: nec est siccum est prima qualitas. ibi. (Dicuntur autem siccum et humidum) Circa primum duo facit. per primum quod omnes alie qualitates sunt ex his. dicitur quod subtile grossum et lubricum et aridum et durum et molle: et omnes alie omne sensibilibus qualitatibus sunt ex his. Secundo ibi. (Quomodo est repletum). per hoc per se: et circa hoc tria facit: quod per se reducitur ad istas quatuor hanc proprietatem subtile et grossum. et lubricum et aridum. ibi. (Et rursus lubricum). et molle et durum. ibi. (Amplius molle quod est) Dicit ergo per se subtile est ex humidum: quod per se ex diffinitione humidum: quod humidum est ex eo quod non bene terminat termino proprio: sed bene terminat termino alieno est repletium: quod sequitur videlicet tangens ipse eo quod sicut videtur ad ipse tangens: subtile autem repletium: eo quod ipsum subtilitate: quod solum minimum subtrat. unde manifestum est quod subtile est effectus humidum: per oppositum autem grossum erit effectus siccum: grossum autem est cuius partes seculente non distinguuntur et excedit capacitatem eius quod natura est repleti: sed ut quod hec ratio per se non valeat: cum sit ex duabus affirmatiuis in 2a figura. dicitur. n. humidum est repletium subtile repletium: quod subtile est humidum. Sed est dicitur quod cum in quibus gignere sit deuenire ad unum primum quod est sequentium. ut dicitur in 2a meta. 03 quod in gignere repletio sit unum primum quod per se sit repletum: et a quod alia repleti participat tale autem est primum humidum quod supra diffinitum est. unde in 3a ratio per se non teneat ratione ordinationis terminorum in figura: valet tamen ex habitudine cause effectus. Deinde cum dicit.

8.
2.c.
84.

9.
10.

De generatione et corrup.

Et rursus lubricum quidem humidum.
 ii **L**ubricum autem aliquid humidum passivum
 est velut oleum.

Aridum quidem siccum. Aridum enim perfecte
 12 **siccum**: quapropter et coagulata sunt propter de-
 fectionem proprie humiditatis.

Reducit aliam tripartem ad predictas quatuor qualitates. scilicet
 lubricum et aridum. dicitur quod lubricum reducitur ad humidum: quia
 lubricum est humidum aliquid passivum. Cuius enim humidum
 patitur commixtionem subtilis terre: et est yunctuosum: tunc fit lu-
 bricum: quia substantiale: terreum sibi commixtum non sinit
 separari partes eius: sicut apparet in oleo et alijs yunctuosis.

Aridum autem est quod est perfecte siccum non retinet nec subtile
 terrenum: nec etiam humidum yunctuosum: et ideo que coagulantur
 calido. primo humiditatem propriam extrahente: postea
 vero frido faciente partes consistere sibi. **Deinde** cum dicitur.

Amplius molle quidem humidum: molle. n.
 quod subijcitur in seipsum et non transmutans
 quidem quod facit humidum. Ideo enim non
 est humidum mollis sed molle humidum: durum
 autem siccum. Durum enim est quod coagulatum
 est: coagulatum enim siccum.

Reducit tertiam tripartem. scilicet molle et durum. dicitur quod molle est
 effectus humidum. Molle enim est quod cedit tangenti: differt ta-
 men ab humido: quia humidum transmutat tangens: quia humectat
 sed molle in quantum tale non transmutat tangens: et ideo mol-
 le non est humidum: sed est effectus humidum. **Durum** autem
 reducitur ad siccum: sicut effectus ad suam causam. **Durum**
 est enim quod tangenti non cedit: quia est coagulatum. Coagulatum
 est effectus siccum. ut prius dictum est. **Deinde** cum dicitur.

14. **Dicuntur** autem siccum et humidum multi-
 farie. **Opponitur** autem siccum et humidum et
 videtur: et rursus humido et siccum et coagulatum.
Omnia autem hec sunt siccum et humidum primo-
 rum dictorum. Quoniam enim humido opponi-
 tur siccum. **Et** humidum quidem est quod ha-
 bet alienam humiditatem superficiei tenus. In-
 fusum autem quidem quod in profundo. Sic-
 cum autem quod privatur hac: manifestum est
 quoniam humidum quod erit humidum oppositum
 et siccum primi siccum.

15. **Rursus** autem humidum et coagulatum simili-
 ter. **Et** humidum quidem est quod habet pro-
 priam humiditatem in profundo. Infusum au-
 tem quod habet alienam humiditatem in pro-
 fundo. Coagulatum autem quod privatur hac:
 quapropter et horum erit hoc quidem siccum:
 hoc autem humidum. **Manifestum** igitur quo-
 niam omnes alie differentie reducuntur ad pri-
 mas quatuor.

Distinguit humidum et siccum. dicitur quod siccum et humidum dicuntur
 multis modis: est enim quoddam humidum quod habet humiditatem in pro-
 fundo: et hoc potest esse dupliciter: quia si habet propriam humiditatem quae
 admodum sua proprie dicitur humida. Si autem habet extraneam sicut
 spongia dicitur humidum infusum. **Et** est quoddam humidum vel nudum
 secundum aliam litteram quod habet humiditatem in superficie: quod Lomen-
 tator notat irroratum: et omnibus istis modis elementum humidum

opponitur siccum. **Sed** sciendum etiam quod multipliciter
 dicitur siccum: uno enim modo dicitur siccum corpus gros-
 sum et aridum in superficie: et hoc proprie opponitur humido in
 superficie. Alio autem modo dicitur siccum coagulatum
 quod non habet humiditatem in profundo: et huic siccum proprie
 opponitur humidum infusum. **Omnia** autem hec. scilicet humidum
 istis modis dictum et siccum aridum et siccum coagulatum: sunt
 effectus primi humidum: et primi siccum. **De** aspero autem et levi
 non facit philosophus mentionem: quia manifestum est quod ad illas qua-
 tuor reducuntur: asper enim est quod habet siccitatem in super-
 ficie: que inaequaliter partes eius consistere facit: lenis autem in
 superficie habet humorem: qui equaliter facit fluere partem ad
 partem: et ideo unum horum est effectus siccum. scilicet asperum: et aliud
 est effectus humidum. scilicet lenis: concludit igitur ex predictis ma-
 nifestum esse quod omnes alie differentie tangibilium qualita-
 tum ad illas quatuor reducuntur. **Deinde** cum dicitur.

De autem non amplius in minores. **Neque** enim
 calidum quod siccum aut quod humidum. **Neque** hu-
 midum quod calidum aut quod frigidum. **Neque** fri-
 gidum quod siccum: neque sub invicem: neque sub
 calido et humido sunt: quapropter necesse qua-
 tuor esse has.

Ostendit quod ille non reducuntur ad alias: nec in paucio-
 res: nec ad se invicem: quia calidum non est siccum: ita quod
 caliditas sit frigiditas quedam vel effectus eius: nec frigi-
 ditas est caliditas vel siccitas vel humiditas quedam. **Nec**
 humiditas est caliditas vel frigiditas. **Nec** frigiditas vel
 siccitas. **Nec** calidum est frigidum vel e converso: sicut sub
 causa: nec est frigiditas et caliditas sunt sub humido et siccum
 vel e converso. **Necesse** est igitur has quatuor qualitates
 esse primas. **Sed** videtur non esse verum: quia in primo me-
 taphysico dicitur quod stelle per motum suum: et per reflexiones primi
 16. radiozum causant calorem in istis inferioribus et maxime
 sol: et ita videtur quod non omne calidum sit effectus primi
 calidi cum ipse stelle non sint calide: nec per tales qualita-
 tes effecte calide. saturnus etiam dicitur causare frigidum
 tatem in aere: et ita non omne frigidum erit effectus primi
 fridi. **Ad** quod dicendum est quod philosophus hic loquitur de
 qualitativis actibus et passivis ad invicem iter quas sunt primi
 16. cre quatuor qualitates: ut ostensum est. **Qualitatem** autem stel-
 larum: puta lux vel aliqua alia virtus earum: et causaret in
 istis inferioribus aliquam qualitatem: non tamen ab eis patiuntur.
 cum eorum substantia non coincident in materia. ut dicitur in primo meta. et
 ideo cessat obiectio.

Quoniam autem quatuor elementa: eorum autem
 quatuor sex coniugationes sunt: contra-
 ria autem non innata sunt coniungi. **Ca-**
 lidum enim et frigidum esse idem: et rursus
 humidum et siccum impossibile. **Manifestum** autem quod
 quatuor erunt eorum coniugationes: calidum et siccum:
 calidum humidum: et rursus frigidum et humidum: et fridum
 et siccum. **Et** assecutus est hoc secundum rationem sim-
 pliciter apparentibus corporibus: igni et aeri et ter-
 re et aque. **Ignis** enim calidus et siccus. **Aer** autem
 calidus et humidus: velut evaporatio enim aeris.
Aqua autem frigida et humida. **Terra** autem
 frigida siccum. **At** rationabiliter distribuuntur
 differentie primis corporibus: et multitudo eorum
 sit secundum rationem.

C Postquam philosophus determinavit de principijs elementorum. scilicet de materiali et formali: hic determinat de numero eorum: et circa hoc duo facit. primo determinat de numero eorum. Secundo cum in quolibet elemento sint due qualitates: ostendit in quolibet que qualitas dicitur in eo. ibi. (Sed tamen simpliciter quatuor elementa) Circa primum duo facit. primo probat numerum elementorum. Secundo confirmat deum suum per opiniones aliorum. ibi. (Deus enim qui simpliciter corpora) Ad evidentiā prime partis. Sciendum est quod elementum cōiter sumptum potest dici omne quod venit in cōpositione alicuius. Est enim elementum ex quo cōponitur aliquid. primo et est in eo. ut dicitur in philosophia. secundum hoc ergo sumendum cōiter elementum ipse prime quatuor qualitates possunt dici elementa: cum ex ipsis: ut dicitur in philosophia. cōponant sex cōiugationes: vel aliter. (Quia alio modo dicuntur elementa prime positiones demonstrationis ex quibus virtute procedunt ceterae demonstrationes in quas omnes propositiones alie reducuntur. ad hoc ergo similitudine ipse prime tagibiles qualitates possunt dici elementa: quia omnes alie ut ostensum est sunt effectus earum: et in eas ceterae reducuntur. dicit ergo primo philosophus. (Cum sint quatuor elementa. id est quatuor tagibiles qualitates: et non quatuor simpliciter corpora: ut quidam exponunt: nodum enim probatur est numerus earum: aut quatuor qualitatū sunt diuisiones scilicet calidū et frigidū: siccū et humidū: que sunt due impositae cōiugationes: quia ipse est tria esse in eodem: manifestū est quod solū relique quatuor diuisiones erunt poles. scilicet calidū et siccū calidū et humidū: frigidū et humidū: fridū et siccū. Et hoc quod dictum est secundum hanc rationem assecutum est. id est. ueniens est bis que apparēt in simplicibus corporibus. scilicet in igne aere aqua et terra. Ignis enim est calidus et siccus: et ita cōstruitur per primam diuisionem. aer calidus et humidus per secundam: aqua frida et humidā per tertiam. Terra frida et siccā per quartam: et sic prime drie qualitatū rōnabiliter distribuuntur primis corporibus. scilicet quatuor elementis et multitudine partium corporum sit secundum predictam rationem: quia prime qualitates non possunt nisi quadrupliciter combinari. Deinde cum dicit.

Omnes enim quidem qui simpliciter corpora elementa faciunt: bi quidem unum: bi autē duo: bi autem tria: bi autem quatuor faciunt. Quicunque quidem igitur unum dicunt solum: deinde de densitate et raritate alia generant: his contingit duo facere principia: et rarum et densum: aut calidum et frigidum. Hec enim actiua: unum autem supponitur quemadmodum materia.

Qui autem mox duo faciunt: ut parmenides ignem et terram media mixturam faciunt horum: puta aerem et aquam.

Similiter autem et qui tria dicunt quemadmodum plato in diuisionibus: medius enim mixturam facit: et fere eadē dicitur et qui duo et qui tria dicitur: prout quod bi quidem icidunt in duo media: bi autem unum solus faciunt.

Confirmat quod dixit per opinionem antiquorum: duo autem dixit philosophus: primum est quod elementa non sunt plura quam quatuor. Secundum est quod ipsa agunt et patiuntur per drie trias tagibilibus qualitatū in quibus duo concordat quodam modo cum antiquis. vnde dicit quod omnes antiqui dicunt elementa simpliciter corpora uenit in hoc quod non excedunt quaternarium numerum. differunt tamen quod quidam dicunt primum elementum esse tantum unum. Quidam dicunt elementa esse duo. quidam tria quidam quatuor: ergo in hoc concordat cum antiquis qui quaternarium numerum non transcendunt. Concordat et cum eis in secundo: quod dicunt ipsa elementa: siue unum: siue plura pati per drie qualitates. Qui

cūque enim unum solum dicunt elementum: dixerunt alia generari ex ipsa densitate et raritate que sunt drie qualitates. (Isti ergo dixerunt duo principia propter elementum ipsum: quod dicebant esse quidam media nam corporea subtiliorē aere: et densiorē igne ex quo per densitatem et raritatem ex eo alia generari vel per calidum et fridum: per fridum quidem cōdēsans: per calidum autem rarefaciens: hec enim qualitates: cum sint drie agunt et patiuntur adinuicem: unum autem. scilicet predictum elementum supponit eis sicut materia. (Qui autem duo faciunt ut parmenides: qui ponit ignem et terram esse elementa: ponebat etiam iter ea duo media. scilicet aerem et aquam que dicebat fieri ex istis duobus per rarefactionem et densum: quod quā rarefit terra generat aqua: quā autem cōdēsat ignis generatur aer: unde iste etiam ponebat ea parti per cōtrarias qualitates: et in hoc cōuenit cum philosopho. Similiter autem et qui dicunt tria esse elementa ponit duo extrema cōtraria: et unum medium sicut plato in suis diuisionibus ubi diuidit elementa: ponit enim unum ex parte forme ut magnū et paruum: que sunt cōtraria ex parte materie. Dicit etiam quoddam medium esse mixturam ex magno et paruo: fere autem dicit idē qui ponit duo principia et ponentes terram: utriusque enim ponit duo extrema: et differunt: quod ponentes duo elementa sicut parme. ponit duo media. ponentes autem terram ponunt unum medium. Deinde cum dicit.

Quidam autem et mox quatuor dicunt: ut Empedocles: congregat autem et hec in duo. igni enim omnia alia contraponit.

Non est autem ignis et aer et unumquodque predictorum simplex sed mixtum. Simpliciter autem talia quidem sunt. non tamen eadem. U. g. quod quidem igitur igni simile igneum non ignis: et quod aeri aereum. Similiter autem et in alijs.

Ignis autem est superabundantia caliditatis quemadmodum et glacies frigiditatis. Coagulatio quidem et arsis superabundantie quedam sunt: hec quidem frigiditatis: hec autem caliditatis. Si igitur est glacies est coagulatio fridi et humiditatis ignis erit arsis calidi et siccitatis: ideo nihil ex glacie generatur: neque ex igne.

Ponit specialiter opinionem Empedocles: et eam declarat dicens quod quidam sicut Empe. et eius sequaces ponunt statim quatuor elementa: dicit autem mox: quod licet aliqui posterint quatuor: non tamen principia: sed duo media: sicut aerem et aquam dicebant ex alijs generari. Ista autem quatuor elementa reducit Empe. in duo tria: ex una enim parte ponit ignem: et ex alia parte igni tria alia contraponit. vnde concordat Arist. cum Emp. in duobus: licet non omnino. scilicet in numero elementorum et diuersitate eorum: vterque autem icidēter declarat opinionem. d. quod secundum Emp. elementa que nos sentimus non sunt pura sicut ignis: que sentimus non est purus: neque aer: nec aliquod aliorum: sed unumquodque est mixtum. tamen simpliciter elementa sunt talia. id est istis que videmus similia: non tamē eadē. U. g. id quod est simile igni: puta flamma non est ignis: sed ignea: est enim flamma spiritus siccus ardet. ut dicitur in primo metaphy. Et quod est simile aeri non est aer: sed aereus: et similiter de alijs. Dicit et Empedo. quod ignis qui circa nos est: est quedam superabundantia caliditatis sic glacies est quedam superabundantia frigiditatis. Coagulatio enim et arsis sunt superabundantie quedam. hec quidem frigiditatis in glacie: hec autem caliditatis in igne circa nos existēte. si igitur glacies est coagulatio humiditatis et friditatis: et ignis est superabundantia arsis calidi et siccitatis: quia utrunque eorum a temperamento mixtionis recedit.

2. c. 4.

20

21

19.

De generatione et corrup.

ideo nihil ex glacie generat: nec ex igne qui est circa nos: lz vtrūq; sit mixtus: scdm aut quosdā aliter iducit beclsa vt legat fm opione arist. **C** Deinde cum dicit.

22 **C** Entibus autem quatuor simplicibus corporibus duoz vtriq; primoz esse vnumquodq;. Ignis quidem et aer eius qui ad terminum fertur: aqua autem et terra eius qui ad medium. Et extrema quidem sincera ignis: et terra: media autem mixta magis aqua: et aer: et vtraq; vtriq; contraria. Ignis quidem enim est contrarium aqua. Aer autem terra: hec enim ex contrarijs passionibus constituta sunt.

T. e. s. **C** Remouet quādā dubitationē que talis est. cum eni fiat quatuor simplicia corpora: vt probatum est: videt qd oportet ponere quatuor loci differētijs quo ipsis corporibus aptant. hāc ergo remouet. d. qd euz sint quatuor simplicia corpora: vnuq; ipsoz est alterius duoz prior locoz. s. loci sursum et loci deorsum: h. n. sunt pme drie loci: vt dicit in scdo de celo: et ideo dicit hic prior duoz. **C** Ignis. n. et aer sunt illius loci qui est alterus sursum: terra aut et aqua sunt illius loci qui est deorsum nō pariter: sed extrema sūt magis sincera: sicut ignis qui est simplr leuis: ideo simplr fertur sursum: terra vō simplr deorsum: qz simplr grauis. Sed media elemēta vtroq; participāt: aqua. n. leuis est in terra: et grauis est in aere: et in igne. Cum ergo aqua plus habeat de grauitate q̄ de leuitate: magis cōicat cum terra: et ideo vtriq; dat vnus locus. Silr aut de aere et igne. Addit aut ad hoc qd cōstituta sunt ex cōtrarijs quatuor passionibus: et pms ex qbus grauitas et leuitas causat: et cetera tan gibile qualitates. **C** Deinde cum dicit.

23 **C** Sed tamen simpliciter quatuor entia vnus vnuquodq; est. Terra quidem enim sicci magis q̄ frigidi. Aqua autem frigidi magis q̄ humidu. Aer autem humidu magis q̄ calidi. Ignis autem calidi magis q̄ sicci.

C Ostendit que qualitas in quolibet elemento dñet. d. qd elemēta cum sint quatuor: et qdlibet habeat duas qualitates: nō sū habet eas equalr: sed vnuq; est vnus: id est in vnoquoq; dñat vna sicut in terra magis dñat siccitas q̄ friditas. In aqua magis friditas q̄ humiditas. In aere magis humiditas q̄ caliditas. In igne vō magis dñat caliditas q̄ siccitas. Nō est aut itelligēdū: vt quidā dicūt qd terra: lz sit magis sicca q̄ frida: qd ppter hoc sit siccior igne qz lra nō dicit. Ratio. n. in dñiū pñadet: vne. n. sunt cause siccitatis. vna est frigus cōdēsans et cōprimēs humidum: et per sequez remouet siccitas que nō est aliud q̄ humiditatis puatio. Alia cā est calitas humiditatē cōsumēs. manifestum aut est qd motus causat calozē in eo qd pōt calefieri

C Necessē ergo in materia illa maxime pfūdet que semper est: iuxta velocissimū motuz: hec aut est materia ignis vnde ignis est calidissimū omnium caliduz. vt dñ 2° meta. potētior aut est sup huius caliditatis ad cōsumēdū humidum q̄ terre frigiditas: et idcirco ignis siccior est q̄ terra. **C** Alterius aut cum virtus mouētis sit minor in remotoz q̄ in ppinquo: minus calefacit motus celi materias aeris: iino. q. minime. remanebit ergo humida magis q̄ calida nō tamē magis q̄ aqua: qz in aqua est friditas faciens ad se fluere humidu: caliditas aut aeris non facit ad se fluere humidum: et ideo aqua est magis humida q̄ aer: sensu eni sensibilia iudicanus. manifestum est aut omnib⁹ habētib⁹ sensuz tactus qd aqua humidior est q̄ aer: est tamen et minus frigida q̄ terra: qd sic pz: frigiditas enim causatur

ex distātia ab orbe sicut caliditas ex ppingtate. Cum ergo iter cetera elemēta terra magis distet a celo necessario sequitur qd terra fridissima sit iter oia elemēta.

Quoniam autem determinatum est prius qd est simplicibus corporibus ex inuicem generatio. Simul autem fm sensum videntur generata. Non enim esset alteratio. Secūdhū tactus enim passionēs alteratio est. Dicēdū quis modus ad inuicem transmutationis. Vtrū omne ex omni generari possibile: aut hoc quidē possibile: hoc autem impossibile.

C Postq; pbs ingiuit nūmez elemētoz per formalia pncipia ipsoz: hic determinat de gnatione et corruptione ad inuicem: et vniuersalr tam de gnatione simpliciu q̄ mixtoz: et circa hoc duo facit. pmo ostēdit de gnatione elemētoz ad inuicē et cōposito ex elemētis. Secūdo de causis gnationis et corruptionis. ibi. (Quia vō quedam sunt gnabilia) Circa p̄mū duo facit. pmo determinat de gnatiōe elemētoz ad inuicē. Secūdo de gnatiōe cōposito ex elemētis. ibi. (De elemētis aut ex qb⁹) Circa p̄mū duo facit p̄mo determinat de trāsmutatione mutua eltoz fm opionem p̄p̄iā. **C** Secūdo reprobat opiones ibi. (Quā autē que trāsmutant) Circa p̄mū duo facit. pmo ostēdit quō elemēta ex ad inuicē gnant. Secūdo qd hūt vnā mām succēptiua existētē in potētia nō acti. ibi. (Sed tñ adhuc.) Circa p̄mū duo facit. pmo ponit qd intēdit. Secūdo p̄fēq; itē tum. ibi. (Quoniam quidem igit oia). **C** Dicit ergo pmo qd qz determinatū est hic: et in tercio libro de celo et mūdo qd corpora simplicia. s. elemēta ad inuicē gnant: et euz hoc ē ad sensum videmus: ipsa sunt ad inuicem gnata: qz nisi ita esset nō esset alteratio iter ea: cum tñ videamus qd alteratio s̄z passionēs tactus est iter ea: et ipse passionēs iter se p̄ dominātes trāsmutat substātiā coz ad inuicē: quū inquam ita est. Dicēdū est nūc qd modus ad inuicē trāsmutationis: et dicēdū est vtrum sit possibile qd quodlibet elemētum ex quolibet elemēto gnēt: vel qd tātuz vnum gnēt ex vno si impossibile gnāri ex alio. **C** Deinde cum dicit.

Quoniam quidē igitur omnia inuata sunt ad inuicem transmutari manifestum est: generatio quidem enī in contraria ex contrarijs. Elementa autem omnia habēt contrarietate ad inuicem: quia differentie contrarie sunt: sed bis quidem enī ambe cōtrarie. **A. g.** igni et aque: hoc enī caliduz et siccz: hec aut frigida et humida: bis autē altera solū. **A. g.** aerī et aque: hic. n. caliduz et humiduz: hec autem frigida et humida. Quapropter vniuersaliter qdē manifestū quū omne ex omni generari inatum est.

C Prosequit intētuz. Et circa hoc duo facit. pmo ostendit gnationē elemētoz in cōmuni. Secūdo magis in speciali ostēdēdo differētiā iter ea q̄tū ad eoz trāsmutationē. ibi. (Jam autē fm vnuquodq;). Primo ostēdit qd elementa ad inuicē trāsmutant tali rōne: gnatio est ex dñis: et in dñis oia elemēta habēt dñitatem ad inuicē: qz eoz drie sunt drie ostēsum est ergo qd elemēta ad inuicē gnant. maiorē p̄p̄nē manifestat iducēdo in singulis elemētis. d. qd quedā elta fm ambas drie dñatur: sicut ignis et aqua. **C** Ignis. n. est caliduz et siccz: aqua vō frida et humida. Calidū aut et frigidū sunt drie: et silr humidū et siccz. **C** Quedā aut dñant

De generatione et corrup.

Similiter ex aere et terra potest generari ignis et aqua. Quando caliditas aeris et terre siccitas corrumpitur, remanet humiditas aeris et terre frigiditas: et sic generatur aqua frigida et humida. Quando vero humiditas aeris et terre frigiditas corrumpitur remanet caliditas aeris et siccitas terre: et sic generatur ignis calidus et siccus: hoc autem generatio ignis concessa est ab omnibus: quia ad sensum apparet quod in lignis in quibus est humiditas aeris generatur flamma: que maxime ignis est inter ea que nature ignee sunt apud nos. flamma autem nihil aliud est nisi fumus accensus. fumus autem est ex terra et aere. Et humiditas aerea expirans et secum trahens partes terrestres: propter quod denigrant ea que tangit. In hac tamen generatione notandum est quod semper necesse est vincere alteram actinam qualitatum et alteram passivam: quod aliter non esset coniunctio possibilis. **¶** Deinde cum dicit.

29. **¶** In his autem que per convenientiam non contingit corruptio in utroque altero elementorum fieri transmutationem in unum corporum: quod relinquuntur in ambobus aut eadem: aut contraria: ex neutro aut contingit generari corpus. **¶** Ad gratiam si ignis quidem corrumpitur siccum: aeris autem humidum calidum in ambobus relinquuntur. Si autem ex utroque calidum relinquuntur contraria siccum et humidum. similiter autem et in alijs. In omnibus enim his que per consequentiam existunt hoc quidem idem. hoc autem contrarium. **¶** Quapropter simul manifestum quoniam que ex uno in unum transeunt uno corrupto generantur: que autem fieri ex duobus in unum pluribus.

30. **¶** Quoniam quidem ergo omnia ex omni generantur et quomodo ex invicem transmutatio generatur dictum est.

¶ Respondit ex quibus duobus elementis non potest generari tertium. d. quod in his elementis que sunt per convenientiam. i. que sunt immediate in loco et habent symbolum: talis generatio esse non potest. s. quod ex duobus altera qualitate in utroque corrupta tertium generetur: quod illa que relinquuntur est aut eadem aut contraria. Et si quidem fuerit eadem in utroque. puta caliditas in igne et aere non generabitur aliquod tertium elementum: quod ex una qualitate non potest constitui elementum. Si autem fuerint contraria. puta siccitas ignis et humiditas aeris cum ista coniunctio sit impossibilis: ut supra dictum est nec tunc poterit generari tertium elementum. **¶** Similiter autem est in alijs habentibus symbolum. s. in terra et aqua: quod in omnibus talibus que habent talem coniunctionem in loco et est inter convenientiam qualitatis una qualitatis eadem et altera contraria. **¶** Ex dictis igitur manifestum est quod elementa que ex uno in unum ex veloci generatione transeunt ex duobus in unum tertium illa transeunt duabus qualitatibus corruptis. **¶** Ultimo epilogat ut patet in ista.

¶ Dubitatur de hoc quod dicit philosophus quod corrupta frigiditate terre et humiditate aeris fiet ignis: hoc enim non videtur possibile esse: quod nec terre siccitas nec caliditas aeris videtur ad generationem ignis posse sufficere. ignis enim multo calidior est quam aer et siccior quam terra. ad hoc autem dicitur quod non intendit philosophus quod ex illis duobus generetur purus ignis. **¶** Sed aliquid quod maxime participet naturam eius: sicut exprimitur de flamma: sed hoc stare non potest. quod philosophus loquitur de generatione elementorum: et non mixtorum ex elementis. **¶** Ex preterea et caliditas flammæ multo intensior est quam caliditas aeris. **¶** Et ideo dicitur quod generatur purus ignis. Et ista caliditas non sufficit inuatur tamen et intenditur per virtutes corporis celestis et luce solis et per virtutem aliarum stellarum.

Ed tamen adhuc: et sic aspiciemus de eis. Si enim est naturalius corporum materia ut videtur quibusdam aqua: et aer et que talia. Necesse autem unum esse aut duo hec: aut plura. **¶** Unus utique omnia non est possibile. Verbi gratia. aere omnia: aut aqua. aut ignem: aut terram. Si transmutatio est in contraria: et hoc transmutat in contrarium. Si enim erit aer siquidem permanet alteratio erit et non generatio. **¶** Si autem neque ita videtur ut et aqua simul sit et aer: aut aliud quodcumque. Erit aliqua contrarietas: et differentia: cuius habebit aliquid altera particula ignis. s. g. caliditatem.

¶ Postquam philosophus de generatione elementorum determinavit. hic ostendit quod subiectum istius transmutationis non est aliquod corpus actu existens: et per consequens quod illud subiectum est materia communis existens in potentia. **¶** Circa hoc ergo duo facit. primo ostendit quod subiectum huius transmutationis non potest esse aliquod elementum. secundo quod nec aliquod medium inter elementa ibi. **¶** Neque tamen aliquid aliud. Dicit ergo primo quod supra dictum sit quod sit subiectum huius transmutationis: et quod elementa adinvicem transmutentur. **¶** Adhuc tamen inspicimus si aliquod naturale corporum. puta elementorum vel aliquod corpus medium inter ea est materia talis transmutationis. **¶** Quibusdam enim videtur quod sit aqua: quibusdam quod sit aer vel aliquid tale. **¶** Sed quod aliquod tale corpus non possit esse materia elementorum probatur tali ratione: quia aut illud est tantum unum aut duo aut plura. **¶** Si autem sit unum tantum: tunc omnia erunt unum: scilicet vel aer vel aqua vel ignis: sed hoc non est possibile: quod transmutatio est inter contraria. **¶** Si enim dicatur quod aer qui est omnia permaneat secundum rationem et formam subiectum salvatur in tota transmutatione. talis autem transmutatio est alteratio et non generatio. ergo non fit generatio elementorum adinvicem: quod est contra supra probata. **¶** Si militer autem cum predictis videtur quod aqua non sit omnino similis aeri: aut aliquod elementum per omnia simile alteri elemento. ergo oportet quod sit aliqua proprietas uniuscuiusque et aliqua differentia et contrarietas inter ipsa distinguens et illius contrarietatis unum elementum habebit partem unam et aliud elementum partem aliam habebit. verbi gratia. si ignis et aer sint contraria secundum calidum et frigidum ignis habebit caliditatem et aer frigiditatem. Quando ergo fit transmutatio aeris in ignem: siquidem manet aer in tota transmutatione: tunc et manet aeris frigiditas: et tamen ex igne in quo transmutatur in erit ei caliditas. ergo tunc est calidus et frigidus: et cum sit simplex corpus est ubique et secundum idem frigiditas et caliditas. generata erunt in eodem: quod est impossibile. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Sed tamen neque ignis erit aer calidus: alteratio enim tale et non videtur. Similiter autem rursum si erit aer ex igne calido in contrarium transmutatio erit. Existet igitur aer hoc et erit aer frigidus aliquid. quapropter impossibile ignem aerem calidum esse. Simul enim idem calidus et frigidus erit aliud. **¶** Aliquid igitur preter ambobus idem erunt: et aliqua alia materia communis. Eadem autem ratio de omnibus: quoniam non est unum horum ex quo omnia. **¶** Remouet quandam responsonem que posset dari

ad p̄dicta. posset. n. aliquis dicere q̄ aer. quādo fit ignis nō dicit fieri ignis: q̄ assūmit sp̄m ignis: sed aer est calidus: z similiter quādo ex igne fit aer remanet aer calidus: s̄ hoc remouet. d. q̄ si hoc eēt verū sequerēt idē qd̄ p̄us. s̄ q̄ nō elemētū ex elemētō esset alteratio: q̄ aer frigidus z calidus nō differūt nisi per accūs: z hoc facit alterationē. p̄. cum ex igne fit aer vel ecōuerso. si vtrāq̄ forma inest m̄ac ignis et aeris sicut dicit ista opinio: erunt idē calidū z frigidus: z q̄ trāsmutatio ois est iter tria. ḡ aeri inicit calor ignis et aer de se est quidē frigidus. ergo calidus z frigidus sunt in eodē simplici: qd̄ est ipossibile. ḡ ipossibile est q̄ aer sit ignis calidus vel ignis sit aer frigidus. **C** Quā autē h̄ dicit q̄ aer de se est frigidus: dicit ḡa exempli: z nō fm̄ rei veritatem. **C** Quis autē ista sint ipossibilia: ois q̄ ambo elemēta. s̄. ignis z aer habeāt aliqd̄ qd̄ sit eis cōmune: qd̄ eētialr̄ est in am̄ bobus: z hec est cōmunis materia q̄ est i potētia. ad vtrūq̄ z eadē rō est de alijs elemētis. **C** Nullū ḡ elemētū est materia ad alia elementa: sed materia eorū est vna que est potentia vnūq̄q̄. **C** Deide cū dicit.

C Tamē neq̄ aliud aliquid p̄ter hoc velut medius aliquid aeris z aque: z aeris z ignis. Illorum autem grossius: borū autē subtilius. Erit enim illud aer z ignis cū contrarietate. **C** Sed priuatio cōtrariorū alterū. quapropter non cōtingit illud solum esse vnq̄ vt quidam inquirunt infinitum comprehendens. **C** Similiter igitur quodcunq̄ borū: aut quidem nihil.

33. **C** Si igitur vtrūq̄ nullum sensibile prius his. bec vtrūq̄ erūt omnia.

C Ostendit q̄ mediū corpus iter ignē z aerē qd̄ sit grossius igne z subtilius aere. v̄ etiā mediū iter aerē et aquā qd̄ sit subtilius aq̄ z grossius aere. nō pōt esse m̄a elemētōz: q̄ si illud mediū supponat. qd̄ est mediū aeris z ignis aut illud est cū trietate elemētū p̄ma: aut sine ea. si autē e cū trietate p̄ma alicuius elemētū: ipsius est illud elemētū: q̄ cui uenit p̄pria passio alicuius illi uenit subiectū illius passionis. z sic nō erit mediū iter elemēta. qd̄ est cōtra id qd̄ suppositū est. **C** Si autē illud corpus nō habet passionē vel p̄prietatem elemētārē: s̄ est p̄uatū ea: cū p̄uatio cū altero semp sit triorū. Alr̄ enim inā elemētōz eēt a forma separata: qd̄ est ipossibile. Segtur q̄ id mediū corpus nō sit sine trietate. Sicut quidam dicit qd̄ ipsum est quoddā infinitū nō h̄ns qualitatē aliquā: z oia cōprehēdens. similis autē rō est qd̄ cūq̄ borū mediū esse inā elemētōz ponat. ḡ aut nihil tale est mediū aut illud est aliud q̄ triorū z eltorū: qd̄ est ipossitionē. si ḡ nō pōt aliqd̄ corpus sensibile prius istis quattuor elemētis necē est vt ipsa quattuor elemēta sint p̄cipia eorū sensibiliū. Cōmētator autē alr̄ deducit istā rōnez. dicit enī q̄ si ponat aliqd̄ corpus mediū eē m̄am elemētōz: sequitur idē icōueniēs: qd̄ cōtingebat ponētibus vnū elemētōz aereus esse subm. sequitur. n. tria esse in eodē: q̄ euz ois trāsmutatio sit in tria z ex trijs: vt supra dixit p̄hs. cū ex tali corpore generat aer vel aliud elemētū in eodē erūt q̄ litates ipsius corporis medie: cū ipm̄ in trāsmutatione fm̄ substantias permaneat: z q̄ litates aeris generati que de necessitate illis op̄z esse cōtrarias. **C** Segtur etiam fm̄ euz illud est ens z nō ens: q̄ cum vnus est p̄uatio alterius z priuatio est nō ens fm̄ vnū triorū est ens: z fm̄ aliud e nō ens. **C** Ultimo autē euz dicit.

C Accessit igitur aut semper manentia z imutabilia inuicem: aut trāsmutabilia: z aut omnia: aut bec qd̄ bec aut nō i thymeo plato scripsit.

C Quoniam quidem igitur trāsmutari inuicēz 34. necesse est dictum est prius. **C** Et quoniam nō similiter cito aliud ex alio dictū est prius. Quoniam habentia quidem symbolum citius generantur ex adinucē: non habentia autem tardi⁹. **C** Si quidē igitur contrarietas vna est fm̄ quā trāsmutantur: necesse duo esse. **C** Materia enīz mediūz insensibilis ens z iseparabilis. Quoniam autē plura videntur entia: due vtrūq̄ erunt que minime. **C** Quibus igitur entibus non possibile est esse tria sed quattuor: quemadmodū videtur. Tot enim erunt coniugationes: sex enīz existentibus duas impossibile est generari: que contrarie sunt adinulcem. **C** De his quidem igit dictum est prius.

C Recapitulando cōcludit p̄cipale p̄positus. d. q̄ ista eorū pota aut semper manentia in formis suis z mutabilia inuicem. Aut trāsmutatur adinucēz. Et si trāsmutantur aut omnia trāsmutatur aut quedā: sic z quedā nō sic plato scripsit in thymeo q̄ terra p̄pter latitudinē suoz trianguloz non trāsmutatur. Sed manifestum est q̄ omnia elemēta adinucem trāsmutantur: nō tamē omnia eque cito: quia ea que habēt symbolum citius generant adinucē. que aut nō habēt tardius. **C** Si enīz in elemētis est contrarietas vna tm̄ necesse est esse duo elemēta: quia vnū solus nō pōt esse simul sub duobus cōtrarijs: z materia tunc est mediū duoz. **C** Sed q̄ nos videmus q̄ elementa sunt plura q̄ duo necesse est ad min⁹ sint due cōtrarietates. duabus autē existentibus cōtrarietatibus ipossibile est q̄ elemēta sint tantum tria: sed oportet de necessitate. q̄ sint q̄ttuor. **C** Tot enim cōtingit fieri vtilis cōiugatiōes tangibilium qualitatum penes quas sumitur numerus elemētōz. **C** Sunt. n. in vnū erfo sex cōiugationes: sed due sunt ipossibiles: vt supra patuit: q̄ cōtraria essent in eodem.

Quoniam autem que trāsmutantur adinucem impossibile est p̄cipiūz aliquod esse horū. **C** Aut in extremo: aut medio ex his manifestus. In extremis quidem igitur non erit: quoniam ignis non erunt aut terra omnia: z eadem ratio si dicamus ex igne: aut terra esse omnia.

C Postq̄ p̄hs fm̄ p̄prias opinionem determinauit de mutua trāsmutatione elementorū. in parte ista ponit opinionones aliorū z destruit eas. fuerunt enīz circa hoc due opinionones. quidā. n. dixerunt q̄ nō omnia elemēta adinucem trāsmutat: s̄ qdā. v. g. sic aer vero mutatur in ignē z in aq̄. alii vero nō: vt Emped. z eius seq̄ces dixerūt etia eē imutabilia. p̄mo ḡ ponit rōnē p̄mā. scdo scdoz ibi (Admirabitur aut.) **C** Quia vō p̄ma opinio supponit qdā elemētū mediū eē p̄m̄ in trāsmutatiōe aliorū. qd̄ eē id qd̄ supra p̄batū eē: iō p̄hs breuiter adducēdū id qd̄ supradictū est oī dī q̄ neq̄ extremū eltū pōt esse p̄m̄. neq̄ mediū eltū pōt eē p̄cipiūz: z circa h̄ duo facit. p̄ oī dī q̄ nō extremū. z q̄ neq̄ mediū ibi (Qui at neq̄ mediū.) **C** Dic̄ ḡ p̄ q̄ etia ad inuicē trāsmutat ipole e aliqd̄ ipsoz eē p̄cipiūz neq̄ mediū neq̄ extremum. **C** Extremū eltūz nō post eē p̄cipiūz manifestū est ex supra dictis. Si. n. dicat q̄ extrema sic ignis aut terra sūt p̄m̄ cū ipa z i trāsmutatiōe p̄maneat oia erunt ignis: qd̄ e m̄aifeste flm̄: z eadē rō e d terra. **C** Deide cū. d.

De generatione et corrup.

Quonia alit neqz mediū vt videt quibusdā: aer quidem et in ignem transmutat et in aqua. Aqua autē et in aerem et in terram: vltima autē non amplius inuicem. **O**portet quidem stare: non in infinitū ire hoc in rectitudine ad vtrāqz. Infinite enim contrarietates in vno erunt.

Ostēdit qz neqz mediūz elemētū pōt esse pncipiū. sicut ille dicebat qui ponebat nō oīa elemēta adinuicē generari.

Et circa hoc duo facit. pmo presupponit qōdā mediūz. ad ppositū ostēdendū. scōdo. pbat ppositūz ibi. (Terra sit g.) pponit gō qz non soluz aer mutaret ī aquā s; et in ignē: nec aqua solū in aerē s; et in terrā vt illi dicebant extrema nō amplius mutabant in mediūz: s; opz in istis transmutationibus esse statū nō ire in infinitū. si enī iretur in infinitū tunc in vno et eodēz essent infinite cōtrarietates. et hoc est infra magis manifestū. **D**einde cum dicit.

Terra sit. g. aq. y. aer. a. ignis. p. Si vtrqz. a. transmutatur in. p. et y. contrarietas erit eorūz que. a. p. Sit autēz hec albedo et nigredo. Rur sus quia in. y. a erit alia: non. n. idēz. p. et y. Sit quidem siccitas et humiditas. a. quidē siccitas y. autēz humiditas. **Q**uapropter siquidem manet albnz existet aqua bumida et alba: sin autē nigra erit aqua. **I**n contraria enīz transmutatio. **N**ecessesse igitur aut albam aut nigram esse aquam: sit itaqz album primum. Similiter igit existit et. p. y. siccitas. **E**rit igit et. p. ignis trāsmutatio in aqua. contraria enim existit. Ignis enim prius niger erat: deinde autē siccū. Aqua autēz bumida: deinde autēz alba. **P**alam quidem vtrqz quoniam omnibus adinuicēz erit transmutatio et in his. **E**t quonia in. g. terra existunt reliqua duo symbola nigrum et humidū. hec enim non coniungunt vtrqz.

Probat ppositū. et circa hoc duo facit. pmo ponit rōnez suā. scōdo pbat qōdā qō supposituerat. s. qz in elemētis est status in ascendēdo ibi. (Quā autē in infinitūz.) Dicit gō pmo qz si aer mutetur in aquā et in ignē necessario aer et ignis et aq poterūt adinuicē trāsmutari. **S**it gō terra. g. et aq. y. aer a. ignis. p. si gō est signūz aeris mutat in duo elemēta. s. in p. et in. y. hoc in aquā et in ignē. o. qz aer habeat aliquā cōtrarietate euz. p. igne. qz nō trāsmutant adinuicē nisi dīa. sit autē hōrietas gōa exempli albedo et nigredo: ita qz ignis sit corpus nigrū siccū et aer sit corpus albū siccū. Rur sus etiā qz a. aer trāsit in. y. aquā opz esse aliā cōtrarietate iter aerē et aquā. et sit hec dīetas siccitas et humiditas. siccitas significetur p lram. a. et cōueniat aeri. humiditas significet per lras. y. et cōueniat aque. g. aer mutat in aquā aq remaneat alba: qz albū aeri et aq est cōtingēs. erit autē aq bumida et alba. **S**i autēz albnz nō sit cōtingēs vtriqz cū aer mutatur in aquā erit aqua nigra et bumida. euz aer supponat albus et siccū. o. n. qz oīs mutatio sit iter dīa. **I**n tali gō mutatiōe opz aquā esse albā vel nigrāz. si aer g est pōz aqua ponatur esse corpus albū: qz si cōmunicat in mera albedine tūc aq est alba. si autē nō tūc est nigra. **S**ilr et cum aer mutatur in ignē: ipsi. p. hoc est igni. uenit. siccitas conueniunt. n. aer et ignis in siccitate. **L**ū gō ignis sit siccus et niger et aq bumida et alba manifestū est qz poterūt adinuicēz trāsmutari cum sint dīa. ignis. n. est niger et siccus: aqua bumida et alba: sic

ergo manifestū est qz oīa elemēta adinuicē trāsmutant: qz et in. g. qō significat terrā: sunt relique due qūitates. s. bumidum et nigrū: duo elemēta erūt symbola euz ipsa terra que est nigra et bumida. cōmunicat. n. in nigro cum igne et in bumido cum aqua. hec enīz: s; bumidum et nigrum nunqz cōtingunt esse euz qualitatibus aeris: et in quo sunt albū et siccum: et terra cum aere nō habet symbolū. **A**duertendus est qz iste qualitates non sunt ppric elemento: sed vtitur eis Arist. gratia exempli. parum. n. curauit pbs de exēplis. inde dicit cōmentator: in scōdo de aīa. de exēplo autē nō itē dicitur et nisi manifestatio nō verificatio. **E**x omnibus istis verbis itēdit hic pbs talem rōnez. **Q**uēcūqz sunt cōtraria: adinuicē trāsmutant. **S**ed oīa elemēta siue habeant symbolūz siue nō: sunt cōtraria in ambabus vel in altera qualitate. ergo oīa elemēta adinuicē trāsmutant: et hoc est cōtrarietate dicētū quedā: sed nō oīa adinuicē trāsmutari: vt dictū est quā pbs hōstruere itēdit. **D**einde cū dicit.

Quoniam autēz non in infinitū possibile est ire quod futuri eramus ostendere ad hoc prius venimus manifestū ex bis. **S**i enim rur sus ignis. p. in aliud transmutatur et non reuoluitur. **E**t. g. in. x. cōtrarietas igit inter. p. et x. alie existet pter predictas. **N**ullū. n. idē supponitur. g. y. a. p. qō. x. **S**it igit. p. r. et x. f. r. aut omnibus vtrqz existet. g. y. a. p. transmutatur enim inuicem. **S**ed qz hoc quidem nondūz demonstratū est. **S**ed illud manifestū quoniam si rur sus. x. in aliud alia erit contrarietas. **E**t. x. existet et igni. p. et non que existet. y. et p. **S**imiliter autēz scīpser cum adiecto cōtrarietas aliqua existet eius que ante. **Q**uapropter si infinita: et contrarietates infinite vni existunt.

Si autēz hoc non erit diffinire neqz generare. **O**portebit enim si erit aliud ex alio tot transire qūitates: et amplius plures. **Q**uapropter in quadaz quidem nunqz transmutatio erit. **E**t. gōa. si infinita media necesse infinita elementa.

Amplius autēz neqz ex aere in ignem transmutatio si infinite cōtrarietates generate. **S**unt autēz et oīa vni. necesse enīz existere oēs in inferioribus quidem. p. que superior: bis autē que inferiorum: quapropter oīa vni erunt.

Ostēdit qz trāsmutatio elemētōrum nō procedit in infinitū. si enim hoc ponatur sequuntur quattuor iconueniētia: quozum primum est qz in vno elemēto erunt infinite qualitates. **S**i enim ignis quod est quartum elementum mutetur in aliud qz sit. x. nō reuoluit nec ita s; qz nō mutetur in ignem. cum omnis mutatio fiat iter contraria oportet qz inter. p. et x. sit alia cōtrarietas diuersa a cōtrarietatibus quattuor elemētōrum. quia ipsum quintūz elementūz qō est. x. nō ponitur esse idēz alicui quattuor elemētōrum: sed cum oīs cōtrarietas sit fm qualitates: opz q aliqua qualitas sit in igne fm quā dīatur ipi. x. et sit qualitas illa. **E**t similiter opz qz in ipsoz qnto elemēto sit aliq qualitas illi cōtraria: et sit illa qūitas. s. aut qūitas: et nō solūz erit in ipso igne sed etiāz in omnibus quattuor elemētis: quia omnia possunt mutari in ipsūz. x. omnis enim mutatio est inter contraria. **E**t quodlibet inferiorum elemētōrum habebit tres qualitates primas. vtrum autēz ita sit

elementis nondum est demonstratum: sed tamē manifestum est qd si rursus illud quā mutetur in aliud: est etiam alia cōtrarietas iter quintū et sextū diuersa a cōtrarietate oīus inferioris: et sic qd vna alia qualitas in sit oībus inferioribus eadē rōne. Et sic illa quatuor elemēta pōra habebūt quattuor qualitates pīnas. Et sic addito vno elemento adderet vna q̄litas et vna dīctas. q̄ propter si est sic in corporibus simplicibus elementorum pcedere i infinitū: in vno et eodē erunt infinite cōtrarietates et infinite qualitates: et hoc p̄mū est impossibile. Scōs icōueniēs ponit cū dicit. (Si autē hoc) d. qd si hoc est: scz qd sint infinite elta et infinite q̄litates: nō erit diffinire nec generare: qz si aliquid debeat mutari in aliud: oportet qd infinite qualitates pertranscant: sed cuz in infinitis infinite sint media et infinite nō est pertransire: vt dicit in 8. phy. sequitur qd talia nunq̄ adinūicē mutabunt. Tertius icōueniēs ponit cuz dicit. (Amplius autē id.) qd etiaz p̄mū elemētū nō poterit mutari i sibi p̄ximū: sicut ignis nunq̄ transibit in aerē nec eōuerso: quia in quolibet istorū sunt infinite qualitates: quas impossibile est pertransire. Quartū icōueniēs ponit cū dicit. (Sunt autē oīa) d. qd oīa infinite erūt vnū: qz oēs qualitates elementorum que sunt supra p. qd est ignis veniūt etiā inferioribus et eōuerso. quoz autē p̄ne qualitates sunt cedez: et ipsa sunt eadē. ergo oīa infinite erūt vnū quodqz de inferioribus ita qd vnū quodque erit.

2c.
75.

37. Admirabitur autē aliquis aliquos dicētes plura vno corporum elemēta vt nō trāsmutēt inuicem: sicut Empedocles inquit.

Postq̄ philosophus destruxit vnas falsas opiniones de transmutatione elemētōz: hic destruit aliam: que fuit opinio Emped. qui dixit elemēta nunq̄ adinūicē transmutari. et circa hoc duo facit. p̄mo ponit eas. secūdo reprobat ibi (Quomodo cōtingit eis comparabilia: sicut dixit Empedocles. Deinde cū dicit.

Quomodo cōtingit eis dicere cōparabilia elemēta. Sed tū dicit sic. hec. n. equalia eē omnia.

Si ergo s̄m quantum necesse idem aliquid eē existens in omnibus comparabilibus quo mensurantur. A. gratia. si ex aque pugillo erunt pugilli aeris. r. Idem aliquid erant igitur ambo si mensurantur eodem.

Reprobat opinionē predictā: et p̄mo per Empe. secundo deducendo ad quandā aliaz icōuenientiaz que sequitur ad ipsam ibi (Sed neqz augmentatio.) Circa p̄mū sciendū est qd Empedocles: licz poneret elemēta esse itransmutabilia: posuit tamē ipsa esse adinūicē cōparabilia. Ex hoc q̄ sumit Arist. cōtra eū et est rō talis quecūqz sunt trāsmutabilia: sed sunt comparabilia: sunt comparabilia s̄m Empe. ergo sunt trāsmutabilia. pōt etiā aliter formari. et sic si elemēta sunt itransmutabilia nō sunt cōparabilia: sed sequēs est falsum: s̄m Emped. qd dicit ea esse cōparabilia. dicebat. n. ea esse equalia. ergo et antecēdēs est falsus. si ipsa esse itransmutabilia. Circa rōnem istam sic pcedit. p̄mo ponit eā per modū questionis. d. qd si elemēta sunt itransmutabilia quomō cōtingit q̄ sint cōparabilia. q. diceret nullo mō: scz tamē Empe. dicit. sic scz qd sunt cōparabilia. dicit enī ea eē equalia. Scōs ibi. (Si q̄ s̄m q̄tum.) Probat p̄mā propositionē: scz qd si sunt comparabilia sunt trāsmutabilia. Et qz comparatio est duplex: scz s̄m q̄titate et s̄m virtutē. p̄mo pbat eas. si sunt cōparabilia s̄m q̄titatez. scōs si sunt cōparabilia s̄m virtutē ibi. (Si autē nō sic.) Dicit ergo p̄mo qd si elemēta cōparant s̄m q̄titatez: vt si ex vno pu-

gillo aque fiāt. io. pugilli aeris necessario oportet qd vnū aliqd sit in eis in quo cōueniūt et in quo mēsurantur: in oībus enim comparabilibus est vnū aliquid quo mēsuratur: et hoc est illud in quo pparantur. cū autē ex quāra aqua. puta ex vno pugillo aque fiāt. io. pugilli aeris: opz vnā esse mām que sit minoris et maioris q̄titatez sub forma aque et aeris. Sed quecūqz comunicāt in mā trāsmutantur adinūicē. q̄ elta sunt trāsmutabilia. Deinde cuz dicit.

Si autem non sint s̄m quantum cōparabilia: vt quātū ex quanto: sed s̄m quantum potest. A. g. si pugillus aque equaliter pōt infrigidare et x. aeris et sic non s̄m id quod quantum comparabilia: sed s̄z id qd possunt aliquid. Erit ergo et non quanti mensuram comparare: et s̄m potentias et s̄m proportiones. A. g. vt hoc calidum: hoc autem album: hoc autem vt hoc significat: in quali quidem simile: in quanto autē equalē. Inconueniens ergo videbitur si corpora immutabilia entia non proportione comparabilia sed mensura potentiarum: et qd esse equalē calidum aut simile: ignis tantū et aeris multiplex. Idem enim est plus: quia homogeneos talem habebit rationem.

Probat eas dato qd elemēta. comparant adinūicē s̄m cōtrarietate et virtutem. d. qd si nō sic comparantur adinūicē elementa scilicet s̄m q̄titatez vt q̄tum fiat q̄to: sed comperentur s̄m q̄titatez potētie vel virtutis. verbi gratia. si ponatur aer esse frigidus et querať vtrū tū pōt infrigidare et vnus pugillus aque q̄tum possunt infrigidare. io. pugilli aeris. Tūc fiat comparatio s̄m quātū virtutis: vt quātū possunt: et nō s̄m quātū dimensionis. h. autē comparatio pōt fieri dupliciter: scz s̄m similitudinē et p̄portionē. Dico autem comparationē fieri s̄m similitudinē: quādo fit in vna qualitate que est i diuersis subiectis: qz similitudo est rerū diuersarū eadē qualitas: s̄m p̄portionē autē dicit fieri quādo fit in oppositis siue diuersis qualitativis in vna habitudine se habētibus ad duo subiecta vel plura. si ergo fiat cōparatio s̄m qualitatez tunc cōtingit comparare nō q̄titatez quidē mēsuraz sed potius mēsurā que est s̄m potentias similitūz qualitatū et s̄m p̄portionē diuersarū qualitātū. verbi gratia. sicut hoc est calidū: ita hoc est album. Cū autē hoc dicimus vt hoc significamus in q̄litate qdēz s̄le et in q̄titate egle. si igitur fiat p̄paratio elementoz. nō s̄m p̄portio: nē: s̄z s̄m mēsurā potētiarū q̄ est p̄paratio in q̄litate sicut in calido aut s̄le. icōueniēs est si hec ponant immutabilia elta. vbi grā. si dicat. q̄tū est calidus ignis tū est calidus aer: qz idē plus calidū cuz sit homogeneos. idē vnus generis est minus calido s̄z qd ea que hnt eadē mām dicunt eē vnus generis et habēt se sicut mā ad s̄m habebit relōnem talē sicut comparabile in quāto que ē relatio vnica. ergo et materia est vna. quoz autē materia est vna sunt adinūicēz trāsmutabilia. falsum est ergo qd dicit Empe. qd elementa nō trāsmutant adinūicē. si qd qd diligēter aduertat tota virtus istorū vboz est in hoc. qd ea q̄ pparant siue p̄mo modo siue z: habēt eadē mām: et talia necio sunt mutabilia: vt dicit. Sed vt qd istud qd dicit phs sit falsus. Lōstat. n. qd q̄titas terre et alioz elementoz ē cōparabilis q̄titatez stellarū. et tū nō est eadem materia vtrorūqz: vt dicit in. iz. meta. P. dubitat de alio. nō enī oīa pparabilia adinūicē s̄m potētiā vel virtutē comunicant in materia. ignis enim et sol sunt comparabiles in calefactiōe s̄m magis et minus: et tamē nō

De generatione et corrup.

cōmunicant in mā vt dictū est. ¶ Ad p̄mū ergo dicēdum est: s̄m quosdā q̄ nō loquit̄ h̄ p̄s de q̄ritate s̄m extensio-
nē sed de q̄ritate s̄m substātiā: et hec significat cū dixit. io. pugillos aeris eē eq̄les vni pugillo aque. sunt enīz equales in mā: q̄ t̄m̄ ibi ē de mā q̄ritū hic. vnde cū cōicēt in mā ne-
cessario adinuicē trāsmutant̄. talis aut̄ p̄paratio nō est in-
ter elemēta et celestia corpora. Vel v̄dm q̄ hec p̄paratio ē s̄m rarū et densūz. Nā p̄ hoc variata mā elemēta ad se inui-
cē trāsmutant̄: et vocant̄ hec p̄paratio s̄m q̄ritatē: q̄ rarū et densūz nō addūt sup̄ ptes m̄e qualitātē que cēntialr̄ sit
qualitas: sed potius sitūz in p̄tibus m̄e ad distēssiones per maiorem et minorem q̄ritatem. ¶ Ad sc̄bz vero dicendū q̄ intelligit̄ philosophus de his que cōparantur s̄m quali-
tatem vel virtutem vniuoce acceptam in vtroq̄z. talis aut̄ non est virtus calefactiua solis et ignis: et iō cessat obiectio.
¶ Deinde euz dicit.

38. **S**ed neq̄ augmentatio vtiq̄z erit sc̄bz Empedoclem: sed s̄m adlectionem. Igne autem augetur ignis: auget enī puluis propriū genus: ether aut̄ ethe-
ra. Hec autem adiunguntur. Videntur autē nō sic augeti que augetur.

39. ¶ Abultum autē difficilius tradere s̄m naturaz de generatione. Que autem generantur s̄m naturam: aut semper: aut vt multum. Ea autēz q̄ preter: semper et multuz: ab euentu et fortuna. Que igitur causa ab homine homines aut semper: aut vt multum: et ex frumento frumentuz: sed non oliuam.

40. ¶ Aut si ita componatur os. Non enim vt con-tingit cōuenientibus nihil generatur: quēadmo-
dū ille inquit: sed ratione aliqua. Que igitur ho-
rum causa: non enim ignis aut terra.

41. ¶ Sed tamen neq̄ amicitia neq̄ lis. Congrega-
tionis enim solū hec. hec autē segregationis cau-
sa. ¶ Hec autem est substantia vniuscuiusq̄z: s̄z nō solum et mixtio et separatio mixtorum: quē-
admodum ille inquit. Fortuna enim ad equale nominatur sed non ratio. Est enīz misceri vt cō-
tingit: natura igitur entium causa est: ita habere et vniuscuiusq̄z natura hec de qua nihil dīc. Nihil igitur de natura dicit: sed tamen et bonū est
hoc et optimuz. ¶ Hic autē mixtionē soluz lau-
dat: et enī et elemēta segregat nō lis: s̄z amicitia. Que natura deo priora: dei autē et hec.

¶ Reprobat predictā opinionē deducendo ad alia incōue-
nientia: et sunt duo. p̄mū est q̄ hec opinio tollit augmētū: hoc sic ostēdit quia si elemēta non trāsmutantur: tunc o-
z qd̄ vnum addatur alteri: sicut lapis lapidi. hoc autēz est q̄-
dam accumulatio: et non est augmētū neq̄ s̄m eos neq̄ s̄z nos: quia oportet qd̄ id per quod augmentuz fit trāsmute-
tur in augmentatum neq̄ etiāz s̄m eum qui dixit q̄ illud quod augetur: augetur soluz a suo s̄lli. si ignis augetur igne et vniūquodq̄z qd̄ augetur: augetur per aliquid sui generis: sicut ether augetur ethere. Talis autē cōgregatio ē eorū-
dē manētū in forma. res at̄ nō sic vident̄ augeti: vt supra p̄mo ostensūz est. ¶ Et^m iconueniens ponit̄ ibi. (Multuz autē difficilius.) Et est q̄ hec opinio tollit gnōnē p̄ces: q̄

multū et difficilius tradere aliquid de gnōne s̄m nām si elta nō trāsmutant̄ adinuicē. euz enīz ea q̄ generantur s̄m na-
turā generantur: eodē modo semper aut frequenter: ea au-
tē que preter: multū et semper enī fiūt et raro fiunt ab euen-
tu et fortuna. non potest reddi cā quare semp̄ ex homine ge-
neretur homo. et quare semper ex frumento generetur fru-
mentū et nō oliua. semper enīz generatū est in forma gene-
rantis nisi peccatuz nature. p̄pter defectuz fiat. ¶ Si aut̄ sit: vt dicit Empe. s̄. q̄ elemēta nō sint trāsmutabilia equa-
liter homo potest generari ex hoīe asinus et homo: q̄ vtrū-
q̄ eorū nō est nisi cōgregatio elemētoz: et homo generās nō habēs formā nō inducit formā in generato nec conue-
nit euz eo in forma aut si os et caro ita componatur. s̄z per
quādā accumulationē elemētoz cōuenientū: sicut ille di-
cit tūc nihil generatur: sed in his que generantur est soluz
ratio vel relatio aliqua: nō quidē relatio mixtoz: sed com-
positoz. ¶ Que igitur est causa istoz q̄ ex hoīe generē
homo semper aut frequēter: et similr̄ ex frumēto frumētū:
et nō oliua: istoz enīz causa non pōt esse ignis aut terra: q̄
ista sunt cōtraria in qualibet cōpositione. similr̄ nec lis nec
amicitia: que Emped. posuit esse duo p̄ncipia mobilia: non
possunt esse causa hoz. amicitia enī nō est causa nisi cōgre-
gationis. lis aut̄ soluz est causa segregationis: s̄z necessariū
horū est forma rei que facit hoīem esse hoīem: et carnē esse
carnē. forma est substātia vniuscuiusq̄z: et iō nō solū in re est
mixtio. i. cōpositio congregatoz et separatio eoz: sicut di-
cit Empe. sed etiā est forma. In tali ergo cōgregatione et se-
gregatione narratur ab Empe. fortuna et nō ratio que est
sup̄ra forma. dicit enīz q̄ mixtio sit vt cōtingit. i. a casu et
fortuna. euz tamē nā que est forma sit causa entūz: quare
ita se h̄z q̄ ab hoīe semp̄ vel frequēter generat̄ homo: s̄z de
hac forma vel nā nihil dicit Emp. cū t̄m̄ ipsa nā q̄ dī forma
sit bonū et optimū vniuscuiusq̄z rei. Bonū qd̄ in se et opti-
mū in ordie vniuersi. laudat aut̄ Emp. soluz mixtionē q̄ in
rei vitate nō est mixtio: s̄z soluz qd̄ p̄pō. q̄ q̄ elta segregē-
tur a cōposito in quo sunt saluata. hoc nō facit lis: s̄z amicitia
que vult ea cōgregare ad homogenea. ¶ Et hec elemē-
ta dicit Emped. esse poza deo. i. celo: q̄ etiā celum dicebat
ex elemētis cōponi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius autē de motu dicit simpliciter. Nō⁴²
enim sufficit dicere quonīaz amicitia et lis mo-
uent. Sed non hoc fuit amicitie esse q̄ motu ta-
li. lris autē q̄ tali. Oportebat igitur aut determi-
nare aut supponere aut demonstrare aut certe
aut molliter aut aliter qualiter.

¶ Amplius autem quonīaz videntur et vi et pre-⁴³
ter naturā moueri corpora: et s̄m naturā. Aer/
bi gratia. ignis quidēz superius non vi: inferius
autem vi. aut ei qd̄ s̄m naturam cōrar iuz. Est
autē qd̄ vi. est igit̄ et s̄m naturā moueri. ¶ Hāc
igit̄ amicitia mouet: aut non. Cōtrarium enim
terra superius: et segregatiōi assimilāt: et magis
lis est causa eius qui s̄m naturā motus q̄z amicitia.
Quapropter et vniuersaliter preter naturā
amicitia erit magis. ¶ Simpliciter aut̄ nisi amicitia
et lis moueat eoz corporoz nullus motus est
neq̄ mora. Sed inconueniens.

¶ Amplius autē et videntur mota: segregat enī⁴⁴
quidē lis. ductus est autē superius ether non ali-
ter: sed quandoq̄ inquit vt a fortuna. Sic enīz

constituit currens tunc multotiens aures aliter.
Quandoque quidem inquit innatum esse ignem
 superius agi. Ether aures ingrediebatur terre pro-
 fundas radices. **S**imiliter aures et mundus
 sic habere inquit in lite nunc et prius in amicitia
 quid igitur est quod mouet primum et causa mo-
 tus. Non enim amicitia: et lis: sed cuiusdam hec
 causa: si utriusque est illud principium.

Dic destruit opinionem Empedocle de principijs mouentibus
 per tres rationes. quarum primam ponit dicens: quod Empedocle locutus
 fuit insufficienter de motu. Non enim sufficit simpliciter dice-
 re quod amicitia et lis sunt principia mouentia nisi forte esse ipsi-
 us amicitie. id est de natura sua habet ut causet. id est motum tale: sed
 quia hec non est certa: oportebat quod hoc determinaret aut
 certitudinaliter per causam propriam aut mobiliter: sicut per causam non con-
 uertibiles siue remotas: aut aliter quod sit per probabiles rationes
 vel per inductiones vel exemplis: sed Empedocle nihil horum
 facit: et ideo simpliciter insufficienter dixit. Secundam rationem ponit
 ibi. (Amplius autem quoniam) Et est talis corpora naturalia mouentur vio-
 lenter et propter naturam: et mouentur secundum naturam. videlicet ignis mouetur
 sursum non violentia sed natura. deorsum autem violenter. Quod autem est
 violenter est contrarium ei quod est secundum naturam. videmus enim
 corpora moueri per violentiam. ergo mouentur secundum naturam. Con-
 traria enim habet fieri circa idem. Queramus enim ab Empedocle
 utriusque motus amicitie sit naturalis vel violentus: terram enim
 moueri superius: sicut et ignem inferius est contra naturam. hoc
 autem quod est contra naturam assimilatur cuidam segregationi. con-
 tra tamen sic. elementa congregantur: quia nisi ignis descenderet et
 terra ascenderet non congregabuntur elementa. cum ergo congrega-
 re sit effectus amicitie secundum Empedocle. motus amicitie est vio-
 lentus et segregationi similis: et lis magna est causa motus na-
 turalis quod amicitia est impossibile secundum eum: et ideo impossi-
 bile est ponere amicitiam et litteram esse principia mouentia. Si autem
 hec non sunt principia mouentia cum non sint alia principia secundum
 Empedocle. nullus est motus naturalium corporum: nec aliqua
 quies. habitus enim et primatio habent fieri circa idem. hoc
 autem est manifeste falsum. Terciam rationem ponit ibi. (Amplius
 aures) per quam ostendit philosophus quod Empedocle. si bypsi con-
 tradicit et peccat etiam dicens naturalia fieri a casu et a for-
 tuna. contradicit autem si bypsi in hoc quod cum poneret tantum
 duo principia mouentia: scilicet litteram et amicitiam. posuit ta-
 men quidem motus esse a casu et a fortuna. unde dicendo esse
 tantum duo principia mouentia dicit ea esse causas omnis mo-
 tus. dicendo autem aliquez motus esse a casu et a fortuna dicit
 illa principia non esse causas omnis motus. dicit enim quod quia-
 do aliquod compositum corrumpitur: tunc segregantur elemē-
 ta que erant in eo per litteram: et mouetur ignis sursum ut a lite:
 sed quandoque a fortuna: quia sic casus constituit tunc cursum
 ignis siue etheris. ethera enim dicebat Empedocle. esse ex igne
 claro: non autem semper sursum mouetur ether: sed multotiens
 aliter: quia dixit quod aliquando a fortuna: sicut dictum est ignem
 ferri sursum. aliquando aures ingrediebatur ad radices. id
 est ad cauernas terre: sicut apparet in montibus ardentibus
In hoc ergo peccat Empedocle. quod naturam casui et fortune
 subiacere dicebat. simul autem cum dictis impossibile dicit quod
 modus similiter se habet nunc in tempore litteris quando de co-
 fusio et permixto egressa sunt omnia: sicut prius se habuit in ami-
 citia: quod sicut ignis quandoque a fortuna ascendit et quandoque de-
 scendit: ita fecit in confuso. per casum. nunc ascendit et per casum
 descendit. cum autem casus et fortuna sint cause per accidens re-
 ducuntur ad per se. quid est quod primo per se mouet et per se est
 causa motus. oportet enim causas per se esse prius quam causa per
 accidens. **A**micitia enim non est causa motus simpliciter

sed solus cuiusdam motus: scilicet congregatio et segregatio
 nis. si tamen est ita sicut dicit Empedocle. quod amicitia vel lis est
 prius mouens. **D**einde cum dicit.

Inconueniens aures et si anima ex elementis: 45.
 aut unum aliquod eorum. alterationes enim ani-
 me quomodo erunt. Verbi gratia. musicum esse
 et rursus si non musicum: aut memoria: aut et
 obliuio. **P**alam autem quoniam si quidem ignis
 anima: passiones erunt ei quecumque ignis secundum
 ignis. Si autem miscibile corporalis. Harum
 autem nulla corporalis. Sed de his alterius opus
 est contemplationis.

Reprobatur opinio Empedocle. in hoc quod dicebat etiam
 componi ex elementis per duas rationes. quarum primam
 ponit dicens: quod inconueniens est dicere quod anima sit ex ele-
 mentis omnibus vel ex aliquibus vel ex aliquo eorum: quod
 si anima esset elementum aliquod. puta ignis ut quidam di-
 xerunt: vel esse ex elementis: ut dixerunt alij: tunc alteratio-
 nes anime quomodo erunt: id est quomodo posset alterari
 anima propriis alterationibus. quasi dicat. nullo modo. ver-
 bi gratia. si anima est elementum vel ex elementis: quomo-
 do anima habebit habitum musicum: et rursus quomodo mu-
 tabitur de musica in priuationem musicum: ita quod sit sine mu-
 sica: nec etiam. poterit imitari de memoria in obliuionem vel
 e conuerso: sed potius si anima est ignis quecumque sunt pas-
 siones: sed quod ignis ierunt anime: quod est impossibile. Secun-
 dam rationem ponit ibi. (Si autem miscibilia) que talis
 est. si non sunt miscibilia nisi corpora. ut primo dictum est: et
 animarum nulla est corporalis: constat quod anima non est ele-
 mentum nec mixta ex elementis: sed de his determinare
 est opus alterius contemplationis: quod pertinet ad libros de anima.

Elementis autem ex quibus corpo- 46.
 ra constituta sunt: in quibus quidem
 videtur esse aliquid commune: aut tran-
 smutari inuicem: necesse enim si alte-
 rius horum et alterum contingere. **Q**uicun-
 que enim non faciunt ex inuicem generationem: neque
 ex vnaquaque: nisi sicut ex pariete lateres incoue-
 niens. Quomodo enim ex illis erunt carnes et os-
 sa et aliorum quodcumque. **H**abet aures quod di-
 citur questionem et ex alterutris generantibus.
 Quomodo generatur ex eis aliud aliquid pre-
 ter hoc. **D**ico autem. Verbi gratia. ex igne et aqua
 et ex hac generari ignem. Est enim aliquod com-
 mune subiectum: si utriusque et caro ex eis generat et me-
 dulla: hec utriusque generantur quomodo. **I**llis
 quidem enim qui dicunt: ut Empe. quis erit mo-
 dus. **A**ccessit enim est compositione esse: sicut ex
 lapidibus et lateribus paries. **A**dixit utriusque huius sal-
 uaris utriusque erit elctis: sed parua autem adiuncte propositis.
Ita utriusque caro et aliorum vniuersum quodcumque.

Contingit itaque non ex quacumque parte carnis 47.
 generari ignem et aquam. Sed quemadmodum
 ex cera generatur utriusque ex hac quidem parte spe-
 ra: pyramida autem ex aliqua alia. Sed contin-
 gebat ex alterutro alterutrum generari. **H**ec qui-
 dem igitur hoc generant modo ex carne: ex quo-

De generatione et corrup.

libet ambo. Eis autē qui illo modo dicunt non contingit: s; vt ex pariete lapis et lateres: alterurru; ex alio loco et parte.

48. **C** Similiter autem et facientibus vnam eorum materiam habet aliquam questionem quomodo erit aliquid ex ambobus. Verbi gratia ex calido et frigido: aut ex igne et aqua. Si enim est caro ex ambobus: et neutrum eorum. Neque rursus compositio saluatorum: quid relinquitur nisi materia esse quod ex illis. Alterius enim corruptio: aut alterum facit: aut materiam.

C Postquam philosophus determinauit de generatione elementorum hic determinat de generatione compositorum ex elementis. et circa hoc duo facit. primo determinat de generatione compositorum ex elementis. secundo ostendit quod ad generationem mixtionis elementa concurrunt in omnia mixta corpora. **C** Circa primum duo facit. primo arguit ad ostendendum quod non possit esse verus modus generationis mixtorum. secundo determinat veritatem ibi. **C** Quapropter quando. **C** Circa primum considerandum est quod sicut supra patuit duplex est opinio de elementis. quedam est vera. scilicet quod elementa ex quibus sunt corpora constituta habent aliquid commune: quod est vna materia. Similiter necesse est dicere quod si elementa transmutantur adinuicem necesse est quod habeant vnam communem materiam: que dicitur vna ab unitate potentie que est in ea: et est potentia ad formam: cuius semper habeat potentiam ad omnes formas elementorum: necesse est ipsas compleri per successionem motus in omnes formas: et sic necesse est quod de vna forma ad aliam transmuteur et hac opinio primo ponit. Secunda opinio fuit Empedocli qui dixit elementa esse intransmutabilia et hanc innuit ibi. **C** Quicquid enim. **C** Et diuiditur in quattuor partes. in prima ostendit quod secundum opinionem Empedocli non potest dari verus modus generationis mixtorum. dicit enim quod quodam sunt qui dicunt elementa non adiuuicem generari. illi etiam non dicunt quod vni quodque elementum fiat ex qualibet parte corporis mixti: sed dicunt quod elementa fiunt ex corpore sicut lapides et lateres ex pariete: sed hoc est inconueniens. **C** Non enim possunt dicere quomodo ex elementis sic compositis non vere mixtis sint carnes et ossa et vni quodque aliorum corporum mixtorum. **C** Si enim componantur et congregentur elementa in vno remanentibus formis et operibus suis: sic ignis in vna parte compositi erit adurens: et aqua fluens: terra incontinua: aer expirans. sicut ignis non ligatus euolabit sursum: terra autem descendit deorsum: et sic nunquam constabit vt faciat ossa et carnes et huiusmodi. **C** Secundo ibi. **C** Dabit autem quod dicitur quod non ostendit quod etiam secundum ipsam opinionem est dubium quomodo ex elementis generentur composita. dicitur quod si prima opinio sit vera que dicit elementa in alterutrum transmutari. tamen secundum ipsas est dubium quomodo ex elementis potest generari aliquid. preter ipsa elementa enim adinuicem generant sicut aqua ex igne et ex aqua ignis: et similiter est de alijs: et hoc ideo quod habet vnum commune subiectum vt dictum est: s; et ex eis generatur caro et medulla et alia mixta corpora: sed quomodo fiat horum generatio adhuc est dubium. **C** Tertius ibi. **C** Illis quidem enim. **C** Redit iterum super secundam questionem vt melius ostendat quomodo ex ipsa non potest dari verus modus generationis. dicitur quod illi qui dicunt sicut Empedocles dicit non possunt assignare modum quomodo corpora mixta componantur ex elementis. necesse est enim secundum eos quod compositio elementorum non sit quedam mixtura talis qualis est mixtura lapidis in pariete. dicitur enim quod elementa saluantur in mixto secundum formas substantiales et actus suos: et talis compositio est secundum partes minimas: quod est inconueniens: quia quod vni est mixtum. puta male videnti: qui non discernit iter partem et partem. alte-

ri. bene videnti videbitur non esse mixtum: et sic idem esset mixtum et non mixtum. Adhuc etiam sequitur aliud inconueniens quia si istos non ex quacumque parte carnis generabitur quodlibet elementum: sed ex vna parte vni et ex alia parte aliud sicut si ex vna parte cere fiat sphaera: ex alia parte fiat figura pyramidalis. hoc autem patet esse falsum per ea que dicta sunt supra capitulo de mixtione. sed sicut in vnaquaque parte cere potest quaelibet figura formari: ita ex qualibet parte mixti per resolutionem potest quodlibet elementum generari. hec ergo ambobus elementa. scilicet ignis et terra et etiam alia generantur ex qualibet carne: id est ex qualibet parte carnis: sed illi qui dicunt sicut Empedocles scilicet elementa esse intransmutabilia non possunt hoc dicere: sed sicut ex diuersis partibus et locis ipsius parietis tolluntur diuersi lapides: ita ex diuersis partibus et locis ipsius mixti diuersa elementa oportet eos dicere generari: ita quod ignis ab vno loco et parte et aer ex alia. **C** Quarto ibi. **C** Similiter autem facientibus. **C** Opponit contra ipsam opinionem dicens: quod etiam ponentibus elementa habere vnam materiam et esse transmutabilia sequuntur inconuenientia: si dicatur aliquid generari ex elementis. habet enim questionem et dubium quomodo generabitur aliquid ex ambobus: sicut ex calido et frigido aut igne et aqua. Si enim caro est ex ambobus et neutrum eorum est ipsa caro: nec etiam saluantur ipsa elementa: quia aliter non esset mixtio: relinquitur nisi materia: quod est impossibile. si autem remaneat alterum: et alterum corrumpatur. tunc est corruptio vnius et generatio alterius: quia corrupto vno aut generatur alterum aut remanet pura materia. quomodo ergo fiat ex eis non dubium est. **C** Deinde cuius dicit.

C Quapropter et quoniam est et magis et minus calidum et frigidum: quando quidem est simpliciter alterum actu: potentia alterum erit. Quamodo autem non omnino. Sed vt quidem ens calidum et frigidum: vt autem frigidum calidum. Quia que miscentur contrarietates adinuicem. Tunc neque materia erit: neque illorum contrarietatum alterutrum actu simpliciter: sed medium. **C** Secundum id vero quod est potentia magis calidum: aut frigidum: vel contrarie alterutrum: secundum hanc rationem: et ratione dupliciter calidum potentia quam frigidum. vel tripliciter: vel secundum alium talem modum. Erunt vtique mixta alia ex contrarijs: aut ex elementis. **C** Et alia elementa ex illis potentia qualiter entibus. Non ita vero vt materia: sed secundum predictum modum. Et erit ita quidem mixtio. Illo vero modo materia secundum quod generatur.

C Determinat veritatem. et circa hoc duo facit. primo ostendit modum generationis in vniuersali. secundo magis in speciali contrahendo ipsum ad mixtionem elementorum in constitutione compositi ibi. **C** Quoniam autem patiuntur. primo ergo relicta prima opinio tanquam falsa et impossibilis. et supposita prima ponit verum modum generationis eorum mixtorum. **C** Ad cuius euidenciam premitit duo quorum primum est quod differentie elementorum sunt contrarie: scilicet calidum et frigidum et huiusmodi. et suscipiunt magis et minus. Secundum est quod quando alterum elementum fuerit simpliciter actu et alterum simpliciter in potentia fuerit: tunc non potest esse mixtio. **C** Quod vnum non est omnino actu: nec per excessum predominat alteri elementum: tunc generabitur quoddam medium

quod nec est simpliciter calidum: nec simpliciter frigidum: sed quodammodo nam principis utriusque. Et hoc id quod elementa miscerent intentiones sine forme corrumpunt: et remanent in virtute: et tunc illud medium generatum non est sic in potentia: sicut materia: nec simpliciter altere elementorum: sed medium inter ea: quod quidem medium diversificat: secundum quod diversificant virtutes miscibilium: si enim potentia ignis excedet virtute aequum medium generatum est magis calidum quam frigidum. Et sic secundum proportionem virtutis unius elementi ad virtutem alterius: ut si in duplo si in triplo excedit caliditas frigiditatem: et medium dupliciter est calidius: Et tripliciter secundum ergo hunc modum erunt mixta ex duobus elementis: et per compositiones vel mixtionem: et elementa erunt ex illis mixtis per resolutionem: ipsa enim mixta sunt potentia: quoniam elementa non quidem sic materia sed sicut dictum est. **CC** Deinde cum dicit.

Quoniam autem partium contraria sunt in primis determinationem. Est enim actu calidum: potentia frigidum et actu frigidum: potentia calidum. Quapropter si non coequant transmutant in vicem. Similiter autem et in alijs contrarijs: et primo ita elementa transmutantur. Ex his autem carnes et ossa et que talia. Calido quidem generato frigidum: frigidum autem calido: quando ad medium veniunt: hoc enim neutrum. Ab eundem enim multa et non indivisibile. Similiter autem: et siccum et humidum: et alia talia: secundum medietatem faciunt carnem: et os et alia.

Contrahit modum qui dicitur est versus ad propositum. d. q. quod omnia tria patiuntur adiuvare: sicut dicitur est plus in caplo de actione. quod quod est actu calidum est potentia fridum: et converso: si ipsa elementa non adequat potentia suis: sed unum oio alteri predominantur: tunc transmutantur adiuvare: et non sit mixtio: sed corruptio debilioris et generatio sine augmentum predominantis. Et quod dicitur est de calido et frido intelligendum est sicut in alijs duobus. scilicet sicco et humido: sed elementa plus se invicem transmutant in generatione: potentia vero adequatis potentia eorum secundum qui proportionem generant quoddam medium: sicut carnes et ossa et huiusmodi talia: calido autem secundum aliquid infridato: et fridum secundum aliquid calefacto: quia in mixto materia uniuscuiusque duorum partem capit alterius quam veniunt ad medium: medium enim est trium: medium autem illud non est unius proportionis ratio. scilicet quod semper sit per equalitatem duorum participatio nem: neque est indivisibile. id est non est uno modo tantum: sed diversis modis secundum diversitatem proportionis duorum: et sic est medium inter calidum et fridum secundum multiplicem proportionem ipsorum: ita etiam intelligendum inter humidum et siccum que secundum meliorum diversitatem quedam aliqua proportione convenientia faciunt carnem et in alia proportione faciunt os: et in alia faciunt aliam. Quorum complexionum variantur: sicut est homo: cuius complexio maxime vicina est temperamento: et leo qui est calide complexionis et asinus qui est fride complexionis. **CC** Deinde cum dicit.

49. **O**mnia enim mixta corpora quecumque circa locum medium sunt ex omnibus composita sunt simplicibus. Terra quidem inest omnibus: quia unumquodque est maxime et multum in proprio loco. Aqua autem: quia oportet terminari quodcumque compositum: sola autem est simpliciter bene terminabile aqua. Amplius autem et terra sine humido non potest commorari. Sed hoc est quod continet: si enim auferatur omnino ex ipsa humi-

dum: decidit utique. Terra quidem igitur et aqua propter has insunt causas.

Ostendit quod in quolibet mixto sunt omnia elementa. et primo per causam. Secundo per effectum ibi. (Testificari autem videtur) Circa primum duo facit. primo ostendit quod in quolibet mixto est terra et aqua. Secundo quod ignis et aer. ibi. (Aer autem.) **D**icit ergo primo quod omnia corpora mixta quecumque sunt circa medium quod est terra necessario sunt composita ex omnibus simplicibus corporibus que sunt quatuor elementa: et quod in omni corpore mixto sit terra: sicut ostendit locus et locatum secundum Comem. aut esse sunt eiusdem nature: aut predominantur natura loci in locato: sed omnia mixta naturaliter quiescunt in terra: sicut in loco: ergo oportet quod in quolibet mixto sit terra: et non solum quod sicut predominantur in ipso. **O**portet autem aqua sit in quolibet mixto: probatur ex hoc: quia terra pura non habet continuationem: nec in ipsa aliqua figura posset consistere: partes autem cuiuslibet mixti: oportet esse terminatas. sola autem aqua ut supra dictum est bene terminabilis. Et prima terra propter naturale situm quod est in ea nullatenus commoratur sine humido quod est in causa continere: unde humidum quod est in ea continet ipsam. Si autem ex ipsa humidum totaliter auferatur. statim decidet et convertetur in pulverem. terra ergo et aqua propter dictas causas sunt in corporibus mixtis. **CC** Deinde cum dicit.

Aer autem et ignis: quoniam tria sunt terre et aqua. Terra quidem aeris: igni vero aqua contraria est: ut contingit substantiam substantie contraria esse. Quoniam igitur generationes ex contrarijs sunt. Insunt autem altera extrema contrariorum: necesse et altera inesse. Quapropter in omni composito omnia simplicia erunt.

Primo probatur quod in quolibet elemento est aer et ignis tali ratione terra et aqua alterantur in mixto: cum autem unumquodque miscibilium alteretur a suo contrario: oportet aerem et ignem esse in composito. nam aer contrariatur terre et ignis aque dico elementum esse contrariarum elementorum per rationem qualitatum contingit substantiam esse contrariam substantie. Quoniam igitur generationis sunt ex contrarijs et in mixtis sunt extrema contrariorum. id est fridum siccum: quod est terra et fridum humidum: necesse est reliqua inesse. scilicet calidum cum sicco: et calidum cum humido. Quapropter in omni composito sunt omnia simplicia corpora. **CC** Deinde cum dicit.

Testificari autem videtur et nutrimentum uniuscuiusque. Omnia quidem enim nutriuntur eisdem ex quibus sunt. Omnia enim multis nutriuntur. Etenim quecumque videntur uno solo nutriri vel aqua plate multis nutriuntur. Admixta enim aqua terra: ideo rustici tentant miscere irrigare.

Probat idem per effectum: et dividit in pre principalem et incidentalem. pars incidentalis incipit ibi. (Quoniam autem est nutrimentum.) **D**icit ergo primo quod hoc dicitur est. scilicet quod omnia mixta componantur ex quatuor elementis testificari: et approbare videtur nutrimentum uniuscuiusque. **N**am unumquodque nutritur ex eis ex quibus est: scilicet omnia quidem nutriuntur ex multis elementis. ergo ex eisdem quatuor elementis omnia mixta consistunt: maioris proportionis ratio potest esse: quia nutrimentum transmutatur in naturam nutriti: non autem posset transmutari: nisi haberet eandem materiam: maiorem vero probatur summo argumentum a minori: minus enim videtur quod plate que sunt magis terrestres: nutriantur ex pluribus quam alia nutrita. sed iste libet videantur solum nutriri ex aqua nutrimentum: tamen ex omnibus: ergo multo magis alia. **O**portet autem plante

De generatione et corruptio.

nutriant ex omnibus ex hoc videtur manifestum est enim quod nutrimentum ex terra et aqua: et ex agricultura: rustici enim colentes plantas miscet terram cum aqua ad nutrimentum plantarum: si autem inest terra aqua necesse est esse alia duo extrema. scilicet aerem et ignem eadem ratione qua supra. **De** inde cum dicit.

Quoniam autem est nutrimentum quidem materie. Quod nutritur autem coniunctum est materie forma et species: rationale iam solum simplicium corporum nutriri ignem omnium ex invicem generatoz. Quemadmodum et priores dicunt. Solus enim et maxime est speciei ignis: Quia innatus est ferri ad terminum. Antiquoq; autem innatum est ferri in suis ipsius regionem. Forma enim et species in terminis omnium. Quoniam quidem igitur omnia corpora ex omnibus constituta sunt simplicibus dictum est.

Postquam incidit inter simplicia corpora solus ignis nutrit: non tamen proprie: quia sola vegetabilia proprie nutriunt. d. quod quia nutrimentum est sicut male respectu nutriti: quod in suam naturam convertit. ut dictum est in capitulo de augmento: ipsum autem nutrit: le est sicut forma et species iuncta materia: rationale est ut solus ignis iter simplicia corpora nutrit: eo quod iter omnia elementa que adiuncte generantur ignis est magis formalis: quod per hoc quod ipse naturaliter fertur sursum ad terminum. i. ad circumferentiam orbis quod maxime formalis est iter omnia corpora: vniuersumque. n. uariū est ferri ad suis ipsius generatione que est conaturalis ei: forma autem et species omnium rerum inferiorum propter hominem est in terminis omnium: quia superiora ad inferiora se habent sicut forma ad materiam. Cum ergo ignis tangat orbem lune postquam ipse sit conaturalis orbi in formalitate: Ultimo recapitulat: et est planus.

Si.

Tria vero sunt quedam generabilia: et corruptibilia: et generatio contingit eis que sunt circa medium locum dicendum de omni generatione simpliciter quot et que eorum principia. Facilius enim sic singularia inspicimus quando de vniuersalibus accipimus prius.

Postquam philosophus determinauit de generatione et corruptione tam simplicium quam compositorum ex simplicibus: hic determinat de causis sine de principibus generationis et corruptionis eorum et mixtorum. Et circa hoc duo facit. primo dat intentionem. Secundo persequitur intentionem. ibi. (Sunt enim et numero) **Dicit** ergo primo. cum sint quedam generabilia et corruptibilia: et generatio et corruptio sit in eis que sunt circa medium locum. Dicendum est simpliciter et vltimo de generatione quot et que sint eorum principia: facilius enim in libris particularibus inspicimus causas principiorum generationum: quando causas vltimis generationis accepimus. Cursum enim ab vltimis ad particularia est maior vltior via in natura. **De** inde cum dicit.

Sunt enim et numero equalia et genere eadem principia que in sempiternis et in primis. Hoc quidem ens est ut materia: hoc autem ut forma. **Opus** autem et adhuc tertium existere: non enim sufficientia ad generandum duo: quemadmodum neque in primis. At materia quidem in generabilibus: quod possibile est esse et non esse causa. Hoc quidem enim ex necessitate sunt ut eterna: horum

autem hec quidem impossibile non esse: hoc autem impossibile esse: quod non contingit circa necessarium aliter se habere. **Quedam** vero possibile esse et non esse: quod est generabile et corruptibile. **Quandoque** quidem enim hoc est: quandoque autem non est hoc. Quapropter necessarium generationem et corruptionem circa possibile esse et non esse. **Ideoque** ut materia quidem hec causa est generabilibus: ut autem cuius gratia forma et species: hec autem est ratio vniuersumque substantie.

Opus autem adesse et tertium: quod omnes quidem somniant: **sz.** dicit autem nullus.

Prosequitur intentionem et circa hoc tria facit. primo ponit opinionem suam de principibus. Secundo opiniones aliorum. ibi. (Sed bi quidem sufficienter) Tertio ingrit spatium et sufficienter de principio monete. ibi. (Nobis autem) **Ad** euidetiam eorum que hic dicuntur notandum est quod corporum generabilia et corruptibilia: quedam sunt principia extrinseca: et quedam intrinseca principia extrinseca sunt agentia: siue moneta. Et ita se habent in quodam ordine: quod quedam sunt prima: et quedam remota siue prima: et prima quidem principia sunt substantie separate: quaz suprema est deus. et ista sunt eadem omnium corporum aliorum: et propter hoc: dixit philosophus quod corruptibilia et sempiternorum sunt eadem principia numero prima vere non sunt eadem: quia principia corporum celestium sunt substantie separate. ut dicitur in 2^a meta. sed prima principia corruptibilia sunt ipsa corpora celestia. ut dicit philosophus primo t. c. i. metheo. et Commentator: intrinseca vero principia sunt materia et forma. et ista non sunt eadem numero corruptibilia et corruptibilia sed sunt eadem secundum analogiam. quod nec materia: nec forma corruptibile per se: sed solum per accidentia. ut primo physicoz: et 1° dicit philosophus quod principia corruptibilia et incorruptibilia sunt eadem principia genere. i. analogia siue proportione. hoc ergo primo preceperit in proposito. d. quod principiorum rerum generabilia et corruptibilia: aliud est materia: aliud est forma: opus autem adesse tertium: quia sicut in sempiternis non sufficiunt duo ad motum: sed opus adesse mouens: ita nec in generationibus sufficiunt ad generationem duo: sed opus adesse tertium: quod est efficiens. **Materia** vero cum sint ens in potentia est causa: quare ista inferiora possunt esse et non esse: forma vero est causa esse tantum sed efficiens mouet materiam. ut transmutet de potentia ad actum. **Ad** declarationem autem dictorum ponit quendam diuisionem. d. quod quedam sunt de necessitate esse: sicut sunt eterna: ut corpora celestia que in sua substantia: et in suis motibus sunt necessaria: et similiter substantie separate: et his opponuntur impossibilia adesse. **Quedam** vero sunt possible esse et non esse: et ista sunt generabilia et corruptibilia: que quicquid sunt: et quicquid non sunt: et ideo necessarium est quod generatio et corruptio sint circa corpora talia que possint esse et non esse. **Illud** autem ex quo talis potentia adesse et non esse in eis est materia obiecti. sed causa finalis in physicis que est: cuius gratia mouens mouet est forma et species: hic. n. est finis motus: et intentionis naturalis agentis: et hec est ratio diffinitiva vniuersumque substantie: sed sicut dictum est: cum his duobus opus esse tertium principium: quod est efficiens: quod omnes antiqui somnauerunt: sed nullus de ipso aliquid veritatis dixit expressisse. **De** inde cum dicit.

Sed bi quidem sufficienter existimauerunt causam esse ad generari specierum naturaz: quemadmodum in pbedrone socrates. **Etenim** ille increpans alios ut nihil dicentibus supponit: quoniam sunt entius: hec quidem species: hec autem participalia specierum. **Et** quoniam esse quidem vniuersumque

dicē s3 spēz: gñati aut fm susceptiōne: z corru-
pim eiectionez. Quapropter si bec vera sunt
spēs existimāt ex necessitate cās eē gñationis z
corruptiōis. **H** aut ipsaz māz: ab hac. n. motū.

C Ponit opiones alioz de pncipis. z circa h duo fac. p po-
nit cas. z iprobat eas ibi (Neutri aut bn) Suerūt aut due
opiones: qz ponit pma. d. q. qdā somniauerūt nās spēz. i.
ipsas spēz sepatez qz plo appellauit id cas: esse sufficiētem
cās ad hoc q res gñarent: que admodū plato in phedrone
vbi iducit socrate ad pfirmationē sue opionis. vñ dicit ibi
q socrates terepat alios tanqz dicētes nihil. **E**t suppoit
q entiu quedā sunt sube sepate: qdā vō pncipalia spēz sic
mediate: z qvnuqzqz cōpositū dī esse actu fm spēz. gñari
aut fm illi spēi susceptiōne: z dī corūpi fm illi spēi abie-
ctiōne: dixit. n. spēz rez eē eternas q sunt qst qdaz sigilla i
pssa reb gñabilib. **E**t cui sigillat mā q sit pillaz pncipia-
tiōne: tūc res generatur: z cū eycī forma sigillata māet q
dē ppetua: s3 destruit idiuidiū p eiectionē talis forme: q
propter si ista ē idea: nā: vt ipe socrates: z plato existimāt
nece est ipsas spēz eē cās gñatiōis z corruptiōis. p pntiā qdē
gnatiōis: p absentia vō corruptiōis. **C** Scōaz opionē ponit
ibi (Di aut). d. q. alij nō dixerūt pmiū mouēs eē extrifecū
sic plato: s3 dixerūt pncipium trāsmutationis māe eē ipaz
māz: z ipz motuz rez eē: ab hac. i. ab ipsa mā disposita z in
formata qualitibus pms. **C** Deinde cum dicit.

C Neutri aut dicit bn. Si qdē. n. sūt cause spēz.
Quare nō semp generāt pnuue: s3 qñqz qdē: qñ
qz nō: entib: z spēb: semper: z participalibus.
Amplius aut in qbusdā videm aliā cās entez:
sanitatē. n. medicus facit: z doctrinaz doctoz:
ente z sanitate ipsa z doctrina: z participalib:
Sitr aut in alijs fm potētiā operatis.

C Reprobat pdictas opiones. z p pma. z scōaz ibi. (Si at
māz) pma reprobat duab rōnib: qz pma ponit. d. q. neu-
tra opio bona est: qz spēz sepate nō sunt cause sufficiētes ge-
neratiōis cū mā: qz si sunt sufficiētes: qre nō semp: z pnuue
gñant res: z nō qñqz sic: z qñqz nō. **N**ō. n. est maior rō: qre
in vno tpe spēz gñent qz in alio. cū ipse spēz z pncipalia. i.
q māe inare sunt suscipe illas spēz semp z eodem mō se ha-
beāt: pōt aut sic rō formari. i. Idē manēs idē semp natū ē
facere idem. sed spēz vel ydee semp manent eedē eodem
mō. g semp deberēt gñare: sed hoc est falsuz qz semp gene-
rent: qz qdā qñqz sunt: z qñqz nō. g ille nō sūt cause gñatio-
nis z corruptiōis. **C** Scōaz rōne ponit. ibi (Ampli) at i qui
busdā). d. q. nos videm ad sensuz i qbusdā: sic in artificia-
lib: q neciū est: eē aliqō pmiū monēs pter spēz: vt pz in ar-
tificialibus: medicus. n. facit sanitatē: z sitr doctor facit do-
ctrinā: cum tū pter illos ipsa sanitas: z doctrina sint spēz: z
aia discēris: z cōplo corpis sint pncipalia: ipsaz spēz. **E**t si
milt est in alijs fm potētiā. i. fm artē operatis. Dicunt. n.
artes z scie pde: vt dī. 9. metaphysice: qz p artē bō opat: z p
sciaz pnsiderat. cū gars imitet nām: z in arte inueniam hāc
terriam cās. g in nā est tertia causa. s. mouens pter nām z
formam. **C** Deinde cui dicit.

C Si aut materiā qz inget gñare ppter motū na-
turalius vtiqz dicit ita dicētibz. Alterās. n. z
trāsmoas magis cā gñationis: z in oib affue-
ti sumus hoc dicere efficiēs. Sitr z in bis q na-
tura: z in bis que ab arte. **A**b arte autē qdē qz
mutans est.

C Reprobat scōaz opionē: z circa hoc duo facit. p cōparat
eā pme opioni. z destruit eā. ibi. (S3 tñ nec bi) **C** Dicit g
p q si aliqz dicat qz mā p predicto mō disposita generet pp
motū que ipsa inouet magis dicit fm nām qz illi q dicit
spēz sepatez gñare: qz id qd alterat z trāsmoat magis est
cā gñationis in pbycicis: mā aut fm q dicit sic in formata
vt dicitū est alterat z trāsmoat: z nos ēt pnter sumus di-
cere q in artib: z in nā qz hoc est efficiēs qd est trāsmu-
tans z alterās. **C** Deinde cū dicit.

C Sed tamen nec bi iuste dicunt: materie enim
pati z moueri: mouere autem z facere alterius
potērie. **A** Manifestū aut z in bis que arte z na-
tura gñant. **N**ō. n. ipsa facit aq ex seipsa aial: ne
qz lignū lectū: s3 ars. **Q**uocirca z dicit nō recte
ppter hoc: z qm reliquit pncipaliorē cās. **A**u-
ferūt enī qd est esse z formā.

C Amplius aut z potētiā attribuit corpoz: pp
qz generāt valde organice: auferētes eā que s3
spēz cās. **Q**m. n. inartū est vt inquitū calidū qdē
segregare: fridū aut zgregare: z alioz vnuqzqz
hoc qdē facere: hoc aut pati. **E**x bis dicunt z p
bec oia alia generari z corrumpi. **V**idēt aut z
ignis ipse motus pati.

C Amplius nō sile aliqd faciūt. vt siqs ferre z
vnicuiqz istrumētōz attribuit cām corz q gene-
rant. **N**ēce. n. ferrate diuidi: z icidēte coequa-
ri: z in alijs sitr. **Q**uocirca si qdē maxime facit
z mouet ignis: s3 quō mouet nō vidēt: quoniaz
deterius qz organa.

C Reprobat istā opionē p tres rōnes. Quaz pma talis est
cā mālis cū efficiēte nunqz icidūt i idē nūero. **C** S3 māe
est pati z moueri: facere aut z mouere est alteri potērie: qz
pōe actiue q est in agēte. seqt g q mā nō pōt esse mouēv
efficiēs: als. n. pō actiua z passiua eēt idē: z hoc māifestat
in nālib: z artificialib: z p in nālib: aq. n. q fm q dicit tba
lex: est mā oiu: vt habet pmeta. in plogo. ca. 2. non facit
ex se ipa aial nec aliqd alib: sitr nec lignū: qd ē mā lecti aut
scānū: s3 artifex p artē quā bz i mēte. **E**x bis g pz q isti nō
recte dixerūt. **C** Scōaz rōne pōit ibi (Et qm). d. q. tales
nō recte dicūt: qd pz z alia rōne. qz. s. dreligt pncipalē cām.
Auferūt. n. formā: z qd qd est vniuscuiusqz rei: z hoc pz per
supra dicta: qz dicitū est q ipsi auferūt cām inonē: q sub-
lata cū mā q est in pō nō possit se mouere ad actū neciō au-
ferē ēt formā. **S**ed ad huc manifestat hoc idez p aliud qd
ipsi dicūt. ibi (Ampli) aut). d. q. isti attribuit corpalī māe
potētiā passiuaz qlitatu: z p illas potētiā valde organi-
ce: z tanqz p organa z instra: dicit q mā gñat aliā auferen-
tes cās que est s3 spēz. i. fm cām formale p quaz vnuqzqz
collocat in spē. vt dī z pby. dicit. n. q calidū qd est in mā
inatū est segregare: fridū aut natuz est zgregare. segregat
enī calidū z dissoluit: fridū aut zgregat z ispissat miscet et
zfundit. z qz res oēs pstituit mixtura quadā z distinctiō:
ideo dicebat qz ex bis duob oia alia agant z patiunt: z oia
ex eis gñant z corripunt in tātū ēt q ignis qz ē formalissī-
mus: z maxime actiuus: aliqñ mot a frido hoc mō istrat
pati: z nō dixerūt aliqñ cās: efficiētē vlt formalē **C** Tertiā
rōne ponit ibi. (Ampli) vō sile) q talis est. **D**em est q mā
gñat p potētiā passiuaz qlitatu tanqz p organa siue istrā.
sed hoc dicere idē est: ac si diceret qz terra z vnuqzqz illo

T.c.
4.
29
me
ta.
men
10.17

54.

55.

T.c.ii.

De generatione et corruptio.

rum sit ea eorum que generant. Cum ergo sit falsus: quod semper ovis lignum diuidi aliquo mouente: ferrum aut secare et lignum coequari aliquo hinc icidete et mouente dolabra: et sicut est in alijs istis: falsum est quod materia mediata principis talium qualitates se moueat ad generationem. et ideo ovis quod aliquid moueat et dirigat qualitates elementares ad species eorum producat: et hoc est motus celi: ut infra patebit. Quocirca si ignis: maxime aliquid faciat et moueat: tamen isti non videtur quod moueat: quod multo deterius mouet quam organum: quod sic dicitur est: organum dirigat ab artifice ad actum tale vel taliter: quod inducit formam operis artis. sed ignis corrumpit complures: et hoc est multo peius quam actio organi ordinata ab eo: quod mouet organum.

Nobis autem et vltimus prius dictum est de causis et nunc determinatum est de materia et forma. Amplius vero quam prius allationem motus demonstratum est: et quoniam proprie tua. Necessesse est his entibus et generationem esse continue. Allatio. n. faciet generationem actuali quod adducit et abducit generans.

Postquam prius determinauit de principis generationis vltimus opinionem suam: et reprobaui et opinionem aliorum de primo mouente. hinc spalius inquit de ipso: et circa hoc duo facit. primo determinat de ipso et circa determinata mouet quod dicitur quod non est. ibi. (Quoniam autem in continua) Circa primum duo facit. primo dicit quod est primo mouens ad generationem. et probat quod dicitur quod supposuerat. ibi. (Quoniam autem necesse) Circa primum duo facit. primo ostendit quod mouens ad generationem est motus circuli celestis: ex quo et probat continuitatem generationis et corruptionis. et ostendit idem ex parte finis. ibi. (Sed vobis dictum est) Circa primum duo facit. primo dicit quod mouens ad generationem est motus circuli celestis. et ostendit quod sit ille motus. ibi. (Quoniam autem suppositum) Circa primum duo facit. primo ponit. et probat ibi. (Sicut autem manifestum) Dicit ergo quod nobis volentibus vltimus casus efficiet proprie tue generationis: manifestare supponenda sunt ea que dicta sunt vltimus de causis in 2. phisicorum. et ea que dicta sunt de allatione que est motus circuli celestis. (Demonstratum est. n. in 8. phisicorum. quod ipsa allatio. i. loci mutatio est motus perpetuus. his autem tribus sic se habentibus necesse est generationem continue esse. materia. n. continue passibilis est. qualitates eorum continue agunt et patiuntur adiuuare: hec autem ideo facit mutatio: quod adducit et abducit generans. s. soles qui est causa omnis generationis et corruptionis. (Deinde enim dicit.

Sicut autem manifestum est: quoniam et si prius bene dicta sunt: transmutationem primam allationem: sed non generationem dicendum. Adulterum. n. rationabilis: ens non etiam generationis causam esse quam non ens enti esse. Quod ferre quod igitur est quod generat: aut non est. Propter quod et allatio prior est generatione.

Probat quod dixit per duas rationes: quare prima ponit. d. quod sic bene dictum est in prioribus. i. in 8. phisicorum. allatio. i. loci mutatio est prima omnium mutationum. Sed illud quod est prius est causa posterioris. et non e converso. g. (Sed etiam rationem ponit ibi. (Multum autem rationabilis) que talis est. multum rationabilis est quod id quod est semper et perpetuum et perfectum in esse sit causa non entis que e converso. Cum igitur illud quod ferre localiter sit ens: quod autem generat non sit: quod si esset non generaret. g. allatio est prius generatione: et non e converso: et prius est causa generationis: hoc autem est intelligendum: quod in vno et eodem generabili prius est generatio quam loci mutatio. (Deinde cum dicit.

Quoniam autem suppositum et demonstratum est quod est continua ens rebus generatio et corruptio. Dicitur autem causam esse allationem generationis. Manifestum quidem est quod vna ente allatione non co-

tingit fieri ambo: quia contraria sunt. Idem enim et sicut se habent semper idem in actu est facere. Quocirca generatio semper erit: aut corruptio. Quod prius autem multos esse motus: et contrarios motus: aut allatione: aut inequalitate: contrariorum enim contraria causa. Ideo non prima allatio causa generationis est et corruptionis. Sed que circa obliquum circuli. In hac enim et continuus: inest et moueri per duos motus. Necessesse enim si erit semper et continua generatio et corruptio semper aliquid moueri ut non deficient transmutationes he. Duo autem ut non alterum contingat solus. Continuitatis quidem igitur totius allatio causa. Presentie vero et absentie causa inclinatio. Continuitas enim quandoque longe fieri: quoniam proprie. Inequalitas enim distantia ente equalis erit motus. Quocirca si in accedendo et in proprie esse generat: et in recedendo et longe fieri id ipsum corrumpit. Et si in multoties adueniendo generat: et in multoties recedendo corrumpit. Contrariorum. n. tria est causa.

Et inequali tempore generatio et corruptio que per naturam.

Ostendit quod allatio circuli celestis est causa generationis et corruptionis motus circuli obliqui qui est zodiacus et non motus primus mobilis. Et circa hoc duo facit. primo probat hoc proprie. Secundo per ea que sunt sensui manifesta. ibi. (Apparent autem prima in duas. primo ponit rationem. Secundo infert quod dicitur correlative. ibi. (Igitur et tempus) Dicit ergo quod quod suppositum est et determinatum supra in primo libro. quod generatio est continua et semper: nos etiam dicimus quod motus corporis celestis est causa generationis: cum autem generatio et corruptio sint tria non contingit fieri ambo. s. generationem et corruptionem si sit tantum vna allatio siue vnius motus localis: quod idem manens idem: et semper sicut se habent semper natum est facere idem: et non tria. Si. n. est tantum vna loci mutatio esset tamen generatio vel tamen corruptio. Cum ergo non sit tamen alterum: ut prius ad sensum: ovis esse multos duos motus: altero duorum modorum: aut allatione. s. quod vnius sit trius alteri: quod non potest esse in motu circuli. ut probatum est in primo de celo. vel in equalitate. i. quod sit vnum et idem motus: sed igitur se habeat ad ipsa generabilia per diuersas circuli partes que ex vna circuli parte causet vnum: et ex alia parte causet alio: triusque. n. effectuum cuiusmodi. n. sunt generatio et corruptio: oportet esse trias causas. (Cum autem motus primi orbis que est motus diurnus semper vni formiter se habeat super circulos que distantes a circulo egnociali: non potest esse causa generationis et corruptionis: sed motus circuli obliqui que est zodiacus est causa sufficiens vtriusque propter motum accessionis et recessionis solis: in eo in hac loci mutatione est continuitas generationis et corruptionis. g. necesse est quod si generatio et corruptio debeant esse perpetue quod aliquid semper et continue moueat ut non deficient mutationes iste. (Deficiente. n. causa necesse est et defectum deficere. Sed autem duo duos ovis motus esse. s. accessus et recessus: ut non contingat solui generatio et solui corruptio. Cuius ergo continuitatis est motus totius orbis: causa vobis proprie et abentie est inclinatio: et elenatio ipsius zodiaci: quoniam. n. inclinatio a circulo egnociali ex vna parte elenat ex alia: et trigit quod ipsa generans: quoniam est proprie loci generationis: et quoniam longe: quoniam vobis distantia generationis non fuerit equalis necesse est motum esse vnum equaliter: et ideo sicut in adueniendo: et in proprie esse generat res ita in recedendo: et in longe esse corrumpit id ipsum. Et si multo

T. c. 27. t. c. 55. 2. 56.

t. c. 55.

56

57

t. c. 24.

tiēs in adueniēdo. 2^m vnā medietatē circuli generat mul-
totiēs recedēdo scđo aliā medietatē corrupit. 2^oioz enim
2^oie sunt cause. ¶ Cōsiderādū est autē q^o mor^o vnus me-
diētatis circuli nō est 2^oius motui alteri^o medietatis p se:
sed fm respectū radj ad locū gñatiōis: q^o cū recedit respi-
cit obligozi mō: 2° tūc dñat frigus mortificās. rōne g̃modi
dī esse in obliquo circulo 2^oietas mor^o vel rōne accessus 2°
recessus. Ex hoc autē p̃cendit q^o tps gñatiōis est equale tpi
corruptionis. 2° ecōuerso: q^o sol accedendo p sex signa gñat
2° p sex signa descēdēdo corrupit. ¶ Deide cui^o dicit.

¶ Ideo q^o 2° tempus 2° vita vnus cuiusq^o habz
numerum: 2° hoc modo determinant. Omniū
eniz est ordo. Et omne tempus 2° vita mēsurat
piodo. Sed tñ nō eadem omnes: sed hi quidez
mīnozi: hi autem maiori. His quidem enim an-
nus: his autem maiori: alijs autem mīnozi perio-
dus est mensura.

¶ Cōcludit quoddaz correlatiū dicēs q^o q^o gñatio 2° corru-
ptio inferiorz causat a supiozi motu circuli obliq. iō omne
tps qd est in re t̃pali: 2^oois vita vnus cuiusq^o viui bz nume-
rum determinatū ex circulo celesti. ¶ Ex ipso eni cōside-
rat q̃tū se excedit v^o gñantis: sicut p̃z ex scia astronomica
oīuz. n. inferiorz rez ordo depēdet ex ordine supioz: 2° omne
tēpus: 2^oois vita piodo mēsurat. Est autē piodus modulo.
circuli dicta a pi qd est circū: 2° odos modulo: sed tñ nō oia
mēsurant eadē piodo: sed quedā habēt maiore: 2° qdā mi-
nozem: quozūdā enim piodus est vnus annus. Sūt enim
quedā aialia que nō viuūt: nisi per annū: quozūdā vō mīozi
2° quozūdā maiori: fm q^o magis vel minus sunt suscepti-
bilia 2° receptibilia virtutis sibi infuse a celesti corpore.

¶ Deide cum dicit.

38. ¶ Apparent autem 2° fm sensum confessa his
que a nobis dicta sunt. Videmus enim q^o ad-
ueniente quidem sole generatio est: recedente
autem diminutio: 2° iequali tempore alterutru
Equale enim tempus generatiōis 2° corruptio-
nis: que fm materiam. Sed contingit multo-
tens in minozi corrupti ppter adiūicem confu-
sionem. Inequali enim ente materia: 2° nō vbi-
qz eadem: necesse 2° generatiōes iequales esse:
has quidem citiores: has autē tardiores. Quo-
circa accidit ppter hoz generationem alijs ge-
nerari corruptionem.

¶ Ostendit idē ad sensus. d. q^o ea que dicta sunt vera appa-
rent etiā ad sensum: videmus enim ad oculuz q^o sole adue-
niente ad punctū arietis: qñ directe locuz nostrū tāgit: in-
cipit esse generatio terre nascētib^o: recedēte autē sole a p̃n-
cipio libze incipit rerū diminutio 2° corruptio: 2° vtrūqz fit
in equali tpe: q^o tātū est tēpus gñatiōis fm nām: quātuz
est tēpus corruptionis: quia tātus est ascēsus solis: quātuz
est descēsus: vt dcm̃ est. ¶ Si autē cōtingat aliqñ corrupti
aliquā rem in minozi tpe: hoc est anteqz vis generationis
celestis fm rōnē piodi recedat: hoc est per accidēs: quia p-
pter cōfusiōnē adiūicē. i. ppter cōfusiōnē quatuoz elemen-
toz: que sunt materia cuiuslibet generati: vt supra ostēsus
est vel ppter cōfusiōnē solis: cū alijs planetis 2° iū effectuz
habētibz: p̃ma tamē expositio magis est fm litterā: quia
enim materia inequali se bz: 2° nō receptibilis ṽtutis cele-
stis: 2° nō eodē modo se habet in piodo: necesse est gñatiōes
2° corruptiones iequales esse: 2° ideo erūt quedaz citiores: 2

quedā tardiores. 2° idcirco accidit ppter gñatiōnē alijs ge-
nerari corruptionē. 2° ecōuerso: q^o corruptio vnus est gñati-
o alterius: 2° ecōuerso. ¶ Ad euidētiā autē coz que hic di-
cunt duo sunt cōsiderāda. p̃mū est qd appeller p̃hs gñans.
2^m est qd faciat piodus. ¶ Circa p̃mū notādū est q^o cum
supioza agāt in ista inferiora p motū 2° lucē: vt habet in p̃-
mo metaph. illi maxime attribuēda est ṽtus generādi qd
maxime lucet: 2° qd lucez suam oibus tribuēs: ipsam a nul-
lo participat: huiusmodi autem est sol. vñ ibidem dicit. q^o
lz per motum stellarū causat calor: maxime tamē per mo-
tum illius spere cui sol existit infixus: quia sicut dicit in p̃
methauroz ad causandū calorem in istis inferiorib^o duo
regrunt. s. p̃pingtas 2° velocitas mobilis: que duo sufficiē-
ter sunt in sole. In ceteris vō stellis deficit alterum: quia i
bis que sunt supra solē lz fit sufficiens velocitas: deficit tñ
p̃p̃nitas. In bis vō que sunt infra solē lz fit p̃p̃nitas
deficit sufficiens velocitas: ṽrūt tamē nō solum sol est cau-
sa: sed etiam alij planete generationis: nisi forte p̃zo tanto
dicatur: quia solus sol lucēs lumie p̃prio oēs alios plane-
tas illuminat sicut maxime apparet i luna. Recipit tamē
lux eius diuersimode in diuersis: 2° nō oio fm eadē ṽtutez
que est in sole: q^o vnū quodqz qd est in alio est in eo per mo-
dum recipiētis 2° nō oino per modum recepti. ¶ Circa vō
scđm sciendū est q^o nō solum accessus vel recessus piodus
facit: q^o alr in hyeme nullū aial nascere: sed potius quod-
libet inozere: 2° nullius vita deberet extēdi vltra annum:
qd est manifeste falsum. ¶ Sed piodū facit relatio ascen-
dentis signi super orizōtē ad oia signa circuli cum suis stel-
lis 2° planetis in hora generationis rei inferioris que causat
a circulo celesti: hoc enim modo mēsurā quozūdā est an^o:
2° quozūdā plus vel minus fz effect^o signoz 2° fortitudines
stellaruz: que site sunt in signis: 2° hoc modo verum est q^o
equale est tempus gñatiōis 2° corruptionis: quia a primo
signo ascēdente in hora rei cōputat pfectus rei vsqz ad se-
ptimū signū eiusdē circuli: 2° a signo sexto vsqz in p̃mū cō-
putat defect^o. 2° ideo in astrologia septimū signū vocat do-
mus mortis 2° ascēdēs vocat domus vite: 2° ideo generatio
rei vocat pfect^o vsqz ad statū: post statū vsqz ad declinatio-
nem: 2° a declinatione vsqz ad mortē vocat piodus corru-
ptionis: q^o equalia sunt fm naturā: quia a p̃mo vsqz ad se-
ptimum tātū est quātum est a septimo vsqz ad p̃mū p aliā
2° aliā partē circuli mēsurādo: 2° ideo si piodus pfect^o hoīs
sunt trigintaguz vel quadraginta anni: vt dicitū est a me-
dicis piodus defect^o tātūde erit: ita q^o etas hoīs erit. 70. aut
80. annoz: pōt tñ hoc impediri p accidēs: vt per cibū maluz
vel p mortem violētā vel alio quocūqz modo. ¶ Et B vo-
cat Arist. materie icqualitatē: q^o s. per accidētia multa alr
disposita q^o moueat a circulo. Et ideo diuersimode mori-
unt hoies citius 2° tardius q^o per nām mortales sint. simi-
liter 2° alia aialia. 2° hoc modo etates sunt omniuz rerum.
q^o planete in circulo piodali positi: qñ sunt fortiores dāt
plures annos vite: 2° quādo sunt debiliores dāt pauciores
¶ Hoc etiam modo inotescit q^o qui sciret virtutes signoz 2°
stellarū in eis posita: dum nascit res aliqua cognosceret
q̃tū est de influētia celesti: 2° posset p̃noscari de tota vita
rei generate: lz hoc necessitatē nō poneret: vt dicitū est: q^o
pōt impediri p accidēs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Semper vero vt dictum est continua
erit generatio 2° corruptio: 2° nūqz de-
ficiet propter quā diximus causas.

¶ Hoc autem rationabiliter contin-
git. Quoniam enim i omnibus iquimus. Qd
melius desiderare materiam semper. Abilius

T.c.i.

T.c.i.

De generatione et corruptio.

autem est esse quod non esse. Esse autem quot modis dicimus in alijs dictum est. Hoc autem in omnibus impossibile existere propter longe a principio distare reliquo modo complevit esse deus faciens continuam generationem. Ita enim maxime continuabitur esse: quia propius est substantie fieri semper per generationem. Huius autem causa ut dictum est multoties in circuitu allatio: sola enim continua. Ideo et alia quecumque transmutantur adinvicem secundum passiones et potestas. U. g. simplicia corpora imitantur in circuitu allationem. Quoniam enim ex aqua aer generatur: et ex aere ignis et rursus ex igne aqua in circuitu dicimus circuire generationem: quia rursus revertitur. Quocirca et recta allatio assequens eam que in circuitu continua est.

¶ Ponit eternitatem generationis: ex parte finis: et hoc primo. secundo ex determinatis soluit quaedam quoniam antiquorum ibi. (Simul autem manifestus) ¶ Dicit ergo primo quod generatio et corruptio semper erunt ut dictum est solum per eternum motum qui est causa efficiens eternitatis eius ut diximus: sed hec rationabiliter: et igitur etiam ratione finis. Natura enim semper desiderat quod melius est: melius autem esse est quod non esse. Cum ergo naturale desiderium non possit esse frustra: oportet quod res naturales habeant semper esse: hoc autem est esse diuini: et quod impossibile est existere in omnibus: quod quedam sunt que longe distat a primo principio: sicut sunt res materiales generabiles et corruptibiles: et ista sunt que modicum participat de esse diuino: et ideo alio modo complevit deus materiam desiderium impedendo. scilicet eius esse per eternam generationem: hoc enim modo attribuit esse: quod scilicet. et igitur semper fieri generationem proxime substantie. scilicet semper et igitur generari substantiam eiusdem speciei cum generante. ¶ Non. generans generat sibi idem numero: sed idem specie: ut infra dicitur. Sic igitur continua est generatio ratione finis. ¶ Que autem sit causa efficiens dictum est multoties: quod motus circularis celestium corporum: iste enim est solus eternus et perpetuus: ut probatum est in 8° phisicorum. ideo autem alia que adinvicem transmutantur per passiones et potestas suas: cuiusmodi sunt simplicia corpora quatuor elementorum: sequuntur quodammodo circulare motum: dum adinvicem circulariter transmutantur: quoniam enim ex aqua generatur aer: et ex aere ignis: et iterum ex igne aqua: tunc dicimus quod sit generatio circularis: et ideo recta allatio. i. motus rectus quod est in elementis: sequens eam que est in circuitu est continua: quod sole recedente revertuntur elementa superiora in inferiora. Accedente vero revertuntur inferiora in superiora: et sic faciunt circuitum perpetuum secundum naturam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Simul autem manifestum ex his: quod quidam querunt quare unoquoque corporum in proprias allato regiones in infinito tempore non distat corpora. causa enim huius est que adinvicem transitio. Si enim unumquodque maneret in sua ipsius regione: et non transmutaretur ab eo quod prope iam utique destitissent. Transmutantur quidem igitur propter allationes duplicem entem. Quia transmutantur autem non contingit manere vllum eorum in aliqua regione ordinatum. Quod quidem igitur est generatio et corruptio: et propter quam causam: et quid generabile et corruptibile: manifestum ex his que dicta sunt.

¶ Ex determinatis soluit quaedam quoniam. d. quod his determinatis simul manifestum est quod quaedam querunt. scilicet. quare elementa in infinito tempore transactio non distat ab invicem separata et ordinata in propriis locis: cum unumquodque moueat ad suam regionem. ¶ Quia enim huius est mutua transmutatio eorum: quia unumquodque mutat in quodlibet: ut supra ostensum est: si enim unumquodque maneret in sua propria regione: et non transmutaretur ab alio elemento: quod est iuxta ipsius iam diu destitissent transmutationes ab invicem: vel etiam defecissent actiones et passiones: sed sicut dictum est: transmutantur adinvicem secundum generationem et corruptiones propter motum eternum obliqui circuli quod diversificat nobis per accessum et recessum. Quia autem sic adinvicem transmutantur nullum eorum manet ordinate in suo loco: sed quantum unum accipit de natura propinquum: tantum est accipit de loco eius et permiscet ei. unum terra et aqua vaporantia redunt ad locum aeris et permiscet cum eo. Et sicut quoniam ignis et aer frigore inspissantur: vadunt ad locum terre et aque: et permiscet cum eis: et ideo elementa non sunt ubique pura: sed in partibus in quibus se contrahunt sunt permixta: quod autem omnem est de transmutatione eorum intelligendum secundum partem et non totum: aliter enim destrueretur mundus. ¶ Ultimo epilogat que dicta sunt: et est planum in littera. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniam autem necesse est esse aliquid mouens si motus erit ut dictum est prius in alijs. Et si semper oportet aliquid esse semper. Et si continue unum: et idem: et in mobili: et in alteratione: et in generabile. Et si multi qui in circuitu motus multa quidem: omnia autem equaliter esse hoc necesse sub uno principio. Continuo autem ente tempore necesse motus esse continuus: impossibile tempus sine motu esse. Continui igitur alicuius tempus numerus. Eius quidem qui in circuitu ergo quoad modum in his que a principio determinati est.

¶ Probat quoddam quod supposuerat: dixerat. n. supra quod continue generationis est ex continue motu: sed quia in isto libro non probauerat motum esse continuum et sempiternum. ideo primo ostendit continue generationem. Secundo dicit unum talis motus continue generationem habeat. ibi (Continuus autem motus) ¶ Dicit ergo primo quod sicut dictum est in 8° phisicorum. et in. iz. meta. quod si est motus: oportet quod sit mouens: et si semper est motus: oportet semper esse mouens. Et si semper et continue mouens mouet quod sit unum: tamen immobile secundum locum et in alterabile: et in generabile. ¶ Deum est autem quod si sint multi circulariter motus: oportet esse multos motores: ita tamen quod omnes sint equaliter ordinati sub uno vniuersitatis principio: quod mouet primum motum: sicut demonstratum est in. iz. prime phisice quod autem motus sit eternus: probatur ex tempore quod est secundum naturam continuus: et non deficiens. Impossibile enim est quod tempus sit sine motu. sicut impossibile est quod passio sit sine proprio subiecto. Est. n. tempus numerus alicuius continui motus. est numerus motus circularis: quod sicut determinatum est in his que in principio diximus. i. in 8° phisicorum. nullus motus potest esse continuus et perpetuus: nisi solus circularis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Continuus autem motus vtriusque quia quod mouet continuus est: aut in quo mouet velut locus dico autem passionem. ¶ Ingrit unum motus habeat: eternitatem. Et circa hoc duo facit. primum mouet quoniam. secundo soluit. ibi. (Manifestum itaque) querit ergo. cum motus sit continuus: hinc ne eternitatem: propter hoc quod mobile sit continuum vel propter locum in quo est motus: vel propter passionem ad quam est motus. ¶ Deinde cum dicit. ¶ Manifestus vtriusque quia in eo quidem quod id quod mouetur. Quomodo enim passio continua est:

t. c. 73

61.

t. c.

43.

t. c.

43.

t. c.

73.

62.

nisi quia res cui accidit cōtinua est. Si autem et
boceo quod in quo solo loco existit. Magnitudi-
dinem enim aliquā habet. Huius autem quod circulo
solus continuus. Quocirca idem sibi ipsi semper
continuus. Hoc igitur est quod facit continuus
motum quod in circuitu corpus fertur. Ad hoc
autem tempus.

¶ Rūdet. d. manifestum esse quod motus celestis est continuus
quod id quod mouet est continuus: et non quod locus in quo est motus:
quod primo orbis non est in loco per se: nec est motus continuus ab
eo: et ideo non est continuus ab eo loco in quo mouet: motus
enim in genere non habet cōtinuitatē ab eo in quo mouet: quia
aliqui est motus in passione: que non est continua: nisi per accē:
quod id cui accidit est continuus: si autem aliquis motus sit continuus ab
eo in quo mouet: habet solus motus localis: quod locus habet
quādam magnitudinem et cōtinuitatem. Sed nec ois motus
localis: sed solus circularis: quod quod mouet circulariter est idē
semper et seipso cōtinuus: et ideo facit motum sempiternum et
continuus: motus sempiternus facit tempus sempiternum.

63. **Q**uoniam autem in continue motis per
generationē aut alterationē: aut vni-
uersaliter trāsmutationem huiusmo-
di videmus quod ens et generatum hoc
post hoc ut non deficiat. Videndum est utrum
est aliquid quod erit ex necessitate: aut nihil: sed
omnia cōtingit non fieri.

¶ Postquam philosophus determinauit de principijs generationis et corrup-
tionis: et cōtinuitatis eius: in parte ista mouet quoniam quan-
dam que potest oriri ex predictis. Cum enim dictum sit quod motus cir-
cularis sit causa generationis et corruptionis et perpetuitatis siue pri-
mitatis eorum: et ostensum sit quod iste motus sit ex necessitate: cō-
tinuus et sempiternus: non est ostensum quod effectus eius debeat
esse necessarius. Et ideo hic querit philosophus: utrum quod oia que ge-
nerantur ex necessitate generentur. Et circa hoc duo facit.
primo mouet quoniam. Secundo ostendit quod sit generatio infinita.
ibi. (Significat igitur infinitum) Circa primum duo facit. primo mo-
uet quoniam: et breuiter soluit. Secundo repetit ut eam me-
lius declaret. ibi. (Utrum oia talia). Circa primum duo facit
primo mouet quoniam. Secundo soluit. ibi. (Quid quod dicitur igitur). Di-
cit ergo primo quod quod nos videmus in omnibus continue motis
siue secundum generationē: siue secundum alterationē: siue vltimum secundum omnes
trāsmutationes moueantur: quod post trāsmutationē est ens: et
videmus: quod vnum generatur post aliud et non deficit. videndum est
utrum aliquid ex necessitate generetur: vel incidat: sed oia
contingit esse generata: et non generata. ¶ Deinde cum dicit.

64. **Q**uoniam enim quidem quedam manifestum et
quod motus erunt et futurum aliud propter hoc. Quod
quidem enim verum est dicere: quia erit oportet
hoc esse quodammodo verum: quia est. Quod au-
tem nunc verum dicere: quia futurum est: nihil
prohibet non fieri. Futurum enim incedere quod
non incedet.

¶ Ponit solutionē: et primo ponit eam. Secundo probat ibi. (Vltimum
autem quod contingit) Dicit ergo primo quod manifestus est in quibus-
dam quod motus vltimum erunt: quedam alia generantur ex necessitate: et pro-
pter illa sunt vltimum si terra madescit necesse est terram vaporare et
ex vapore nubem generari: et ex nube pluuiam: et ex pluuiam terram
madefieri: et ex illa necesse est iterum exire in vapore: et sic
in infinitum. Cum enim de aliqua re in sua causa efficien-
te et naturali determinata: verum est dicere nunc: quoniam erit oportet

illam aliquam existere: sicut patet in predictis exemplis. Aliquid
tamē futurum esse non habes causam determinatam nihil: pro-
hibet contingere non esse. v.g. verum est nunc dicere de aliquo
quod ipse est futurus incedere: potest tamen impediri propositum eius:
et ita non incedet. ¶ Deinde cum dicit.

65. **U**niversale autem quoniam continget quedam entium esse:
et non esse: manifestum quoniam et que generantur ita debent:
et non ex necessitate hic erunt.

¶ Probat predictam solutionem: et est ratio sua talis: sicut est in
entis diuisione: ita vltimum est in generatione: sed in entibus ita est
quod quedam sunt contingētia esse et non esse: quod quedam non cōtin-
gunt non esse: sed sunt ex necessitate: ergo ita est in generatione:
quod quedam ex necessitate generantur: et quedam cōtingit genera-
ri. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **U**trum igitur omnia talia: aut non: sed quedam
necesse simpliciter fieri.

66. **E**t est quemadmodum contingit inesse. Hoc quod
idem impossibile non esse. Hoc autem possibili-
le: ita et circa generationem. Verbi gratia. con-
uersiones igitur necesse fieri: et non possibile est
non contingere.

67. **S**ic igitur quod prius necesse est fieri: si quod po-
sterius erit. v.g. si domus et fundamentum: si hoc
hoc lutum prius: ergo si fundamentum factum est necesse
et domum fieri: aut non adhuc.

¶ Repetit predictam quoniam ut melius eam declaret: et cir-
ca hoc duo facit. Et primo ponit eam. Secundo soluit eam. ibi.
(Aut non adhuc) ¶ Querit ergo primo: utrum oia que gene-
rantur sint talia ex quod necessitate generentur: aut non sunt ta-
lia oia: sed aliqua contingenter: vel quedam necessario: ita. si quod
sit sicut in rebus quod quedam sunt contingētia etabilia non
esse: et quedam necesse est simpliciter esse que impossibile est non
esse. An ita est circa generationem: quod quedam necessario gene-
rentur quibusdam generatis: et quedam non possibile generari
non generatis illis. v.g. si est necesse fieri conuersiones. i. cum vi-
deamus quod vniuersale generato posteriori necesse sit genera-
tum prius esse: an necesse sit e converso. i. generato prius necesse
sit generari posteriori. v.g. nos videmus quod si domus est genera-
ta: necesse est fundamentum esse generatum: et si fundamentum est
necesse est prius ita fuerit generatum fuisse lutum. Queramus er-
go vitium inuertat: quod si fundamentum est generatum: quod etiam domus
sit generata vel non inuertat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **S**i non. Et illud necesse generari: aut non ne-
cesse est esse adhuc. Si autem et id necesse ge-
nerari simpliciter. Si esset hoc et fundamento
generato necesse generari domum. Sic enim
fuit quod prius habes se ad posteriori. Quare
si illud erit: necesse illud prius generari. Si igitur
necesse generari et quod postea: et quod prius
necesse. Et si quod prius et quod posteriori igitur
est necesse: Sed hoc non est propter istud:
sed quoniam subiectum est ex necessitate futurum.

¶ **I**n quibus igitur quod postea necesse est esse i
his conuertitur et semper priori generato neces-
se generari quod postea.

¶ **S**oluit propositam quoniam. d. quod non est necesse conuersionem
fieri: ita quod vno generato generet aliud: et e converso: ex necessitate
nisi generato priori simpliciter necesse sit generari posteriori: si autem

De generatione et corruptio.

ita fuerit in domo et fundamento: quod si generata domo necesse sit necessitate absoluta generari fundamentum: tunc etiam necesse est fundamento generato generari domum. Sic enim ostensum est supra quod prius hoc modo se habet ad posterius. scilicet quod vno generato generatur aliud: et conuerso: quod si posterius est generatum necesse est generari prius: et conuerso: et si posterius necessario generatur necesse est generari prius: et conuerso: quod si illud quod est prius generatum: puta fundamentum necesse est generari quod est prius. puta domum. Sed si vere loquimur non propter illud quod domus sit causa generatio- nis fundamenti. Sed quonia subiectum sit ex necessitate futu- rum: quod posito toto. id est quod fuit necessitas suppositionis. ex hypotesi: quod posito toto necesse fuit supponi et parte. et ideo non conuertitur. Conuertitur autem in omnibus in quibus posterius ge- neratur a priori: sicut ex tota causa materiali tota manente: quodaz cotinue accedere et recedere: quod in talibus priori semper generato necessario generatur posterius: et conuerso: est ergo summa solu- tionis in hoc quod quando termini generationis ita se habent quod vterque sit tota materia alterius: et conuerso: sicut est in exem- plis terre coplute vaporis nubis: et pluuie: et simili in genera- tione elementorum sub circulo declinanti: tunc necesse est quod vno genera- to generetur aliud. et conuerso: et hoc ideo quod vterque est prius et posterius respectu alterius. Quando vero vnum non est tota materia alterius: sicut fundamentum non est tota materia do- mus: tunc non est necesse quod priori generato generetur posterius: sicut fundamento generato non est necesse generari domum: domo tamen generata necesse est generari fundamentum: non quidem necessitate absoluta. sed ex suppositione: dato. scilicet quod fundamentum sit pars domus: quia posito toto necesse est poni partem. Deinde cum dicit.

Siquidem enim in infinitum tendit et ad inferius: non erit necesse eorum que postea: hec generari simpliciter: sed neque ex suppositione.

Ostendit ex predictis quomodo generatio sit infinita. quod si in circuitu: et non sit rectum. Et primo hoc facit. Secundo mouet quasdam questiones ibi. Quare ergo hec quidem? Circa primum duo facit. primo probat quod generatio sit infinita non sit rectum: sed in circuitu. primo per diuisionem. Secundo per cansam. ibi. (Et alicuius in circuitu) circa primum duo facit. primo probat quod generatio non potest esse infinita sit rectum. Secundo recolligit rationem et ordinat eam ibi. (Necesse autem) Circa primum intendit per tres tales rationes. Si generatio est sit rectum non erit ex necessitate et semper. sed generatio est ex necessitate: ut ostensum est. ergo non est sit rectum. In ista ratione sic procedit. primo ponit maiorem. Secundo minorem ibi. (Sed oportet generationem) Tertio con- clusione ibi. (Si alicuius generatio) Circa primum duo facit. primo probat quod generatio non est necessaria in infinitis sit rectum. Secundo in habentibus finem ibi. (At vero neque in fine habentibus) Circa primum duo facit. primo proponit. Secundo probat ibi. (Semper enim alterum alterius) Ad euidetiam parte partis sciendum est quod sic supradictum est in his que generantur adinuicem semper vnum est prius et alterum posterius: et necesse est generato priori generari posterius: et conuerso: in his in quibus est necessitas absoluta. In his vero in quibus est necessitas ex suppositio- ne: oportet aliquid esse prius: et aliquid posterius. Dicit ergo primo quod si generatio tendit in infinitum sine superius ad generata sine inferius ad generanda: non est necesse: nec necessitate absoluta: nec necessitate ex suppositione generari eorum que postea. id est aliquid quod sit de numero eorum que sunt post: quod est contra: id quod supra probatum. vbi dicitur est quod generato priori necesse est generari poste- rius. Deinde cum dicit.

Semper enim alterum anterius necesse esse: ideo et necesse illud generari. Quocirca si non

est principium infiniti: neque primum erit nihil: propter quod nihil necesse erit generari.

Probat propositum. d. quod in his: quorum primo genito necesse est aliud. scilicet posterius generari quacumque necessitate semper alterum est ante et aliud post: sicut ante est terra madefacta quod va- poratio: et etiam in conuersioe ante sit vaporatio quod terra ma- defacta: quia vterque que se habet ad vterque ut prius et posterius. Sicut est prius fundamentum quod sit domus: sed in infinitis nihil est primum: et tamen nec postremum: ergo non est necesse generari et ita non est necessaria generatio. Deinde cum dicit.

At vero neque in fine habentibus hoc est dicere vere: quoniam necesse simpliciter generari. A. g. domus quoniam fundamentum generatur. Quando enim genera- tur si necesse generari semper hoc accidit semper esse con- tingens semper non esse.

Ostendit quod generatio non possit esse infinita in habentibus finem dicens quod neque est verum dicere in habentibus finem quod necesse sit simpliciter generari: et est intelligendum quod si non fiat reiteratio: quod si in talibus generatio reiteret: tunc erit circularis: et non solum recta. v. g. non est necesse generari domum fundamento generato. si enim quando fundamentum est generatum: necesse est semper generari. B. i. domum: sequeret quod illud quod contingit non semper esse: semper esse. Cum autem videamus ad sensum quod non semper generatur domus generato fundamento. Sequitur quod non sit necesse generato funda- mento generari domum. Deinde cum dicit.

Sed oportet semper generationem esse si ex necessitate est eius generatio: ex necessitate. n. et semper simul. Quod. n. est necesse: non possibile non esse. Quo- circa si est necessitate sempiternum est: et si sempiter- num ex necessitate. Et si generatio igitur ex ne- cessitate perpetua est generatio huius: et si sempiter- na ex necessitate.

Ponit minorem et probat eam: quia manifesta est per predicta. unde dicit quod generatio est semper: quia generatio eius. scilicet po- sterioris ex necessitate absoluta est generatio prioris: quod autem est ex necessitate: et quod est semper simul sunt: quia si vnum est et reliquum: et hoc sic probat: quia illud quod necesse est esse ipso- sibile est non esse: quod impossibile est non esse necesse est semper esse. Quocirca si aliquid est ex necessitate est sempiternum: et conuerso: si est sempiternum est ex necessitate. De- inde cum dicit.

Si igitur alicuius ex necessitate generatio simpli- citer necesse circuire et reuerti. Necesse igitur aut si- ne habere generationem: aut non: et si non: aut in re- ctum: aut in circuitu. Horum autem si erit sempi- terna: non in rectum possibile: quod nequaquam est pri- cipium: neque si inferius: ut ad futura inspiciamus? neque si superius ut ad generata.

Concludit quod si alicuius generatio est ex necessitate simplici- ter: et non ex suppositione cum non possit esse sit rectum ut ostensum est: necesse est quod sit circularis et per reiterationem.

Deinde cum dicit.

Necesse autem principium: neque finito ente: et sempiternum esse. Non necesse in circuitu esse. Con- uerti igitur necesse erit. A. g. si hoc ex necessitate est: et quod prius ergo: sed si hoc et quod posterius ne- cesse generari: et hoc semper iam continue. Nihil. n. hoc differt dicere per duo aut multa.

CRecolligit rationē z ordinat dicēs q̄ necesse est q̄ generatio aut habeat finēz aut non: sed q̄ nō habeat finēz supra probatum est: tam ex parte motus: in primo libro q̄ ex parte motus z ex parte finis in secundo. Si ergo nō habet finem: aut est infinita fm rectum: aut in circuitu: sed sicut supra ostensum est: nō est possibile q̄ sit infinita fm rectum: quia in infinitis nō est principium: neq; ad inferius. id est ad futura generanda: neq; ad superius. id est ad p̄terita generata: cuius autē generatio: nec habeat principium: nec sit finita necesse est: q̄ sit sempiterna: et per consequēs sit in circuitu: z si est in circuitu necesse est eam conuerti ab ultimo in p̄mum. verbi gratia. si hoc est ex necessitate generatus ab hoc: sicut terra cōpluta a pluuia: necesse est q̄ generatus illud qd̄ est prius. s. pluuia est generata: necesse est q̄ prius fuerit aliquid generatus. s. nubes: z si nubes: oportet prius q̄ fuerit vapor. Et si vapor oportet prius q̄ fuerit terra madefacta: z sic aliquādo reuertitur in p̄mum: z sic fit cōtinua: quia nihil differt dicere q̄ conuersio fiat per medium vnum: vel per duo: vel per plura: dūmodo ab ultimo redeat in p̄mum. Nec cessariū ergo simpliciter est q̄ vnus generetur ab altero in motu z generatione que est in circuitu: z si aliqua necesse ē in circuitu generari necesse est ista simpliciter generari: z conuerso: si necesse est ista simpliciter generata eē: ista necesse est in circuitu generari: hoc ergo. s. q̄ generatio sit perpetua nō in rectis: sed circulariter rōnabiliter apparuit. **C**Deinde cum dicit.

CIn circuitu igitur motu z generatiōe est qd̄ ex necessitate simpliciter. Et si in circuitu necesse ē generari z generata esse. Et si necesse: horum generatio in circuitu.

CHoc vtrūq; quidem est rationabiliter: quoniam perpetuus: z aliter apparuit in circuitu motu z qui celi: quoniam ex necessitate hec generantur z erunt quecūq; huiusmodi motus z quecūq; propter hunc. **C**Si enīz quidem quod in circuitu mouetur semper aliquid mouet: necesse z horum in circuitu esse motum. **A. S.** sup̄iori allatiōe ente in circuitu z sol sic. Quoniam autem sit hoc: bore p̄pter hoc in circuitu generantur z reiterantur. **H**is autem generatis: ita iterum z que ab his.

COstendit hoc idēz per causas dicēs. q̄ aliter potest etiā hoc idēz demonstrari. s. per motum celi: quia enim ipse est in circuitu: ideo ex necessitate elementa adiuuēz generantur. Si enim motus celi est in circuitu: oportet q̄ quecūq; sunt passiones huiusmodi motus z quecūq; sunt per hunc motum soluz: sicut per causam efficientem: q̄ etiā illa sint. si enim qd̄ in circuitu mouetur mouet elementa: necesse est etiā q̄ motus horum que sunt passiones eius: z q̄ motus eorum que sufficienter generant ab hoc sint etiā ex necessitate. verbi gratia. cum allatio superioris hoc est circuli decliuis sit in circuitu necesse est q̄ moueant etiā alij planete: quia vero hic. i. sol mouetur in circuitu: necesse est etiā horas in circuitu generari et iterari: horis autēz in circuitu generatis necesse est q̄ oīa que sunt a causa efficiēte sicut a motu solis z motu horarum: sit etiā generata ex necessitate z in circuitu: z hec sunt generatio elementorum: quia ex istorum generatio ne omnia alia generantur maxime omnia temporalia. **C**Deinde cum dicit.

CQuare ergo hec quidem ita videntur. **A. g.** 70. aer z aqua in circuitu generantur. Et si quidē nubes erunt opz z pluerē: z si pluet opz z nubem esse. **H**omines vō z animalia nō reiterantur in seipsos: vt rursus generetur idem. **N**on enim necesse est si pater tuus generatus est: te generari. Sed si tu: illum.

CMouet duas questionēs secundaz ibi. (Principiū autem intentionis) Circa p̄mū duo facit. p̄mo mouet questionem. secūdo soluit ibi. (In rectis itaq; querit ergo primo quare in quibusdam esse videt q̄ in circuitu generantur. verbi gratia. aer z aqua z cetera elementa: quia si nubes erit oportet pluerē: z si pluet oportet nubes eē z iteratur: in quibusdam vero non est ita. Nam homines z animalia reiterantur. non enim est necesse te generari: si pater tuus est generatus: sed si tu es generatus necesse est patrem tuum generatū fuisse. **C**Deinde cū dicit.

CIn rectum itaq; videtur hec generatio esse.

CSoluit dictam questionē dicēs: q̄ quare animalia nō reiterantur est: quia eorum generatio est fm rectum z nō fm circulum. Nam sicut supra dictum est: vbi vterq; terminorum nō est tota materia ad alterum: vt vno motore diuersimode se habente educatur vtrūq; de vtroq; in his nō est generatio circularis sicut in te z patre tuo: quia pater tuus non tota materia tua: in elementis vero vnus est tota materia ad aliud: z vno motu decliuis circuli potest educi vnūquodq; ab altero: z ideo in eis est generatio circularis. **C**Deinde cum dicit.

CPrincipium autem intentionis rursus hoc: vtrū similiter omnia reiterantur: aut non. **S**z hoc quidem numero: hoc autem specie solū.

CPonit aliam questionē: z primo ponit. secundo soluit. ibi (Quorum quidēz igitur.) Quia enim probatum est q̄ generatio sit perpetua per reiterationem: posset aliquis credere q̄ omnia eadem reiterantur: z ideo dicit q̄ principium intentionis in hac vltima parte est querere vtrū omnia similiter reiterantur aut non: sed hec quidēz reiterantur eadem numero: alia vero solum eadem specie. Ex quo enim omnium est generatio secundum materiaz videtur q̄ omnia eadem secunduz numeruz debeāt iterari. **C**Deinde cum dicit.

CQuorum quidēz igitur incorruptibilis substantia mota: manifestum quoniam z numero eadez erunt. **A**horus enīz sequitur quod mouetur. Quorum autem non: sed corruptibilis necesse specie: numero aut non reiterari. **I**deo aqua ex aere: z aer ex aqua: specie idem: non autem numero. **S**i autem z hec numero: sed non quorum substantia generatur: ens tale quale contingit non esse.

CSoluit hanc questionē dicēs q̄ ea: quoz substantia nō corrumpit in mutatione manifestus est q̄ iterant eadē numero: sicut sol reiteratur in obliquo circulo: quia motus sequit id qd̄ mouetur: quia nō est motus nisi existens in actu: vt ostensus est in q̄nto physico. **E**a vō quoz substantia nō est incorruptibilis: sed est corruptibilis: necesse est iterari eadē specie z non eadem numero: z ideo aqua que est ex aere: z aer ex aqua sunt specie eadez: non eadem numero. corrumpitur enim eorum substantia in tali transmutatiōe: sed tamen cū aer sit tota materia aque: **E**

reconuerso talia reiterata magis accedunt ad idētatē
 materialem q̄ animalia ⁊ homines reiterati. vnus enim
 animal generans. puta bos nō est tota materia generati
 alterius bouis: ⁊ ideo minus accedunt ad idētatē nu-
 meralem q̄ elementa in circulari generatione elemen-
 torum. vnde ⁊ si propter hoc concedatur q̄ elementa ali-
 quo modo reiterentur eadem numero: non tamē conce-
 dit q̄ propter hoc simpliciter reiterentur eadem nume-
 ro: quia eorum substantia est talis corruptibilis qualem
 non cōtingit esse eadem in generato ⁊ in eo ex quo gene-
 ratur. ¶ Sed videtur in solutionibus istarū duarū que-
 stionū esse contradictio. Nam in prima dicit phus q̄ ani-
 malia non reiterantur: In secunda vō dicit q̄ reiterātur
 eadem specie. S; dicendū q̄ prima dicit q̄ animalia nō
 reiterantur eadem numero: ⁊ sic concordat cum secūda.
 vel q̄ nō ex necessitate est in eis reiteratio in generatio-
 ne siue scōm numerum siue secundū speciem: ⁊ ideo pa-
 tre tuo generato nō est necesse te generari: sed te genera-
 to necesse est patrem tuum generatum fuisse: ⁊ in hoc nō
 contradicit secunde solutioni: que dicit q̄ si iterātur: ite-
 rantur eadem specie non eadem numero.

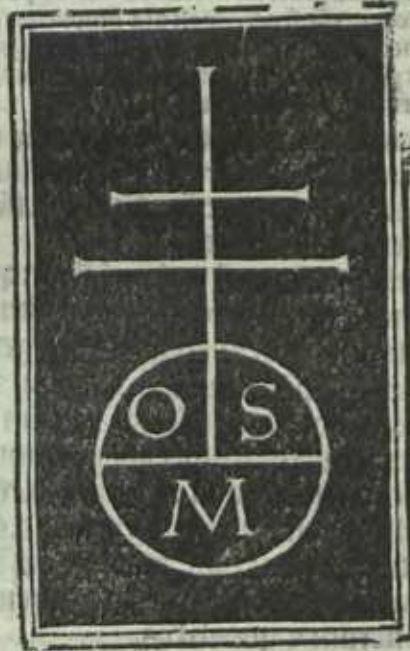
¶ Laus deo.

¶ Explicit Aureum Opus diuī Thomę Aquinatis in li-
 bros Aristotelis de generatione ⁊ corruptione fidissime
 emendatum in conuentu Sanctorum Ioannis ⁊ Pauli
 de Venetijs. Per Reuerendum Sacre Theologie pro-
 fessorem fratrem Eugenium Brutum Venetū ordinis
 Predicatorum.

¶ Impressum Venetijs Mandato et expensis nobilis
 Viri Domini Octauiani Scoti Ciuis Modociensis.
 Per Bonetum Locatellum Bergomensē Anno salu-
 tis nonagesimo octauo supra Millestimū quaterq; cen-
 testimum Undecimo Kalendas Ianuarias. Augustino
 Barbadico inclito Venetiarum.

Registrum

<p>A Sanctus Thomas Cuius Thomę ignis: neq; de Quoniam</p> <p>B Sed nunc querere C In bis autem dez magnitudine aliquid augeri</p> <p>C sensum apparentia dus. s. cum tactum In se recipere vnus ⁊ cōseruatio</p>	<p>B solum s̄m alteram ad predicta. elementum constituit</p> <p>E C Recolligit</p> <p>Finis.</p>
--	--

Faint, illegible text block in the upper left quadrant, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text block in the upper right quadrant, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text block in the middle left quadrant, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

R

